

Institutul pentru Studierea Problemelor
Minorităților Naționale

Cluj-Napoca

Nr. Inreg 42 din 31.01.2024



Raport de activitate

2023



Cuprins

Cap. I. Profilul instituțional	5
Cap II. Compartimentul de studii, analiză și cercetare.....	6
Proiectele Compartimentului de studii, analiză și cercetare și proiecte individuale.....	6
Cap III. Centrul de documentare	47
1. Proiecte inițiate de către CD	47
2. Fondul de documente al CD	57
3. Promovarea CD.....	58
4. Editura.....	59
Editare cărți.....	59
Editare Working Paper.....	60
Cap IV. Proiecte internaționale.....	61
Cap V. Participare la evenimente organizate de către alte instituții	84
1. Conferințe, sesiuni științifice, mese rotunde, universități de vară etc. naționale.....	84
2. Conferințe, sesiuni științifice, mese rotunde, universități de vară etc. internaționale .	106
3. Evenimente în cadrul ISPMN, organizate în afara proiectelor anuale.....	114
Cap VI. Prezențe în mass-media.....	115
Cap VII. Publicații în afara Editurii ISPMN	127
Cap VIII. Recenzii	143
Cap IX. Îndrumare practică în afara proiectelor ISPMN	146
Cap X. Consiliul Științific	147
Cap XI. Serviciul economic, administrativ, contencios	148
1. Activitate economică financiară	148
2. Activitatea privind controlul financiar preventiv.....	152
3. Activitate privind achizițiile publice.....	153
4. Activitatea privind tehnologia informației.....	156
5. Activitatea juridică.....	156
6. Activitatea privind Resursele Umane	156

7. Comunicare și Relații Publice.....	157
8. Transparență și afișare a informațiilor de interes public.....	158
Cap XII. Activitatea comisiilor de specialitate și a grupurilor de lucru	159
1. Comisia de monitorizare cu atribuții privind monitorizarea, coordonarea și îndrumarea metodologică a implementării și dezvoltării sistemului de control intern managerial.....	159
1. Grupul de lucru pentru integritate.....	159
3. Comisia de etică.....	160
Cap XIII. Relații de colaborare. Proiecte. Planificare Strategică	162
1. Colaborări și parteneriate.....	162
2. Proiecte cu finanțare externă în implementare.....	163
3. Planificare strategică.....	166



Cap. I. Profilul instituțional

Institutul pentru Studiarea Problemelor Minorităților Naționale funcționează la Cluj-Napoca, ca instituție publică, cu personalitate juridică în subordinea Guvernului și în coordonarea Departamentului pentru Relații Interetnice.

Institutul pentru Studiarea Problemelor Minorităților Naționale s-a înființat prin Ordonanța Guvernului 121/2000, aprobată prin Legea 396/2001 și funcționează conform prevederilor Hotărârii Guvernului 893/2007 și Hotărârii nr. 439 din 21 iunie 2018.

Obiectivele Institutului sunt studierea și cercetarea inter și pluridisciplinară a păstrării, dezvoltării și exprimării identității etnice, aspectelor sociologice, istorice, culturale, lingvistice, religioase sau de altă natură ale minorităților naționale și ale altor comunități etnice din România.

Atribuții principale:

- elaborează, coordonează, efectuează și contractează studii, analize și cercetări inter și pluridisciplinare, fundamentale, respectiv aplicate, privind diferitele aspecte ale păstrării, dezvoltării și exprimării identității etnice, culturale, lingvistice și religioase în rândul minorităților naționale și a altor comunități etnice constituite în urmă unor procese migraționale recente;
- organizează și realizează programe în parteneriat cu instituții și organisme internaționale;
- elaborează, tipărește și difuzează în țară și în străinătate publicații, rapoarte de informare, precum și alte materiale cu caracter științific;
- asigură participarea personalului Institutului la acțiuni cu caracter științific și cultural, la reuniuni, precum și la alte acțiuni având ca scop protejarea drepturilor cetățenilor aparținând minorităților naționale;
- inițiază și organizează seminarii, colocvii, dezbateri, simpozioane, mese rotunde și alte acțiuni pe tema păstrării, dezvoltării și exprimării identității etnice, culturale, lingvistice și religioase în rândul minorităților naționale;
- organizează vizite de documentare și schimburi de experiență cu persoane din țară și din străinătate în scopul cunoașterii experienței altor sisteme de protecție a drepturilor cetățenești aparținând minorităților naționale.

Cap II. Compartimentul de studii, analiză și cercetare

Proiectele Compartimentului de studii, analiză și cercetare și proiecte individuale

Titlul proiectului: *Problema minorităților naționale în perioada 1945–1989 reflectată în documentele Securității*

Anul: 2014

Coordonator proiect: Kiss Ágnes

Tema proiectului: Prin acest proiect, direcția de cercetare „Cercetarea istoriei minorităților naționale” este extinsă către documentarea problemelor minorităților naționale în perioada 1945–1989, așa cum au fost ele reflectate în documentele Securității și arhiva altor instituții de control. Ca și în anii anteriori, în anul 2023 se urmărește: a. identificarea unor teme de cercetare și posibilități de colaborare cu alți cercetători, cu alte instituții din țară și străinătate; b. redactarea unor baze de date; c. redactare manuscrise.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:

- **Raport de cercetare**

Descriere: În cursul anului au fost publicate trei manuscrise aferente proiectului: un articol care abordează mecanismele cenzurii comuniste (Médiakutató 1/2023), un articol despre funcționarea Editurii Dacia (interviu cu Kerekes György, Helikon 7/2023) și un articol despre istoria samizdatului *Ellenpontok* (Regio 3/2023).

Titlul proiectului: *Cronologia minorităților naționale din România, 2010-2015*

Anul: 2016

Coordonator proiect: Gidó Attila

Tema proiectului: În 2010, Institutul pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale a lansat proiectul cu titlul Schimbare de regim în domeniul politicilor față de minorități. Cronologia minorităților naționale din România, 1989-2009. Bazându-se pe succesul proiectului, în 2016 ISPMN a lansat etapa a doua a cercetării, sub titlul: Cronologia minorităților naționale din România, 2010-2015. Scopul rămâne același în continuare: realizarea de cronologii ale istoriei minorităților naționale din România. Speranța noastră este că aceste cronologii vor constitui instrumente utile pentru cercetători și pentru publicul larg în a obține informații detaliate despre minoritățile naționale din România. Prin rezultatele acestui proiect, ISPMN și Guvernul României vor avea șansa de a obține informații precise despre istoricul minorităților, având o privire de ansamblu asupra evenimentelor. Totodată, prin metoda de lucru interactivă prin care încurajăm procesul de implicare a reprezentanților minorităților naționale în activitatea științifică a Institutului, sperăm să contribuim la adâncirea relațiilor interetnice și la dezvoltarea unor relații solide de lucru cu reprezentanți din rândul minorităților naționale, interesați de științele sociale. În proiectul de cercetare sunt incluse toate minoritățile naționale cu reprezentare parlamentară, cu excepția maghiarilor. Rezultate în 2016-2020: cronologii redactate pentru bulgari, armeni,

evrei, turci, tătari, sârbi, italieni, germani, slovaci, greci, ucraineni, albanezi, ruteni, croați, polonezi și macedoneni.

Activități planificate pe 2023:

1 realizarea a 3 cronologii pe perioada 2010-2015 (lipoveni, cehi, romi) însoțite de materiale documentare;

2 revizuirea cronologiilor 1989-2015 și selectarea descrierilor de evenimente pe următoarele teme: reprezentare politică; viața instituțională; relație minorități - kin state; educație în limba maternă; cadrul legislativ al drepturilor minorităților.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:

- **Raport anual**

Descriere: În 2023 au fost realizate 2 cronologii dintre cele 3 planificate. Pentru cronologia minorității cehe nu s-a găsit colaborator extern. Astfel, au fost semnate contracte pentru următoarele cronologii: ruși-lipoveni, romi. Cronologiile au fost predate de către autori (colaboratori externi) și urmează a fi publicate pe site-ul ISPMN în 2024. S-a continuat și revizuirea cronologiilor 1989-2015.

Titlul proiectului: *MIRAS-Muzeul Virtual al Minorităților Turcă și Tătară din Dobrogea*

Anul: 2018

Coordonator proiect: Adriana Cupcea

Tema proiectului: Obiectivul proiectului este valorificarea moștenirii istorice și culturale a minorităților turcă și tătară din Dobrogea, prin realizarea unui muzeu virtual al turcilor și tătarilor musulmani din Dobrogea.

MIRAS este un proiect inițiat în anul 2019, de către Departamentul pentru Relații Interetnice și Institutul pentru Studiarea Problemelor Minorităților Naționale, pentru a valorifica moștenirea istorică și culturală a turcilor și tătarilor din Dobrogea, prin crearea unui muzeu virtual al celor două comunități.

În decembrie 2020 a fost finalizat proiectul MIRAS - Muzeul Virtual al Minorităților Turcă și Tătară din Dobrogea. Pe parcursul anului 2020 au fost predate de către partenerii instituționali (muzee, institute de cercetare etc.) toate materialele care constituie conținutul muzeului virtual: 1.381 fotografii, 14 înregistrări video și 23 înregistrări audio. Site-ul este accesibil publicului la adresa: <http://miras.gov.ro/1/>

Galeria muzeului este o selecție de peste 850 de fotografii cu piese otomane, piese tradiționale, cu imagini vechi, dar și mai recente, cărți poștale, înregistrări video și audio, toate dispuse tematic. Fotografiile pieselor expuse aparțin unor instituții de cultură și de cercetare, care au desfășurat încă de la începutul secolului XX o muncă de documentare și colecționare. Muzeul virtual conține și materiale media și new media, care au menirea de a consolida puternica coordonată vizuală a expoziției și de a crea senzația cât mai autentică de participare activă. Nu în ultimul rând, unele materiale vin chiar dinspre cele două comunități, fie dinspre membri, fie dinspre organizații reprezentative ale turcilor și tătarilor.

De ce numele de MIRAS? Miras este un cuvânt comun limbilor turcă și tătară, care înseamnă același lucru în ambele limbi, moștenire.

Parteneri instituționali în proiect: Muzeul Național de Istorie a României (MNIR), Muzeul Național al Țăranului Român (MȚR), Institutul de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu”, Academia Română (IEF), Muzeul de Artă Populară Constanța (MAPC), Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța (MINAC), Institutul

de Cercetări Eco-Muzeale „Gavrilă Simion” Tulcea (ICEM Tulcea), Televiziunea Română (TVR), Uniunea Democrată Turcă din România (UDTR), Uniunea Democrată a Tătarilor Turco-Musulmani din România (UDTTMR).

După finalizarea muzeului virtual, activitățile celor doi parteneri, ISPMN și DRI, se axează pe realizarea unor expoziții în spațiul virtual destinat expozițiilor temporare.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrite / publicații:
 - **Raport de cercetare referitor la organizarea unei expoziții virtuale în cadrul MIRAS**

Descriere: În lunile ianuarie-februarie 2023, Adriana Cupcea (cercetător ISPMN) împreună cu Oana Ionel (consilier DRI) au realizat selecția unor fotografii, aparținând antropologului Eugene Pittard, care se află în patrimoniul Musée d'ethnographie de Genève (Muzeul de Etnografie din Geneva), în scopul realizării unei expoziții virtuale în cadrul MIRAS, cu tema imaginii turcilor și tătarilor în fotografiile lui Pittard. Tematizarea a fost făcută pe mai multe secțiuni, respectiv: arhitectură, arhitectură comemorativă, funerară, portet, peisaj, artizanat, societate și viață socială.

Continuarea proiectului presupune comunicarea în perioada următoare cu Musée d'ethnographie de Genève (Muzeul de Etnografie din Geneva), în scopul obținerii drepturilor de utilizare a fotografiilor.

Decesul consilierului DRI, Oana Ionel, în luna iulie 2023, a stopat progresul acestui proiect. Urmează ca în 2024 să fie reluate discuțiile cu DRI pentru numirea unui nou responsabil pentru acest proiect din partea DRI.

Titlul proiectului: *Musulmanii din România în perioada comunistă*

Anul: 2019

Perioada: 01/01/2023 - 01/12/2026

Coordonator proiect: Adriana Cupcea

Cercetător extern participant în proiect: Metin Omer

Tema proiectului: Premisa acestui proiect o constituie un stagiul de cercetare realizat în perioada 19-23 iunie 2017, la Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității (CNSAS), în cadrul proiectului ISPMN, Monografia minorității tătare. Au fost consultate o serie de dosare pe teme: naționalitatea turco-tătară și problema musulmană. Au fost identificate 9 fonduri referitoare la aceste chestiuni. Între acestea se numără și dosarul de securitate al lui Iacub Memet, Muftiului Cultului Musulman, din perioada ocupării funcției de Muftiu, 1946-1989.

Pornind de la ipoteza avansată de Catherine Verdery, că arhiva produsă de Securitate nu trebuie abordată cu valoare de adevăr, am inițiat cercetarea din perspectiva mecanismelor de funcționare în cadrul Securității și a rolului lor în reproducerea informațiilor despre musulmanii din Dobrogea, identificând și analizând dosarele principalelor personalități ale comunității care s-au aflat în vizorul Securității (Muftiul Iacub Memet) și principalele teme prezente în dosare, explicându-le prin prisma practicilor de lucru ale Securității, modurilor de secretizare și a formelor de producere a cunoașterii.

În anul 2019 au fost realizate fotocopii ale unei selecții de dosare, pe teme: naționalitatea turco-tătară și problema musulmană (Fond Documentar și Fond

Informativ), inclusiv dosarul de Securitate al lui Iacob Memet, Muftiului Cultului Musulman, identificate în 2017.

În anul 2020 a fost inițiată prelucrarea documentelor de arhivă și au fost redactate și publicate pe baza acestora trei studii de cercetare.

În anul 2021 au fost realizate următoarele: 1) prelucrarea documentelor identificate în cadrul stagiului de cercetare la Arhivele Naționale Române, în Fondul Ministerul Artelor și Cultelor și în Fondul Comitetul Central al PCR; 2) a fost identificată necesitatea extinderii cercetării în Arhiva Ministerului de Externe; 3) a fost fotocopiât dosarul personal al lui Sebat Husein (compozitor tătar, membru marcant al mișcării naționale tătare).

În 2022 a avut loc un stagiul pentru extinderea cercetărilor în Arhiva MAE, fiind stabilită direcția de cercetare: minoritățile turcă și tătară în relațiile româno-turce.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:

- **Raport de cercetare**

Descriere: În perioada ianuarie-iulie 2023 a avut loc selectarea documentelor pentru următorul articol aflat în lucru: *Politica Turciei față de comunitățile sale înrudite, în timpul comunismului. Cazul musulmanilor din Dobrogea (1947-1965)*. Articolul va fi redactat în 2024 și va constitui articolul introductiv al Volumului I de documente cu tema: minoritățile turcă și tătară în relațiile româno-turce (1948-1965).

În perioada iulie-decembrie 2023 au avut loc pregătirea structurii și prelucrarea documentelor pentru articolul mai sus amintit. În continuare, abstractul studiului introductiv:

Politica kin-state a Turciei nu a avut o evoluție liniară, ci a cunoscut o serie de oscilații în cursul secolului XX între componenta etnolingvistică și etnico-religioasă a identității turcești. În ceea ce privește populațiile musulmane rămase în fostele teritorii imperiale, în conformitate cu noua identitate republicană turcă - civică, laică și bazată pe apartenența la teritoriul turc (Kentel 2001, 358, 359), în planul de politică externă, ideologia kemalistă a adoptat principiul neamestecului în problemele interne ale fostelor provincii ale Imperiului (Gangloff 2005, 13). Politică bazată pe încurajarea imigrației s-a schimbat spre anii '40, fiind înlocuită de o politică prudentă față de comunitățile etnice aferente. Conform noii abordări, aceste comunități erau considerate istoric parte din țările lor gazdă, în timp ce Turcia reprezenta pentru ei o a doua patrie, statul cu care împărtășeau apartenența etnică, abordare care s-a reflectat și în noua terminologie folosită în discursul public în definirea comunităților înrudite, și anume foreign Turks (turcii din afară) (Içduygu, Aksel 2013, 171). În cea mai mare parte a perioadei comuniste, imigranții din statele balcanice comuniste au fost primiți ca refugiați, li s-a oferit asistență primară ca victime ale regimurilor comuniste atee din blocul comunist.

În ansamblu, se poate spune că din 1923 până în 1990-2000, prezența turcă în fostele sale regiuni otomane s-a limitat la sfera politicii înalte (Öktem 2012, 30), iar politica sa față de comunitățile turce străine a fost caracterizată de o relativă reticență (Öktem 2014: 7), în

concordanță cu diplomația defensivă și prudentă, care vizează menținerea propriei securități, inițiată de Mustafa Kemal în politica externă (Mitrovic 2014, 7).

Pe baza cercetărilor arhivistice de la Arhivele Diplomatice (Ministerul Afacerilor Externe al României), CNSAS (Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor „Securității”) și Arhivele Naționale ale României, se analizează politica și poziția Turciei față de comunitățile rude din Dobrogea, după cum se reflectă în documentele produse de autoritățile comuniste române, în perioada Gheorghe Gheorghiu Dej. Ipoteza de lucru este că dincolo de nivelul diplomatic oficial, relațiile turco-române au fost caracterizate de o componentă informală. Bazându-se pe cadrul analitic din relațiile internaționale, așa cum este definit de Tiekü (2019), constând în orientări neoficiale care modelează așteptările și comportamentul actorilor în sistemele internaționale și care modelează rezultatele politice, cercetătoarea Cupcea Adriana explorează dimensiunile informale ale relațiilor dintre Republica Turcia și Republica Populară Comunistă România, în domeniul politicii kin-state.

În luna august a avut loc pregătirea prezentării *Turcii și tătarii în perioada comunistă*, pe baza documentelor de arhivă avute la dispoziție, lucrare care a fost prezentată la Școala de Toamnă, *Politici Sociale în Comunismul Românesc, A VIII-A EDIȚIE: Minoritățile sau naționalitățile conlocuitoare în România comunistă*, în perioada 15-20 septembrie 2023, organizată de Departamentul de Relații Internaționale și Istorie Contemporană - Facultatea de Istorie și Filosofie (UBB), Fundația Konrad Adenauer și Fundația Academica Civică. Prezentarea s-a încadrat în panel-ul intitulat *Alte Minorități*, alături de prezentarea *Populația romă în comunism*, susținută de Laszlo Fosztó (cercetător ISPMN).

Titlul proiectului: *Atelierul (în orașul) de pe malul Peței - minorități naționale în Oradea în secolul XX (Pece parti műhely - nemzet i kisebbség ek a 20. századi Váradon)*

Anul: 2023

Perioada: 02/10/2023 - 31/05/2024

Coordonator proiect: Plainer Zsuzsa

Cercetători ISPMN participanți în proiect: Kiss Ágnes, Gidó Attila

Cercetător extern participant în proiect: Nagy Mihály Zoltán

Partener: Asociația Culturală Holnap (Holnap Kulturális Egyesület) din Oradea (România)

Tema proiectului: În 2023, ISPMN împreună cu Asociația Culturală Holnap (Holnap Kulturális Egyesület) din Oradea a lansat o serie de evenimente publice intitulate *Atelierul (în orașul) de pe malul Peței - minorități naționale în Oradea în secolul XX (Pece parti műhely - nemzet i kisebbség ek a 20. századi Váradon)*. Scopul acestor evenimente este de a prezenta unui public mai larg acele cercetări ISPMN, care au ca temă istoria socială, culturală și politică a grupurilor etnice din Oradea în secolul XX. Prelegerile/discuțiile ținute în public despre maghiari, evrei și romi orădeni vor apărea în formă editată în revista culturală și socială *Újvárad* din Oradea în 2024. Discuțiile, prezentările cercetătorilor ISPMN au loc în 2023 și 2024 (2 evenimente în 2023 și încă 2 în 2024).

Primul eveniment a fost realizat într-o colaborare cu două instituții. ISPMN, în afară de co-organizatorul seriei (Asociația Culturală Holnap), a colaborat și cu Teatrul Szigligeti din Oradea (Nagyvárad Szigligeti Színház).

Rezultatele proiectului:

- Organizare eveniment ISPMN:
 - **Kelemen István és a Nagyvárad Állami Színház magyar tagozata a Securitate dokumentumaiban (1973-1977) (Kelemen István și secția maghiară a Teatrului de Stat din Oradea în dosarele Securității 1973-1977).**
 - **Perioada:** 23/11/2023
 - **Locul:** Oradea
 - **Responsabil ISPMN:** Plainer Zsuzsa
 - **Număr participanți:** 30
 - **Linkuri în presă:** <https://www.ujvarad.ro/hirek/pece-parti-muhely-1-kelemen-istvan-a-securitate-celkeresztjeben> ;
<https://transtex.ro/kultura/2023/11/24/folyamatosan-megfigyelte-es-felelemben-tartotta-a-securitate-kelemen-istvant-nagyvaradi-szigligeti-szinhaz-egykori-irodalmi-titkarat> ;
<https://www.szigligeti.ro/hirek/szigligetitarsulat/1078> ;
<https://www.erdon.ro>; <https://maszol.ro/kultura/Koholt-vadak-az-egykori-irodalmi-titkar-ellen-Kelemen-Istvan-es-a-szinhaz-magyar-tagozata-Securitate-altali-megfigyeleserol-beszeltettek-Nagyvaradon>
 - **Coorganizatori:** Holnap Kulturális Egyesület (Asociația Culturală Holnap) din Oradea, Szigligeti Színház Nagyvárad (Teatrul Szigligeti din Oradea)
Descriere: **Joi, 23 noiembrie 2023**, a fost lansată la Oradea prima ediție a seriei de evenimente cu titlul „Atelierul (într-un oraș) de pe malul Peței – minorități naționale în Oradea secolului XX” (Pece parti műhely – nemzeti kisebbségek a 20. századi Váradon). Seria de discuții publice organizate de ISPMN împreună cu Asociația Culturală „Holnap” (Holnap Kulturális Egyesület) din Oradea are ca scop prezentarea minoritățile etnice din Oradea unui public mai larg.
Primul eveniment organizat de ISPMN – Asociația Culturală „Holnap” – Teatrul Szigligeti din Oradea a avut ca titlu *Kelemen István és a Nagyvárad Állami Színház magyar tagozata az állambiztonság dokumentumaiban (1973-1977)* (Kelemen István și secția maghiară a Teatrului de Stat din Oradea în documentele Securității 1973-1977). În cadrul mesei rotunde, Plainer Zsuzsa a prezentat rezultatele cercetării sale legate de dosarul de urmărire al lui Kelemen István, fost secretar literar și director adjunct al teatrului orădean. Cercetătorul ISPMN a fost în dialog cu Nagy Mihály Zoltán, istoric, arhivist.
Megbontani a hallgatás falát. Az Ellenpontok nagyvárad szamizdat folyóirat története ("E timpul să spargem zidul tăcerii". Istoricul revistei samizdat orădene Contrapuncte)
 - **Perioada:** 16/12/2023

- **Locul:** Oradea
- **Responsabil ISPMN:** Plainer Zsuzsa
- **Număr participanți:** 20
- **Linkuri în presă:** <https://www.erdon.ro>;
- <https://www.ujvarad.ro/kultura/ellenpontok-az-idotallo-szamizdat> <https://www.varad.ro/az-ellenpontokrol/> ,
<https://muvelodes.net/esemenyek/pece-parti-muhely-2-ellenpontok>
- **Coorganizatori:** Holnap Kulturális Egyesület (Asociația Culturală Holnap) din Oradea

Descriere: **Sâmbătă, 16 decembrie 2023**, a avut loc la Oradea a doua prelegere a seriei Atelier (într-un oraș) de pe malul Peței. La acest eveniment Kiss Ágnes (cercetător ISPMN) a prezentat rezultatele analizei sale despre revista maghiară samizdat *Ellenpontok* [Contrapuncte] publicată la Oradea în cursul anului 1982. Cercetătoarea a fost în dialog cu Plainer Zsuzsa (cercetător ISPMN) și Szűcs László (redactor-șef, revista *Újvárad*). Seria de evenimente este organizată de ISPMN în parteneriat cu Asociația Culturală „Holnap” (Holnap Kulturális Egyesület) din Oradea.

Titlul proiectului: *Lansare de carte: Székedi Levente: Limitele supraviețuirii. Sociologia maghiară din Transilvania după 1945, apărută la Editura ISPMN*

Perioada: 15/05/2023

Coordonator proiect: Plainer Zsuzsa

Cercetători externi participanți în proiect: Cristina Raț, Marius Lazăr (UBB Facultatea de Sociologie și Asistență Socială)

Partener: UBB Facultate de Sociologie (România)

Tema proiectului: ISPMN împreună cu Facultatea de Sociologie și Asistență Socială UBB (linia română) va organiza o lansare a cărții semnate de Székedi Levente: *Limitele supraviețuirii. Sociologia maghiară din Transilvania după 1945*, apărută la Editura ISPMN.

Rezultatele proiectului:

- Organizare eveniment ISPMN:
 - **Lansare de carte Székedi Levente: Limitele supraviețuirii. Sociologia maghiară din Transilvania după 1945**
 - **Perioada:** 15/05/2023
 - **Locul:** Cluj-Napoca
 - **Responsabil ISPMN:** Plainer Zsuzsa
 - **Număr participanți:** 10
 - **Coorganizator:** Facultatea de Sociologie și Asistență Socială (UBB Cluj)
- Descriere:** **Luni, 15 mai 2023**, ISPMN în colaborare cu Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, Universitatea Babeș-Bolyai, au organizat lansarea cărții autorului Székedi Levente: *Limitele supraviețuirii. Sociologia maghiară din Transilvania după 1945*, volum apărut la Editura ISPMN. Cartea a fost prezentată de dr. Marius Lazăr, conferențiar UBB.

Titlul proiectului: *Analiza dosarului de urmărire al lui Kelemen István - fost secretar literar al Teatrului de Stat din Oradea*

Anul: 2020

Coordonator proiect: Plainer Zsuzsa

Cercetător extern participant în proiect: Nagy Mihály Zoltán

Tema proiectului: Scopul acestui proiect este analiza dosarului de urmărire al lui Kelemen István, fostul secretar literar al secției maghiare în cadrul Teatrului de Stat Oradea (actualul Teatrul „Szigligeti”) în anii 1970. Cercetarea urmărește trei dimensiuni: 1. analiza datelor istorice (adică informațiile din dosar) în contextul biografiei personale. Prin acest demers dorim să investigăm metodele folosite de Securitate și efectele acestora asupra vieții private a lui Kelemen István. 2. analiza datelor istorice (informațiile din dosar) în contextul instituțional. Această dimensiune dorește să descrie un proces de urmărire într-o instituție teatrală. Astfel, ne propunem să identificăm care sunt metodele Securității și cât de eficiente sunt acestea în spațiul instituțional al Teatrului de Stat din Oradea). 3. analiza dosarului în contextul istoriei minorității maghiare din România în timpul comunismului de stat. Această abordare relevă evenimentele din câmpul cultural maghiar minoritar în anii 1970, care aduc după sine deschiderea unui dosar de urmărire și care alimentează continuarea procesului de urmărire a unui intelectual maghiar minoritar în sistemul Ceaușescu. Astfel, abordarea de față dorește să dezvăluie semnificațiile unor metafore, des întâlnite în dosarele de urmărire ale elitelor culturale maghiare din România (metafore precum „manifestări naționaliste”, „acțiuni iredentiste” etc.)

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
 - **Sinteză după parcurgerea documentelor: reconstruirea celor mai importante momente din dosarul de urmărire al lui Kelemen István (raport de cercetare)**
Descriere: Acest raport de cercetare reprezintă prelucrarea dosarelor de urmărire ale lui Kelemen István, fost secretar literar al Teatrului de Stat din Oradea (anii: 1973-1977). Sinteza este o trecere în revistă a celor mai importante informații și evenimente identificate după dosarul de urmărire informativă (DUI). Rezultatele acestui raport vor fi folosite pentru a realiza un studiu.
- Alte rezultate:
 - **Tipul activității:** Diseminare / pr / participări târg de carte
 - **Perioada:** 21/06/2023 - 23/06/2023
Descriere: În perioada 21-23 iunie rezultatele proiectului au fost prezentate la conferința cu titlul „Értelmiségi karriertörténetek, kapcsolathálók, írócsoportosulások” (Narrative despre cariere de intelectuali, relații sociale, grupări de scriitori), organizată de către Universitatea Creștină Partium. Titlul prezentării a fost: *Meglévő bűnökhöz bűnösöket keresnek - Kelemen István, a Nagyváradai Állami Színház tagozatvezetőjének karriertörténete a Securitate dokumentumaiban (În căutarea păcătoșilor pentru păcatele existente - istoricul de carieră al lui Kelemen István, fost secretar literar al Teatrului de Stat din Oradea)*
 - **Tipul activității:** Diseminare / pr / participări târg de carte
 - **Perioada:** 05/05/2023 - 06/05/2023

Descriere: Rezultatele proiectului au fost prezentate la conferința *Erdélyi magyarság a 20. században -Kutatások, tervek, eredmények (Maghiarii din Transilvania în secolul 20. Cercetări, proiecte, rezultate)* ținută la Miercurea Ciuc. Titlul prezentării a fost: *A színházi munka az állambiztonság dokumentumaiban - Kelemen István megfigyelési dossziéja (Teatrul în documentele Securității – Dosarul de urmărire al lui Kelemen István).*

- **Tipul activității:** Diseminare / pr / participări târg de carte

- **Perioada:** 05/10/2023 - 06/10/2023

Descriere: În perioada 5-6 octombrie, cercetătorul Plainer Zsuzsa a susținut o prezentare în cadrul conferinței *Identități, reprezentări și politici - relații stat-minorități în secolele XX și XXI*. Titlul prezentării a fost: *Aspecte din cariera intelectuală a lui István Kelemen, secretarul literar al Teatrului de Stat din Oradea, în documentele CNSAS.*

Titlul proiectului: *Analiza instituției cenzurii minoritare și a sferei publice orădene*

Anul: 2018

Coordonator proiect: Plainer Zsuzsa

Tema proiectului: Scopul acestui proiect este analiza mecanismelor de cenzură minoritară din perioada comunismului de stat la instituțiile culturale din Oradea în anii 1970 și 1980: teatru, filarmonică, cotidiene locale etc., precum și a sferei publice locale. Cadrul teoretic al cercetării folosește conceptul opoziției culturale, cu intenția de a găsi un model comun pentru complexitatea practicilor individuale și a strategiilor informale sau informale de transgresare a doctrinelor statale pentru instituțiile culturale și sfera publică. Cu alte cuvinte, în această cercetare, ideea de opoziție nu este doar o simplă reacție la controlul deținut de stat, ea este înțeleasă ca o relație dinamică dintre agenții societății și cei ai puterii. În 2020 au fost solicitate câteva documente din arhivele CNSAS (Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității) referitoare la activitatea teatrelor/secțiilor de teatre minoritare maghiare din România în anii 1980. În 2023 s-a introdus un nou aspect în cercetare: analiza impactului televiziunii publice maghiare asupra societății locale din Oradea în anii 1970-1980. Astfel, în acest an a fost realizată o bază de date din bibliografia internațională relevantă.

În 2024 se dorește realizarea unui studiu pe tema respectivă.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
 - **Parabole teatrale strecurate prin mâinile cenzurii – teatrul minoritar maghiar ca o instituție a socializării maghiare minoritare în anii 1980**
Descriere: Manuscrisul de față a fost predat pentru publicare într-un volum despre cultura vizuală în România comunistă. Conform planului, volumul va apărea la Editura Mega și o editură din Germania. Studiul prelucrează o parte din documentele CNSAS referitoare la câteva instituții (secții) teatrale maghiare din Transilvania, solicitate de către ISPMN în anul 2020.
 - **Recepționarea programelor televiziunii maghiare în Oradea anilor 1970 și 1980. Aspecte sociale și culturale**

Descriere: Raportul de față servește la realizarea unei cercetări despre aspectele sociale și culturale ale vizionării emisiunilor televiziunii maghiare de stat la Oradea în anii 1970 și 1980. Pentru raport, au fost trecute în revistă și parțial prelucrate cele mai importante cărți și studii relevante pe temă. În 2023 au fost identificate două lucrări importante referitoare la contextul românesc, respectiv nouă cărți și două studii despre contextul est european.

- **Parabole teatrale strecurate prin mâinile cenzurii – teatrul minoritar maghiar ca o instituție a socializării maghiare minoritare în anii 1980**

Cultura vizuală în România comunistă: între tendințe de liberalizare și restricțiile stalinismului târziu. Die visuelle Kultur im kommunistischen Rumänien: Zwischen Tendenzen der Liberalisierung und Stalinistischen Restriktionen.

Descriere: Studiul de față a apărut în 2023 într-o carte colectivă (cu clasificare A) cu titlul: *Cultura vizuală în România comunistă: între tendințe de liberalizare și restricțiile stalinismului târziu. Die visuelle Kultur im kommunistischen Rumänien: Zwischen Tendenzen der Liberalisierung und Stalinistischen Restriktionen*. Studiul prelucrează documentele CNSAS referitoare la controlul teatrelor (secțiilor de teatre) din România în regimul Ceaușescu; documentele au fost solicitate 2020 în cadrul proiectului de față.

- **„Központ” és „lokális” viszonya a nagyváradi színház ellenőrzése esetében a Ceaușescu rendszer utolsó évtizedeiben (Relația „centru” și „local” în controlul teatrului orădean în ultimele decenii ale sistemului Ceaușescu)**

Descriere: Studiul de față a apărut în 2023 într-un volum colectiv (Editură clasificată A). Titlul volumului este: *Az irodalom és a kultúra éltető közege: a lokális és a regionális 2. (Contextul dător de viață al literaturii și culturii: aspecte locale și regionale)*.

- Alte rezultate:

- **Tipul activității:** Diseminare / pr / participări târg de carte

- **Perioada:** 25/01/2023

Descriere: Prezentarea volumului *Nagyváradi magyar színháztörténet 1950-1990. Philter elemzések (Istoria teatrului maghiar orădean 1950-1999. Analize în cadrul proiectului Philter)*. Evenimentul a avut loc în cadrul festivalului MAFESZT - a magyar kultúra hete (Săptămâna culturală maghiară) la Timișoara. Cartea colectivă a fost prezentată de Boros Kinga (UAT Târgu Mureș) în calitate de editor, respectiv de trei autori: Czvikker Katalin (Teatrul Szigligeti din Oradea), János Szabolcs (Universitatea Creștină Partium, Oradea) și Plainer Zsuzsa (ISPMN).

- **Tipul activității:** Diseminare / pr / participări târg de carte

- **Perioada:** 06/07/2023 - 08/07/2023

Descriere: Rezultatele cercetării au fost prezentate la Conferința internațională ASN, ediția 2023. *“Nationalism and Populism in Semi-Peripheries: Central and Eastern European Responses to Global Challenges.” (Naționalism și Populism în zonele semi-periferice: Răspunsuri est europene la provocări globale)*.

Titlul proiectului: *Gen și etnicitate în Transilvania după primul război mondial*

Perioada: 03/01/2023 - 31/12/2023

Coordonator proiect: Bokor Zsuzsa

Tema proiectului: Cercetarea explorează modul în care dimensiunile de gen și etnicitate se leagă între ele și influențează viața cotidiană din Transilvania după Primul Război Mondial. Pe scurt: modul în care se formează identitățile de gen într-un nou context istoric. Principalele teme de cercetare sunt: influența puterii politice asupra genului în această perioadă de tranziție, discursul sănătății corpului, istoria pieței forței de muncă și integrarea femeilor, concepția familiei minoritare.

Cercetarea din acest an va trece în revistă în primul rând relațiile dintre organizațiile feminine de după Primul Război Mondial. Unul dintre exemple este „parlamentul femeilor” din 1925, eveniment organizat de Alexandrina Cantacuzino și de către Consiliul Național al Femeilor Române cu organizațiile femeilor minoritare din Transilvania, Banat și Bucovina. Se vor discuta diferitele moduri de utilizare a categoriei femeilor minoritare în discursurile acestui congres feminin și rolul acestora în procesul de creare a unei noi identități etnice regionale.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrite / publicații:
 - **Activismul social al femeilor romano-catolice din perioada interbelică**

Descriere: În perioada ianuarie-decembrie 2023 s-a continuat procesul de documentare pe tema organizațiilor feminine de după Primul Război Mondial. S-a finalizat un articol în limba engleză care urmează să fie trimis spre publicare. Articolul intitulat *Mary's Sisters. Catholic Women's Social Activism in the Rural Society of Interwar Transylvania (Surorile Sfintei Maria. Activismul social al femeilor romano-catolice din perioada interbelică)* trece în revistă activitatea organizației clericale feminine Szociális Testvérek Társasága (Societatea Surorilor Sociale) și a Katolikus Nőszövetség (Asociației Femeilor Catolice) din Ardeal din perioada interbelică. Studiul explorează îndatoririle și responsabilitățile pe care femeile catolice și le-au asumat în procesul de regenerare a comunității minoritare de după război. Cu toate acestea, prezintă, de asemenea, modul în care diferite clase și grupuri sociale (femeile din mediul rural) au dobândit relevanță în programul lor social.

Titlul proiectului: *Eugenie, minoritate și discurs medical în Transilvania interbelică*

Anul: 2017

Coordonator proiect: Bokor Zsuzsa

Tema proiectului: Proiectul constă în cercetarea istorico-socială a perioadei interbelice transilvane. În cercetările anterioare, coordonatorul proiectului a analizat modul în care dezbaterile asupra corpului sănătos au devenit parte a unui discurs politic național mai larg în sfera medicală românească, ilustrând munca și efortul acelor medici români care și-au ocupat noile funcții în școlile de medicină și în diferitele instituții medicale clujene după Primul Război Mondial. A analizat măsurile adoptate care au fost, mai întâi de toate, instrumente de putere prin care noua societate medicală încerca să se legitimeze. Cercetarea actuală se axează în special pe

campaniile sanitare din Transilvania rurală și urbană, organizate de medicii maghiari din regiune și pe modul în care corpul biologic al națiunii – adică al comunității etnice, care s-a găsit într-o poziție minoritară după 1919 – se construiește în acest discurs medical. În ceea ce urmează se va face o analiză din perspectivă comparativă a instituțiilor și a discursurilor medicale (igienice, eugenice) din regiune, atât cu cele din Ungaria (specialiștii cu care au avut relațiile cele mai strânse), cât și cu alte țări vecine.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
 - **„Separarea este necesară în situația noastră specială” - Programe de sănătate publică pentru minorități în Transilvania interbelică**
Descriere: 1. În continuarea cercetării s-a pregătit un manuscris intitulat *“Separation is required in our special situation” - Minority public health programs in the interwar Transylvania [“Separarea este necesară în situația noastră specială” - Programe de sănătate publică pentru minorități în Transilvania interbelică]*. Lucrarea își propune să prezinte activitățile de sănătate publică ale minorității maghiare din Transilvania în perioada interbelică.
Dezamăgita de conducerea politică minoritară, tânăra elită maghiară din anii 1930 și-a ales strategii de construire a comunității diferite de cele ale predecesorilor săi. Acesta este cadrul în care s-au format și activitățile de sănătate publică.
Această sănătate publică era foarte diferită de programele sociale ale majorității (fie că era vorba de cea românească, fie de cea maghiară, cea de odinioară), deoarece trebuia să acționeze în cadrul unui nou sistem de stat și în lipsa sprijinului statului. Această sănătate publică nu a fost organizată împotriva statului, ci a considerat statul ca fiind principalul său director, dar și-a proiectat propriul program de sănătate la nivel regional. După cum susținea András Nagy, una dintre cele mai importante figuri din această perioadă: „Am decis că vrem să folosim măsurile de sănătate publică ale statului cât de mult putem, dar trebuie să spunem că există și o sănătate publică minoritară separată. Separarea este necesară în situația noastră specială”.
În această lucrare se analizează unele publicații ale medicilor contemporani, articolele preocupate de probleme de sănătate din revistele *Hitel*, *Erdélyi Fiatalok*, *Magyar Népegészségügyi Szemle*, și mai ales arhivele personale ale elitei medicale, de ex. Béla Jancsó și András Nagy.
Întrebările de bază sunt: Cum ar putea fi realizată sănătatea publică fără o politică națională de sănătate care să o susțină? Cum au luat parte aceste programe de sănătate publică la procesele de construcție identitară a minorității maghiare și cum a îmbrățișat ethosul de *népszolgálat* eugenia în perioada interbelică? În final, se va ilustra prin câteva exemple modul în care mișcările de promovare a sănătății au folosit simbolul tinereții și cum au construit în jurul acestuia imaginea unei comunități organice.
Articolul în limba engleză urmează să fie publicat în cursul lunii decembrie 2023 în revista *Hungarian Historical Review*, nr. 2023/3.

Ultimele rezultate ale cercetării vor fi publicate în limba maghiară la revista Regio în anul 2024.

2. Întrebările cercetării au fost prezentate și discutate la două conferințe naționale.

a) 5-6 octombrie 2023, "Ethnicity and Public Health – Maternal and Child Health Programmes in Interwar Transylvania" [„Etnicitate și sănătate publică. Programe de sănătate publică pentru protecția mamei și a copilului în Transilvania interbelică"], prezentată la conferința: *Identități, reprezentări și politici – relații stat-minorități în secolele XX și XXI / Identities, Representations and Policies: State Minority Relations in the 20th and 21st Centuries* organizată de Institutul pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale (ISPMN), în parteneriat cu Universitatea Babeș-Bolyai, Facultatea de Istorie și Filosofie, Departamentul de Istorie în limba maghiară, Departamentul de Studii Internaționale și Istorie Contemporană, Școala Doctorală Studii de Populație și Istoria Minorităților și Departamentul pentru Relații Interetnice,

b) 18-20 octombrie 2023, titlul prezentării: „«Pacienții maghiari să fie tratați de medici maghiari». Programele de sănătate publică ale medicilor maghiari în Transilvania interbelică”, prezentată la conferința internațională „Societățile și instituțiile lor. Aspecte metodologice și abordări istoriografice, organizată de Institutul de Istorie „George Barițiu”, Universitatea Babeș-Bolyai – Centrul de Studiere a Populației.

Titlul proiectului: *Holocaustul din Transilvania de Nord. Ghettoizare și viața în ghetoouri în 1944*

Anul: 2014

Coordonator proiect: Gidó Attila

Tema proiectului: Demersul este continuarea proiectului cu titlul *Holocaustul din Transilvania de Nord. Ghettoizare și viața în ghetoouri în 1944*, inițiat în 2014.

Activități preconizate în 2023: 1. cercetări arhivistice în Arhivele Naționale Zalău; Arhivele Naționale Cluj; Arhivele Naționale Bihor; Arhivele Naționale Maramureș; Arhivele Naționale Târgu-Mureș; Arhivele Eparhiei Reformate din Transilvania (Cluj-Napoca); Arhiva Districtuală a Bisericii Catolice (Oradea); Arhivele Eparhiei Unitariene din Transilvania (Cluj-Napoca); Arhivele Naționale Satu-Mare. 2. Documentare bibliografică. 3. Revista presei din perioada 1940-1944. 4. Publicarea unui studiu pe temă.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:

- **Raport anual**

Descriere: În 2023 s-au continuat cercetările referitoare la Holocaustul evreilor din Transilvania de Nord. În cadrul proiectului au fost efectuate cercetări arhivistice la Oradea și Târgu-Mureș, respectiv revista presei din 1940-1944 în Biblioteca Centrală Universitară Cluj. Activități în 2023: 4 deplasări la serviciile județene ale Arhivelor Naționale; 7 participări la conferințe și workshopuri; 1 publicație științifică; 1 recenzie de carte; 2 prezențe mass-media; 1 participare la producție film documentar; 1 co-organizare tabără de vară (a IV-a

ediție a Taberei de vară a istoricilor maghiari din Transilvania, Remetea, județul Harghita, 31 august-3 septembrie 2023).

Titlul proiectului: *Romii în Transilvania de Nord, 1940 – 1944*

Anul: 2020

Coordonator proiect: Gidó Attila

Tema proiectului: Cunoștințele privind situația juridică și socială a romilor din Transilvania de Nord sunt foarte limitate. Nici istoriografia română nici cea maghiară nu s-a ocupat de această temă. Până la momentul actual, în centrul atenției s-a aflat soarta romilor sub regimul Antonescu, respectiv soarta aceluia care au trăit în teritoriile Ungariei după tratatul de la Trianon. Astfel, nu avem deloc informații despre atitudinea autorităților maghiare din Transilvania de Nord față de romi, nici despre victimele violenței statale împotriva lor. Proiectul de față are ca scop cercetarea materialelor arhivistice, respectiv revista presei din perioada 1940-1944.

Obiective pe anul 2023:

1 Cercetări în următoarele arhive de stat: Cluj, Zalău, Satu Mare, Oradea, Târgu Mureș

2 Revista presei: Ellenzék (1940-1944), Keleti Újság (1940-1944)

3 Manuscris în limba engleză

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:

- **Raport anua**

Descriere: În această perioadă au fost efectuate cercetări arhivistice la Serviciul Județean Cluj al Arhivelor Naționale și s-a continuat revista presei din perioada 1940-1944. În cadrul proiectului s-au realizat următoarele: 1 manuscris pentru publicare; 2 participări la conferințe; 1 co-organizare eveniment (prelegere publică a lui László Csösz cu titlul „Mapping the Genocide of the Roma in Hungary” [Cartografierea genocidului romilor din Ungaria], 23 noiembrie 2023); 1 acord de parteneriat pentru co-organizare eveniment (cu Institutul pentru Studii de Holocaust și Genocid în cadrul Facultății de Științe Politice, Administrative și ale Comunicării a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca).

Titlul proiectului: *Mișcări de tineret sioniste în România (sec. XX)*

Anul: 2022

Coordonator proiect: Anca Filipovici

Tema proiectului: Proiectul își propune să abordeze istoria minorității evreiești din România din perspectiva organizațiilor de tineret sioniste create la final de secol XIX și care și-au reluat activitatea în cadrele României Mari. Sunt urmărite ideologia, instrumentele și activitățile tinerilor sioniști din organizații cu diverse orientări politice, din Regat, Bucovina și Basarabia, cu accent pe mobilizarea tineretului din învățământul secundar. Cercetarea are în vedere atât activitatea sionistă din perioada interbelică, cât și acțiunile sioniste subversive din anii '40 ale organizațiilor Hashomer Hatzair, Gordonia, Dror, Hanoar Hatzioni.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:

- **Seminar de cercetare ISPMN**

Descriere: Miercuri, 18 octombrie 2023, Anca Filipovici (cercetător ISPMN) a prezentat în cadrul Seminarilor de cercetare ale ISPMN proiectul de cercetare „*Responses to antisemitism: political activism of Jewish youngsters in Romania (1934-1948)*” [*Reacții la antisemitism: activism politic al tinerilor evrei în România, 1934-1948*]. Explorând surse arhivistice instituționale din Europa și Israel, completate de diferite tipuri de documente personale, proiectul analizează mobilizarea politică a tinerilor evrei în perioada regimurilor politice și ale dictaturilor din anii 1934-1948. Cercetarea este structurată în 4 obiective ce urmăresc: 1) evaluarea activismului sionist al tinerilor evrei în perioada interbelică; 2) analiza opțiunilor politice alternative, precum bundismul sau comunismul; 3) mișcările sioniste de rezistență în timpul Holocaustului; 4) reorganizarea activității sioniste de tineret în perioada de tranziție de după război.

○ **Raport de activitate**

Descriere: În cursul acestui an, proiectul a beneficiat de o bursă individuală de cercetare acordată de Vienna Wiesenthal Institute for Holocaust Studies din Austria, în perioada octombrie 2022 – iunie 2023, ce a facilitat documentarea pe temă în bibliotecile și arhivele de profil din Viena. Rezultatele cercetărilor au fost diseminate prin participarea la Conferința europeană ASN 2023 (6-8 iulie), organizată de către Association for the Study of Nationalities, Universitatea Babeș-Bolyai și ISPMN, în cadrul căreia s-a susținut prezentarea „*Fighting anti-Semitism: underground Zionist youth rescue actions during the Holocaust in Romania*” [*Luptând împotriva antisemitismului: acțiunile de salvare ale tineretului sionist în timpul Holocaustului din România*]. Începând cu luna octombrie 2023, proiectul a obținut o nouă finanțare printr-o bursă postdoctorală acordată de Fritz Bauer Institut, Goethe-Universität Frankfurt am Main (2023-2024).

Titlul proiectului: *Dimensiunea etnică a educației moderne în România. Evreii între integrare și marginalizare prin școală*

Anul: 2016

Coordonator proiect: Anca Filipovici

Tema proiectului: Proiectul urmărește evoluția politicilor educaționale în România anilor 1918-1944 și locul atribuit populației școlare evreiești în cadrul acestora. Se au în vedere reglementările implementate de autoritățile române mai ales la nivelul instrucției secundare și superioare, dar și modul în care evreii se raportează la finalitățile educației moderne și la transformările sociale implicate de acestea. În acest demers, s-au efectuat documentări bibliografice la bibliotecile universitare din Cluj și București, Biblioteca Academiei Române, precum și în arhivele CSIER, ANIC, CNSAS.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:

○ **Raport de activitate**

Descriere: În cadrul acestui proiect s-au efectuat documentări în bibliotecile și arhivele de specialitate din țară (Cluj, București) și străinătate (Viena). Rezultatele cercetărilor au fost diseminate prin

participarea la conferința ISPMN *Identități, reprezentări și politici: relațiile stat-minorități în secolele XX și XXI* (5-6 octombrie), în cadrul căreia Anca Filipovici a susținut prezentarea „*Adolescenți evrei și activism politic în România interbelică*”. De asemenea, în acest an au fost publicate două studii care se încadrează în tematica proiectului: 1) articolul "From Inconvenient Stories to Comprehensive Histories: The Holocaust in Romanian Textbooks of the Last Decade (2011– 2021)" [De la istorisiri incomode la istorii complete: Holocaustul în manualele din România în ultimul deceniu (2011-2021)] (co-autor - Dragoș Sdrobiș), în *European Yearbook of Minority Issues* (vol. 20/2021), editat de European Centre for Minority Issues (Brill, Germania); 2) articolul „Tineretul lui Carol al II-lea. Straja Țării ca mecanism de mobilizare și disciplinare în România anilor '30”, în *Revista Istorică* (nr. 1-3/2022), editată de Institutul de Istorie „Nicolae Iorga” al Academiei Române, publicație categoria A.

Titlul proiectului: *Regimul comunist reflectat în documentele Securității*

Perioada: 01/09/2023 - 31/12/2024

Coordonator proiect: Novak Csaba-Zoltan

Tema proiectului: Analiza politicii față de minorități, dar și față de societatea românească în general, din perspectiva siguranței naționale, din perspectiva activității fostei Securități, este un element important, nu singurul în ceea ce privește analiza politicilor regimului în perioada comunistă. Securitatea din perioada socialistă a jucat un rol definitoriu în viața economică și politică a țării (în special în cea de a doua parte a epocii Ceaușescu). Serviciile secrete din România aveau o serie de sarcini politico-administrative care în alte țări erau gestionate de anumite secții ale CC al Partidului. Rolul Securității câștigase mult în importanță în ultimul deceniu al dictaturii. Securitatea primise nu doar o funcție de control, ci și de gestionare a societății pe plan național. Ajungea din centru până în cele mai inaccesibile localități din mediul rural, pătrunzând astfel adânc în fibra societății românești. A fost singura organizație care cunoștea întreaga societate în detaliile cele mai fine, condițiile economice și sociale ale vremii, climatul social.

În acest proiect de cercetare propunem realizarea a unui alt tip de analiză, de data aceasta punând în vizor poliția politică, informatorul, mai precis aspecte precum: stare psihoemoțională, motivația, rolul jucat, acomodarea, colaborarea, limbajul, eventualele roluri duplicitare. Avem în plan analiza a 15-20 de dosare de rețea despre activitatea unor informatori racolați de către Securitate în perioada 1950-1989.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:

- **Raport de cercetare**

Descriere:

În cursul anului 2023 s-a desfășurat o activitate de cercetare la CNSAS. Într-o primă fază au fost identificate șase persoane cu dosar de rețea, respectiv în unele cazuri dosar informativ. După o primă analiză a dosarelor s-au făcut fotocopii și se continuă munca prin analiza acestora. Dosarele sunt din perioada 1950-1989. S-a început realizarea unei baze de date și a unei metodologii prin care se vor analiza aceste documente. Scopul final al proiectului este redactarea

unui volum, atât în limba română, cât și în limba maghairă, despre fenomenul poliției politice.

Titlul proiectului: *Realizare interviuri cu autorii seriei 20. Század [Secolul 20] a Editurii Kriterion*

Perioada: 03/01/2023 - 28/04/2023

Coordonator proiect: Gidó Attila

Partener: Editura Kriterion (România)

Tema proiectului: Realizarea de interviuri cu autori. Seria 20. Század [Secolul 20] a Editurii Kriterion publică volume despre istoria minorității maghiare în România, în secolul 20. La inițiativa Editurii vor fi realizate interviuri cu autorii.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
 - **Raport anual**
Descriere: În luna august 2023, au fost publicate trei interviuri pe site-ul Editurii Kriterion. Materialele au fost realizate cu editorii și autorii seriei 20. Század [Secolul 20]. În primul interviu editorii Nándor Bárdi și Attila Gidó (cercetător ISPMN) prezintă seria în general și cărțile publicate. În cel de-al doilea și al treilea interviu, Attila Gidó discută cu autorii Beáta Kulcsár („Adónyomorítás miatt zárva” Egy nagyváradi család története (1858–1944). [„Închis din cauza presiunii fiscale”. Poveștile unei familii din Oradea (1858–1944)], 2022), respectiv János Főcze (A MADOSZ. Baloldali magyar történet a Román Királyságban (1934–1944). [Uniunea Muncitorilor Maghiari din România. O istorie de stânga în Regatul României], 2020). Materialele pot fi vizionate aici: <https://kriterion.ro/bemutato/korszaru-kriterion-konyvtar/20-szazad-videosorozat/>

Titlul proiectului: *Monografiile despre minoritățile naționale din România*

Anul: 2017

Coordonatori proiect: Bokor Zsuzsa, Iulia-Elena Hossu

Tema proiectului: ISPMN a inițiat proiectul *Monografii* cu scopul de a elabora descrieri monografice despre minoritățile naționale din România. Monografiile cuprind sinteze tematice ale studiilor științifice existente (studii istorice, etnologice, sociologice și cele lingvistice).

Rezultatele proiectului:

- Organizare eveniment ISPMN:
 - **Prezentarea Colecției de carte „Minorități” – Editura Institutului pentru Studiarea Problemelor Minorităților Naționale.**
 - **Perioada:** 30/05/2023
 - **Locul:** Cluj-Napoca
 - **Responsabil ISPMN:** Iulia-Elena Hossu, Bokor Zsuzsa
 - **Coorganizatori:** Centrul pentru Tineret Cluj-Napoca
 - **Număr participanți:** 10
 - **Descriere:** Marți, 30 mai 2023, ISPMN în parteneriat cu Centrul pentru Tineret Cluj-Napoca a organizat prezentarea Colecției de carte „Minorități” – Editura Institutului pentru Studiarea Problemelor Minorităților Naționale. Evenimentul a

oferit o prezentare generală a colecției și o discuție pe marginea volumelor editate în cadrul său până la acest moment. Invitații au fost editorii volumelor: Marius Lazăr (editor, Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, UBB), Adriana Cupcea (editor, ISPMN), Bokor Zsuzsa (editor, ISPMN), Gidó Attila (editor, ISPMN), Jakab Albert Zsolt (editor, ISPMN), Peti Lehel (editor, ISPMN), Plainer Zsuzsa (editor, ISPMN), Remus Gabriel Anghel (editor, ISPMN), Veress Ilka (editor, ISPMN). În deschiderea evenimentului a luat cuvântul Novák Csaba-Zoltán (președinte ISPMN). Discuțiile ce au urmat prezentării au fost moderate de Kozák Gyula (editor, ISPMN). Primele volume din Colecția „Minorități” coordonată de István Horváth, Bokor Zsuzsa, Iulia-Elena Hossu, Jakab Albert Zsolt au fost editate în anul 2017. Până în prezent au apărut în cadrul colecției 11 volume. Scopul acestor lucrări cu caracter monografic urmărește facilitarea accesului publicului interesat de o paletă cât mai largă de date privind istoria și situația actuală a comunităților minoritare, contribuind astfel la crearea unui cadru benefic pentru dezvoltarea relațiilor interetnice. Evenimentul a fost deschis publicului larg.

- Alte rezultate:

- **Tipul activității:** Colaborare cu utilizatori externi
- **Perioada:** 03/01/2023 - 22/12/2023

Descriere: În anul 2023 s-a continuat procesul de editare al monografiilor minorităților naționale. Volumul despre minoritatea greacă (Mozaic. Spicuri din trecutul și prezentul minorității grecești din România, editat de Paula Scalcău și Toma Stefania) și volumul despre ucrainieni (Ucrainenii din România, editat de Iulia Hossu și Peti Lehel) sunt în curs de editare, lecturate și urmează să fie finalizate anul viitor.

Titlul proiectului: *Monografia minorității cehe din România*

Anul: 2016

Coordonator proiect: Jakab Albert Zsolt

Cercetător ISPMN participant în proiect: Peti Lehel

Tema proiectului: Elaborarea unei descrieri monografice a situației minorității cehe din România. Aceasta va cuprinde studii tematice: dinamica demografică, mobilizarea electorală, cronologia minorităților, organizațiile minorităților naționale. Se va avea în vedere și elaborarea unor studii tematice precum: locuri și ritualuri ale memoriei, forme de păstrare a „tradițiilor populare”, sistemul educațional pentru minorități etc.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:

- **Raport de activitate**

Descriere: În cadrul acestui proiect cercetătorii Jakab Albert Zsolt și Peti Lehel au elaborat două texte despre minoritatea ceahă din Banat, respectiv au prezentat volumul/monografia cehilor:

1. *A bántási csehek. Letelepítés, társadalmi szerveződés és identitás (Cehii din Banat. Colonizare, organizație socială și identitate)*. Studiul a apărut în anul 2023 în anuarul Acta Ethnologica Danubiana al

Centrului de Etnologie din Komárno al Institutului pentru Cercetarea Minorităților „Forum” în Komárno, Slovacia.

2. Etnicitate și turism – cehii din Banat. Studiul este în curs de apariție într-un volum de studii al Editurii ISPMN.

3. În data de 30 mai 2023 în cadrul acestui proiect Jakab Albert Zsolt și Peti Lehel au prezentat volumul Cehii din Banat (Editura ISPMN, Cluj-Napoca, 2018).

Titlul proiectului: *Monografia minorității germane din România*

Anul: 2016

Coordonator proiect: Anghel Remus

Tema proiectului: Monografia minorității germane cuprinde un set de publicații și evenimente, lansări de carte, participare la conferințe, mese rotunde etc., despre minoritatea germană din România, precum și efectele migrației etnicilor germani asupra locurilor și zonelor de origine sau asupra migrației românești în general. Cuprinde un volum intitulat „Un veac frământat. Germanii din România după 1918” care este prima sinteză în limba română despre comunitatea germană din România în secolul 20. Volumul cuprinde o serie de articole care tratează cele mai importante procese sociale și perioade istorice care au jalonat destinul germanilor din România: perioada interbelică, războiul, deportările post-belice, transformările sociale din timpul socialismului și în fine migrația internațională masivă. Volumul se încheie cu o analiză a revirimentului asociativ german. O a doua lucrare este intitulată „Reinventând germanitatea. Mobilitate, etnicizare și împrumut cultural la marginea Europei” și cuprinde o serie de articole care analizează procesele de mobilizare etnică și reapropriere a germanității de către populația negermană din vechile zone germane ale României. În 2023 proiectul se va concentra pe traducerea în limba germană a cărții „Un veac frământat. Germanii din România după 1918” care se va realiza în colaborare cu Forumul German din Transilvania.

Rezultatele proiectului:

- Alte rezultate:
 - **Tipul activității:** Diseminare / pr / participări târg de carte
 - **Perioada:** 15/11/2023
Descriere: **Marti, 14 noiembrie 2023**, Remus Anghel (cercetător ISPMN) a susținut împreună cu Monica Stroe (lector universitar SNSPA) prelegerea intitulată „Migrația și transformarea lumii rurale românești”. Prelegerea a avut loc în cadrul seriei de evenimente intitulate „Conferințele de la Șosea” care sunt organizate de către Muzeul Țăranului Român. Prelegerea a discutat modurile în care se modifică lumea rurală românească într-o lume „post-țărănească” în urma proceselor de migrație internă și internațională. Prelegerea a fost moderată de către Bogdan Iancu (cercetător MȚR, lector universitar la SNSPA). La prelegere au participat aproximativ 60 de persoane.
 - **Tipul activității:** Diseminare / pr / participări târg de carte
 - **Perioada:** 31/10/2023
Descriere: **Miercuri, 4 octombrie 2023**, Remus Gabriel Anghel (cercetător ISPMN) a susținut o **prelegere** despre cercetarea migrației și a efectelor sale asupra agriculturii în cadrul celei de-a 37 întâlniri a Academiei Transilvane intitulate „Dincolo de păduri, deasupra norilor” („Hinter den Wäldern, über den Wolken“). Școala de vară a avut loc la

Vulcan, Braşov, şi a fost organizată de către Cercul de Studii Transilvane (Arbeitskreis für Siebenbürgische Landeskunde). Prelegerea s-a concentrat asupra modalităţilor în care se pot analiza migraţia şi migraţia de întoarcere, precum şi efectele multiple ale acesteia. La şcoala de vară au participat aproximativ 25 de persoane din România şi Germania. La şcoala de vară au participat aproximativ 25 de persoane din România şi Germania.

Titlul proiectului: *Conferinţă: Identităţi, reprezentări şi politici – relaţii stat-minorităţi în secolele XX şi XXI*

Perioada: 05/10/2023 - 06/10/2023

Coordonator proiect: Székely István

Cercetători ISPMN participanţi în proiect: Adriana Cupcea, Peti Lehel, Novak Csaba-Zoltan

Cercetători externi participanţi în proiect: Tóth Szilárd, Fodor János

Instituţii partenere: Universitatea Babeş-Bolyai - Facultatea de Istorie şi Filosofie - Departamentul de Istorie în limba maghiară (România), Universitatea Babeş-Bolyai - Facultatea de Istorie şi Filosofie - Departamentul de Studii Internaţionale şi Istorie Contemporană (România), Departamentul pentru Relaţii Interetnice (DRI) (România)

Tema proiectului: Institutul pentru Studiarea Problemelor Minorităţilor Naţionale (ISPMN) îşi propune să lanseze o serie de conferinţe dedicate evoluţiilor recente în domeniul cercetării minorităţilor din România, şi nu numai. Prima conferinţă va avea loc la Cluj-Napoca, în perioada 5-6 octombrie 2023, fiind co-organizată de ISPMN în parteneriat cu Universitatea Babeş-Bolyai, Facultatea de Istorie şi Filosofie, Departamentul de Istorie în limba maghiară, Departamentul de Studii Internaţionale şi Istorie Contemporană şi Departamentul pentru Relaţii Interetnice.

Propunem o abordare multi- şi interdisciplinară, care să cuprindă atât perspectivele clasice de cercetare (de exemplu, subiecte de istoria minorităţilor şi politici minoritare în secolul XX, procese identitare, state-mamă, migraţie etc.), cât şi perspective noi, concentrate pe schimbarea structurilor discursive care modelează statul şi minorităţile, determinate de evoluţiile geopolitice recente, inclusiv Războiul din Ucraina şi temerile de destabilizare care au urmat.

Intenţia noastră este de oferi o oportunitate pentru cercetătorii care lucrează în domeniile ştiinţelor umaniste şi sociale – istorie şi ştiinţe politice, antropologie, etnografie, sociologie, lingvistică – de a prezenta rezultatele cercetărilor lor recente asupra minorităţilor din România, şi nu numai.

Cu scopul de a lărgi cadrul analitic, alături de abordările concentrate pe meta-naraţiuni, încurajăm şi propunerile dedicate abordărilor „de jos în sus” care aduc în prim-plan minorităţile, experienţele trăite şi propriile lor perspective. Sunt binevenite prezentări şi paneluri care tratează (dar fără a se limita la) următoarele subiecte de cercetare:

- Identităţi, auto- şi hetero-reprezentări ale grupurilor etnoculturale şi relaţiile dintre acestea;
- Identităţi lingvistice, practici şi politici în cadrul şi în afara statului naţional;
- Experienţe comunitare ale etniei;
- Medii de reprezentare, atribuirea identităţii şi impactul acestora asupra comunităţilor;
- Construirea naţiunii, cetăţenia şi alte politici de stat legate de minorităţi, în Europa Centrală şi de Est în secolele XX şi XXI;
- Politica statelor-mamă şi diaspora;

- Minoritățile naționale și securitatea statului;
- Migrație, etnie, transnationalism;
- Tendințe în Studiile Romani;
- Surse și metode noi în cercetarea minorităților;
- Elitele culturale și politici ale minorităților.

Rezultatele proiectului:

- Organizare eveniment ISPMN:
 - **Identități, reprezentări și politici – relații stat-minorități în secolele XX și XXI / Identities, Representations and Policies: State-Minority Relations in the 20th and 21st Centuries**
 - **Perioada:** 05/10/2023 - 06/10/2024
 - **Locul:** Cluj-Napoca
 - **Responsabil ISPMN:** Peti Lehel
 - **Număr participanți:** 93
 - **Coorganizatori:** Universitatea Babeș-Bolyai, Facultatea de Istorie și Filosofie, Departamentul de Istorie în limba maghiară, Departamentul de Studii Internaționale și Istorie Contemporană, Școala Doctorală Studii de Populație și Istoria Minorităților, Departamentul pentru Relații Interetnice
- Descriere:** În perioada 5-6 octombrie 2023, Institutul pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale (ISPMN), în parteneriat cu Universitatea Babeș-Bolyai, Facultatea de Istorie și Filosofie, Departamentul de Istorie în limba maghiară, Departamentul de Studii Internaționale și Istorie Contemporană, Școala Doctorală Studii de Populație și Istoria Minorităților și Departamentul pentru Relații Interetnice au organizat o conferință cu titlul *Identități, reprezentări și politici – relații stat-minorități în secolele XX și XXI / Identities, Representations and Policies: State-Minority Relations in the 20th and 21st Centuries*. Comitetul de organizare din partea ISPMN a fost alcătuit din Adriana Cupcea, Peti Lehel, Székely István Gergő (cercetători ISPMN). Lucrările conferinței s-au desfășurat în cadrul a 12 paneluri în limbile română și engleză. Două paneluri au fost organizate/co-organizate de cercetători ISPMN (Toma Stefánia–Fosztó László, titlul panelului: *New Trends in Romani Studies*; Peti Lehel–Petteri Laihonen–Bodó Csánád, titlul panelului: *Language Identities in and beyond the Nation-State in European Peripheries*). În cadrul conferinței au fost prezentate 47 de lucrări științifice. Din partea ISPMN au participat cu prelegere la conferință: Novák Csaba Zoltán (*Politica față de minoritatea maghiară, ca problemă de securitate națională în anii 1980*); Kozák Gyula (*Individual Success, Solidarity and Emancipation Among the Roma of Romania*); Fosztó László (*Recent Developments in Academic Romani Studies: Steps towards an Analysis of a Study Area*); Toma Stefánia (*Gaps, Obstacles, and Achievements in the Implementation of Education Policy: The Roma Children in Romania*); Adriana Cupcea (*Religious Soft Power in Turkey's Kin State Policy in the Balkans. The Role of Turkish State*

Actors in the Muslim Communities in Kosovo and Dobruja [Romania]); Kiss Tamás (*Kin-State Intervention and the Securitization-Minority Policy Nexus: Hungarians and Russian-Speakers in Central and Eastern Europe [coauthored with Zsuzsa Csergő and Kristina Kallas]*); Plainer Zsuzsa (*Aspecte din cariera intelectuală a lui István Kelemen, secretarul literar al Teatrului de Stat din Oradea, în documentele CNSAS*); Kiss Ágnes („*Interesul maghiar*”. *Modelul de reprezentare informală a intereselor minoritare și rezistența activă în regimul Ceaușescu*); Peti Lehel (*Moldavian Csángó Guest Workers’ Experiences Concerning the Locals’ Attitudes towards Them in Hungary*); Veress Ilka (*The Role of the Language in the Politics of Memory of the Armenians of Transylvania After 1989*); Bokor Zsuzsa (*Ethnicity and Public Health – Maternal and Child Health Programmes in Interwar Transylvania*); Anca Filipovici (*Adolescenți evrei și activism politic în România interbelică*), Gidó Attila (*Romii în Transilvania de Nord, 1940-1944*). Moderatorii panelurilor din partea ISPMN au fost următorii cercetători: Fosztó László, Gidó Attila, Kiss Ágnes, Székely István Gergő, Kiss Tamás, Novák Csaba Zoltán, Kozák Gyula, Anca Filipovici, Adriana Cupcea, Plainer Zsuzsa.

Programul conferinței se poate accesa aici.
https://ispmn.gov.ro/storage/app/media/conf-ISPMN-UBB_HIST-program-04102023c.pdf

Comunicat de presă în limba română vedeți aici.
https://ispmn.gov.ro/storage/app/media/Comunicat%20de%20presa_Conf_ISPMN_2023.pdf

Comunicat de presă în limba maghiară vedeți aici
https://ispmn.gov.ro/storage/app/media/Identit%C3%A1sok-reprezent%C3%A1ci%C3%B3k-%C3%A9s-politik%C3%A1k-konferencia_ISPMN_2023.pdf

Titlul proiectului: *Minorități lingvistice din prisma datelor PISA*

Perioada: 01/01/2023 - 20/12/2023

Coordonator proiect: Kiss Tamás

Cercetător ISPMN participant în proiect: Székely István

Cercetător extern participant în proiect: Tibor Toró

Partener: Ministerul Educației Naționale (România)

Tema proiectului: În 2022 un eșantion reprezentativ pe elevi maghiari a fost introdus în PISA. Cu acest prilej planificăm o analiză complexă a datelor într-un cadru comparativ, care include și alte cazuri relevante din Europa de Est (Estonia, Letonia, Bulgaria, Macedonia de Nord, Slovacia etc.)

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
 - **Drepturile minorităților și managementul diversității în educație. Un cadrul teoretic posibil**
Descriere: Obiectivul lucrării este de a înțelege locul drepturilor educaționale ale minorităților în cadrul drepturilor minorităților. În

cercetări comparative asupra regimului drepturilor minorităților, Székely și Horváth (2014) privind diversitatea, recunoașterea și reprezentarea politică sau Horváth și Toró (2018) privind drepturile lingvistice sau Csergő și Regelmann (2017) despre participarea și agenția minorităților – s-a arătat că sunt diferite modele de management al diversității care sunt alese de stat pentru a se adapta minorităților. În timp ce în țările post-iugoslave s-a adoptat o perspectivă acomodationistă mai accentuată a managementului diversității în recunoașterea grupurilor minoritare și politici lingvistice mai pluraliste, statele balcanice și alte țări CCE (Bulgaria, Cehia, România, Slovacia și altele) au ales o cale mai restrânsă – ierarhizarea între majorități și minorități în aceste chestiuni. În schimb, după cum subliniază Csergő și Regelmann (2017), comportamentul de vot al minorităților arată o evoluție similară în țările CCE, dezvoltând „raționalitate colectivă”, adică, indiferent de punctul de plecare (vot individualizat, fragmentat sau colectiv etnic), alegătorii minoritari ar dezvolta preferința pentru votul colectiv și alegerea de a sprijini un singur partid, considerat că reprezintă cel mai bine interesul lor.

- Alte rezultate:

- **Tipul activității:** Dezvoltare bază de date

- **Perioada:** 15/12/2023

Descriere: Din sondajele PISA anterioare, am observat că mai multe țări au un sub-eșantion reprezentativ de aproximativ 1.000 de elevi care studiază într-o limbă a minorităților. De aici a venit ideea că ar trebui să realizăm un sub-eșantion reprezentativ și pentru elevii maghiari din România. Pe baza argumentelor elaborate de către ISPMN, Avocatul Poporului a făcut un apel oficial la Ministerul Educației să aibă un astfel de sub-eșantion. În cele din urmă, ministerul a dispus ca performanța sistemului de învățământ în limba maghiară din România să fie măsurată separat. Din cei peste 7.000 de elevi români testați, aproximativ 1.200 erau elevi maghiari, deci aproximativ 15% dintre elevii maghiari de vârsta corespunzătoare au fost testați, potrivit sursei citate. Rezultatele detaliate la PISA 2022 ale elevilor din România care învață în limba maghiară vor fi prezentate în ianuarie 2024, în cadrul unui workshop organizat de ISPMN.

Titlul proiectului: *Evoluția atitudinilor față de drepturile minorităților din prisma compasurilor electorale din România*

Perioada: 23/01/2023 - 29/12/2023

Coordonator proiect: Székely István

Cercetător ISPMN participant în proiect: Kiss Tamás

Cercetători externi participanți în proiect: Jiglău George, Toró Tibor

Partener: FSPAC UBB (România)

Tema proiectului: Compasurile electorale (Voting Advice Applications, VAA) sunt instrumente online care oferă alegătorilor informații despre poziția candidaților și partidelor și calculează proximitatea sau distanța respondentului față de aceștia, pe baza unor întrebări ce se referă la atitudini și valori politice. Aceste instrumente au devenit foarte populare în ultimul deceniu, și au fost lansate și în România mai multe platforme de acest gen înaintea alegerilor.

În acest proiect dorim să prelucrăm datele culese prin compasul „Votul Meu”, platformă ce a fost operațională în fiecare campanie electorală de anvergură națională începând din 2012, fiind gestionată de Facultatea de Științe Politice, Administrative și ale Comunicării din cadrul Universității Babeș-Bolyai.

Deși datele culese prin compasuri electorale nu pot fi considerate eșantioane reprezentative, numărul mare de respondenți permite totuși analizarea atitudinilor și valorilor anumitor segmente ale electoratului, iar faptul că dispunem de date de la șapte alegeri dintr-o perioadă de opt ani (2012-2020) oferă posibilitatea unei analize longitudinale. Faptul că în majoritatea edițiilor platforma a putut fi completată și în limba maghiară permite identificarea unui subeșantion de alegători minoritari maghiari, însă din păcate, numărul acestora nu este suficient de ridicat în toate edițiile compasului, ceea ce limitează posibilitățile unei analize axate pe atitudinile maghiarilor. Există însă câțiva itemi referitori la drepturile minorităților, ceea ce permite analizarea atitudinilor electoratului român privind aceste chestiuni.

Rezultatele proiectului:

- Baze de date:
 - **Overview items VAA 2012-2020**
 - **Descrierea bazei de date:** Inventariere itemi din bazele de date din perioada 2012-2020 cu care se poate lucra. Reprezintă doar primul pas al prelucrării.
 - **Colectarea datelor:** 02/01/2023 - 29/12/2023

Titlul proiectului: *Succesul academic în rândul romilor din România*

Anul: 2016

Coordonator proiect: Plainer Zsuzsa

Tema proiectului: Mobilitatea educațională a romilor reprezintă o problemă socială importantă pentru Europa de astăzi. Totuși, majoritatea lucrărilor pe acest subiect se focusează asupra factorilor ce îngreunează accesul acestui grup etnic la educația de bună calitate. Cercetarea de față își propune schimbarea demersului de mai sus. Aplicând teoriile abundenței culturale (cultural wealth theory) semnate de Tara Yosso și colegii ei, proiectul se concentrează asupra acelor care „au reușit”. În acest sens, grupul nostru țintă este reprezentat de către persoanele care se declară romi și au un nivel de educație mai ridicat, raportat la procentajele calculate în România (școală profesională terminată, bacalaureat, diplome de licențe, studii postuniversitare etc.). Astfel, în decursul cercetării ne propunem identificarea și analiza mijloacelor care facilitează mobilitatea educațională a romilor din România.

În 2022 au apărut primele publicații din rezultatele proiectului; unul dintre aceste studii a fost publicat într-o revistă cotate ISI, cu recunoaștere internațională.

În 2023 rezultatele studiului au fost prezentate la Seminarul de cercetare ISPMN. Tot în 2023 s-au realizat (on-line, cu înregistrare audio) 13 interviuri noi cu membrii grupului-țintă. Interlocutorii celor 13 de discuții au fost persoane de etnie romă din Secuime.

Rezultatele proiectului:

- Materiale audio/video/digitale:
 - **Interviuri:** 13

Titlul proiectului: *Inegalități educaționale ale tinerilor romi din România*

Anul: 2014

Coordonator proiect: Plainer Zsuzsa

Tema proiectului: Proiectul de față analizează factorii sociali responsabili pentru menținerea inegalităților educaționale ale copiilor romi dintr-o școală cu clasele I-VIII din Oradea. Cercetarea aplică modelul lui John Ogbu, după care performanța educațională depinde de trei factori: practicile instituționale, strategiile individuale și ale familiei respectiv forțele comunitare. Astfel, prima dimensiune a analizei are ca obiect școala generală locală, a doua investighează familiile acelor copii romi care frecventează această instituție. A treia dimensiune a cercetării focusează asupra comunității, adică asupra ghetoului urban din care provine mare majoritate a copiilor (de etnie romă) și cauzele istorice responsabile pentru formarea acestuia. Conform teoriilor de sorginte cultural-ecologice, experiențele individuale legate de educația formală și de piața muncii pot fi transmise de la o generație la alta, contribuind la reproducerea inegalităților educaționale pentru viitoarele generații. Așa se explică de ce proiectul de față dedică o importanță deosebită istoriei locale: reconstruirea spațiului social și economic al fostei colonii de romi Czinka Panna din Oradea, destrămarea acestuia în anii 1970 (probabil) în concordanță cu politicile de integrare pentru romi în perioada comunistă, relocarea comunității în blocuri etc. Până în 2021 rezultatele proiectului au fost publicate în reviste de specialitate cu recunoaștere internațională (unele cu factor de impact) și în capitole de cărți la edituri transnaționale importante. Pentru 2023 se propune colectarea datelor de arhive referitoare la istoricul coloniei Czinka Panna și documente ale anilor 1990 arhivate de către instituțiile locale, pentru a realiza un studiu de istorie socială.

Rezultatele proiectului:

- Baze de date:
 - **Documente referitoare la ghetoul urban de romi din Oradea**
 - **Formatul bazei de date:** copii xerox documente
 - **Descrierea bazei de date:** Baza de date este alcătuită din proces-verbal de primire a locuințelor din zona segregată, documente despre investițiile în cadrul proiectelor de locuințe sociale.
 - **Colectarea datelor:** 26/06/2023 - 04/07/2023
 - **Numărul cazurilor:** 4

Titlul proiectului: *Cercetarea rețelelor sociale și culturale ale muzicanților romi din Transilvania*

Anul: 2008

Coordonator proiect: Köncezi Csongor

Tema proiectului: Cercetarea rețelei sociale și culturale a muzicienilor romi din Transilvania din mai multe perspective este o sarcină importantă și interesantă în domeniul socioumanului. Până în prezent abordările care vizau activitățile muzicienilor profesioniști din sate s-au concentrat fie pe aspectele muzicale ale acestei problematici, fie pe aspectele ce priveau relațiile sociale și economice existente între comunitate, satul și muzicantul ca servitor. Totodată, din etnomuzicologie, respectiv cercetare etnografică lipsește acea concepție care ar asigura o privire mai amplă și complexă asupra acestei tematici. De exemplu: activitatea profesională și viața cotidiană a muzicanților romi din zonele rurale sunt marcate și într-un fel limitate de o rețea. Descrierea acestei rețele ar cuprinde (de fapt

cuprinde) în totalitate modul de viață a comunității. De aceea punctul forte al unei astfel de cercetări ar fi viziunea complexă, cuprinzătoare, globală. Scopul proiectului: Scopul descrierii rețelei sociale și culturale a muzicienilor romi din Transilvania este de a certifica faptul că muzicienii tradiționali profesioniști nu sunt izolați unii de alții, ci activitatea lor a fost și este marcată de reguli nescrise. Acest sistem de reguli poate fi interpretat ca un sistem complex multicolor, unde fiecare parte din sistem este într-o anumite relație sau contact cu celelalte părți. Importanța cercetării se reflectă și prin prisma descrierii unei entități profesionale cu o mare mobilitate între diferite identități și grupuri etnice, regionale și culturale. Muzicanții romi din Transilvania recunosc diferențele culturale constituite pe plan etnic și folosesc într-un mod conștient rezultatele specifice ale acestora. Cu ajutorul profesiei de muzicant re trăiesc complexitatea și schimburile din cultură, unde granițele, trecerile devin mai plauzibile. Astfel sunt mai ușor transgresabile. De aici derivă faptul că trăsăturile care stau la baza identității etnice și care în contextul fluxului cultural au o anumită discontinuitate sunt pre-definite ca simboluri ale identității etnice, deși pentru muzicanții romi nu constituie un aspect primordial. În anumite situații, aceste trăsături sunt considerate ca sursă de venit. Prin această cercetare am dorit crearea unui model de cercetare. Este posibil, ca aceste constatări să fie relevante și pentru alte rețele de muzicanți din alte regiuni, susținând astfel necesitatea cercetărilor similare. Colectarea datelor referitoare la muzicanții din Transilvania, respectiv procesarea acestora necesită și o perspectivă istorică: faptul că aceste comunități examinate între timp s-au destrămat și s-au dezintegrat aproape în totalitate justifică utilizarea în cercetare a metodologiei de antropologie istorică. Prin aceasta putem obține informații noi, care pe parcurs pot fi analizate și interpretate în cadrul modelului creat. Antecedentele proiectului: 1. În 2008 am susținut disertația de doctorat cu titlul *Rețelele sociale și culturale ale muzicanților romi din zona etnografică Călata* la Universitatea Eötvös Lóránd, Facultatea de Litere din Budapesta, Ungaria. În 2011 această disertație a fost editată și publicată în limba maghiară de către Asociația Etnografică Kriza János în seria Kriza Könyvek. Tot în 2011, în cadrul ISPMN lucrarea a fost tradusă și editată în limba engleză, iar în decembrie 2012 a fost publicat volumul cu titlul *On the Social and Cultural Network of the Gypsy Musicians of Kalotaszeg*. Volumul a fost prezentat la Institutul Etnografic al Universității Eötvös Lóránd din Budapesta în data de 11 decembrie 2013. 2. În vara anului 2008 am început – folosind infrastructura Institutului – studierea muzicanților romi pe teren în Câmpia Transilvaniei. Am început cu o familie de muzicanți din Pălatca, familia Codoba, rezultatul fiind studiul de atelier publicat cu titlul: *Hogyan lett a Kodobákból Codoba? Másodlagos identitásváltások egy mezőségi cigánymuzsikus családnál / De la Kodoba la Codoba. Despre schimbarea identității etnice secundare într-o familie de muzicanți romi dintr-un sat din Câmpia Transilvaniei*. În paralel cu publicarea acestui studiu, rezultatele au fost prezentate în mai multe prelegeri științifice la diferite evenimente, conferințe în ultimii ani. (În anul 2014 am republicat studiul într-un volum de studii antropologice editat de către Institutul Etnografic al Universității Eötvös Lóránd din Budapesta.) În ultimii ani am extins cercetarea și în alte comune din Câmpia Transilvaniei. 3. În 2010 am început stagii de documentare la Biblioteca Centrală Universitară „Lucian Blaga” din Cluj despre muzicanții romi orășeni în presa secolelor 19–20 din Transilvania. Obiectivele proiectului: Continuarea diseminării rezultatelor acestor cercetări în cadrul unor prelegeri științifice la diferite evenimente și conferințe, rezultatul fiind un studiu de atelier publicat în primăvara anului 2023 cu titlul *A kolozsvári Csikay György prímás portréja a korabeli magyar sajtóban (Portretul lăutarului clujean György Csikay în presa maghiară interbelică)*.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrite / publicații:
 - **WP publicat cu titlul: A kolozsvári Csikay György primás portréja a korabeli magyar sajtóban (Portretul lăutarului clujean György Csikay în presa maghiară interbelică)**

<https://ispmn.gov.ro/node/kolozsvari-csikay-gyorgy-primas-portreja-korabeli-magyar-sajtoban>

Descriere: Acest studiu este un experiment: încercă să prezinte cariera unui muzicant rom din Transilvania doar pe baza materialelor de presă maghiară din ultimele decenii ale secolului al 19-lea și ale primelor decenii ale secolului al 20-lea. Viața lui György Csikay (1859–1940?), apreciatul și celebrul lăutar al Clujului în ultimele decenii ale Monarhiei Austro-Ungare a început la Turda, provenind dintr-o familie de muzicanți romi. Potrivit unor surse, încă de la vârsta de 17 ani a condus propriul taraf, și mai târziu, prin succesul său, s-a alăturat orchestrei a celebrului lăutar János Salamon din Cluj. În scurt timp a devenit și ginerele lui Salamon, dar nu a avut noroc în viața familială, care a fost marcată de o serie de tragedii: și-a pierdut soția la începutul anului 1886, iar cele două fiice ale sale au murit și ele la vârste fragede. În 1889 se desprinde din orchestra condusă de către socrul său și fondează propriul ansamblu la Cluj, care în anii și deceniile următoare a devenit una dintre cele mai cunoscute formații de muzicanți romi din Transilvania și a cărui funcționare a fost semnalată constant de către presa contemporană. Pentru György Csikay reputația națională a corelat și cu îmbogățirea materială, bogăție care a fost zguduită de Primul Război Mondial și de destrămarea ulterioară a imperiului: orchestra lui s-a dezintegrat, casa o pierdut-o, astfel între anii 1920 și 1930 a trăit în sărăcie, îmbătrânit, fără orchestră și fără un trai decent. Și tocmai atunci l-a descoperit presa maghiară interbelică din Transilvania pe „bătrânul țigan” din vremurile odinioare glorioase și pașnice ale Monarhiei, a cărui carieră putea fi folosită pentru a prezenta trecutul său glorios cu prezentul nevrednic. În ultima etapă a vieții sale, Csikay s-a mutat în Ungaria, unde și ziarele din Budapesta au urmărit cariera relatând despre viața lui în spiritul epocii până și-a găsit sfârșitul într-un azil de bătrâni. Portretul lui György Csikay, alcătuit pe baza materialelor de presă din perioada vieții, este interesant și pentru că comemorează un muzicant rom din Cluj, al cărei nume a fost complet uitat la Cluj-Napoca după anii 1940...

- **Tánc a polgári kolozsváron, avagy tánc- és zenetörténeti adalékok egy mulatózó városból [Dans în Clujul burghez sau date despre istoria dansului și a muzicii dintr-un oraș petrecăreț]**
Descriere: Marți, 11 iulie, Csongor Köncei (cercetător ISPMN) a participat la lansarea numărului III/7. al revistei Korunk cu tematica Szórakozó emberiség [Distracțiile umanității] la librăria Koffer din Cluj ca autor invitat.

<http://korunk.org/szorakozo-emberiseg-lapszambemutato-kolozsvaron/>
https://www.facebook.com/photo/?fbid=664032642416495&set=pcb.664033782416381&locale=hu_HU

Cigánymuzikusok Erdélyben [Muzicanții romi din Transilvania]

Descriere: Miercuri, 9 august 2023, Csongor Köncei (cercetător

ISPMN) a susținut o **prelegere** în cadrul Taberei Internațională de Folclor din Răscruți, ediția a XXXI-a, organizată de către Fundația „Kallós Zoltán”. Titlul prelegerii: *Cigánymuzsikusk Erdélyben* [Muzicanții romi din Transilvania]. Prelegerea a constatat într-o scurtă prezentare a istoriei muzicanților Romungro în general și descrierea breslei lăutarilor tradiționali din Ardeal iar mai apoi a fost prezentată profesia de muzicant tradițional rom în rolul de mediator între culturile locale de maghiari, români și romi, dat fiind faptul că muzicanții au fost cei care au transmis și au furnizat cultura tradițională, prin muzica fiecăreia dintre aceste etnii.

- <https://www.facebook.com/photo?fbid=681166610713533&set=pcb.681166700713524>

Influențe Transilvănene în muzica Klezmer / Erdélyi hatások a klezmer zenében / Transylvanian influences on klezmer music
Descriere: Duminică, 29 octombrie 2023, Csongor Köncei (cercetător ISPMN) a participat ca invitat la conferința *Influențe Transilvănene în muzica Klezmer / Erdélyi hatások a klezmer zenében / Transylvanian influences on klezmer music* organizată de către Fundația Tranzit Alapítvány din Cluj, eveniment care a fost parte din Zilele Tranzit - Retrospectivă XXVI, co-finanțat de Departamentul pentru Relații Interetnice (DRI).

În cadrul conferinței muzicianul și cercetătorul de muzică folk și klezmer Bob Cohen a prezentat cercetările sale etnomuzicologice de peste trei decenii. Violonista, compozitoarea și educatoarea Zoë Aqua a prezentat cercetările sale mai recente privind schimburile dintre muzica folk multietnică transilvăneană și muzica klezmer. Artista vizuală Fumie Suzuki a vorbit despre muzica tradițională din Europa de Est și despre muzicienii romi prin prisma fotografiilor sale, iar Csongor Köncei (cercetător ISPMN) a prezentat rezultatele cercetărilor sale privind muzica instrumentală tradițională transilvăneană. Discuțiile au fost moderate de către dr. Csilla Köncei, antropolog în domeniul dansului și cercetător cultural.

- https://www.facebook.com/photo/?fbid=715996097230874&set=a.548031007360718&locale=ro_RO
https://www.facebook.com/tranzith/videos/273902421736719/?locale=ro_RO

Titlul proiectului: *Migrație și Inegalitate Socială*

Anul: 2014

Coordonator proiect: Anghel Remus

Tema proiectului: Proiectul migrație și inegalitate socială cuprinde studii și publicații realizate pe diverse teme, gen: migrație și efectele acesteia asupra comunităților etnice, procese de migrație de întoarcere, rolul migrației asupra relațiilor etnice, de status și de clasă. În 2023 proiectul se va concentra pe procesele de migrație în agricultură și cum remiterile sociale și financiare se structurează de-a lungul clivajelor etnice.

Rezultatele proiectului:

- Cercetare de teren:
 - **Descriere:** În perioada 25 august-18 septembrie 2023, Remus Gabriel Anghel (cercetător ISPMN) a participat la o cercetare de teren în zona Făgăraș-Hosman. Cercetarea s-a axat pe relația dintre remiteri sociale și agricultură. Au fost analizate două patternuri diferite de migrație de întoarcere în agricultură – al micilor antreprenori care încearcă să dezvolte proiecte inovative, precum culturile de afine, și al migranților sezonieri în agricultură, care migrează în special către Germania.
- Alte rezultate:
 - **Tipul activității:** Diseminare / pr / participări târg de carte
 - **Perioada:** 31/10/2023
 - Descriere:** Duminică, 8 octombrie 2023, Remus Gabriel Anghel (cercetător ISPMN) a participat la conferința Antropedia intitulată *Toolkit de Antropologie*. Titlul prelegerii a fost „Cum să înțelegem mobilitatea? Migrația într-o lume interconectată”. Conferința a fost organizată la sala Horia Bernea a Muzeului Țăranului Român. Au fost prezente aproximativ 150 de persoane.

Titlul proiectului: *Revista presei, inventar articole despre romi*

Perioada: 01/02/2023 - 01/12/2023

Coordonator(i) proiect: Lăcătuș Crăciun Ioan

Tema proiectului: Scopul proiectului este realizarea unui inventar al articolelor despre romi, reprezentări ale romilor în presa scrisă, în perioada anilor ‘90 – ‘95, perioadă marcată de profunde schimbări în societate, în contextul schimbării de regim, de la un regim autoritar la o democrație fragilă.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
 - **Raport de cercetare**
 - Descriere:** Lăcătuș Crăciun-Ioan (cercetător ISPMN) a realizat activitate de inventar de articole referitoare la romi în arhiva on-line a ziarului local *Adevărul de Cluj*. În perioada următoare se va continua cu inventarierea arhivei la Biblioteca Centrală Universitară „Lucian Blaga” din Cluj-Napoca pentru articole din cotidianul *Romania Libera*, tot pentru perioada decembrie 1989 - decembrie 1995. Rezultatele proiectului: baza de date excel - în lucru - cu inventar al articolelor despre romi și un working paper în pregătire.

Titlul proiectului: *Combaterea prejudecăților despre romi în cadrul liceenilor*

Perioada: 02/10/2023 - 30/11/2023

Coordonator proiect: Plainer Zsuzsa

Tema proiectului: Scopul acestui proiect este de a combate discursul antirasist, antirom în cadrul generației tinere. În cadrul proiectului sunt organizate întâlniri între liceenii Colegiului Național Mihai Eminescu din Oradea și Plainer Zsuzsa, cercetător ISPMN. Prin discuțiile purtate la aceste întâlniri, Plainer Zsuzsa își propune conștientizarea unor stereotipii negative folosite de elevi pentru a categoriza comunitățile de romi. Totodată, în aceste întâlniri se vorbește de măsurile afirmative aplicate în România pentru a combate discriminările romilor.

Rezultatele proiectului:

- Organizare eveniment ISPMN:
 - **Combaterea atitudinii antirasiste în cadrul liceenilor**
 - **Perioada:** 22/11/2023 - 29/11/2023
 - **Locul:** Oradea
 - **Responsabil ISPMN:** Plainer Zsuzsa
 - **Număr participanți:** 40
 - **Coorganizatori:** Colegiul Național Mihai Eminescu, Oradea
 - **Descriere:** **Miercuri, 22 noiembrie 2023 și miercuri, 29 noiembrie 2023**, Plainer Zsuzsa (cercetător ISPMN) a organizat două întâlniri cu elevii claselor IX – XII ai Colegiului Național „Mihai Eminescu” din Oradea. În cadrul proiectului *Combaterea prejudecăților despre romi în cadrul liceenilor*, cercetătoarea și-a propus ca prin conștientizarea atitudinilor negative ale tinerilor la adresa comunităților de romi din România să contribuie la deconstruirea acestora.

Alte rezultate:
 - **Tipul activității:** Diseminare / pr / participări târg de carte
 - **Perioada:** 25/10/2023
 - **Descriere:** În data de 25 octombrie Plainer Zsuzsa a fost invitată la Liceul Ady Endre din Oradea în cadrul programului „Școala altfel”. La întâlnirea cu elevii clasei de pedagogie, cercetătorul a prezentat câteva aspecte ale cercetării sale despre inegalitățile educaționale și șansele de mobilitate educațională ale romilor din România, atitudinea vizavi de școală a unei comunități de romi din Oradea. Dialogul a avut ca scop de a servi câteva cunoștințe practice pentru cadre didactice în formare, cunoștințe pe care acestea le pot utiliza în activitățile lor cu copiii de etnie romă.

Titlul proiectului: *„Petrecere descrisă...” Cercetarea istoriei ideilor în mișcarea de tip revival a Caselor de Dansuri populare din Transilvania (‘Táncház’)*

Anul: 2016

Coordonator proiect: Köncezi Csongor

Tema proiectului: Mișcarea de tip revival a Caselor de dans popular (‘Táncház’) din mediul urban poate fi considerată una din cele mai importante mișcări din ultimele decenii, care în 2017 a împlinit patruzeci de ani de la înființare. Putem afirma că – din perspectiva contextului socio-cultural al maghiarilor din Transilvania – a avut un impact deosebit. În ultimii ani au apărut mai multe scrieri, volume, în mare parte retrospective, care tratau parțial sau din punct de vedere local această tematică. Dar din perspectiva etnocoreologiei și etnografiei această cercetare va fi o nișă, în sens mai larg al literaturii științelor sociale, care printr-o evaluare sistematică și critică, printr-o analiză a științelor sociale a acestor patruzeci de ani ar trata istoria ideilor, funcționarea, impactul socio-cultural al acestui fenomen, numit ‘Táncház’. Antecedentele proiectului: 1. Proiectul individual multianual cu numărul 6-1-2014 – *Coregrafia și etnocoreologia maghiară din Transilvania în mileniul trei*. 2. În 2016 s-au început stagii de documentare la Biblioteca Centrală Universitară „Lucian Blaga” din Cluj despre mișcarea de tip revival a Caselor de dans popular (‘Táncház’) din mediul urban. În paralel cu aceste stagii de documentare, rezultatele cercetării au fost prezentate în mai multe prelegeri științifice la diferite evenimente, conferințe în

ultimii ani. 3. Vineri, 24 februarie 2017, a avut loc la Casa Tranzit din Cluj lansarea volumului *A 40 éves kolozsvári táncház sajtókronológiája I. (1977–1990)* [Cronologia presei referitoare la cei 40 de ani ai casei dansului popular din Cluj I. (1977–1990)], volum editat de către Csongor Köncei (cercetător ISPMN) și apărut la Editura Asociației Etnografică Kriza János din Cluj. 4. Vineri, 26 aprilie 2018 a avut loc la Casa Tranzit din Cluj lansarea volumului *A 40 éves kolozsvári táncház sajtókronológiája II. (1990–2017)* [Cronologia presei referitoare la cei 40 de ani ai casei dansului popular din Cluj II. (1990–2017)], volum editat de către Csongor Köncei (cercetător ISPMN) și apărut la Editura Asociației Etnografică Kriza János din Cluj. Obiectivele proiectului: revizuirea și prelucrarea scrierilor, articolelor și a știrilor, respectiv a materialelor de arhivă (inclusiv documentele de la CNSAS) apărute în presa maghiară din România din 1977 și care au tangență cu mișcarea de tip revival a Caselor de dansuri populare din mediul urban, scrierea și editarea mai multor studii și volume în limba maghiară în anii următori.

Rezultatele proiectului:

- Cercetare de teren:

Descriere: Miercuri, 24 mai 2023, Csongor Köncei (cercetător ISPMN) a susținut o **prelegere** cu titlul *Kinek a mulatsága? Az erdélyi városi táncházakról a „mindenkori” kultúrpolitika tükrében* (A cui petrecere? Despre mișcarea de tip revival a Caselor de dans popular din Transilvania prin prisma politicilor culturale) la conferința internațională *Táncház 50. A magyarországi táncházmozgalom fél évszázada / Half a Century of the Hungarian Táncház Movement* (O jumătate de secol a mișcării de tip revival a caselor de dansuri populare din Ungaria) organizată de către Institutul de Muzicologie al Centrului de Cercetare Umanist al Academiei de Științe a Ungariei din Budapesta.

Mișcarea de tip revival a Caselor de dans popular („Táncház”) din mediul urban poate fi considerată una dintre cele mai importante mișcări din ultimele decenii. Putem afirma că – din perspectiva contextului socio-cultural al maghiarilor din Transilvania – a avut un impact deosebit. Această prelegere științifică a prezentat modul în care a prins rădăcini în gândirea publică maghiară din Transilvania, cum s-a răspândit această idee a mișcării Táncház în ultimele decenii și cum a încercat (și încearcă și în zilele noastre) politica culturală să clasifice toate acestea într-un model controlat de sus.

<https://zti.hu/index.php/hu/hirek-esemenyek/115-2023/1097-tanchaz-50-a-magyarorszagi-tanchazmozgalom-fel-evszazada>

<https://folkradio.hu/folknaptar/esemeny/28687/tanchaz-50-konferencia>

Titlul proiectului: *Religiozitate și procese de modernizare în comunități tradiționale rurale*

Anul: 2016

Coordonator proiect: Peti Lehel

Tema proiectului: Prelucrarea materialului etnografic care provine din cercetări de teren efectuate în diferite comunități tradiționale, rurale (de exemplu romi, ceangăi, minorități religioase etc.), completarea cercetărilor, elaborarea unor articole și prezentarea rezultatelor la conferințe științifice.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
 - **Raport de cercetare**

Titlul proiectului: *Strategii și politici lingvistice ale bisericilor minorităților naționale din România*

Anul: 2020

Coordonator proiect: Peti Lehel

Cercetător extern participant în proiect: Kiss Dénes

Tema proiectului: Cercetarea are ca obiectiv examinarea practicilor lingvistice/strategiile de politici lingvistice ale acelor biserici la care (în raport cu numărul lor) sunt afiliați un număr mai mare de membri ai minorităților naționale din România. În ce măsură bisericile, printre ai căror membri sunt prezenți în număr mai mare cetățeni care aparțin unei comunități etnice minoritare, participă la utilizarea și păstrarea limbii materne a grupurilor din care fac parte? Ce impact au strategiile lingvistice bisericesti asupra etnicității minorităților naționale?

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
 - **Raport de cercetare**

Descriere: A fost completată îndrumarea metodologică, a fost continuată adunarea datelor de tip deskwork. În cadrul proiectului s-a derulat și cercetarea bursierului Kiss Dénes (sociolog, UBB) în domeniul identității lingvistice și religioase a minorităților etnice. Rezultatul proiectului: o bibliografie despre bisericile și viața religioasă a minorităților etnice, o analiză statistică a datelor recensămintelor din România referitoare la apartenența etnică și religioasă a populației din România.

Titlul proiectului: *Comunitatea armeană din Constanța. Procese identitare și lingvistice*

Anul: 2020

Coordonator proiect: Veress Ilka

Tema proiectului: Scopul general al acestei cercetări este surprinderea și descrierea diferiților factori istorici și socio-demografici din secolul XX care joacă un rol decisiv în procesele identitare și lingvistice ale minorității armenesti din Constanța (România).

La armeni, grup etnic și lingvistic, trăind în mediul urban în proporții de sub 0,1%, utilizarea și reproducerea limbii materne este delimitată în sfera privată a indivizilor, iar acest fenomen accelerează procese lingvistice defavorabile din punctul de vedere al comunității. Conform unui sondaj recent din 2019, reiese însă că în pofida pierderii limbii materne, limba armeană constituie un component definitiv în structura identitară a armenilor din diasporă. Deci, obiectivul nostru este surprinderea stării actuale a practicilor lingvistice și inventarierea instituțiilor formale și informale care joacă un rol decisiv în menținerea limbii materne în cazul armenilor, bazându-ne pe conceptul domeniilor lingvistice al lui Fishman și pe modelul teoretic al vitalității etnolingvistice al lui Giles. Conform acestuia, din punct de vedere tematic, cercetarea plănuită este divizată în mai multe subdomenii, cum ar fi: statutul (legal, economic) limbii respective, atitudini și ideologii lingvistice în rândul vorbitorilor, factori și

tendințe demografici, care determină dimensiunea comunităților de vorbitori, și suportul instituțional în transmiterea limbii armene.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
 - **Raport de cercetare anuală pentru proiectul „Comunitatea armeană din Constanța. Procese identitare și lingvistice.”**
Descriere: Raportul de cercetare rezumă activitățile de cercetare legate de proiect, precum și evenimentele la care rezultatele acestuia au fost prezentate pentru publicul larg.

Titlul proiectului: *Pălinca/Pálinka. (De)construcția unei naționalizări*

Anul: 2022

Coordonator proiect: Iulia-Elena Hossu

Cercetător ISPMN participant în proiect: Toma Stefánia

Tema proiectului: V. Mihăilescu scria în 2018: „Din acest moment, este interesant de urmărit terminologia țărilor, cu proveniența geografică și etimologiile lor. Toate acestea configurează un soi de hartă a influențelor culturale care au înconjurat România, dar și procesul ulterior de construcție națională și naționalizare a țuicii ca produs tradițional.” Cercetarea pălincii, dintr-o perspectivă antropologică, își propune identificarea acelor momente ale vieții cotidiene și ritualice unde această băutură este prezentă și consumată. Mai mult, ne propunem un demers care să se desfășoare concomitent atât în zone cu populație maghiară, cât și în zone cu populație românească. Cercetarea se va desfășura în unul dintre județele renumite pentru calitatea acestei băuturi, Sălaj (dar și în alte zone multietnice din Transilvania, de ex. Țara Bârsei). Componenta etnică a județului Sălaj este, de asemenea, un factor determinant în alegerea locației cercetării (60% români și mai bine de 26% maghiari). Prin acest proiect vom identifica și analiza modul în care pălinca a devenit un brand național cu renume mondial revendicat în egală măsură de către români și maghiari. Cercetarea noastră va încerca să surprindă complexitatea acestui brand național disputat de cele două comunități.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
 - **Raport de activitate**
Descriere: Pe parcursul anului 2023 a continuat procesul de documentare a tematicii, inventarierea bibliografiei de specialitate. S-a desfășurat un seminar intern ISPMN DICE-ROMA în care s-au discutat chestiuni metodologice legate de implementarea cercetării.
În perioada 21-31 octombrie 2023 a fost efectuată o cercetare de documentare în orașul Zalău (Muzeul Județean de Istorie și Artă). Cu aportul cercetătorilor din cadrul Muzeului a fost documentată modalitatea de selecție din eșantionul localităților județului a acelora unde se va desfășura pe parcursul anului viitor cercetarea de teren pe tematică.
Începând cu luna noiembrie, în cadrul proiectului, sub îndrumarea celor doi cercetători ISPMN, se desfășoară practica profesională a unui grup de studenți ai Facultății de Sociologie și Asistență Socială (UBB), nivel masterat.

Titlul proiectului: *Locuri și spații ale identității naționale în cadrul minorităților naționale din Transilvania*

Anul: 2012

Coordonator proiect: Jakab Albert Zsolt

Cercetători ISPMN participanți în proiect: Gidó Attila, Peti Lehel

Tema proiectului: Scopul proiectului: 1. întocmirea și completarea unei baze de date pe următoarele categorii: copac comemorativ, plăci comemorative, statui și busturi, monumente publice (comemorative), obeliscuri, cenotafuri, cimitire de onoare; 2. publicarea datelor pe internet pe un site special; 3. cercetarea și analiza practicilor de comemorare legate de aceste locuri și spații.

Antecedentele proiectului: În anul 2012 s-a luat legătura cu instituții de specialitate, s-au publicat două cărți în limba maghiară pe tema ridicării monumentelor și practica comemorării în Cluj-Napoca, s-a participat la conferințe naționale și internaționale pe tema respectivă. În anul 2013-2014 s-a întocmit baza de date a monumentelor din Partium și Banat; în 2016 s-a completat și s-a continuat colectarea datelor din Transilvania. Rezultatul cercetării efectuate în 2016 a fost descrierea a peste 500 de obiecte de comemorare trecute în baza de date a locurilor comemorative din Transilvania și Banat. Prin urmare, baza de date conține un număr de 1500 de obiecte comemorative. Această bază de date funcționează în format electronic și ulterior va fi încărcată în baza de date online a paginii web a ISPMN. Proiectul este unul deschis, care se poate extinde și pe alte județe, creând o bază de date complexă, care poate fi utilă cercetătorilor minorităților naționale, dar și publicului larg interesat de istoria și situația minorităților naționale din România.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:

- **Raport de activitate**

Descriere: **Miercuri, 15 februarie 2023**, Jakab Albert Zsolt (cercetător ISPMN) a participat la evenimentul Societății Muzeului Ardelean, Filiala Zona Arieșului (Turda), în calitate de participant invitat. Etnologul a susținut o prelegere intitulată *A múlt elmúlt? Az emlékezés kultúrája (A trecut trecutul? Cultura memorială)*. Scopul cercetării culturii memoriale clujene din secolele XIX–XX este de a sistematiza patrimoniul comemorativ local dispersat referitor la perioada respectivă. Analiza inventariază ocaziile, spațiile și tipurile de evenimente ale culturii memoriale, respectiv motivele și elementele de conținut care au determinat festivitățile comemorative. În prelegere a fost inclus și un studiu de caz referitor la constituirea memoriei unui singur tip de eveniment, și anume a întâmplărilor ce au avut loc între 1848 și 1849, respectiv utilizarea permanentă a acestora. Cercetarea a cuprins atât evenimentele constituirii tradiției, interpretările istoriilor formulate după schimbările de regim și apariția unor constelații de putere concomitente, cât și atitudinile legate de constituirea memoriei, strategiile de neglijare și de legitimare. Drept urmare, s-a dovedit faptul că memoria culturală necesită un proces de organizare, prezintă funcții de legitimare și de organizare a comunității și, nu în ultimul rând, deservește interesele puterii.

În cadrul acestui proiect Jakab Albert Zsolt a publicat un studiu: „*A nemzeti ébredés fényes napjai. 1848–1849 eseményei és emlékezete Kolozsváron.*” In: Szabó Lilla (szerk.): Kincses Kolozsvár

Kalendárium 2023–2024. Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács – Kriterion Könyvkiadó, Kolozsvár, 2023, 116–134.

În cadrul acestui proiect Jakab Albert Zsolt a finalizat două manuscrise (volume), care urmează să fie editate la Editura ISPMN:

1. [*Constituirea memoriei și practici comemorative. Reprezentări ale memoriei culturale la Cluj*] *Emlékállítás és emlékezési gyakorlat. A kulturális emlékezet reprezentációi Kolozsváron*. Kriza János Néprajzi Társaság–Nemzeti Kisebbségkutató Intézet, Kolozsvár, 2024;

2. [*Piatra aceasta a fost așezată... Locurile memoriei din Cluj (1440–2023)*] *Ez a kő tétetett... Az emlékezet helyei Kolozsváron (1440–2023)*. Kriza János Néprajzi Társaság–Nemzeti Kisebbségkutató Intézet, Kolozsvár, 2024.

Titlul proiectului: *Etnicități și afectivități în filmul de ficțiune contemporan*

Anul: 2017

Coordonator proiect: Virginás Péter

Tema proiectului: Proiectul dezvoltă o perspectivă fenomenologică asupra (re)producerii cinemului și etnicității în contextul filmului de ficțiune contemporan. Obiectivul proiectului constă în elaborarea unor texte științifice spre publicare, respectiv schimbul de experiențe în cadrul unor manifestări științifice.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
 - **Film festivals as aesthetic experiences: theories of affect and the collective**
Descriere: Articol scris în limba engleză și predat la revista *Art-Style Magazine*, cu publicare confirmată în a doua parte a acestui an.

Titlul proiectului: *Considerații de etică în cercetarea socială*

Anul: 2020

Coordonator proiect: Kozák Gyula

Tema proiectului: Etica profesională și buna conduită în cercetare sunt un element esențial al cercetării sociale. Proiectul răspunde nevoii de clarificare a unor termeni de etică profesională, precum și unor cerințe administrative impuse oricărei instituții de cercetare. Astfel, proiectul pornește la inventarierea eticii profesionale (deontologie) așa cum este propusă de cele mai cunoscute asociații în cercetarea socială, asociații care au autoritatea recunoscută în fixarea reperelor nu doar în ceea ce privește etica cercetării, dar și în privința standardelor profesionale în practica cercetării sociale. Alături de o prezentare, poate critică din perspectiva relațiilor etnice, a acestor coduri etice, proiectul urmărește și descrierea și prezentarea unor cazuri din sociologie și antropologie, unele arhicunoscute, altele mai puțin cunoscute, care pun problema eticii într-un mod cât se poate de direct. Rezultatul va fi o descriere a standardelor etice ale cercetării cu exemplificări, descrieri adunate într-o publicație utilă pentru promovarea deontologiei profesionale. Exemplificările au un scop cu precădere practic (prezentarea unor cazuri și implicațiile lor), și vor fi colecționate în ceea ce am putea numi dosar de cazuistică, adică cazuri diverse publicate în varii culegeri de texte, volume de metodologie și tratate de etică a cercetării.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
 - **Dosar de cazuri în etica cercetării**
Descriere: manuscris în lucru

Titlul proiectului: *Reinterpretarea incidentului de xenofobie din Ditrău*

Perioada: 01/01/2023 - 20/12/2023

Coordonator proiect: Kiss Tamás

Cercetători externi participanți în proiect: Luis Escobedo, Paul Chirilă

Tema proiectului: În 2020, doi brutari angajați recent din Sri Lanka au fost expulzați din Ditrău/Ditró, o comună din Transilvania cu majoritate maghiară. Se pare că localnicii au căutat să evite reducerea valorii muncii și orice amenințare la adresa culturii și siguranței lor. Presa din România a exploatat-o pe acesta din urmă, iar interpretările alternative ale cazului au fost umbrite. Rezultatul: încadrarea persistentă a maghiarilor transilvăneni ca xenofobi și rasiști, simplificarea excesivă și indiferența față de viețile și experiențele locale și străine non-albe intersectate și depășirea părții locale a poveștii. Cercetarea noastră revine la cazul Ditrău/Ditró pentru a reconstrui cadrul local de interpretare pe baza memoriei evenimentelor, atât fizice, cât și mediatice, oferite de membrii comunității locale. Pentru aceasta, am organizat focus grupuri cu membri ai publicului local, am intervievat reprezentanți ai diferitelor instituții (de exemplu, școli, biserică) și am folosit filmarea pentru a produce material vizual care să fie triangulat cu vocea comunității.

Revenind la Ditrău/Ditró, am ajuns la două cadre locale de interpretare. În primul rând, există un conflict în jurul drepturilor de muncă. În repertoriul discursiv și cultural al localnicilor lipsește posibilitatea de acțiune colectivă în rândul angajaților, prin urmare tratarea conflictelor de muncă este condusă exclusiv individual. Acest lucru creează un sentiment de tratament inechitabil și izolare socială, care seminează frustrarea care în cele din urmă întoarce comunitatea împotriva lucrătorilor oaspeți din Sri Lanka și a angajatorului lor local. În al doilea rând, se pune problema diferențelor rasiale și culturale, care contrastează puternic cu consensul la nivel național. Pe un prim strat, procesele identitare interne nu se potrivesc cu hegemonia neoliberală, unde caracteristicile culturale ale forței de muncă sunt neimportante: ca minoritate etno-națională, comunitatea locală este angajată în menținerea granițelor etnice, dar operează în cadrul spațiului instituțional românesc fără instrumente adecvate pentru integrarea noilor veniți non-maghiari (de exemplu, maghiara nu este o limbă oficială). Pe un al doilea strat, discursurile politice anti-imigranți și rasiste venite din Ungaria, difuzate prin mass-media în limba maghiară și consumate de localnici, au avut un efect de diseminare și de internalizare pe care reprezentanții instituțiilor locale precum biserica, școala și administrația nu le-au putut contrabalansa.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
 - **Escobedo Luis - Kiss Tamas: Cum a construit mass-media românească orașul maghiar transilvănean rasist**
Descriere: În 2020, doi brutari angajați recent din Sri Lanka au fost expulzați din Ditrău/Ditró, un oraș rural din Transilvania cu majoritate maghiară. Se pare că localnicii au căutat să evite reducerea valorii muncii și orice amenințare la adresa culturii și siguranței lor. Cu toate acestea, mass-media din România a exploatat-o pe aceasta din urmă chiar și ea încarnându-l ca frica de „mâinile negre” care frământă

„pâinea albă” locală. Singura reprezentare cinematografică a evenimentului, deși folosește cumva ficțiunea pentru a contesta anumite preconcepții, nu contestă suficient povestea media care îi încadrează pe maghiarii ardeleni drept rasiști în timp ce eclipsează viețile și experiențele locale și străine non-albe. Au fost, de asemenea, reduse la minimum interpretările alternative ale cazului. Pentru consumatorii presei românești, această poveste era adesea tot ce se știa despre Ditrău/Ditró.

Titlul proiectului: *Antisemitism și relații interetnice în România secolului 20*

Anul: 2016

Coordonator proiect: Anca Filipovici

Tema proiectului: Proiectul vizează explorarea unor aspecte legate de istoria minorității evreiești din România interbelică, din perspectiva dinamicii relaționale minoritate-majoritate. Sunt vizate procesele de construcție identitară etnică și națională și plasarea acestora în contextul consolidării statului național de după 1918. Un loc central în cadrul acestei cercetări îl deține problema antisemitismului și a reprezentării Holocaustului, cu accent pe valorile violenței în structura identitară. Documentarea bibliografică se bazează pe surse de la bibliotecile universitare din Cluj-Napoca și București, precum și pe materiale arhivistice din fondurile ANIC, CSIER și CNSAS. Rezultatele cercetărilor au fost diseminate prin participarea la conferințe și publicarea unor studii în publicații de specialitate, susținerea unor prelegeri și efectuarea unor stagii de documentare și specializare la instituții externe.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
 - **Dezbateri online - Society for Romanian Studies**
Descriere: Joi, 12 octombrie 2023, a avut loc o dezbatere online organizată în cadrul the Society for Romanian Studies (SRS), cu ocazia lansării volumului „Post-Imperial Encounters. Transnational Designs of Bessarabia in Paris and Elsewhere (1917 - 1922)” (De Gruyter, 2023), semnat de cercetătoarea Svetlana Suveică. Evenimentul a fost moderat de Irina Livezeanu (University of Pittsburgh), cu participarea cercetătorilor Andrei Cușco (Institutul de Istorie „A.D. Xenopol”, Iași), Anca Filipovici (cercetător ISPMN) și Dana S. Trif (Facultatea de Științe Politice, Administrative și ale Comunicării, UBB). În calitate de coordonatoare a grupului de studiu „Interwar History” din cadrul SRS, Anca Filipovici a participat la eveniment discutând implicațiile acestui volum pentru istoria României interbelice și comentând pe marginea opțiunilor politice dezbătute în epocă privind soarta politică a provinciilor din fostele imperii.
Evenimentul poate fi vizionat aici:
<https://www.facebook.com/100015870610721/videos/1089130129136985>
 - **Raport de activitate**
Descriere: În cadrul acestui proiect s-au efectuat documentări în bibliotecile și arhivele de specialitate din țară (Cluj, București) și străinătate (Viena). Rezultatele cercetărilor au fost diseminate prin participarea la conferința „Romania and Beyond: Yiddish in Central and Eastern Europe. Challenges to New National States”, organizată la

13-14 noiembrie, la București, de New Europe College. Institute for Advanced Study, unde Anca Filipovici a susținut prezentarea "Jewish youth and political activism in interwar Bukovina" [Tineretul evreiesc și activismul politic în Bucovina interbelică].

Alte evenimente de profil au prilejuit participarea la dezbateri cu specialiști pe tema proiectului: workshopul internațional „EHRI și Holocaustul din Transilvania de Nord: relația dintre arhive și cercetare”, organizat la 24 noiembrie de către Institutul Național pentru Studierea Holocaustului din România „Elie Wiesel” și Institutul pentru Studii de Holocaust și Genocid, Universitatea Babeș-Bolyai.

Titlul proiectului: *Cartografierea evoluției etnodemografice a minorităților naționale din România pe baza datelor recensământului din 2021*

Anul: 2019

Coordonatori proiect: Veress Ilka, Székely István

Tema proiectului: Proiectului constă în realizarea unor analize teritorial-statistice bazate pe datele Recensământului din 2021 privind evoluția demografică a populației minoritare din România, scopul principal fiind facilitarea interpretării acestor date în relație cu realitatea geografică. Pe lângă aceasta, hărțile realizate pot servi ca bază importantă și un punct de plecare pentru efectuarea altor analize mai complexe statistic-teritoriale, cum ar fi, de exemplu, densitatea sistemului instituțional minoritar, preferințele electorale ale populației minoritare sau situația etnolingvistică a vorbitorilor limbilor minoritare din România.

Rezultatele proiectului:

- Baze de date:
 - **Rezultate RPL 2021 etnie limbă maternă**
 - **Formatul bazei de date:** xlsx
Descrierea bazei de date: Baza de date format Excel, cu toate variabilele ce vor servi drept sursă pentru vizualizare (conține la nivel de UAT-uri, cu referire la recensământul din 2021, următoarele):
 1. Populația rezidentă totală;
 2. Numărul persoanelor aparținând fiecăreia dintre cele 20 minorități naționale din România, respectiv proporția raportată la numărul persoanelor de etnie cunoscută (în total, 40 variabile);
 3. Numărul persoanelor care au limba maternă una dintre limbile minoritare aferente minorităților de la punctul precedent, respectiv proporția raportată la numărul persoanelor de limbă maternă cunoscută (în total, 40 variabile);
 4. Câte o variabilă derivată pentru fiecare minoritate, respectiv gradul de suprapunere dintre etnie și limbă maternă (în total, 20 variabile);
 5. variabile de identificare: județul, denumirea UAT-urilor, codul SIRUTA.
 - **Colectarea datelor:** 15/09/2023 - 15/11/2023
- Rapoarte / manuscrise / publicații:

- **Hărți tematice RPL 2021 distribuția etniilor și limbilor materne**
Descriere: Rezultatele proiectului sunt încărcate la proiectul nr. 0-25-2023 (Burse ISPMN 2023)
 Hărțile au fost realizate de bursierul Illés Tamás sub coordonarea lui Székely István.
 Harta interactivă online realizată în cadrul bursei poate fi vizualizată la: www.ispmn.gov.ro/maps2022
 Fișierul atașat conține hărți statice create în QGIS.

Titlul proiectului: *Noile minorități etnice din Cluj-Napoca*

Anul: 2023

Perioada: 01/01/2023

Coordonator proiect: Adriana Cupcea, Iulia-Elena Hossu

Tema proiectului: Clujul găzduiește comunități de străini dintre cele mai variate. În ultimii 10 ani peisajul socio-cultural al orașului este conturat și de noile comunități entice ce încep să își facă simțită prezența: italieni, chinezi, turci, sirieni, palestinieni, pakistanezi, iar mai recent, din februarie 2022, în urma invaziei Ucrainei de către Rusia, ucraineni. Aceste grupuri de migranți își construiesc spații sociale și își exprimă identitățile (etnice, religioase) în peisajul urban al Clujului, din ce în ce mai vizibil în ultimii ani. Cu toate acestea, prezența lor până în acest moment este documentată doar parțial din punct de vedere statistic, administrativ sau socio-cultural. În acest context proiectul își propune un inventar și o radiografie a noilor minorități etnice din Cluj (1990-2022), cu scopul de a înțelege acest fenomen care începe să configureze viața socio-culturală, economică și cotidiană a Clujului.

Folosind ca metode documentarea, observația participativă, interviurile semi-structurate și cele de tip povestea vieții vom realiza descrieri ale comunităților selectate, focusându-ne pe câteva direcții principale: istoria formării acestor comunități, organizații/instituții, relații de familie în contextul migrației, ocupații, forme de socializare, cultura culinară, interacțiunile lor cu comunitatea locală, relațiile cu comunitățile din alte orașe, relațiile cu statele mamă.

Proiectul se va derula pe parcursul mai multor ani, el încadrându-se în misiunea institutului ce își propune prin Strategia de dezvoltare instituțională (2021-2025), pe lângă cercetarea minorităților naționale, studierea altor comunități etnice din România.

[<https://ispmn.gov.ro/storage/app/media/uploaded-files/plandezvinstitutionala-2021-2025-1.pdf>]

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
 - **Depunere proiect de cercetare extern**
Descriere: În perioada 1 februarie-16 iunie 2023, Adriana Cupcea și Iulia Hossu (cercetători ISPMN) au participat la depunerea aplicației unui proiect extern, Challenging discourse about Islam and Muslims in education across Central and Eastern Europe (Provocarea discursului despre Islam musulmani în sistemul educațional, în Europa Centrală și de Est), linia de finanțare a Comisiei Europene: [CERV-2023-EQUAL]. Consorțiu:SGH Warsaw School of Economics, Universitatea Babeș Bolyai (Facultatea de Studii Europene), Vytautas Magnus University, University of Tartu, University of Latvia, Centre for Social Sciences (TK), University of St. Cyril and Methodius of Trnava.

În perioada iulie-decembrie Iulia Hossu și Adriana Cupcea au întocmit o bibliografie și o listă cu articole de presă referitoare la problema noilor minorități, care va sta la baza elaborării unui articol cu tema: Reprezentarea noilor minorități în presa din România. Articolul va fi redactat în 2024.

Totodată, pe baza bibliografiei selectate, luni, 27 noiembrie 2023, a avut loc prelegerea publică susținută de Adriana Cupcea, intitulată *Perspective asupra Islamofobiei în România*, care a avut loc în cadrul seminariilor ISPMN DICE-ROMA ale ISPMN: Forme de Xenofobie contemporană: Islamofobia și rasismul anti-rom. Evenimentul a avut loc la Centrul de Cultură Urbană – Casino.

Titlul proiectului: *Noile Minorități din România*

Anul: 2020

Coordonator proiect: Anghel Remus

Tema proiectului: Proiectul „Noile minorități din România” cuprinde studii și publicații realizate pe diverse teme care se referă la imigrația către România: migrație și efectele acesteia asupra comunităților etnice locale, procese de imigrație, rolul instituțiilor în integrarea imigranților, relații de clasă și relații etnice, apariția și dezvoltarea antreprenoriatului etnic etc.

Rezultatele proiectului:

- Alte rezultate:
 - **Tipul activității:** Diseminare / pr / participări târg de carte
 - **Perioada:** 31/05/2023
Descriere: **Miercuri, 24 mai 2023**, Remus Anghel (cercetător ISPMN) a moderat panelul intitulat „Mobilitätsmuster und -absichten: Diversität, Dynamik, Herausforderungen” (Modele de mobilitate și intenționalități: diversitate, dinamici, provocări) care a avut loc în cadrul conferinței „Kommunale Perspektiven auf Migration und Ankommen zwischen Rumänien, Bulgarien und dem Ruhrgebiet in Deutschland” (Perspective locale asupra migrației și acomodării între România, Bulgaria și Regiunea Ruhr a Germaniei). Workshop-ul a avut loc la Timișoara și online și a discutat modurile în care mobilitatea produce noi provocări pentru diverse localități din România, Bulgaria și Germania.
Tipul activității: Diseminare / pr / participări târg de carte
 - **Perioada:** 30/11/2023
Descriere: **Martți, 28 noiembrie 2023**, Remus Anghel (cercetător ISPMN) a susținut prelegerea intitulată „România, de la emigrare la imigrare. Noile provocări ale diversității într-o țară multietnică”. Prelegerea a avut loc în cadrul Conferinței de diversitate și incluziune *Openminds*, la București. La prelegere au participat aproximativ 250 de persoane.

Titlul proiectului: *Familie și migrație*

Anul: 2018

Coordonator proiect: Iulia-Elena Hossu

Tema proiectului: Prezentul proiect se încadrează în linia de formare urmată pe parcursul doctoratului de către cercetătoare. Aceasta și-a susținut teza de doctorat ce a

avut ca temă familia, practicile și dinamicile acesteia în cadrul Universității Babeș-Bolyai, în anul 2010. Cartea publicată în anul 2018, cu titlul Relațiile de înrudire. Căsătoria, atitudini, practici și dinamici (Editura MEGA) reprezintă materializarea muncii de cercetare pe tematică a autoarei. Începând din anul 2015, cercetătoarea a lucrat în mai multe proiecte pe tematica migrației și a familiei. A participat la o serie de conferințe în domeniu, publicând mai multe articole pe subiectul familiei și migrației în reviste de specialitate și volume. Prezentul proiect îmbină activitatea de cercetare în domeniul familiei cu experiența pe cercetarea migrației. Din anul 2021 cercetătoarea s-a alăturat echipei proiectului internațional Children Left Behind by Labour Migration: Supporting Moldovan and Ukrainian Transnational Families in the EU [CASTLE - Copiii lăsați în urmă de migrația forței de muncă: sprijinirea familiilor transnaționale moldovenești și ucrainene în UE - ICMPD/2021/MPF-357-004] ce este finanțat de Comisia Europeană și contractat de ICMPD (International Centre for Migration Policy Development). Coordonatorul proiectului este Universitatea „Babeș-Bolyai”, cobeneficiari fiind Terre des hommes Elveția, Terre des hommes Moldova, Terre des hommes Ucraina, Ukrainian Institute for Social Research after Oleksandr Yaremenko și Academia de Studii Economice a Republicii Moldova. Un obiectiv important al acestui proiect constă în înființarea Centrului pentru Studiul Familiilor Transnaționale (funcțional deja din toamna anului 2021) care funcționează în cadrul Universității „Babeș-Bolyai” (centrul CASTLE), primul de asemenea tip din România, și chiar la nivel internațional. Cercetătoarea este membru cofondator al acestui centru.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
 - **Raport de activitate**
Descriere: Pe parcursul anului 2023 a continuat munca de documentare, realizare de interviuri semi-structurate, analiză și prelucrare de date pe tematica proiectului. Au fost realizate 3 prezentări în cadrul unor conferințe internaționale. Au fost publicate în reviste de specialitate două articole în co-autorat în cadrul cărora sunt prelucrate și analizate materialele adunate pe parcursul cercetării.

Cap III. Centrul de documentare

1. Proiecte inițiate de către CD

Titlul proiectului: *Maghiarii din Transilvania în secolul 20. Cercetări, proiecte, rezultate*

Perioada: 05/05/2023 - 06/05/2023

Coordonator proiect: Gidó Attila

Cercetători ISPMN participanți în proiect: Kiss Ágnes, Plainer Zsuzsa, Novak Csaba-Zoltan

Instituții partenere: Muzeul Secuiesc al Ciucului (România), ELKH TK Institutul pentru Cercetarea Minorităților (Ungaria)

Tema proiectului: Conferința de față trece în revistă cercetările recente despre istoria minorității maghiare din România și oferă un cadru pentru dezbaterile profesionale.

Rezultatele proiectului:

- Cercetare de teren:

Descriere: În perioada 5-6 mai 2023, Novák Csaba Zoltán (președinte ISPMN), Kiss Ágnes, Gidó Attila, Plainer Zsuzsa (cercetători ISPMN) au participat la conferința „Erdélyi magyarság a 20. században. Kutatások, tervek, eredmények” (Maghiarii din Transilvania în secolul al XX-lea. Cercetări, proiecte, rezultate), organizată de ISPMN în colaborare cu Csíki Székely Múzeum (Muzeul Secuiesc al Ciucului) din Miercurea Ciuc și ELKH TK Kisebbségkutató Intézet (ELKH TK Institutul pentru Cercetarea Minorităților) din Budapesta.

În cadrul conferinței au avut loc următoarele prezentări: Kiss Ágnes: A „magyar érdek”. A kisebbségi érdekképviselő és az ellenállás határai a Ceaușescu rendszerben („Interesul maghiarilor”. Reprezentarea politică minoritară și limitele rezistenței active în sistemul Ceaușescu), Gidó Attila: Zsidó- és romaellenes faji diskurzus Észak-Erdélyben, 1940–1944 (Discursul rasist antirom și antiievreiesc în Transilvania de Nord, 1940–1944), Novák Zoltán Csaba: Szigorúan ellenőrzött kultúra? Színházi „vizionáló bizottság” Kovászna megyében a nyolcvanas években (Cultura bine păzită? Comisia de vizionări ale pieselor de teatru în județul Covasna în anii 1980), Plainer Zsuzsa: A színházi munka az állambiztonság dokumentumaiban - Kelemen István megfigyelési dossziéja (Teatrul în documentele Securității – Dosarul de urmărire al lui Kelemen István). Număr participanți: 50

Titlul proiectului: *Documentarea vizuală a minorităților naționale din România*

Anul: 2018

Coordonator proiect: Anca Filipovici

Cercetător ISPMN participant în proiect: Iulia-Elena Hossu

Tema proiectului: Documentarea vizuală a istoriei și identității minorităților se va constitui ca o direcție de cercetare distinctă în cadrul activităților ISPMN. Prin acest proiect, urmărim crearea unui fond documentar de fotografie care va putea fi prelucrat ulterior sub forma unor produse media care să pună în valoare diferite aspecte ale

istoriei și culturii minorităților. Fotografiiile vor fi preluate din colecțiile de arhivă foto ale A.N.I.C. București, colecții muzeale, colecții ale bibliotecilor universitare București și Cluj-Napoca, precum și ale Bibliotecii Academiei Române, colecții foto online (de ex.: colecția Willy Prager din cadrul Landesarchiv Baden-Württemberg), presa ilustrată a perioadei 1918-1940.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
 - **Raport activitate**
Descriere: În acest an a continuat munca de documentare pe tema reprezentării vizuale a minorităților.
La finalul lunii martie a fost predat spre evaluare de către Iulia Hossu un articol la o revistă internațională de prestigiu, ce urmează a fi publicat într-un număr viitor.
În 29 noiembrie, Anca Filipovici a organizat proiecția documentarului Valea Plângerii (co-producție ISPMN) la Universitatea Sapienția din Cluj, pentru studenții anului III (secția Relații Internaționale și Studii Europene), în cadrul unui seminar despre deportările evreilor și romilor din România, în 1941-1942, în timpul regimului lui Ion Antonescu.

Titlul proiectului: *Seminariile de cercetare ISPMN*

Anul: 2021

Coordonator(i) proiect: Peti Lehel, Kiss Ágnes, Kiss Tamás, Jakab Albert Zsolt, Virginás Péter

Tema proiectului: Organizare periodică, de către Consiliul științific, a seminariilor ISPMN, în cadrul cărora cercetătorii vor prezenta proiecte în desfășurare și rezultate ale cercetărilor științifice.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
 - **Raport la proiectul Seminarilor de cercetare ISPMN**
Descriere: În primul semestru al anului 2023 au fost susținute 5 prezentări de către cercetătorii ISPMN, după cum urmează: Kiss Ágnes: Revistă maghiară samizdat în România anilor optzeci. Condiții, realizări, recepție (18 ianuarie 2023); Plainer Zsuzsa: Analiza mobilității educaționale în cazul romilor din România (1 februarie 2023); Gidó Attila: Survivors of the Northern Transylvanian Deportations: Liberation, Repatriation, Reckoning (1 martie 2023); Kiss Tamás: Kin-state Intervention, Securitization, and Minority Policies: Hungarians and Russian-speakers in Central and Eastern Europe (Presentation of research/paper common with Zsuzsa Csergő and Kristina Kallas) (29 martie 2023); Cupcea Adriana: Representations of Islam in the Romanian history textbooks in the post-1990 period (26 aprilie 2023).
În semestrul al doilea au fost susținute următoarele prezentări și discuții în prezența cercetătorilor ISPMN: Kiss Ágnes - Csátári István Gergő - Anca Filipovici - Gidó Attila - Toma Stefánia - Fosztó László: Resurse educaționale pentru profesori în legătură cu istoria și prezentul minorităților naționale din România - brainstorming și prezentare cu contribuția mai multor colegi (4 octombrie); Anca Filipovici: Responses to antisemitism: political activism of Jewish youngsters in

Romania (1934-1948) - research project (18 octombrie); George Iulian Zamfir: Rasializarea romilor prin politici de locuire în anii 1980 și 1990: săpături arhivistice în Cluj-Napoca și Baia Mare (9 noiembrie); Bokor Zsuzsa: Ethnicity and public health - minority health programmes in interwar Transylvania (18 noiembrie); Székely István Gergő - Illés Tamás: Cartografierea evoluției etnodemografice a minorităților naționale din România pe baza datelor recensământului din 2021 (20 decembrie).

Titlul proiectului: *Dezbateri publice ISPMN*

Anul: 2023

Coordonator proiect: Kiss Ágnes

Cercetător ISPMN participant în proiect: Kiss Tamás

Tema proiectului: Scopul proiectului este de a organiza mese rotunde și dezbateri publice pe teme publice importante și de actualitate.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
 - **Raport la proiectul Dezbateri publice ISPMN**
Descriere: În primul semestru al anului 2023, în cadrul acestui proiect au fost realizate trei evenimente care au vizat publicul larg: o dezbatere pe marginea datelor preliminare ale recensământului din 2022 (10 ianuarie 2023, Cluj), lansarea volumului „Mișcarea romă din România în presa interbelică: 1933-1941” editat de Petre Mate (20 februarie 2023), prezentarea Colecției Minorități în cadrul Zilelor Clujului (30 mai, Cluj).
- Organizare eveniment ISPMN:
 - **Népszámlálás 2022. Mit mutatnak az előzetes eredmények? Elemző-értelmező kerekasztal-beszélgetés (Recensământ 2022. Masă rotundă pe marginea datelor preliminare ale recensământului din 2022)**
 - **Perioada:** 10/01/2023
 - **Locul:** Cluj-Napoca
 - **Responsabil ISPMN:** Kiss Tamás
 - **Număr participanți:** 110
 - **Linkuri în presă:** <https://kronikaonline.ro/erdelyi-hirek/nepszamlalas-nem-csalt-a-szamokkal-az-allam-csak-elt-a-valosaggyartas-eszkoztaraval>**Descriere:** **Marti, 10 ianuarie 2023**, a avut loc la Cluj-Napoca o **masă rotundă** organizată de ISPMN, intitulată *Népszámlálás 2022. Mit mutatnak az előzetes eredmények? Elemző-értelmező kerekasztal-beszélgetés* (Recensământ 2022. Masă rotundă pe marginea datelor preliminare ale recensământului din anul 2022). Invitații evenimentului au fost: Horváth István (sociolog, UBB Sociologie), Kiss Tamás (sociolog, ISPMN) și Veres Valér (sociolog, UBB Sociologie), iar dezbaterea a fost moderată de Novák Csaba Zoltán (președinte ISPMN). Evenimentul a fost deschis publicului larg și a fost difuzat în direct pe pagina de FB ISPMN (https://fb.watch/i_Y0XaddTI/).

Lansare de carte „Mișcarea romă din România în presa interbelică: 1933-1941” Petre Matei (editor)

- **Perioada:** 20/02/2023
- **Locul:** Cluj-Napoca
- **Responsabil ISPMN:** Iulia-Elena Hossu, Fosztó László
- **Număr participanți:** 65
- **Linkuri în presă:** <https://www.servuscluj.ro/lansare-de-carte-miscarea-roma-din-romania-in-presa-interbelica-1933-1941/>
<https://ziarulfaclia.ro/lansare-de-carte-miscarea-roma-din-romania-in-presa-interbelica-1933-1941/>
<https://fb.watch/iIUBINogWb/> (emisiune Conviețuiri din 15 februarie 2023, 01:34:00 min.

- **Coorganizatori:** Muzeul de Artă Cluj-Napoca

Descriere: **Luni, 20 februarie 2023**, ISPMN în parteneriat cu Muzeul de Artă Cluj-Napoca au organizat **lansarea volumului** „Mișcarea romă din România în presa interbelică: 1933-1941” editat de Petre Matei, apărut recent la Editura Institutului pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale – Editura Institutului Național pentru Studierea Holocaustului din România „Elie Wiesel”. Evenimentul a constat într-o lansare-dezbateră pe marginea noii apariții editoriale în contextul creat de Ziua Dezrobirii Romilor ce este marcată în fiecare an în data de 20 februarie. Lansarea-dezbateră și-a propus să ofere un prim cadru de discuții în care să aflăm mai multe detalii despre articolele de presă (romă și neromă) care surprind manifestările organizatorice, politice, culturale, reproduc platforme-program, diferite dezbateri, și permit înțelegerea raporturilor dintre romi, români și alte grupuri etnice (maghiari, evrei, germani etc.).

Invitații ce au luat cuvântul: Petre Matei (editor, istoric, INSHR-EW), Ottmar Trașcă (istoric, Institutul de Istorie „George Barițiu”, Academia Română), Ionel Cordovan (profesor limba romani, inspector școlar, ISJ Bihor) și Fosztó László (antropolog, cercetător ISPMN).

Evenimentul a fost deschis publicului larg și a fost difuzat în direct pe pagina de FB ISPMN, înregistrarea lui fiind accesibilă aici.

https://www.facebook.com/centrul.ispmn/videos/3074389622858822/?locale=ro_RO

Kisebbségék és biztonságpolitika (Securizarea și politicile privind minoritățile naționale)

- **Perioada:** 04/03/2023
- **Locul:** Cluj-Napoca
- **Responsabil ISPMN:** Kiss Ágnes, Kiss Tamás
- **Număr participanți:** 25
- **Linkuri în presă:** <https://kronikaonline.ro/erdelyi-hirek/napjainkban-bgyanusr-az-anyaország-szerep-sok-tenyezo-befolyasolja-az-europai-allamok-nemzet-es-kisebbségpolitikajat>

Descriere: Marți, 4 aprilie 2023, a avut loc la Cluj-Napoca o **masă rotundă** organizată de ISPMN cu titlul *Kisebbségek és biztonságpolitika* (Securizarea și politicile privind minoritățile naționale). Invitații evenimentului au fost: Kiss Tamás (sociolog, ISPMN), Toró Tibor (politolog, Universitatea Sapientia), Rostás Szabolcs (editor-șef Krónika), iar dezbaterile au fost moderată de Novák Csaba Zoltán (președinte ISPMN). Evenimentul a fost deschis publicului larg și a fost difuzat în direct pe pagina FB ISPMN. O reacție a presei puteți vedea aici.

<https://www.facebook.com/centrul.ispmn/videos/724028812846360>

<https://kronikaonline.ro/erdelyi-hirek/napjainkban-bgyanusr-az-anyaország-szerep-sok-tenyezo-befolyasolja-az-europai-allamok-nemzet-es-kisebbségpolitikajat>

Titlul proiectului: *Burse ISPMN 2023*

Perioada: 15/09/2023 - 15/11/2023

Coordonatori proiect: Kiss Ágnes, Kiss Tamás, Peti Lehel, Székely István

Tema proiectului: În 2023, ISPMN oferă 4 burse de cercetare pentru cercetători cu preocupări în domeniul minorității naționale și relații interetnice. Programul de burse al ISPMN urmărește să contribuie la promovarea valorilor interculturalității, valorificarea bazelor de date și a materialelor existente în Institut și în alte instituții de profil, să încurajeze tinerii cercetători și să ofere cercetătorilor oportunitatea și cadrul de a câștiga experiență în munca de cercetare în echipă.

În cadrul acestui apel de burse se acordă 1 bursă aspirant cu durata de 2 luni în domeniul documentării cercetărilor științifice privind minoritățile naționale din România, 1 bursă postdoctorală cu durata de 2 luni în domeniul cartografierii evoluției etnodemografice a minorităților naționale din România, 1 bursă senior cu durata de 2 luni în domeniul percepțiilor asupra imigrației în cadrul proiectului „Reinterpretarea incidentului de xenofobie din Ditrău” și o bursă senior cu durata de 2 luni în domeniul identității lingvistice și religioase ale minorităților etnice.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
 - **Bursă de cercetare în domeniul documentării cercetărilor științifice privind minoritățile naționale din România (2023)**

Descriere: Bursa a reprezentat un stagiu de cercetare în cadrul proiectului ISPMN cu titlul RE/SEARCH. Prin acest proiect s-a urmărit colectarea și sistematizarea publicațiilor, proiectelor, bazelor de date, filmelor documentare și evenimentelor științifice care abordează minoritățile naționale din România, respectiv publicarea acestei bază de date pe pagina web ISPMN (<https://ispmn.gov.ro/researches>). În cadrul bursei, Csatári István Gergő a actualizat baza de date cu 548 de titluri noi, lucrările aferente fiind înregistrate în raportul întocmit de către bursier.
 - **Bursă de cercetare în domeniul cartografierii evoluției etnodemografice a minorităților naționale din România (2023)**

Descriere: Hărțile au fost realizate de bursierul Illés Tamás sub coordonarea lui Székely István.

Harta interactivă online realizată în cadrul bursei poate fi vizualizată la: www.ispmn.gov.ro/maps2022

Fișierul atașat conține hărți statice create în QGIS.

- **În cadrul bursei Luis Escobedo împreună cu Kiss Tamás a realizat un manuscris: Reconstruirea incidentului xenofobic din Ditrău (2020). Cadrul local de interpretare și dezbateri asupra imigrației în România (Revisiting the ‘2020 Ditrău xenophobic incident’: Reconstructing local frameworks, mapping Romania’s immigration debate)**

Descriere: În luna februarie 2020, luna care a precedat izbucnirea pandemiei Covid-19, un grup de locuitori din Ditrău (în română) sau Gyergyóditró (în limba maghiară), un UAT rural cu majoritate maghiară din România locuit de cca. 5.000 de oameni s-au mobilizat împotriva a doi muncitori proaspăt sosiți din Sri Lanka, angajați la o brutărie locală. Imaginile și cuvintele localnicilor revoltați care își exprimau dorința de a-și expulza muncitorii străini din satul lor au devenit rapid virale în mass-media românească și internațională. Prin aceste reprezentări, „incidentul” a fost simbolizat într-un presupus refuz colectiv de a cumpăra și mânca „pâinea albă” frământată acum de „mâinile negre”. Doi ani mai târziu, regizorul Cristian Mungiu, una dintre figurile de frunte ale Noului val românesc, și-a fondat R.M.N. (2022) despre evenimentele infame. Pentru cei mai mulți consumatori ai presei în primul rând românești, interpretarea acesteia a fost suficient de convingătoare încât să fie lipsită de orice contestație: acesta a fost pentru ei un incident rasist și xenofob în care, deloc surprinzător, minoritatea maghiară din Transilvania, aprinsă parțial de propaganda xenofobă a lui Viktor Orbán, s-a întors împotriva muncitorilor străini harnici, deci și împotriva proiectului de dezvoltare și a caracterului tolerant al României. Opera fictivă a lui Mungiu nu a făcut decât să reafirme și să întărească această poziție. Proiectul nostru încearcă să reconstruiască evenimentele la nivel local și să prezintă dezbaterile privind cazul Ditrău la nivel național.

Titlul proiectului: *RE/SEARCH - Documentarea cercetărilor științifice privind minoritățile naționale din România*

Anul: 2012

Coordonator proiect: Kiss Ágnes

Tema proiectului: Prin acest proiect se dorește pe de o parte colectarea și sistematizarea textelor, proiectelor și filmelor documentare care abordează minoritățile naționale din România, mai precis, rezultate apărute din 1990 încoace. Pe de altă parte, această bază de date este pusă la dispoziția publicului larg pe o suprafață on-line care dispune de un motor de căutare complex. Proiectul a fost inițiat de către Centrul de documentare ISPMN la sfârșitul anului 2012, iar în cursul anilor 2014 și 2015 baza de date a fost elaborată cu aportul mai multor bursieri și cercetători ISPMN. În 2021 și 2022 s-a actualizat baza de date cu o bibliografie anotată a publicațiilor apărute din 2014. În anul 2023 titlurile noi vor fi încărcate pe platforma ISPMN.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
 - **Raport la proiectul RE/SEARCH**
Descriere: Cu contribuția bursierului ISPMN Csatári István Gergő, baza de date a fost dezvoltată cu 548 titluri noi, dintre care 12 titluri referitoare la albanezi, 14 titluri referitoare la armeni, 37 titluri referitoare la evrei, 391 titluri referitoare la germani, respectiv 80 titluri referitoare la turci și tătari. Bibliografiile selective ale minorităților amintite au fost redactate de către cercetătorii: Plainer Zsuzsa, Veress Ilka, Anca Filipovici, Remus Anghel și Adriana Cupcea. La categoria „Materiale didactice auxiliare” au fost introduse un număr de 14 titluri, cercetări referitoare la următoarele minorități: evrei, romi, turci și tătari. În această privință proiectul a beneficiat de propuneri din partea următorilor cercetătorilor ISPMN: Anca Filipovici, Attila Gidó, Fosztó László, Toma Stefánia și Adriana Cupcea.

Titlul proiectului: *Noutăți în cercetarea minorităților naționale din România***Anul:** 2010**Coordonator proiect:** Kiss Ágnes**Cercetători ISPMN participanți în proiect:** Iulia-Elena Hossu, Bokor Zsuzsa

Tema proiectului: Scopul proiectului este colectarea și difuzarea informațiilor despre lucrările științifice recent apărute în domeniul cercetării minorităților naționale din România, respectiv evenimentele de importanță majoră din această arie. Proiectul contribuie la creșterea vizibilității lucrărilor științifice din domeniul vizat și la intensificarea fluxului de informații între instituțiile interesate, respectiv autorii lucrărilor. În cadrul acestui proiect, între lucrările științifice promovate vor fi incluse publicațiile apărute în România și în străinătate, precum și sursele prime create de diferite instituții. Informațiile referitoare la evenimente importante vor conține știri și anunțuri despre simpozioane, conferințe, mese rotunde, workshop-uri și expoziții organizate în țară și în străinătate pe tema minorităților naționale din România. Tematica vizată: lucrări științifice (articole, cărți, rapoarte de cercetare, albume) și proiecte de alt gen (baze de date, documentare, colecții de documente etc.) despre minoritățile naționale din România și relațiile interetnice din România, drepturile omului și problema minorităților naționale din România și în general.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
 - **Raport la proiectul buletinului informativ Noutăți**
Descriere: În 2023 au fost editate și difuzate 6 numere ale buletinului informativ bilunar "Noutăți în cercetarea minorităților naționale", după cum urmează: Numărul 1 (decembrie 2022 - ianuarie 2023), Numărul 2 (februarie-martie 2023), Numărul 3 (aprilie-mai 2023); Numărul 4: Noutăți în cercetarea minorităților naționale din România (iunie-iulie 2023), Numărul 5: Noutăți în cercetarea minorităților naționale din România (august-septembrie 2023), Numărul 6: Noutăți în cercetarea minorităților naționale din România (octombrie-noiembrie 2023)

Titlul proiectului: *NL ISPMN***Anul:** 2010**Coordonator proiect:** Iulia-Elena Hossu**Cercetător ISPMN participant în proiect:** Kiss Ágnes

Tema proiectului: Centrul de documentare a lansat în luna octombrie 2010 Newsletter-ul ISPMN. Scopul său este de a oferi publicului avizat informații despre principalele activități organizate sub egida institutului sau de către cercetătorii care activează în cadrul acestuia. Paleta de evenimente la care se va face referire va fi destul de largă, putând să cuprindă informații despre: ultimele apariții editoriale ale ISPMN, conferințe, ateliere, mese rotunde organizate de către institut, parteneriate de cercetare etc. Apariția sa este o dată la două luni, pe parcursul anului 2022 fiind difuzate 6 numere. Pentru a respecta Regulamentul general privind protecția datelor (Regulamentului UE 2016/679), din mai 2018 folosim un sistem de abonare de tip double opt-in (cu doi pași de confirmare a abonării), iar trimiterea buletinului informativ se realizează prin serviciul MailChimp, care la rândul său respectă Regulamentul general privind protecția datelor.

Rezultatele proiectului:

- **Raport de activitate**

Descriere: Pe parcursul anului 2023 a continuat activitatea de scriere și editare a NL ISPMN. Au fost redactate 6 numere ce valorifică activitățile pe care cercetătorii ISPMN le-au efectuat pe parcursul acestui an: proiecte de cercetare, conferințe, editare de volume, scriere de articole etc. Numerele pot fi consultate pe pagina web ISPMN. ISPMN NL - ianuarie-februarie 2023; ISPMN NL - martie-aprilie 2023; ISPMN NL - mai-iunie 2023; ISPMN NL - iulie-august 2023; ISPMN NL septembrie-octombrie 2023; ISPMN NL - noiembrie-decembrie 2023.

Titlul proiectului: *Pagina Web ISPMN*

Anul: 2008

Coordonator proiect: Kiss Ágnes

Cercetători ISPMN participanți în proiect: Virginás Péter, Iulia-Elena Hossu, Bokor Zsuzsa, Anca Filipovici

Tema proiectului: Cei care accesează pagina noastră de web pot afla date legate de profilul Institutului, principalele cercetări și proiecte efectuate de către noi și pot accesa rapoartele acestora; au accesul la catalogul online al bibliotecii ISPMN, pot afla informații despre viitoare manifestări, conferințe organizate de către instituția noastră, pot chiar descărca versiunea online a cărților, newsletter-urilor, textelor Studiilor de atelier pe care le edităm. Antecedentele proiectului: Conținutul paginii este dezvoltat încă din anul 2007 în 3 limbi: limba română, limba engleză și limba maghiară. Conținutul paginii este permanent dezvoltat cu noile proiecte ale Institutului, cu rapoartele rezultate în urma cercetărilor, cu noile publicații ale Editurii ISPMN etc., astfel încât să oferim o imagine cât mai completă despre activitățile Institutului precum și despre alte tipuri de informații care ar putea fi utile celor interesați de problematica minorităților naționale, atât la nivel național, cât și internațional. Pagina web: www.ispmn.gov.ro Suprafața de administrare: www.ispmn.gov.ro/admin Pentru anul 2022 pe lângă update-ul continuu al site-ului, se are în vedere dezvoltarea structurii și conținutului paginii web.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrite / publicații:
 - **Raport semestrial la proiectul paginii web ISPMN**

Descriere: În cursul primului semestru s-au adăugat paginii web un meniu de accesibilitate destinat unor categorii de utilizatori cu dizabilități, respectiv o legătură către Platforma Națională de Pregătire pentru Situații de Urgență. Pagina web a fost continuu adusă la zi cu conținuturi noi (buletine informative, știri, Editura ISPMN, conferința ISPMN, informații de interes public etc.)

○ **Raport semestrul al doilea pe proiectul paginii web ISPMN**

Descriere: În semestrul doi pagina web ISPMN a fost actualizată cu conținuturi noi (buletine informative, știri, documente administrative), au fost adăugate două meniuri noi (ASN European Conference 2023, Conferința ISPMN), s-a optimizat vizualizarea bazei de date RE/SEARCH și Hărțile etnice. A fost realizată analiza privind implementarea cerințelor tehnice de accesibilitate ale site-ului ISPMN. În cursul anului s-au înregistrat 58292 vizite pe site (22.12.2023, <https://ispmn.gov.ro/webstat>).

Titlul proiectului: *Platformă activități ISPMN*

Anul: 2014

Coordonatori proiect: Kiss Ágnes, Anca Filipovici

Cercetător ISPMN participant în proiect: Virginás Péter

Tema proiectului: Suprafață web și suprafață administrativă pentru înregistrarea și arhivarea cercetărilor, proiectelor ISPMN: elaborarea Planului de activitate ISPMN, elaborarea Raportului de activitate ISPMN, arhivarea ISPMN, evidență buget pe activități. Scopul proiectului: colectarea, sistematizarea și păstrarea materialelor aferente proiectelor derulate în Suprafață web și suprafață administrativă pentru înregistrarea și arhivarea cercetărilor, proiectelor ISPMN.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
 - **Raport de cercetare la proiectul Platforma ISPMN**
Descriere: În cursul anului au fost încărcate planurile și rapoartele de cercetare, respectiv cele financiare, a fost realizată îndrumarea și verificarea completării online a proiectelor de către cercetătorii ISPMN. Din motive tehnice și bugetare s-a decis ca sursele de cercetare care sunt compuse din fișiere electronice mari să fie arhivate separat, direct pe serverul ISPMN.

Titlul proiectului: *Inventare și surse primare de cercetare*

Anul: 2023

Coordonator proiect: Kiss Ágnes

Cercetător ISPMN participant în proiect: Virginás Péter

Tema proiectului: Scopul proiectului este realizarea unei baze de date a surselor primare de cercetare. Baza de date va avea două componente: inventare și surse primare (filme, interviuri, transcrieri de interviuri, documente, fotografiile, date statistice etc.) accesibile în format digital. O parte a acestor surse a fost creată înainte de realizarea platformei destinate arhivării, iar o altă parte nu a fost încărcată pe platformă din cauza mărimii fișierelor. În cursul anului 2022 această problemă a fost soluționată, devenind posibilă încărcarea fișierelor mari.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrite / publicații:
 - **Raport la proiectul Inventariere și surse primare de cercetare**
Descriere: În prima parte a anului ne-am documentat despre soluțiile de arhivare, am evaluat situația documentelor care urmează să fie arhivate în cadrul institutului și, pe baza acestora, am decis să le stocăm pe serverul institutului. Pe serverul ISPMN a fost deschisă o mapă-arhivă pentru sursele primare de cercetare în format electronic și pentru inventarele institutului. Încărcarea materialelor se face continuu în funcție de oferta cercetătorilor ISPMN.

Titlul proiectului: *Filmoteca ISPMN*

Anul: 2011

Coordonator proiect: Iulia-Elena Hossu

Cercetători ISPMN participanți în proiect: Virginás Péter, Plainer Zsuzsa

Partener: UBB Facultate de Sociologie (România)

Tema proiectului: Centrul de documentare din cadrul ISPMN a creat de-a lungul timpului o bibliotecă de specialitate în domeniul studierii minorităților etnice. Constituit în mare parte din cărți, publicații periodice, rapoarte etc. fondul dispune în prezent și de o mică colecție de filme. Această colecție de filme constituie baza „Filmotecii ISPMN” ca parte a colecției multimedia a Centrului de documentare și își propune să servească nevoile cercetătorilor angajați ai ISPMN, respectiv ale utilizatorilor Centrului de documentare. Pe parcursul timpului această colecție s-a dezvoltat prin achiziționarea de filme documentare, filme artistice sau de ficțiune și spoturi care au relevanță pentru studierea minorităților etnice și a relațiilor interetnice prin: -colaborări cu arhive de filme sau instituții de profil (pentru a obține copii ale unor filme păstrate în arhive), -achiziționare de filme care se comercializează; -deplasări în limita posibilităților pentru documentarea în cadrul festivalurilor de profil și identificarea de noi titluri în domeniu. Scopul acestui proiect este de a crea un cadru de documentare și analiză a problematicii minorităților etnice și din perspectiva materialelor vizuale, în special a filmelor documentare, dar și de ficțiune.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrite / publicații:
 - **Raport de activitate**
Descriere: Pe parcursul anului 2023 au avut loc un seminar de film; o proiecție în cadrul Zilelor Clujului a documentarului Valea Plângerii; a fost publicată o cronică de film documentar ; un stagiu de documentare în cadrul Festivalului de film documentar ASTRA (Sibiu) 2023. Marți, 11 aprilie 2023, a avut loc o nouă proiecție în cadrul Filmotecii ISPMN. În cadrul evenimentului co-organizat de ISPMN și Facultatea de Sociologie și Asistență Socială (UBB) a fost proiectat filmul „Pocalul. Despre fii și fiice” (2022, 85 min), regizat de Dana Bunescu și Cătălina Tesăr. Filmul expune pentru prima dată în cinema universul fascinant al cortorarilor, care, asemeni aristocrației europene, încheie și desfac alianțe matrimoniale în funcție de neam și avere. Familiile negociază zestrea fetei și evaluează moștenirea mirelui atunci când încheie alianțe. Aceste alianțe gravitează în jurul unor blazoane familiale, pocale de argint aurit transmise din tată în fiu. Presiunea este cu atât mai mare cu cât finalizarea alianței e condiționată de nașterea

unui băiat. Documentarul surprinde nu doar tradiția și cultura cortorariilor, dar urmărește îndeaproape un cuplu tânăr în încercarea de a avea un fiu și atmosfera, discuțiile și emoțiile din familia extinsă legate de sexul copilului nenăscut, soarta moștenirii și implicit a lor. După proiecție a avut loc o discuție (online) cu co-regizoarea Cătălina Tesăr moderată de Plainer Zsuzsa (cercetător ISPMN).

În luna aprilie a fost publicată online, pe un portal cultural, o cronică de film documentar pe tematică intitulată „Un condiment cu valoare identitară - Foragers / Culegătorii de za'atar / Al-Yad Al-Khadra” ce discută documentarul Foragers / Culegătorii de za'atar / Al-Yad Al-Khadra ce a fost proiectat în cadrul festivalului de film documentar One World România, 2023. Aceasta poate fi lecturată aici:

<https://agenda.liternet.ro/articol/27271/Iulia-Hossu/Un-condiment-cu-valoare-identitara-Foragers-Culegatorii-de-zaatar-Al-Yad-Al-Khadra-la-One-World-Romania-2023.html> .

Duminică, 21 mai 2023, a avut loc la Cinema Dacia, Cluj-Napoca, proiecția documentarului Valea Plângerii (ISPMN&Triba Film 2013). Proiecția a fost realizată în parteneriat cu Primăria Cluj-Napoca și s-a desfășurat ca parte a programului Zilele Clujului (18-21 mai 2023). În 2013, ISPMN și Triba Film au realizat documentarul Valea Plângerii (regia: Mihai Andrei Leaha, Andrei Crișan, Iulia Hossu), care recuperează fapte și istorii ale deportării romilor din România în Transnistria, în timpul regimului antonescian.

Între anii 1942 și 1944, 25.000 de romi au fost deportați de regimul Antonescu în Transnistria. Jumătate dintre ei au murit la scurt timp de foame, de frig sau din alte cauze. După 70 de ani, cei puțini care au supraviețuit și care pe atunci erau copii își reamintesc și povestesc cu emoție evenimentele teribile de atunci.

Filmul își propune să reconstituie drumul, locurile și întâmplările tragice ale Holocaustului romilor. Interviuurile cu membrii comunității ucrainene din Transnistria completează poveștile supraviețuitorilor romi și transformă un spațiu astăzi aparent banal într-un loc al memoriei și al lacrimilor.

2. Fondul de documente al CD

Titlul proiectului: *Dezvoltarea bibliotecii*

Anul: 2008

Coordonator proiect: Virginás Péter

Tema proiectului: În anul 2023 propunem îmbogățirea fondului de documente prin cumpărarea unor cărți de specialitate și acceptarea prin donație a unor documente (cărți și reviste de specialitate, rapoarte și documente audiovizuale) relevante pentru ariile de cercetare relevante la nivel instituțional.

Rezultatele proiectului:

- Alte rezultate:
 - **Tipul activității:** Dezvoltare bază de date
 - **Perioada:** 22/12/2023
 - Descriere:** Activitățile pentru dezvoltarea bibliotecii au constat în luarea în evidență și catalogarea a unui număr de 15 cărți de

specialitate și reviste primite conform unui schimb de publicații cu Institutul de Istorie G. Barițiu, precum și a 2 donații de cărți și reviste de specialitate (270 de documente).

3. Promovarea CD

Titlul proiectului: *Promovarea Centrului de Documentare și a Bibliotecii ISPMN*

Anul: 2012

Coordonator proiect: Virginás Péter

Cercetători ISPMN participanți în proiect: Bokor Zsuzsa, Iulia-Elena Hossu, Kiss Ágnes, Anca Filipovici

Tema proiectului: Proiectul implică promovarea pe diverse canale a activităților Centrului de Documentare și ale institutului, în general, precum și a publicațiilor editurii și a bibliotecii ISPMN.

Rezultatele proiectului:

- Alte rezultate:
 - **Tipul activității:** Arhivare
 - **Perioada:** 02/01/2023 - 30/06/2023
Descriere: În prima parte a anului 2023, pagina web a institutului a fost actualizată în permanență. Diseminarea prin e-mail (prin aplicația mailchimp) a publicației tip newsletter a ISPMN a fost efectuată în mod regulat. Pe pagina de Facebook aferentă au fost postate evenimente științifice, publicații, precum și call-uri pentru conferințe sau alte tipuri de aplicații care implică cercetarea minorităților naționale.
 - **Tipul activității:** Diseminare / pr / participări târg de carte
 - **Perioada:** 23/12/2023
Descriere: În 2023, pagina web a institutului a fost actualizată în permanență, iar numărul de vizite a fost 56777. Diseminarea prin e-mail (prin aplicația mailchimp) a publicației tip newsletter a ISPMN a fost efectuată lunar, în mod regulat. Pe pagina de Facebook aferentă au fost postate evenimente științifice, publicații, precum și call-uri pentru burse sau alte tipuri de aplicații care implică cercetarea minorităților naționale (195 postări în cursul anului, iar contul FB are 1866 urmăritori).
 - **Tipul activității:** Diseminare / pr / participări târg de carte
 - **Perioada:** 10/11/2023
Descriere: În data de 10 noiembrie 2023, Bokor Zsuzsa (cercetător ISPMN) a participat la conferința Connecting the Dots, organizată de RODOSZ (Organizația Doctoranzilor din România). În cadrul conferinței, Bokor Zsuzsa (cercetător ISPMN), împreună cu sociologii Vita Emese și Veres Valér au prezentat volumul apărut la Editura ISPMN, Változó ifjúság a Kárpát-medence országáiban: szociológiai tanulmányok a magyar fiatalok két évtizedéről, (Tineretul în schimbare în țările din Bazinul Carpatic : studii sociologice despre tineretul maghiar din ultimele decenii), volum editat de Vita Emese și Veres Valér.

4. Editura

Editare cărți

Titlul cărții: *Változó ifjúság a Kárpát-medence országában. Szociológiai tanulmányok a magyar fiatalok két évtizedéről [Tineretul în schimbare în țările din Bazinul Carpatic: studii sociologice despre tineretul maghiar din ultimele decenii]*

Colectia ISPMN: Nuanțe ale diversității

Nr. Pagini: 319

Coordonator colecție: Bokor Zsuzsa

Redactor responsabil ISPMN: Bokor Zsuzsa

Editori: Vita Emese, Veres Valér

ISBN: 978-606-8377-74-2

Abstract: Volumul este o colecție de studii sociologice care oferă puncte de referință pentru înțelegerea situației și circumstanțelor de viață ale tinerilor maghiari.

Bazându-se pe rezultatele unei serii de cercetări pe scară largă privind tineretul, și care datează de la începutul mileniului, lucrările prezentate aici arată cum s-a schimbat tineretul maghiar din regiunile Bazinului Carpatic în comparație cu generația tânără din 2001. Putem afla dacă s-au schimbat modelele de relații, formarea familiei, nașterile, stratificarea socială în situații minoritare. Cititorul va putea afla, de asemenea, în ce fel tinerii de astăzi pot fi considerați uniți și care sunt factorii sociali, politici sau economici care evidențiază diferențele, fie că este vorba de diferențe regionale sau în materie de stratificare și inegalități sociale.

Volumul, pe lângă faptul că a fost scris cu scop academic, nu se adresează doar sferei academice, ci este menit să ofere inspirație și comunităților implicate în politica de tineret, precum și publicului larg.

Titlul cărții: *Holtvágányon. A Ceaușescu-rendszer magyarságpolitikája. 1974-1989. [Pe linie moartă. Politica regimului Ceaușescu referitoare la minoritatea maghiară. 1974-1989]*

Colectia ISPMN: Documenta et studia minoritatum

Nr. Pagini: 432

Coordonatori colecție: Bokor Zsuzsa, Novák Csaba Zoltán, Iulia-Elena Hossu, Jakab Albert Zsolt

Redactori responsabil ISPMN: Bokor Zsuzsa

Autor: Novák Zoltán Csaba

ISBN: 978-606-9015-33-9, 978-606-8377-73-5

Abstract: [Pe linie moartă. Politica regimului Ceaușescu referitoare la minoritatea maghiară. 1974-1989] Holtvágányon. A Ceaușescu-rendszer magyarságpolitikája. 1974–1989. (Documenta et Studia Minoritatum.) Összeállította és a bevezető tanulmányt írta: Novák Csaba Zoltán. Kriza János Néprajzi Társaság – Editura ISPMN, Kolozsvár, 2023. 432 p.

Coordonare și studiu introductiv de Csaba Zoltán Novák.

Titlul volumului (Pe linie moartă) se referă la evoluarea politicii referitoare la minoritatea maghiară. După cel de-al Doilea Război Mondial – cu excepția perioadei clasice staliniste din prima parte a anilor cincizeci – PCR s-a ghidat până la final după paradigma clădirii statului național și a națiunii române. În a doua parte a regimului ceaușist, datorită schimbării mecanismelor interne de putere și a influențelor politice

externe, conducerea de partid s-a decis de modelele politice minoritare anterioare. PCR a militat pentru un viitor al societății omogene românești și a unei „națiuni socialiste”. După plecarea majorității populației evreiești și germane din România, Ceaușescu a început o politică de asimilare directă și deschisă și în direcția minorității maghiare. Contrar succeselor politicii statului național român, politica referitoare la minoritatea maghiară și soarta maghiarilor din Transilvania a ajuns pe linie moartă. Datorită politicii de asimilare, a rețelei diminuate a instituțiilor culturale și educaționale proprii, a pierderilor serioase pe planul poziției sociale, în a doua parte a anilor optzeci, maghiarii din România nu mai puteau spera la o îmbunătățire a condiției în cadrul sistemului socialist.

Documentele incluse în volumul de față contribuie la înțelegerea politicii minoritare din perioada 1974-1989.

Editare Working Paper

Titlul cărții: *A kolozsvári Csikay György prímás portréja a korabeli magyar sajtóban (Portretul lăutarului clujean György Csikay în presa maghiară interbelică)*

Nr. Pagini: 30

Coordonator(i) colecție: Iulia-Elena Hossu, Novak Csaba-Zoltan

Redactor(i) responsabil(i) ISPMN: Iulia-Elena Hossu

Autor(i): Köncei Csongor

Abstract: Acest studiu este un experiment: încearcă să prezinte cariera unui muzicant rom din Transilvania doar pe baza materialelor de presă maghiară din ultimele decenii ale secolului al 19-lea și ale primelor decenii ale secolului al 20-lea. Viața lui György Csikay (1859–1940?), apreciatul și celebrul lăutar al Clujului în ultimele decenii ale Monarhiei Austro-Ungare a început la Turda, provenind dintr-o familie de muzicanți romi. Potrivit unor surse, încă de la vârsta de 17 ani a condus propriul taraf, și mai târziu, prin succesul său, s-a alăturat orchestrei a celebrului lăutar János Salamon din Cluj. În scurt timp a devenit și ginerele lui Salamon, dar nu a avut noroc în viața familiară, care a fost marcată de o serie de tragedii: și-a pierdut soția la începutul anului 1886, iar cele două fiice ale sale au murit și ele la vârste fragede. În 1889 se desprinde din orchestra condusă de vătore socrul său și fondează propriul ansamblu la Cluj, care în anii și deceniile următoare a devenit una dintre cele mai cunoscute formații de muzicanți romi din Transilvania și a cărui funcționare a fost semnalată constant de către presa contemporană. Pentru György Csikay reputația națională a corelat și cu înbogățirea materială, bogăție care a fost zguduită de Primul Război Mondial și de schimbarea ulterioară a imperiului: orchestra lui s-a dezintegrat, casa o pierdut-o, astfel între anii 1920 și 1930 a trăit în sărăcie, îmbătrânit, fără orchestră și fără un trai decent. Și tocmai atunci l-a descoperit presa maghiară interbelică din Transilvania pe „bătrânul țigan” din vremurile odinioare glorioase și pașnice ale Monarhiei, a cărui carieră putea fi folosită pentru a prezenta trecutul său glorios cu prezentul nevrednic. Csikay în ultima etapă a vieții lui s-a mutat în Ungaria, unde și ziarele din Budapesta au urmărit cariera relatând despre viața lui în spiritul epocii până la sfârșitul lui într-un azil de bătrâni. Portretul lui György Csikay, alcătuit pe baza materialelor de presă din perioada vieții este interesant și pentru că comemorează un muzicant rom din Cluj, al cărui nume a fost complet uitat la Cluj-Napoca după anii 1940.

Cap IV. Proiecte internaționale

Titlul proiectului: *O minoritate invizibilă. Romii turci musulmani, din Dobrogea*

Anul: 2023

Perioada: 01/05/2023 - 01/05/2025

Coordonator proiect: Adriana Cupcea

Cercetător extern participant în proiect: Metin Omer

Instituții partenere: Fundația Gerda Henkel (Germania), Facultatea de Istorie a Universității Ovidius Constanța (România)

Tema proiectului: Scopul principal al proiectului este de a contribui la cunoașterea trecutului romilor musulmani, vorbitori de limbă turcă din Dobrogea, prin scrierea unor microistorii ale comunităților compacte de romi musulmani turci din această zonă. Cercetarea de teren va fi axată pe 8 centre urbane: Constanța, Medgidia, Mangalia, Băneasa, Tulcea, Babadag, Hârșova, Călărași.

Două direcții adiacente sunt: Imaginea de sine și imaginea alterității; „A fi musulman”. Definirea religiozității musulmane în comunitățile urbane de romi turci musulmani.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:

- **Raport de cercetare**

Descriere: Începând cu 1 mai, Adriana Cupcea (ISPMN) coordonează proiectul de cercetare finanțat de către Fundația Gerda Henkel, *An Invisible Minority. The Turkish Muslim Roma in Dobruja (Romania)/O minoritate invizibilă. Roma musulmană turcă în Dobrogea (România)*. Din echipa proiectului face parte dr. Metin Omer (Universitatea Ovidius, Constanța). Proiectul, desfășurat pe 22 de luni are ca obiectiv principal explorarea trecutului necunoscut al romilor musulmani, vorbitori de limbă turcă din Dobrogea, prin crearea unei baze de date cu microistorii a opt comunități urbane de romi musulmani din regiunea Dobrogei. Pentru detalii puteți accesa linkul:

<https://www.gerda-henkel-stiftung.de/projekte?page=66>

Prima activitate în cadrul proiectului s-a realizat în perioada 7 mai-19 mai 2023, când Adriana Cupcea (cercetător ISPMN), a realizat un stagiul de cercetare la Direcția Județeană a Arhivelor Naționale Constanța. Au fost consultate fonduri referitoare la constituirea comunităților de romi de religie islamică și vorbitori de limbă turcă din localitățile: Constanța, Medgidia, Mangalia, Hârșova, Cernavodă.

A doua activitate în cadrul proiectului s-a desfășurat pe o perioadă mai extinsă, 19 iunie-23 iulie 2023, când Adriana Cupcea (cercetător ISPMN) și Metin Omer (membru în cadrul proiectului) au realizat un stagiul de cercetare la Direcția Județeană a Arhivelor Naționale Tulcea, în cadrul căruia au fost consultate fonduri referitoare la constituirea comunităților de romi de religie islamică din localitățile Tulcea și Babadag. Stagiul de documentare arhivistică a fost urmat de cercetări de teren în localitățile: Tulcea, Babadag, Constanța, Medgidia, Hârșova, care au constat în: 1) interviuri și discuții informale cu reprezentanții autorităților locale din localitățile menționate, experți

romi locali, reprezentanți ai Direcțiilor de Asistență Socială, mediatori sanitari, mediatori școlari, cadre didactice; 2) interviuri semi-structurate, povești de viață (life-histories) cu lideri și membri ai comunităților de romi musulmani din localitățile menționate. Rezultatele proiectului vor fi valorificate într-un volum/monografie a acestor comunități, care va fi publicat la o editură internațională, după încheierea acestui proiect desfășurat în perioada 2023-2025.

În direcția publicațiilor, în perioada 11 ianuarie-31 iulie a fost elaborat studiul *Practicing Islam among a Double Minority in Dobruja (Romania): The Turkish Muslim Roma in Medgidia (Mecidiye) (Practicarea Islamului la o minoritate dublă, din Dobrogea, România: Romii turci musulmani din Medgidia)*. Scopul acestui articol este de a explora religiozitatea într-o comunitate urbană de romi musulmani turci din regiunea Dobrogei. Articolul se bazează pe cercetarea de teren constând în interviuri semi-structurate, istorii de viață și observație participativă într-un oraș post-socialist (Medgidia). Cercetarea este un studiu emic care urmărește să descrie reprezentările romilor musulmani turci din Medgidia și modul în care aceștia înțeleg, negociază și își practică islamul. Articolul va apărea până la sfârșitul anului în *Journal of Romanian Studies (JRS)*.

În perioada august - decembrie 2023 au avut loc selecția și prelucrarea interviurilor pentru redactarea capitolului I al monografiei: *O minoritate invizibilă. Romii turci musulmani din Dobrogea*. Rezultatele vor fi prezentate într-o conferință publică în 2024.

În luna octombrie a apărut ultimul număr al revistei *Journal of Romanian Studies* dedicat vocilor rurale, editat de Iulia Cindrea-Nagy și Roland Clark, conținând articole semnate de Constantin Barbulescu & Roland Clark, George Andrei, Adriana Cupcea, Philippe Henri Blasen și R. Chris Davis.

Numărul conține articolul Adrianei Cupcea, *Practicing Islam among a Double Minority in Dobruja (Romania): The Turkish Muslim Roma in Medgidia (Mecidiye) (Practicarea Islamului la o minoritate dublă din Dobrogea: romii turci musulmani din Medgidia)*, <https://doi.org/10.3828/jrns.2023.12>. Articolul este rezultatul proiectului *An Invisible Minority. The Turkish Muslim Roma in Dobruja (Romania) (O minoritate invizibilă: Romii turci musulmani din Dobrogea)*, finanțat de Fundația Gerda Henkel.

În perioada 18-20 octombrie a avut loc conferința *Societățile și instituțiile lor. Aspecte metodologice și abordări istoriografice*, organizată de către Institutul de Istorie George Barițiu, Universitatea Babeș-Bolyai – Centrul de Studiere a Populației. Din partea ISPMN a participat cercetătoarea Adriana Cupcea, cu prezentarea *Practicarea islamului la romii turci musulmani într-o comunitate urbană din Dobrogea*.

Titlul proiectului: *Percepții despre musulmani și Islam în sistemul educațional din România, după 1990. O abordare pluristratificată*

Anul: 2023

Perioada: 01/01/2023 - 01/12/2027

Coordonator proiect: Adriana Cupcea

Instituții partenere: Leibniz Institute for Educational Media | Georg Eckert Institute (GEI) (Germania)

Tema proiectului: Obiectivul cercetării de față este o examinare a prezenței și percepțiilor musulmanilor și Islamului în trei componente cheie ale sistemului educațional din România: (1) conținutul manualelor și al programei de istorie pentru școala primară, gimnazială și liceală, (2) la nivelul profesorilor, (3) la nivelul elevilor de religie islamică din școlile românești.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:

- **Raport de cercetare**

Descriere: În perioada 20 februarie-10 martie, Adriana Cupcea a realizat un stagiu de cercetare în cadrul bursei primite la *Leibniz Institute for Educational Media/ Georg-Eckert-Institut*, pentru documentarea proiectului *Percepții despre musulmani și Islam în sistemul educațional din România, după 1990. O abordare pluristratificată.*

Martți, 28 februarie 2023, Adriana Cupcea (cercetător ISPMN) a susținut în calitate de bursier al Georg-Eckert-Institute for International Textbook Research din Braunschweig, o **prelegere** cu titlul: *Reprezentări ale Islamului în manualele de istorie din România, post 1990.* În cadrul prelegerii, Adriana Cupcea a vorbit despre principalele reprezentări despre islam, ca religie și cultură, produse de manualele de istorie din România folosite în perioada post-1990, despre ce fel de mesaj transmit, despre stereotipurile pe care le construiesc și despre ce fel de atitudini transmit, cu privire la islam și musulmani, generațiilor de elevi. Prezentarea a prezentat rezultatele preliminare ale proiectului cu titlul *Percepții despre musulmani și Islam în sistemul educațional din România, după 1990. O abordare pluristratificată.*

- **Prezentare în cadrul seriei Seminariilor ISPMN: Reprezentări ale Islamului în manualele de istorie românești, în perioada post-1990**

Descriere: Miercuri, 26 aprilie, Adriana Cupcea a prezentat în cadrul seriei *Seminariilor ISPMN* lucrarea intitulată *Representations of Islam in the Romanian history textbooks in the post-1990 period (Reprezentări ale Islamului în manualele de istorie românești, în perioada post-1990).*

Pe baza analizei cantitative și calitative aplicate manualelor de istorie, au fost identificate în cadrul prezentării, principalele reprezentări ale Islamului, ca religie și cultură, produse de manualele de istorie din România utilizate în perioada post-1990. S-a analizat ce fel de mesaj transmit manualele despre Islam și s-a evidențiat clișeele și stereotipurile construite de manualele publicate după 1990. Studiul reflectă astfel atitudinile despre Islam și musulmani, transmise generațiilor de elevi, prin intermediul literaturii didactice istorice și identifică temele majore care abordează sau doar tranzitează istoria Islamului. Este o categorizare care servește la sistematizarea analizei și la urmărirea modului în care imaginile despre Islam se intersectează sau se suprapun în textele didactice românești, post 1990. Pe baza acestei analize s-a determinat rolul și funcționalitatea stereotipurilor despre Islam în discursul didactic românesc contemporan. S-a utilizat drept cadru analitic procesul de revizuire a manualelor de istorie în

România post-comunistă, făcând o diferențiere între manualele de istorie alternative/multiple introduse în 1996 pentru gimnaziu, respectiv în 1999 pentru liceu, înlocuind manualele unice, care au fost folosite în prima jumătate a anilor 1990. Având în vedere această distincție, s-a răspuns la întrebarea, dacă există o schimbare de perspectivă sau o continuitate în reprezentările despre Islam, așa cum se reflectă în manualele alternative introduse după reformele structurale și de conținut privind predarea istoriei, din anii '90.

Titlul proiectului: *Infrastructura digitală memorială a cunoașterii - Holocaustul din Ungaria 80 de ani mai târziu [Digital Memorial Knowledge Infrastructure - the Holocaust in Hungary 80 years later]*

Perioada: 09/01/2023 - 27/12/2024

Coordonator proiect: Gidó Attila

Instituții partenere: Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége Társadalmi Szervezet (Ungaria), Institut für die Geschichte der Deutschen Juden Hamburg (Germania), Zidovska Nabozenska Obec V Komarne (Slovacia)

Tema proiectului: Proiect finanțat de Comisia Europeană în cadrul programului CERV-2022. Proiect ID: 101091210 — HUNGMEM

Fiecare a zecea victimă a Holocaustului a fost maghiară. Între 500.000 și 600.000 de evrei și romi maghiari au fost uciși de naștii maghiari și germani. Cele mai multe dintre numele lor sunt încă necunoscute. În 2024 se împlinesc 80 de ani de la deportările din Ungaria. Obiectivul principal al acestui proiect este de a explora, recupera și onora soarta victimelor maghiare (evrei și romi) prin colectarea unui număr cât mai mare de nume și povești ale acestora. De asemenea, își propune să cerceteze și să discute experiențele victimelor și supraviețuitorilor, precum și să disemineze rezultatele către un public cât mai larg posibil sub forma unor conținuturi online accesibile gratuit și a unor evenimente publice care vor avea loc în patru țări. Proiectul este implementat în cooperare cu patru organizații academice, de patrimoniu și ale comunității evreiești. Principalele rezultate ale proiectelor includ: a) cercetări aprofundate privind soarta evreilor maghiari din patru regiuni: Ungaria Centrală, Transilvania de Nord, Slovacia de Sud și Germania de Nord, b) pe baza rezultatelor cercetării, va fi creată o infrastructură digitală de cunoaștere memorială (Digital Memorial Knowledge Infrastructure - DMKI). DMKI va fi o platformă online multilingvă care va include baze de date cu victime, materiale educaționale privind Holocaustul, instrumente de cercetare cu vizualizare de date, mărturii etc, c) opt evenimente în patru țări (conferințe, prelegeri, ateliere de lucru, evenimente comemorative) care implică sute de participanți direcți, în cadrul cărora partenerii diseminează rezultatul muncii lor. Proiectul speră să diminueze deficitul semnificativ de cunoștințe existent în societățile Central și est-europene cu privire la faptele Holocaustului și, astfel, să combată negarea și denaturarea Holocaustului.

ISPMN, ca partener al proiectului va fi responsabil pentru cercetările referitoare la evreii din Transilvania de Nord, respectiv de organizarea unei manifestări științifice în 2024.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:

- **Raport anual**

Descriere: Din cauza unor probleme administrative, proiectul a fost lansat cu întârziere în luna mai 2023. În primele săptămâni ale proiectului au fost purtate mai multe convorbiri telefonice legate de

organizarea muncii cu partenerul principal, Muzeul Evreiesc Maghiar din Budapesta aflat în subordinea Uniunii Comunităților Evreiești din Ungaria. Totodată, au început cercetările arhivistice la Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Cluj.

2023 a fost primul an al proiectului. În această perioadă s-au efectuat cercetări în Serviciul Județean Cluj al Arhivelor Naționale, respectiv a fost studiată presa din anii 1940-1944. În ceea ce privește cercetările arhivistice, au fost consultate următoarele fonduri cu scopul de a identifica liste de deportați la Auschwitz (1944) sau liste de supraviețuitori: Prefectura Județului Cluj, Primăria Municipiului Cluj.

Alte activități: 2 participări la conferințe și workshopuri; 1 prezență mass-media.

Titlul proiectului: *Seria de seminarii DICE-ROMA*

Anul: 2016

Coordonator proiect: Toma Stefánia

Cercetători ISPMN participanți în proiect: Adriana Cupcea, Fosztó László, Iulia-Elena Hossu

Cercetător extern participant în proiect: George Zamfir

Instituții partenere: Centrul pentru Tineret (România), Centrul de Cultură Urbană (România)

Tema proiectului: DICE-ROMA este un spațiu de întâlnire multidiscplinar pentru cercetători din cadrul ISPMN, dar și de la alte centre de cercetare, respectiv universități din România unde cei interesați își pot prezenta rezultatele de cercetare, proiectele, publicațiile sau ideile în fața unei audiențe interesate de tematica propusă. Astfel se poate crea un nod comunicațional pentru cercetători din domeniul științelor sociale interesați de tematica cercetării în domeniul Romani Studies, și nu numai, creând un spațiu de schimburi academice creative, gândire inovativă și critică, care contribuie la îmbunătățirea producției științifice în acest domeniu și la lărgirea colaborărilor la nivel național și chiar internațional.

Astfel, în cadrul proiectului se vor organiza seminarii, ateliere, lansări de carte, întâlniri interne sau cu prezentări invitate din afara Institutului.

Proiectul *Seria de Seminarii DICE-ROMA* a fost lansat în anul 2016. Pe parcursul anului 2016, au fost prezentate cinci articole în lucru, fiecare fiind publicat în anul 2017. În 2017 au fost organizate o serie de seminarii, inclusiv cu participare internațională. Articolele în lucru prezentate și discutate în cadrul acestor seminarii au fost publicate în 2017 și 2018. Pe parcursul anului 2018, s-a organizat o lansare de carte, o prezentare a evoluției cercetărilor despre romi în cadrul ISPMN, România și pe plan internațional în cadrul unui atelier ISPMN, și o serie de întâlniri de lucru în vederea elaborării unor studii despre minoritatea romă în limba engleză (pentru revistele *Intersections* și *Review of Sociology*, respectiv un capitol pentru *Palgrave Handbook of Ethnicity*). Un articol a fost publicat în 2018, iar celelalte în 2019. Pentru 2020 au fost planificate mai multe tipuri de evenimente și activități pentru a lărgi canalele de diseminare a rezultatelor cercetărilor, respectiv de a iniția colaborări cu centre universitare și de cercetare din România și din străinătate. Primele două workshopuri ”clasice” (face-to-face) au fost urmate de discuții, întâlniri și participări la workshopuri virtuale în contextul pandemiei. Astfel a avut loc o întâlnire cu cercetători din Portugalia de la Universitatea Nova și CIES-ISCTE cu scopul de a elabora planul unei secțiuni în colaborare cu ISPMN în cadrul congresului ESA (Asociația de Sociologie Europeană) în 2021. Pe parcursul anului au fost publicate

mai multe texte care au fost prezentate în cadrul acestor seminarii în anii anteriori. De ex. articolul prezentat de Kiss Ágnes intitulat *Towards a descriptive Typology of informal institutions and practices [O tipologie descriptivă a instituțiilor și practicilor informale]*, sau capitolul scris de Plainer Zsuzsa care a apărut în volumul intitulat *Social and Economic Vulnerability of Roma People. Key Factors for the Success and Continuity of Schooling Levels [Vulnerabilitatea socială și economică a romilor. Factori cheie în succesul educațional]* lansat pe pagina editurii Springer și care a apărut în 2021. În 2021 seriile de întâlniri au rămas mai degrabă în mediul online. Astfel au fost organizate mai multe tipuri de întâlniri de lucru, unele în colaborare cu alte instituții. Au fost prezentate și discutate mai multe manuscrise în pregătire, majoritatea deja acceptate spre publicare. A fost lansat volumul co-editat de Stefania Toma, împreună cu Maria Manuela Mendes și Olga Magano, *Vulnerability of Roma People. Key factors for the Success and Continuity of Schooling Levels [Vulnerabilitatea socială și economică a romilor. Factori-cheie în succesul și continuitatea educațională]* la editura Springer. Evenimentul a fost găzduit de CIES-Iscte (Lisabona, Portugalia). Volumul a fost prezentat de profesorul Juan F. Gamella de la Departamentul de Antropologie Socială a Universității din Granada, Spania. Un alt atelier de lucru s-a centrat pe tema practicilor de construcție a caselor sau a căminelor în cazul migranților din România. Totodată, o altă prezentare, tot pe tema migrației romilor s-a făcut în colaborare cu Universitatea din Trento, în cadrul unui proiect ERC. Prezentarea lui Gidó Attila despre soarta romilor din nordul Transilvaniei din perioada 1940-1944 a marcat totodată și *Ziua Internațională a romilor din 2021*. La începutul anului 2022, Stefania Toma a susținut prima prezentare, în cadrul căreia s-a discutat un articol care a fost în curs de apariție. S-a organizat un workshop de dezvoltare a unui proiect instituțional de cercetare. Juan F. Gamella, profesor de antropologie socială la Universitatea din Granada, a susținut o prelegere publică cu titlul *Kris in the Digital Era. Transnational Conflict Resolution in a Romanian Roma Diaspora [Kris în era digitală. Rezolvarea transnațională a conflictelor în diaspora Roma din România]* în colaborare cu Universitatea Babeș-Bolyai. În 2022 Profesorul Gamella a fost *visiting* profesor și cercetător în cadrul ISPMN efectuând cercetare de teren în mai multe comunități de romi din zona Clujului. *Ziua Minorităților Naționale în 2022* a fost marcată de un atelier internațional în data de 19 decembrie, pe tema situației familiilor de romi pe perioada pandemiei COVID-19. În 2023 au fost dezvoltate metodele de lucru în organizarea seminariilor DICE-ROMA prin asigurarea unei infrastructuri care să permită organizarea întâlnirilor online. Astfel, există posibilitatea de a extinde colaborările internaționale prin invitarea unor cercetători din networkul profesional. Totodată o să asigurăm o mai mare vizibilitate pentru activitățile și rezultatele noastre prin diversificarea activităților pe care le organizăm.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:

- **Raport de activitate**

Descriere: În primul semestru al anului s-a inițiat accesul prin abonament la Baza de date *Digiteca Arcanum* pentru participanții proiectului *DICE-Roma*. În faza inițială avem finanțare pentru 5 abonamente, urmând ca ulterior să dezvoltăm în limita posibilităților. Baza de date „*Digiteca Arcanum*” cuprinde cele mai bune reviste științifice și profesionale, ziare săptămânale și cotidiene, precum și

lexicoane, manuale și colecții de cărți culturale, reprezentând o resursă indispensabilă pentru cercetători.

Tot în această perioadă s-au programat seminariile și evenimentele pentru a doua jumătate a anului.

Am început lucrările pentru diversificarea activităților din cadrul acestui proiect pentru o comunicare mai prietenoasă a rezultatelor științifice către publicul larg.

- Organizare eveniment ISPMN:
 - **Seminar DICE-ROMA 2/2023**
 - **Perioada:** 02/08/2023
 - **Locul:** România
 - **Responsabil ISPMN:** Toma Stefánia
 - **Număr participanți:** 2
 - Descriere:** Întâlnire de lucru cu reprezentantul CBEES (Suedia) în vederea pregătirii unei cooperări instituționale. În cadrul acestei cooperări se vor putea realiza începând de anul viitor seminarii, workshopuri, schimburi de experiențe, publicații în colaborare.
 - **Seminar DICE-ROMA 3/2023 - Prelegere Publică: George Iulian Zamfir (Cercetător și cadru asociat Universitatea Babeș-Bolyai, membru Căși Sociale Acum!)**
 - **Perioada:** 13/11/2023
 - **Locul:** Cluj-Napoca, Centrul Cultural pentru Tineret
 - **Responsabil ISPMN:** Toma Stefánia
 - **Număr participanți:** 16
 - **Linkuri în presă:** TVR Cluj
 - Descriere:** Luni, 13 noiembrie 2023, în cadrul seriei de seminarii DICE-ROMA a avut loc prelegerea publică susținută de George I. Zamfir (Cercetător și cadru asociat UBB și membru Căși Sociale Acum!) intitulată *Rasializarea romilor prin politici de locuire în anii 1980 și 1990: săpături arhivistice în Cluj-Napoca și Baia Mare*. Prezentarea se axează pe două studii de caz: Cluj-Napoca și Baia Mare. Pe baza analizei unor documente de arhivă ale consiliilor locale și județene, combinate cu interviuri cu locuitori romi și planificatori urbani din perioada socialistă, autorul lansează următoarele întrebări: *Cum putem interpreta rasializarea romilor prin analiza politicilor de locuire? Cum au avut loc aceste procese la nivel local înainte și după 1989?* Evenimentul s-a desfășurat la Centrul pentru Tineret, Cluj-Napoca.
 - **Seminar Dice-Roma 4/2023**
 - **Perioada:** 27/11/2023
 - **Locul:** Cluj-Napoca
 - **Responsabili ISPMN:** Toma Stefánia, Adriana Cupcea, Fosztó László
 - **Număr participanți:** 22
 - **Coorganizator:** Centrul de Cultură Urbană - Casino
 - Descriere:** Luni, 27 noiembrie 2023, în cadrul seminariilor ISPMN DICE-ROMA a avut loc prelegerea publică susținută

de Adriana Cupcea și László Fosztó (cercetători ISPMN) intitulată *Forme de Xenofobie contemporană: Islamofobia și rasismul anti-rom*. Cercetătorii au discutat despre dinamica socială a rasismului anti-rom și a islamofobiei în România contemporană. Autorii au propus un cadru conceptual și au prezentat interpretări posibile ale islamofobiei și ale rasismului anti-rom în context românesc pornind de la exemple și studii de caz realizate în ultimii ani. Evenimentul a avut loc la Centrul de Cultură Urbană – Casino.

○ **Seminar DICE-ROMA 1/2023**

- **Perioada:** 18/05/2023
- **Locul:** Cluj-Napoca
- **Responsabili ISPMN:** Toma Stefánia, Iulia-Elena Hossu
- **Număr participanți:** 2

Descriere: Întâlnire de lucru în vederea elaborării metodologiei în cadrul proiectului Pălinca/Pálinka. (De)construcția unei naționalizări.

Titlul proiectului: *Migrație, mobilitate și efectul acestora în comunitățile locale*

Anul: 2017

Coordonatori proiect: Toma Stefánia, Fosztó László

Tema proiectului: Proiectul *Migrație, mobilitate și efectul acestora în comunitățile locale* abordează modul în care mobilitatea spațială și socială se intersectează, respectiv modul în care migrația și mobilitatea pot fi încadrate în contextele economice, sociale și politice mai largi, care definesc viața socială a unor comunități. În ultimele două decenii condițiile și contextul migrației au fost favorabile, în sensul că a devenit din ce în ce mai accesibilă pentru o populație cât mai numeroasă. Rezultatele cercetărilor noastre anterioare (MIGROM) ne arată că migrația romilor nu poate fi abordată independent de fenomenul migrației populației majoritare din comunitățile respective, dar modul în care afectează viața și relațiile sociale locale poate fi diferit. În cadrul acestui proiect, analizăm procesele de dezvoltare în localități de origine concentrându-ne pe modul în care migrația transnațională implică și contribuie la mobilitatea socială, respectiv la dezvoltarea locală în comunitățile de origine.

Antecedentele proiectului: MIGROM (2013-2017). Scopul acestui proiect a fost de a continua proiectul internațional FP7 MIGROM în vederea aprofundării analizei de date. Astfel, o serie de activități au fost realizate în perioada 2018-2021, care au continuat și în 2022: cercetare de teren, analiza datelor statistice, elaborarea și publicarea unor articole în limba engleză în volume și reviste de specialitate, schimburi de experiență, prezentări și diverse activități de diseminare a rezultatelor în cadrul unor conferințe internaționale, universități de vară, seminarii DICE-ROMA etc. Din cauza pandemiei Covid-19 unele dintre activitățile menționate au fost regândite sau amânate. Au fost publicate mai multe articole, atât pentru publicul științific, cât și pentru cititori din alte domenii sau publicul larg. Mai multe seminarii și conferințe au fost organizate pe diferite platforme digitale. În 2021 s-a continuat culegerea de date utilizând metodologii specifice digitalizării terenului etnografic, în cazul în care nu au fost posibile deplasările pe teren, iar în 2022 și 2023 s-au reluat cercetările de teren. Totodată s-a dezvoltat și cadrul teoretic și empiric al demersului de cercetare, dat fiind rolul și importanța schimbărilor sociale cauzate de pandemia COVID-19.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
 - **Stagiu de cercetare**
Descriere: În perioada 28.01-25.02.2023, Stefania Toma (cercetător ISPMN) a efectuat un stagiu de cercetare la *Departamentul de Antropologie Socială a Universității din Granada* (Spania) în colaborare cu Prof. Juan F. Gamella. Proiectul în cadrul căruia s-a efectuat stagiul se intitulează "*Migration of the Romanian Roma. Return and its Effects on Origin Communities*" (*Migrația romilor din România. Migrația de revenire și efectele acesteia în comunitățile locale*). În cadrul acestui stagiului, cercetătoarea a fost interesată de condițiile de locuire a familiilor transnaționale de romi și de accesul la educație, atât în străinătate, cât și acasă.
 - **Inequality and the informal infrastructure for roma mobility in ethnically mixed Transylvanian villages**
Descriere: Elaborare articol în limba engleză pentru o revistă internațională despre efectul migrației romilor în comunitățile locale și contextul în care acesta se întâmplă. În lucru.
 - **Home in Time: (Un)certainty in the international mobility and homing of the Romanian Roma**
Descriere: Elaborare articol în limba engleză pentru revista *Mobilities*. În lucru.
 - **Colaborare internațională și elaborare propunere secțiune conferință internațională**
Descriere: La începutul lunii noiembrie au fost lansate apelurile de prezentări la *Conferința Internațională Bianuală a Asociației Sociologilor Europeni (ESA)*. Stefania Toma (cercetător ISPMN), împreună cu Judit Durst (UCL, Departamentul de Antropologie, Marea Britanie) și Gergő Pulay (Centrul pentru Științe Sociale, Ungaria) organizează un Research Stream cu titlul *Rethinking Dependence: Trust and Social Hierarchies in an Era of Uncertainty [Regândind dependența: încredere și ierarhii sociale în era incertitudinilor]*. Secțiunea investighează modul în care indivizii și gospodăriile navighează într-un context socio-economic inegal care de multe ori este definită prin ierarhii rasiale și relații de (co)dependență. Ne interesează formele relațiilor de dependență în contextul clasificărilor etnice, rasiale, al tensiunilor și al incertitudinilor. Întâlnirea va rezulta în editarea unui număr special la o revistă internațională. Data-limită pentru trimiterea abstracturilor este de 15 ianuarie 2024. Pentru mai multe informații accesați pagina:
<https://www.europeansociology.org/conference/2024/event/cd69232f-a2ad-44b2-9339-895d4f8d0df4>
 - **Colaborare internațională și elaborare propunere secțiune conferință internațională**
Descriere: La începutul lunii decembrie 2023 au fost lansate cererile de prezentări la conferința EASA din 2024. Stefania Toma (cercetător ISPMN), împreună cu Judit Durst (UCL, Departamentul de Antropologie, Marea Britanie) și Gergő Pulay (Centrul pentru Științe Sociale, Ungaria) organizează un Panel intitulat: *Doing with Dependence: Perspectives on the workings and the moralities of*

dependent relations in flexible capitalism [Lucrând prin dependență: perspective asupra modului de lucru și moralitatea relațiilor de dependență în capitalismul flexibil]. Secțiunea investighează etnografic modul în care indivizii supraviețuiesc în diferite relații de dependență, de exemplu a lucra informal ca zilier pentru o altă gospodărie sau firmă. Ne interesează formele relațiilor de dependență în contextul clasificărilor etnice, rasiale, al tensiunilor și al incertitudinilor. Întâlnirea se va materializa în editarea unui număr special la o revistă internațională.

- Organizare eveniment ISPMN:
 - **Masa rotundă despre cercetarea culturii rome**
 - **Perioada:** 27/08/2023
 - **Locul:** Targu Mures
 - **Responsabil ISPMN:** Fosztó László
 - **Număr participanți:** 20
 - **Coorganizator:** Teleki Teka
 - Descriere:** S-a organizat o masă rotundă cu participanții festivalului *Forgatag* din Târgu-Mureș.
- Cercetare de teren:
 - **Descriere:** În perioada 10-18 august 2023, Toma Stefănia (cercetător ISPMN) a efectuat un stagiul de cercetare în zona rurală din Țara Bârsei în cadrul proiectului instituțional *Migrație, mobilitate și efectul acestora în comunitățile locale*. Migrația internațională în această zonă este foarte puternică, conform datelor statistice culese în anul 2014 aproape fiecare gospodărie are sau a avut cel puțin un membru al familiei plecat în străinătate temporar pe perioadă mai scurtă sau mai lungă. Efectele migrației produc schimbări sociale și economice în localitățile de origine, care afectează nu numai sfera economică și landscape-ul în localități, dar și sfera educației, a sănătății, și a relațiilor sociale și interetnice. Privind efectul migrației pe situația educațională a copiilor, s-a arătat că în unele cazuri participarea părinților în migrația internațională reduce participarea copiilor în activitățile școlare, contribuind la abandon timpuriu, pe de altă parte în anumite cazuri contribuie la menținerea mai îndelungată a copiilor în sistemul educațional așa cum am arătat într-o publicație internațională (atașat la acest proiect) pe baza datelor culese anterior. Una dintre temele centrale ale acestui stagiul a fost locuirea și reîntoarcerea acasă (ce înseamnă conceptul de "acasă" pentru cei care participă în migrația internațională, care sunt motivele pentru care pleacă, care sunt experiențele în străinătate, care sunt motivele de întoarcere, în cazul în care au petrecut o perioadă mai lungă în străinătate, care sunt dificultățile pe care le întâlnesc în migrația de întoarcere, nu numai cele personale, dar și cele în relație cu instituțiile statului, în ce mod își îmbunătățesc condițiile de locuire etc.), respectiv schimbarea - sau dimpotrivă - menținerea unor practici și tradiții locale care poartă diferite înțelesuri simbolice pentru diferite grupuri locale (pe plan local sau chiar internațional), acestea fiind semne simbolice ale apartenenței etnice sau naționale. S-a început elaborarea a două articole științifice (pe baza cercetărilor de teren efectuate anul acesta) în limbi de circulație internațională, unul în colaborare cu Fosztó László

(cercetător ISPMN) și un alt articol pentru o revistă internațională de prestigiu (ambele vor fi publicate în perioada final 2024 - 2026).

În perioada 22 octombrie - 1 noiembrie 2023, Toma Stefánia (cercetător ISPMN) a efectuat un stagiu de cercetare în Sălaj în cadrul proiectului instituțional *Migrație, mobilitate și efectul acestora în comunitățile locale*. Migrația internațională în această zonă este foarte puternică, conform datelor statistice culese în anul 2014. Aproape fiecare gospodărie are sau a avut cel puțin un membru al familiei plecat în străinătate temporar pe perioadă mai scurtă sau mai lungă. Efectele migrației produc schimbări sociale și economice în localitățile de origine, care afectează nu numai sfera economică și landscape-ul în localități, dar și sfera educației, a sănătății, și a relațiilor sociale și interetnice. Una dintre temele centrale al acestui stagiu a fost locuirea și reîntoarcerea acasă (ce înseamnă conceptul de "acasă" pentru cei care participă în migrația internațională, care sunt motivele pentru care pleacă, care sunt experiențele în străinătate, care sunt motivele de întoarcere, în cazul în care au petrecut o perioadă mai lungă în străinătate, care sunt dificultățile pe care le întâlnesc în migrația de întoarcere, nu numai cele personale, dar și cele în relație cu instituțiile statului, în ce mod își îmbunătățesc condițiile de locuire etc.), respectiv schimbarea - sau dimpotrivă - menținerea unor practici și tradiții locale care poartă diferite înțelesuri simbolice pentru diferite grupuri locale (pe plan local sau chiar internațional), acestea fiind semne simbolice ale apartenenței etnice sau naționale. S-a discutat cu reprezentanții instituțiilor locale, cu membrii comunității de romi, maghiari și români. De asemenea, s-a efectuat acest stagiu și în cadrul unui alt proiect instituțional (Pălinca. Palinka) implementat în aceeași regiune.

Titlul proiectului: *MIGROMDEVPOL - Migration of Roma and indicators for local development policies [Migrația romilor și indicatori pentru politici de dezvoltare locală]*

Anul: 2019

Coordonator proiect: Toma Stefánia

Cercetător ISPMN participant în proiect: Iulia-Elena Hossu

Tema proiectului: Proiectul se focusează pe îmbunătățirea și dezvoltarea unor instrumente și metode de cercetare (din domeniul antropologiei și sociologiei) cu scopul de a contribui la înțelegerea mai aprofundată a situației grupurilor vulnerabile și a politicilor publice conexe. Unul dintre scopurile specifice ale acestui proiect este de a investiga prin metode mixte de cercetare efectul local al migrației populației de romi și de a identifica indicatori relevanți, care ulterior pot fi utilizate în dezvoltarea unor politici de dezvoltare locală și/sau strategii de incluziune socială. O altă direcție de analiză se concentrează pe politicile publice, sociale și de incluziune ale comunităților de romi marginalizate, de exemplu analiza programului de mediatori sanitari romi și a mediatorilor școlari și profesori de limba romani. Astfel, proiectul este în concordanță cu cele mai recente priorități formulate de către Comisia Europeană privind importanța întăririi capacităților locale în vederea dezvoltării, implementării și monitorizării strategiilor locale care iau în considerare diversitatea contextelor locale. Mai mult, se recomandă îmbunătățirea metodelor de colectare a datelor dezagregate și utilizarea metodelor mixte de cercetare în vederea unei mai bune contextualizări a indicatorilor cantitativi. Primul schimb de experiență s-a desfășurat într-una dintre

cele 19 centre de cercetare, membre al unui consorțiu mare în cadrul unui proiect *HORIZON2020* coordonat de *HIVA - Research Institute for Work and Society*. În luna august 2019, Stefănia Toma (coordonator proiect) a fost numită membru supleant în Comitetul de management (MC Substitute) din România al rețelei COST CA16111 ETHMIGSURVEYDATA International Ethnic and Immigrant Minorities' Survey Data Network. Rețeaua are membri din 35 de țări, iar scopul ei este de a funcționa ca un centru (hub) de cercetări despre integrarea economică, socială și politică a minorităților etnice și a migranților. Scopul proiectului a fost de a integra, armoniza și optimiza instrumente și metode de cercetare pentru o mai bună înțelegere a incluziunii grupurilor vulnerabile din Europa, astfel această colaborare internațională contribuie la îmbunătățirea culegerii și analiza datelor, respectiv la dezvoltarea unor indicatori comuni la nivel European, dar, mai ales, la realizarea unor schimburi de experiență cu experți din domeniu. La începutul lunii iulie 2022, proiectul *EthMigSurveydata - EMM Survey registry* a primit un premiu din partea Ministerului Învățământului Superior și Științei din Franța. Proiectul a produs, ca unul dintre principalele sale rezultate, *Registrul anchetelor asupra minorităților etnice și migrante* (<https://ethmigsurveydatahub.eu/emmregistry/>), care este un instrument open access în regim FAIR. EMM Survey Registry a primit premiul „Open Science in Research Data” al Ministerului Francez al Învățământului Superior și Cercetării, în prima sa ediție, în cadrul categoriei „Crearea condițiilor pentru reutilizarea datelor”. Proiectul s-a încheiat anul acesta. Mai multe informații: <https://www.enseignementsup-recherche.gouv.fr/fr/prix-science-ouverte-des-donnees-de-la-recherche-86179>

În luna octombrie 2022, Stefania Toma (cercetător ISPMN) și Iulia-Elena Hossu au devenit membri în programul *COST Action 21143 Transnational Family Dynamics in Europe (TraFaDay)*. Domeniul de interes al Stefaniei Toma vine în continuarea programului *COST Action* la care a contribuit (*EthMigSurveyData*) în anii anterior. În acest proiect nou, s-a continuat identificarea bazelor de date și a cercetărilor calitative care s-au realizat în diferite comunități de romi sau în rândul populației vulnerabile, respectiv în rândul familiilor transnaționale. Importanța acestui demers stă în faptul că există tendința ca din abordările cercetărilor să lipsească perspectiva intersecțională, care ar ajuta la înțelegerea mai bună a barierelor în accesul la diferite servicii de sănătate a persoanelor vulnerabile. Aplicând o analiză multidimensională, intersecțională asupra datelor deja existente, putem contribui la identificarea unor lipsuri în politicile publice și sociale privind accesul la servicii de sănătate, respectiv la efectul inegalităților de mediu pe sănătatea populației vulnerabile. În toamna anului 2023, Stefania Toma a fost invitată să participe într-o altă rețea *Cost Action CA22135 Data Matters: Sociotechnical Challenges of European Migration and Border Control [Chestiuni de date: provocări sociotehnice ale migrației europene și controlul granițelor]*. Proiectul DATAMIG are ca scop realizarea unei rețele multi- și interdisciplinare pentru o conectare mai bună a diferitelor domenii care se ocupă de fenomenul migrației.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
 - **Stagiu de documentare**
Descriere: În perioada 28 martie-2 mai 2023, Toma Stefănia (cercetător ISPMN) a efectuat un stagiu de cercetare în cadrul proiectului *COST Action CA21143 Transnational family Dynamics in Europe (TraFaDy)*. Instituția-gazdă a fost Departamentul de Antropologie Socială a Universității din Granada (Spania). În cadrul

acestui stagiu, Toma Stefánia a participat la un workshop, unde a prezentat tema ei de cercetare, a avut întâlniri de consultare cu membrii Departamentului-gazdă, și s-a documentat pe tema problemelor metodologice în cercetarea familiilor transnaționale vulnerabile și a dificultăților în implementarea unor politici publice și sociale care să vină în ajutorarea acestor familii. Stagiul de cercetare a fost susținut din bursa oferită de CA21143.

○ **Participare workshop**

Descriere: Vineri, 26 mai 2023, Stefánia Toma (cercetător ISPMN) a participat la workshopul online organizat de WG4 "Health and well-being of transnational families" în cadrul proiectului *COST Action CA21143 Transnational Family Dynamics in Europe (TraFaDy)*. După o prezentare susținută de liderii grupului de lucru, a urmat o discuție despre metodele de identificare a literaturii relevante în acest domeniu și tematicile în jurul cărora baza de date se va construi cu aportul participanților în proiect. Mai multe informații despre proiect puteți găsi pe pagina:

<https://transnational-families.eu/>

• Organizare eveniment ISPMN:

○ **Spatial and social inequalities during (and post) COVID-19 [Inegalități spațiale și sociale în timpul și după pandemia COVID-19]**

- **Perioada:** 27/07/2023 - 01/08/2023
- **Locul:** Montecatini Terme, Italia
- **Responsabil ISPMN:** Toma Stefánia
- **Număr participanți:** 40
- **Coorganizator:** Maria Manuela Mendes

Descriere: În perioada 28-31 iulie 2023, Toma Stefánia (cercetător ISPMN) a participat la Conferința internațională *Forms of Inequality and the Legitimacy of Governance [Forme ale inegalității și legitimația guvernării]* organizată de către *International Urban Symposium (IUS)* la Montecatini Terme, Italia. Scopul conferinței a fost de a avea discuții pe tema diferitelor forme ale inegalității din perspectiva cercetărilor etnografice. Câteva dintre temele abordate au fost următoarele: sănătate, educație, venituri, inegalități spațiale, piața muncii, discriminare, respectiv modul în care guvernarea (administrația) este în măsură să adreseze inegalitățile în aceste domenii. În cele patru zile participante au discutat studii de caz din Statele Unite, Marea Britanie, Indonezia, Etiopia, Brazilia, China, Portugalia, Ungaria, România și altele. Toma Stefánia, împreună cu Manuela Maria Mendes (CIES-ISCTE și ISCSP-UL, Portugalia) au organizat o secțiune cu titlul: *Spatial and social inequalities during (and post) COVID-19 [Inegalități spațiale și sociale în timpul și după pandemia COVID-19]*. Toma Stefánia a susținut o prezentare cu titlul *Imported super-diversity. Rurbanization, Remotization and Social Inequalities in Romania*.

- Cercetare de teren:
 - **Descriere:** În perioada 23-24 februarie 2023, a avut loc conferința internațională a deschidere a proiectului *COST ACTION CA21143 TraFaDy - Transnational family Dynamics in Europe [Dinamica familiilor transnaționale în Europa]*. Iulia Hossu și Stefania Toma (cercetători ISPMN) au participat la lucrările Grupurilor de Lucru 1 și 4, care se centrează pe menținerea relațiilor de familie, condițiile de sănătate și bunăstare a familiilor transnaționale. În cadrul mai multor sesiuni s-a discutat situația actuală a cercetării, au fost elaborate instrumente de culegere a datelor (a bazei de date bibliografice), și au fost discutate planurile individuale de cercetare. Despre activitățile proiectului vă puteți informa de pe site-ul: <https://www.cost.eu/actions/CA21143/>
 - În perioada 30-31 martie, 2023, Stefania Toma (cercetător ISPMN) a participat la workshopul intitulat „Detecting and Mitigating Bias in Migration Research” organizat de IMISCOE în colaborare cu Institutul de Studii Sociale Avansate din Córdoba și Consiliul Superior pentru Cercetări Științifice din Spania. Scopul întâlnirii a fost de a discuta diferite probleme metodologice în cercetarea migrației și de a găsi eventuale soluții pentru a reduce multiplele distorsiuni care apar în colectarea, analiza și interpretarea datelor. Stefania Toma (cercetător ISPMN) a vorbit despre „*Romanian Roma Migrants Abroad and at Home: mixed method approaches in surveying hard-to-reach and hard-to-identify populations*”. Participarea la acest eveniment a fost finanțată din grantul pentru stagiul de cercetare din cadrul proiectului Cost Action CA21143 TraFaDy.

Titlul proiectului: *Trends in Romani Studies - Direcții noi în studii rome*

Perioada: 15/05/2023 - 11/12/2023

Coordonatori proiect: Fosztó László, Toma Stefánia

Tema proiectului: *Panel Trends in Romani Studies - Direcții noi în studii rome* organizat de Juan F. Gamella, Stefania Toma și Fosztó László, în cadrul conferinței ISPMN.

Conferința a avut loc la Cluj-Napoca, în perioada 5-6 octombrie 2023, fiind co-organizată de ISPMN în parteneriat cu Universitatea Babeș-Bolyai, Facultatea de Istorie și Filosofie, Departamentul de Istorie în limba maghiară, Departamentul de Studii Internaționale și Istorie Contemporană, și cu Departamentul pentru Relații Interetnice.

Rezultatele proiectului:

- Organizare eveniment ISPMN:
 - **Panel Direcții noi în studiile despre romi**
 - **Perioada:** 05/10/2023 - 06/10/2023
 - **Locul:** Cluj-Napoca
 - **Responsabili ISPMN:** Toma Stefánia, Fosztó László
 - **Număr participanți:** 35
 - **Coorganizatori:** Școala Doctorală Studii de Populație și Istoria Minorităților, KMTI, DRI
 - **Descriere:** În cadrul conferinței ISPMN *Identități, reprezentări și politici: relațiile stat-minorități în secolele XX și XXI* a fost

organizat panelul *Trends in Romani Studies - Direcții noi în studii rome* în cadrul căruia au fost susținute următoarele prezentări:

Alexandru Zamfir (Facultatea de Limbi și Literaturi Străine, Universitatea din București): *Interferențe lingvistico-culturale în comunitatea de rromi Bereasca din Ploiești*

Cristian Pădure (Facultatea de Limbi și Literaturi Străine, Universitatea din București): *Cadrul sferelor de activitate aplicate politicii lingvistice. Dispoziții cu privire la revigorarea limbii rromani în România*

Gabriel Girigan (Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu): *Corp și boală la rudarii penticostali din Filiași, România*

Fernando Varga (Faculty of Sociology and Social Work, Babeș-Bolyai University): *The Role of Roma Leadership in the Process of Social Inclusion of Roma: Perspectives and Visions of Roma Citizens From Nușfalău and Șimleu Silvaniei, Sălaj*

Gyula Kozák (RIRNM): *Individual Success, Solidarity and Emancipation Among the Roma of Romania*

László Fosztó (RIRNM): *Recent Developments in Academic Romani Studies: Steps Toward an Analysis of a Study Area*

Stefánia Toma (RIRNM): *Gaps, Obstacles, and Achievements in the Implementation of Education Policy: The Roma Children in Romania*

Juan F. Gamella – Vasile Muntean (Universidad de Granada): *Interactions Between the Romanian Roma Kris/Stabor System and the State Law: A Case Study*

Titlul proiectului: *Making Alternative Ethical and Ethnical Rationalities Knowable. Deservingness and Social Closure [Dezvăluirea raționalităților etice și etnice alternative. Merituoșitate și închidere socială]*

Anul: 2022

Perioada: 19/12/2023

Coordonator proiect: Toma Stefánia

Cercetători externi participanți în proiect: Maria Manuela Mendes, Thomas Kemple, Pedro Caetano

Tema proiectului: În acest proiect eforturile au fost canalizate spre înțelegerea cum anumite culturi pot genera cunoaștere și astfel sunt capabile să reconstruiască și/ sau să redefină lumea socială din propria perspectivă etică și etnică. Abordările au pornit de la teoriile lui Max Weber, aducând laolaltă puncte de vedere teoretice și date empirice din diferite regiuni și societăți, reflectând asupra raționalităților etice alternative, care pot să înglobeze relevanța ecologică, cosmopolitană etc. Dintr-o altă perspectivă, o temă abordată a fost conceptul de *deservingness* și al închiderii sociale în context multietnic.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrite / publicații:

- **Raport de Activitate**

Descriere: În cadrul acestui proiect au fost efectuate activități de cercetare bibliografică, activități de editare publicație, activități de lectorare științifică, activități de organizare și coordonare.

Elaborare articole științifice. Nouă (9) publicații sunt în curs de apariție.

Titlul proiectului: *Critical Perspectives on the Impacts of (post) Covid-19 Pandemic on Roma [Perspective critice asupra efectelor pandemiei COVID-19 în comunitățile de romi]*

Anul: 2022

Coordonator proiect: Toma Stefánia

Tema proiectului: Pandemia COVID-19 a avut și încă mai are efecte sociale, politice și economice la nivel global. Pandemia și efectele ei au înrăutățit și mai mult situația celor marginali și săraci, printre care refugiați, migranți, sau chiar membrii ai unor minorități etnice, ca și romii. Unul dintre efectele vizibile chiar din primele relatări a fost că segregarea și discriminarea, excluderea au crescut, inegalitățile sociale s-au accentuat. Proiectul are ca scop să ofere o perspectivă critică și o privire mai complexă asupra efectelor pandemiei în viața comunităților de romi marginalizate. Vom investiga posibilitățile de acces la diferite servicii sociale și de sănătate, modurile în care drepturile civile și umane au fost respectate sau nu, accesul la instrumente digitale pentru a avea acces nelimitat la educație, și alte teme.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:

- **Publicații:**

Descriere: În luna februarie 2023 au fost publicate primele două articole din volumul special intitulat *Critical Perspectives on the Impacts of (post) COVID-19 Pandemic on Roma [Perspective critice asupra impactului pandemiei COVID-19 pe populația romă]* editat de Maria Manuela Mendes (ISTE-IUL CIES, Portugalia) și Stefania Toma (cercetător ISPMN). Primul articol scris de un grup de cercetători conduși de Susana Mourão se intitulează *How did the COVID-19 Pandemic and Digital Divide Impact Ciganos/Roma School Pathways* și tratează cazul tinerilor romi din școlile portugheze. Al doilea articol publicat în luna februarie este scris de Jekatyerina Dunajeva cu titlul *University Mentoring Programs during the Pandemic: Case Study of Hungarian Roma University Students*. Acest articol prezintă intervențiile programelor de mentorat pentru studenții romi din Ungaria pe perioada pandemiei. Articolele sunt publicate în regim Open Access.

În luna martie 2023 au fost publicate următoarele două articole din volumul special intitulat *Critical Perspectives on the Impacts of (post) COVID-19 Pandemic on Roma [Perspective critice asupra impactului pandemiei COVID-19 pe populația romă]* editat de Maria Manuela Mendes (ISTE-IUL CIES, Portugalia) și Stefania Toma (cercetător ISPMN). Articolul intitulat *"Falling off the Radar? Reaching Out to the Finnish Roma Community during the COVID-19 Pandemic"* scris de Marko Stenroos, Laura Musta și Natalia Skogberg discută modul în care informațiile importante au ajuns la comunitățile de romi din Finlanda pe perioada pandemiei. Al doilea articol, scris de Andreea Cârstocea (ECMI) este intitulat *"Hygienic Boundaries: Roma Communities and the Racialisation of Public Health Discourses during the Covid-19 Pandemic"* și discută modul în care discursurile publice

crează distanță socială și mai mare între romi și ne-romi prin utilizarea accentuată a unor stereotipii, contribuind la întărirea excluziunii. Articolele sunt publicate în regim Open Access.

În luna aprilie 2023 au fost publicate alte câteva articole din volumul special intitulat *Critical Perspectives on the Impacts of (post) COVID-19 Pandemic on Roma [Perspective critice asupra impactului pandemiei COVID-19 pe populația romă]* editat de Maria Manuela Mendes (ISTE-IUL CIES, Portugalia) și Stefania Toma (cercetător ISPMN). Articolul intitulat *"Preparation of Two Participatory Social Housing Interventions in a Marginalised Roma Community in Romania"* scris de Adorjáni Júlia, Antal Imola și Tonk Gabriella (Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, UBB, Cluj) prezintă proiectele de locuire implementate în Pata-Rât în contextul pandemiei. Al doilea articol, scris de Mila Maeva și Yelis Erolova (Academia de Științe din Bulgaria) este intitulat *"Bulgarian Roma at the Dawn of the Covid-19 Pandemic"* și prezintă rezultatele unei cercetări etnografice realizate în două sate cu populație multiethnică care au fost printre primele izolate în Bulgaria pe perioada pandemiei. Al treilea articol publicat, semnat de Agostina Del Valle Nievas (Institutul pentru Științe Sociale a Universității din Lisabona) se intitulează *"Nomadic Bodies: From their Intermittent Invisibility to their Permanent Persistence – The Story of a Nomadic Cigano/Roma family in its transit through Montemor-o-Novo, Portugal in (post)Pandemic Times"*. Acest text este prezentarea rezultatelor unei cercetări etnografice realizate în cadrul unei familii de romi nomazi din Portugalia, prezentând interconexiunea dintre structurile spațiale, sociale și economice care determină experiențele corporale ale nomazilor în căutarea siguranței de zi cu zi. Articolele sunt publicate în regim Open Access.

În luna mai 2023 au fost publicate următoarele două articole din volumul special intitulat *Critical Perspectives on the Impacts of (post) COVID-19 Pandemic on Roma [Perspective critice asupra impactului pandemiei COVID-19 pe populația romă]* editat de Maria Manuela Mendes (ISTE-IUL CIES, Portugalia) și Stefania Toma (cercetător ISPMN). Articolul intitulat *"The Vulnerability of European Roma to the Socioeconomic Crisis Triggered by the COVID-19 Pandemic"* scris de Almudena Macias León (Facultatea de Psihologie socială, Asistență Socială și Antropologie Socială, Universitatea din Malaga) și Natalia Del Pino-Brunet (Universitatea din Malaga) prezintă un rezumat multidimensional și critic al studiilor și rapoartelor publicate pe perioada pandemiei și imediat după, despre dinamica excluziunii minorității rome din Europa din acea perioadă. Al doilea articol, scris de Valér Veres (Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, Universitatea Babeș-Bolyai, Cluj-Napoca) se intitulează *"Livelihood Strategies during the Covid-19 Epidemic in Materially Disadvantaged Roma Communities from Covasna County Romania"* și analizează strategiile minorității rome de a rămâne pe piața muncii pentru a-și asigura resurse pentru supraviețuirea de zi cu zi pe perioada pandemiei. Articolele sunt publicate în regim Open Access.

- Alte rezultate:
 - **Tipul activității:** Lecturare
 - **Perioada:** 03/01/2023 - 28/04/2023
 - Descriere:** Lecturare articole și activități de editare pentru volumul special.

Titlul proiectului: *Sistematizare și depopularizarea comunităților rurale*

Perioada: 15/06/2024

Coordonator proiect: Peti Lehel

Partener: Museum Europäischer Kulturen (Germania)

Tema proiectului: Proiectul face parte dintr-un proiect mai amplu, coordonat de Muzeul Culturilor Europene din Berlin (Koordinierung Ostmittel- und Südosteuropa am Museum Europäischer Kulturen, Berlin) cu titlul „Atlantis”. Proiectul vizează cercetarea acelor comunități din Europa Centrală și din Europa de Sud-Est după Al Doilea Război Mondial care au încetat să mai existe sau sunt pe calea dispariției. Acele așezări pe care locuitorii le-au părăsit din cauza unor motive externe (motive geopolitice, crearea unei instalații industriale/baraj, cataclisme etc.), din cauza depopulării naturale și a migrației (de exemplu, în cazul unor așezări ai căror locuitori făceau parte dintr-o comunitate minoritară etnică). Proiectul are două componente majore: cercetare transfrontalieră și proiecte expoziționale în muzee.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
 - **Raport de cercetare**
Descriere: În cadrul proiectului Peti Lehel a participat la întâlnirea de lucru organizată și finanțată de Museum Europäischer Kulturen din Berlin în perioada 3-4 aprilie 2023. Peti Lehel a ținut o prelegere cu titlul: *Systematization and/or depopulation of rural communities? Research questions regarding a Transylvanian village / Szisztematizálás és/vagy vidéki közösségek depopulációja? Kutatási kérdések egy erdélyi falu kapcsán (Sistematizarea și/sau depopularea comunităților rurale? Întrebări de cercetare referitoare la un sat transilvănean).*

Titlul proiectului: *A support tool model for decision making to reduce the health risk associated with the uncontrolled water and food sources in rural Roma communities in Transylvania (Un model de instrument de sprijin pentru luarea deciziilor privind reducerea riscurilor de sănătate asociate surselor de apă și alimente necontrolate în comunități rome din mediul rural din Transilvania)*

Perioada: 31/08/2023 - 29/02/2024

Coordonator proiect: Kozák Gyula

Instituții partenere: Institutul de Chimie UBB (România), UMF Cluj (România), INSP Cluj (România), Norwegian University of Life Sciences (Norway)

Tema proiectului: Obiectivul general al proiectului este crearea unui model de suport care poate fi utilizat de autoritățile locale și instituțiile publice pentru întărirea capacității acestora în evaluarea și managementul riscului în sensul reducerii riscurilor de sănătate asociate cu sursele de apă și alimente necontrolate în comunitățile de romi din mediul rural din Transilvania. Modelul poate fi aplicat și în alte comunități rurale

și în concordanță cu Strategia Națională de Integrare a Romilor. Proiectul este unul interdisciplinar, care include specialiști în chimie analitică, biologie, sănătate publică, gastroenterologie, epidemiologie, informatică, statistică, rezultatele așteptate fiind un pas înainte important pentru reducerea inegalităților privind sănătatea între comunitățile de romi și non-romi, oferind totodată autorităților publice un instrument-model de sprijin pentru luarea deciziilor privind reducerea riscului de sănătate asociat dietei în comunitățile rome rurale, instrument care poate fi inclus și în strategia națională de integrare a romilor.

Rezultatele proiectului:

- Organizare eveniment ISPMN:
 - **Masa rotundă intitulată Roma Health Risk**
 - **Perioada:** 24/09/2023
 - **Locul:** Univers T, Cluj
 - **Responsabil ISPMN:** Kozák Gyula
 - **Număr participanți:** 28
 - **Coorganizatori:** UBB. UMF. INSP
- Descriere: Duminică, 24 septembrie 2023**, Gyula Kozák (cercetător ISPMN) a participat la **masa rotundă** intitulată *Roma Health Risk* cu prezentarea „Main results of the social survey in 25 vulnerable Roma Communities in Rural Transylvania”. Masa rotundă a fost organizată în cadrul proiectului „Un instrument-model de sprijin pentru luarea deciziilor privind reducerea riscului de sănătate asociat cu sursele necontrolate de apă și alimente din comunitățile rome din Transilvania rurală” și a avut scopul de a disemina rezultatele obținute în cadrul proiectului către publicul general, organizații și instituții interesate.
- Cercetare de teren:
 - Descriere: În perioada 13-14 decembrie 2023**, Gyula Kozák (cercetător ISPMN) a participat la diseminarea rezultatelor cercetării *Roma Health Risk* în localitățile Avrămești, Atid și Zetea din județul Harghita. A prezentat *Ghidul de bune practici în domeniul sănătății și consumului de apă* la clasele IV-VIII de la școlile din localitate. Activitatea face parte din proiectul intitulat „Un instrument-model de sprijin pentru luarea deciziilor privind reducerea riscului de sănătate asociat cu sursele necontrolate de apă și alimente din comunitățile rome din Transilvania rurală” la care ISPMN este partener alături de UBB Cluj, INSP Cluj, UMF Cluj și Universitatea de Științe ale Vieții din Norvegia. **În perioada 23-24 decembrie 2023**, activitatea de diseminare a continuat în localitatea Turulung Satu Mare.
- În perioada 14-15 iulie 2023**, Iuliu Kozák (cercetător ISPMN) împreună cu echipa de cercetare a proiectului RHR a efectuat muncă de teren în comunitățile de romi din două sate din județul Harghita, Avrămești și Atid. Scopul deplasării a fost colectarea de date privind starea de sănătate a locuitorilor din comunitățile respective. Activitatea face parte din proiectul internațional denumit *Un model de instrument de sprijin pentru luarea deciziilor privind reducerea riscurilor de*

sănătate asociate surselor de apă și alimente necontrolate în comunități rome din mediul rural din Transilvania, proiect în care ISPMN este partener.

Joi și vineri, 23-24 noiembrie 2023, Gyula Kozák, cercetător ISPMN a participat la diseminarea rezultatelor cercetării Roma Health Risk în localitatea Turulung Satu Mare. Activitatea a avut scopul de a prezenta Ghidul de bune practici în domeniul sănătății și consumului de apă în clasele IV-VIII de la școlile din localitate. Activitatea face parte din proiectul intitulat “Un instrument-model de sprijin pentru luarea deciziilor privind reducerea riscului de sănătate asociat cu sursele necontrolate de apă și alimente din comunitățile rome din Transilvania rurală” la care ISPMN este partener alături de UBB Cluj, INSP Cluj, UMF Cluj și Universitatea de științe ale vieții din Norvegia.

Titlul proiectului: *ASN 2023 European Conference: Reframing Nationalism and Populism in the Context of Securitization: Political Struggles and Scholarly Debates [Conferința europeană ASN 2023: Reinterperateea naționalismului și populismului în contextul securitizării: lupte politice și dezbateri academice] Cluj-Napoca, România, 6-8 iulie 2023*

Anul: 2023

Coordonator proiect: Kiss Tamás

Cercetători ISPMN participanți în proiect: Kiss Ágnes, Virginás Péter

Cercetători externi participanți în proiect: Horváth István, Gabriel Bădescu, Irina Culic, George Jiglău, Salat Levente, Veres Valér

Instituții partenere: Association for the Study of Nationalities (ASN) (Statele Unite ale Americii), UBB - FSPAC (România), Fundația Integratio (România)

Tema proiectului: Universitatea Babeș-Bolyai, în colaborare cu Asociația pentru Studiul Naționalităților (ASN), au anunțat o conferință comună, „Reinterpretarea naționalismului și populismului în contextul securitizării: lupte politice și dezbateri academice”, care a avut loc în perioada 6-8 iulie 2023 în Cluj-Napoca, România. Conferința a fost organizată de către Facultatea de Științe Politice, Administrative și Comunicative (FSPAC), Facultatea de Sociologie și Asistență Socială a Universității Babeș-Bolyai și de ISPMN.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:

- **Raport anual**

În prima parte a anului s-a diseminat apelul pentru prezentare la conferință, a fost realizată selecția lucrărilor, prin pagina web a conferinței a fost realizată înregistrarea participanților, urmată de întocmirea programului conferinței. A fost menținută o comunicare constantă cu partenerii organizatori și participanții prin actualizarea paginii web a conferinței și prin adresa de email a conferinței.

În perioada 6–8 iulie 2023, a avut loc la Cluj-Napoca Conferința europeană ASN 2023 intitulată „Reframing Nationalism and Populism in the Context of Securitization: Political Struggles and Scholarly Debates”, organizată de către Association for the Study of Nationalities, Universitatea Babeș-Bolyai (Facultatea de Științe Politice, Administrative și ale Comunicării, Facultatea de Sociologie și

Asistență Socială), Fundația Integratio și ISPMN. Conferința a reunit specialiști ai științelor sociale și umaniste din diverse țări, în cadrul unor dezbateri pe tema reconsiderării naționalismului și populismului în contextul securizării.

Tamás Kiss, Ágnes Kiss și Péter Virginás au făcut parte din Comitetul de organizare a conferinței, iar ca moderatori au contribuit Anca Filipovici, Gidó Attila, Virginás Péter, Kiss Ágnes, Kiss Tamás și István Gergő Székely. La conferință au susținut prezentări următorii cercetători ISPMN: Tamás Kiss (împreună cu co-autoarea Zsuzsa Csergő): *Kin-state Intervention, Securitization, and Minority Policy: Hungarians and Russian-speakers in Central and Eastern Europe*; Tamás Kiss: *Revisiting Ditrău*; István Gergő Székely: *Some dilemmas regarding Hungary's mail ballot system from the perspective of the transborder Hungarian communities*; Zsuzsa Plainer: *Minority Nation Building and Theatre Attendance in Oradea (Romania) during the 1980-ies*; Ágnes Kiss: *The*

"Hungarian interests". The informal model of minority interest representation and the limits of resistance in Ceaușescu's Romania și Anca Filipovici: *Fighting anti-Semitism: underground Zionist youth rescue actions during the Holocaust in Romania*. Lucrările conferinței s-au desfășurat în 23 de paneluri tematice, dintre care trei prezentări de cărți. Evenimentul a antrenat mai mult de 100 de participanți.

Informații legate de conferință au fost afișate pe pagina web www.asn2023.ro, iar după expirarea domeniului, informațiile de bază au fost mutate pe pagina web ISPMN: <https://ispmn.gov.ro/node/asn-2023-european-conference>.

Titlul proiectului: *Raportul pe România pentru Yearbook of Muslims în Europe (YME)*

Perioada: 01/01/2023 - 31/12/2023

Coordonator proiect: Adriana Cupcea

Tema proiectului: Realizarea raportului pentru anul 2022 pentru *Yearbook of Muslims în Europe. (YME)* este o resursă esențială pentru analiza dinamicii populațiilor musulmane din Europa. Conținând cercetări actualizate din patruzeci și șase de țări europene, rapoartele oferă cunoștințe cumulative despre tendințele și evoluțiile în curs ale musulmanilor din diferite țări europene. Fiecare nou volum raportează cele mai actuale informații disponibile despre țările vizate, oferind o imagine de ansamblu, anuală, asupra datelor statistice și demografice, asupra problemelor de actualitate aflate în dezbateri publice, schimbărilor care au loc în rețelele transnaționale, în legislație și în politicile interne ale statelor respective, și asupra principalelor activități în organizațiile și în instituțiile musulmane.

YME oferă un cadru relevant pentru cercetări originale și constituie în același timp o sursă de referință valoroasă pentru oficiali guvernamentali, ONG-uri, jurnaliști, decidenți politici și instituții de cercetare conexe.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:
 - **Raport de cercetare**

Descriere: În perioada ianuarie-mai 2023 a fost elaborat raportul pe România pentru volumul 15 al *Yearbook of Muslims în Europe (YME)*,

coordonat de Samim Akgönül, Jørgen S. Nielsen, Ahmet Alibašić, Stephanie Müssig, Egdūnas Račius.

În perioada iulie-decembrie 2023 a avut loc procesul de peer-review pentru raportul pe România, volumul 15 al Yearbook of Muslims în Europe (YME), coordonat de Samim Akgönül, Jørgen S. Nielsen, Ahmet Alibašić, Stephanie Müssig, Egdūnas Račius. În luna decembrie a fost trimisă forma finală a raportului către editori, urmând ca volumul să fie publicat la editura Brill în martie 2024.

Titlul proiectului: *Raportul pe România pentru European Islamophobia Report-EIR (Raportul European despre Islamofobie)*

Perioada: 01/01/2023 - 31/12/2023

Coordonator proiect: Adriana Cupcea

Tema proiectului: Realizarea raportului pe România pentru *European Islamophobia Report-EIR (Raportul European despre Islamofobie.EIR)* întrunește specialiști din lumea academică și din societatea civilă care contribuie la realizarea rapoartelor pentru 27 de țări europene. Raportul evidențiază evoluțiile islamofobiei în domenii cheie ca: ocuparea forței de muncă, educația, mass-media, mediul online, sistemul juridic și politic. Autorii rapoartelor pe țară oferă propriile recomandări specifice țărilor lor, pentru a contracara acest fenomen, alături de o cronologie detaliată a evenimentelor. EIR oferă factorilor de decizie, cercetătorilor, liderilor comunităților și cititorilor obișnuți, o colecție unică de analize la nivel european despre rasismul anti-musulman. Proiectul se materializează cu sprijinul: Islamophobia Studies and Research Association (IISRA) cu sediul în Berkeley, California; Institutul Othering & Belonging de la Universitatea California, Berkeley; Centrul pentru Securitate, Rasă și Drepturi, de la Universitatea Rutgers; Centrul de Studii a Islamofobiei, Berkeley; Proiectul pentru Cercetarea și Documentarea Islamofobiei (IRDP) al Centrului pentru Rasă și Gen (CRG), de la Universitatea California, Berkeley; Programul de studii privind etniile și diasporele arabe și musulmane (AMED), de la Universitatea de Stat din San Francisco; Institutul Leopold Weiss din Viena și Centrul pentru Studii Multidisciplinare a Rasismului (CEMFOR), de la Universitatea Uppsala (Suedia).

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:

- **Raport de cercetare**

Descriere: În data de 21 martie a apărut volumul 8 al Raportului European despre Islamofobie (European Islamophobia Report-EIR), pentru anul 2022, editat de Enes Bayraklı și Farid Hafez. Raportul pentru România a fost realizat de către Adriana Cupcea (cercetător ISPMN). Concluziile documentului sunt următoarele:

În 2022 nu au fost înregistrate incidente islamofobe majore. Acest lucru se datorează faptului că statisticile nu sunt relevante, cercetarea calitativă lipsește, iar victimele evită raportarea din cauza lipsei de încredere în autorități. La rândul lor autoritățile nu au pus la punct un sistem național coerent de colectare a datelor și de a produce statistici referitoare la discursul și crimele rasiste. Un alt motiv este că în ultimii ani spațiul digital a devenit principalul câmp de manifestare a discursului urii, iar autoritățile și mediul academic nu au reușit încă să dezvolte o metodologie și instrumentele necesare pentru monitorizarea fenomenului. Cea mai semnificativă evoluție în acest sens a fost

adoptarea “*Strategiei naționale pentru prevenirea și combaterea anti-semitismului, xenofobiei, radicalizării și discursului instigator la ură aferentă perioadei 2021 – 2023*”. Islamul rămâne un subiect nepolitizat în România în 2022. În timp ce singurul focus al discursului oficial în acest sens rămân musulmanii locali, autohtoni, absența și ignorarea minorităților recente, de musulmani imigranți, în discursul despre Islam în România, poate să ridice problema unei forme de islamofobie prin excludere. O evoluție legală semnificativă în acest sens, referitoare la drepturile imigranților musulmani, a fost emiterea de către Guvernul României a strategiei privind imigrația pentru perioada 2021-2024.

Raportul complet poate fi accesat aici:

https://islamophobiareport.com/islamophobiareport-2022.pdf?fbclid=IwAR3FZZoAo9PEx4C_MJHm5NpJwbUMNtb3Rs3Af4Skiym4zCRS2yo04OIE65Q

Cap V. Participare la evenimente organizate de către alte instituții

1. Conferințe, sesiuni științifice, mese rotunde, universități de vară etc. naționale

Titlul: *Laborator pentru Inovare și Smart Hub pentru un Cluj Sigur!*

Titlul prezentării: Laborator pentru Inovare și Smart Hub pentru un Cluj Sigur!

Organizator: PATRIR

Țara: România

Localitatea: Cluj-Napoca

Perioada: 12/01/2023

Participanți: Toma Stefánia, Fosztó László

Descriere: **Joi, 12 ianuarie 2023**, Stefánia Toma și László Fosztó (cercetători ISPMN) au participat la prima întâlnire a *Laboratorului pentru Inovare și Smart Hub pentru un Cluj Sigur*. Acest proiect lansat și coordonat de Institutul pentru Acțiune, Educare și Cercetare pentru Pace (The Peace Action, Training and Research Institute of Romania - PATRIR) propune o abordare integrată asupra polarizării sociale, a discriminării, radicalizării, a extremismului și a discursului urii, dar și pentru a consolida incluziunea socială, bunăstarea și siguranța în Cluj-Napoca. La lucrările laboratorului au fost invitați reprezentanți ai administrației publice, lucrători în domeniul serviciilor sociale, ai organelor de ordine, membri în organizațiilor neguvernamentale naționale și internaționale cât și specialiști din sfera academică. Participanții au dezbătut probleme legate de procesul radicalizării ideologice și sociale în oraș și au identificat moduri de abordare a problematicii. Au convenit pentru crearea unei rețele care facilitează schimburi de informații și experiență și contribuie la luare deciziilor informate.

Titlul: *"Lost Millennials: Challenges of school to work transition" [Generația Y pierdută: dificultățile tranziției de la școală la muncă]*

Titlul prezentării: Gaps and Barriers to School-to-work Transition in the case of the Romanian Roma Youth [Lipsuri și bariere în tranziția de la școală la muncă în cazul tinerilor romi din România]

Organizator: Universitatea Sapientia, Miercurea Ciuc

Țara: România

Localitatea: online

Perioada: 31/01/2023

Participant: Toma Stefánia

Descriere: **Marti, 31 ianuarie 2023**, a avut loc **seminarul** intitulat „Lost Millennials: Challenges of school to work transition” [Generația Y pierdută: dificultățile tranziției de la școală la muncă]. Seminarul face parte din seria de evenimente publice organizate în cadrul proiectului internațional Lost Millennials. Au avut loc patru prezentări publice susținute de Gabriela Neagu (ICCV), Claudia Petrescu (ICCV), Nicoleta Iacobescu (Universitatea de Vest Timișoara) și Stefánia Toma (ISPMN). Stefánia Toma a susținut prezentarea intitulată *Gaps and Barriers to School-to-work Transition in the case of the Romanian Roma Youth* [Lipsuri și bariere în tranziția de la școală la muncă în cazul tinerilor romi din România]. Moderatorul evenimentului a fost Balázs Telegdy (Universitatea Sapientia, Miercurea-Ciuc). Evenimentul a fost

transmis online pe Facebook. Mai multe informații puteți găsi pe pagina proiectului, aici. <https://lostmillennials.eu/>

Titlul: *Prelegere individuală la invitația Societății Muzeului Ardelean*

Titlul prezentării: A múlt elmúlt? Az emlékezés kultúrája (S-a trecut trecutul? Cultura memorială)

Organizator: Societatea Muzeului Ardelean Filiala Zona Arieșului

Țara: România

Localitatea: Turda

Perioada: 15/02/2023

Participant: Jakab Albert Zsolt

Descriere: **Miercuri, 15 februarie 2023**, Jakab Albert Zsolt (cercetător ISPMN) a participat la evenimentul Societății Muzeului Ardelean, Filiala Zona Arieșului (Turda), în calitate de participant invitat. Etnologul a susținut o prelegere intitulată *A múlt elmúlt? Az emlékezés kultúrája (A trecut trecutul? Cultura memorială)*. Scopul cercetării culturii memoriale clujene din secolele XIX–XX este de a sistematiza patrimoniul comemorativ local dispersat referitor la perioada respectivă. Analiza inventariază ocaziile, spațiile și tipurile de evenimente ale culturii memoriale, respectiv motivele și elementele de conținut care au determinat festivitățile comemorative. În prelegere a fost inclus și un studiu de caz referitor la constituirea memoriei unui singur tip de eveniment, și anume a întâmplărilor ce au avut loc între 1848 și 1849, respectiv utilizarea permanentă a acestora. Cercetarea a cuprins atât evenimentele constituirii tradiției, interpretările istoriilor formulate după schimbările de regim și apariția unor constelații de putere concomitente, cât și atitudinile legate de constituirea memoriei, strategiile de neglijare și de legitimare. Drept urmare, s-a dovedit faptul că memoria culturală necesită un proces de organizare, prezintă funcții de legitimare și de organizare a comunității și, nu în ultimul rând, deservește interesele puterii.

Titlul: *Prezentare de carte A româniei magyar néptáncmozgalom története [Istoria mișcării dansului popular maghiar din România], volum scris și editat de către Csongor Könczei (cercetător ISPMN).*

Organizatori: Asociației de Dans Popular al Maghiarilor din România

Țara: România

Localitatea: Odorheiu Secuiesc

Perioada: 25/02/2023

Participant: Könczei Csongor

Descriere: **Sâmbătă, 25 februarie 2023**, în incinta Casei de Cultură Municipală din Odorheiu Secuiesc, județul Harghita, a avut loc prezentarea volumului *A româniei magyar néptáncmozgalom története [Istoria mișcării dansului popular maghiar din România]*, volum scris și editat de către Csongor Könczei (cercetător ISPMN) în cadrul Adunării Generale Anuale a Asociației de Dans Popular al Maghiarilor din România. Volumul a fost publicat de către Asociația de Dans Popular a Maghiarilor din România, care este o organizație profesională umbrelă, având la ora actuală 53 de membri persoane juridice din țară – ansambluri profesionale și asociații culturale care susțin ansambluri neprofesionale de dansuri populare maghiare.

Volumul *Istoria mișcării de dans popular maghiar din România* încearcă în primul rând să prezinte prin prisma istoriei dansului procesele socioculturale care au determinat ideile în baza cărora s-a format mișcarea de dans popular maghiar din

România în ultimul secol și jumătate. În același timp, desigur, volumul este și o istorie cronologică a mișcării prezentate, de la începuturile sale până în zilele noastre.

Linkuri reacții presă: <https://neptanc.ro/ro/pagina-principala/>

Titlul: *Comisie de doctorat pentru susținerea tezei de doctorat cu titlul, Varietatea nogai dobrogeană-fonetică, morfologie, sintaxă (drd. Leyla Mambet Cheamil, Școala Doctorală:Limbi și Identități Culturale, Universitatea București)*

Organizator: Universitatea București

Țara: România

Localitatea: București

Perioada: 17/03/2023

Participant: Adriana Cupcea

Descriere: Vineri, 17 martie 2023, Adriana Cupcea (cercetător ISPMN) a participat, în calitate de membru al comisiei de doctorat, la susținerea tezei de doctorat cu titlul, Varietatea nogai dobrogeană - fonetică, morfologie, sintaxă susținută de drd. Leyla Mambet Cheamil, Școala Doctorală Limbi și Identități Culturale, Universitatea București, avându-l drept coordonator pe prof. univ. dr. George Grigore.

Titlul: *Cercetare de teren, Serviciul Județean Bihor al Arhivelor Naționale Române*

Organizator: ISPMN

Țara: România

Localitatea: Oradea

Perioada: 05/04/2023

Participant: Gidó Attila

Descriere: În data de 5 aprilie 2023 Attila Gidó (cercetător ISPMN) a efectuat cercetări la Serviciul Județean Bihor al Arhivelor Naționale Române. Au fost consultate următoarele 5 dosare din fondul arhivistic al Municipiului Oradea (fondul nr. 8): 9/1944 (documente referitoare la ghetoul din Oradea), 10/1944 (confiscarea bunurilor evreiești în timpul Holocaustului), 14/1944 (documente referitoare la ghetoul din Oradea), 19/1944 (procese verbale ale Consiliului Orașenesc), 23/1945 (date referitoare la conscrierea locuitorilor orașului Oradea).

Titlul: *Cercetare teren, Serviciul Județean Bihor al Arhivelor Naționale Române*

Organizator: ISPMN

Țara: România

Localitatea: Oradea

Perioada: 24/04/2023

Participant: Gidó Attila

Descriere: În data de 24 aprilie 2023 Attila Gidó (cercetător ISPMN) a efectuat un stagiul de cercetare la Serviciul Județean Bihor al Arhivelor Naționale Române. A cercetat următoarele dosare din Fondul Primăriei Municipiului Oradea, inventarul 96: 1/1941 (date referitoare la populația evreiască a orașului); 12/1941 (documente referitoare la Asociația Sionistă „Pro Palestina”); 15/1941 (documente referitoare la asociațiile „Pro Palestina” și „Malbis Arimim”); 12/1942 (proprietari agricoli și viticoli evrei); 1/1944 (bunuri evreiești expropriate); 23/1945 (date demografice referitoare la

populația orașului Oradea); 28/1945 (procesele verbale ale ședințelor Consiliului Orășenesc).

Titlul: *Lansare de film documentar „Ahogy az óra jár” [Cum bate ceasul] și eveniment pentru elevii claselor IX-XII*

Organizator: Asociația

Țara: România

Localitatea: Odorheiu Secuiesc

Perioada: 03/05/2023

Participant: Gidó Attila

Descriere: Miercuri, 3 mai 2023, a fost lansat filmul documentar despre evreii din Odorheiu Secuiesc cu titlul „Ahogy az óra jár” [Cum bate ceasul]. La evenimentul organizat la Casa Municipală Odorheiu Secuiesc au participat echipa de producție și consultantul științific Attila Gidó (cercetător ISPMN). Filmul a fost regizat de Zoltán Fecső și realizat de Asociația „Székelyföldi Stúdió Egyesület” cu sprijinul Institutului Cultural Român și al altor organizații, instituții și MAI-IUNIE 2023 1 parteneri privați.

Linkuri reacții presă:

<https://filmtett.ro/cikk/szekelyek-es-izraelitak-fecso-zoltan-ahogy-az-ora-jar>

<https://www.hargitanep.ro/filmen-az-udvarhelyi-zsidóság-története-20230505>

Titlul: *Cercetare teren, Serviciul Județean Mureș al Arhivelor Naționale Române*

Organizator: ISPMN

Țara: România

Localitatea: Târgu Mureș

Perioada: 04/05/2023

Participant: Gidó Attila

Descriere: Joi, 4 mai 2023, Attila Gidó (cercetător ISPMN) a efectuat cercetări în Serviciul Județean Mureș al Arhivelor Naționale Române. Au fost parcurse următoarele dosare din fondul „Banca Populară Creditul Mărunt Târgu Mureș”: 5/1945 (Acte cu legătură cu constituirea băncii); 7/1945 (Corespondență); 26/1946 (Actele adunării generale); 27/1946 (Actele adunării Generale); 28/1946 (Corespondență cu JOINT). Banca a fost cea mai importantă instituție economică evreiască de după Holocaust.

Titlul: *Diseminare: Prelegere pentru elevii claselor IX-XII din Odorheiu Secuiesc*

Titlul prezentării: „Zsidók Székelyudvarhely társadalmában” [Evrei în societatea orașului Odorheiu Secuiesc]

Țara: România

Localitatea: Odorheiu Secuiesc

Perioada: 05/05/2023

Participant: Gidó Attila

Descriere: Vineri, 5 mai 2023, Attila Gidó (cercetător ISPMN) a susținut o prelegere cu tema evreii din Odorheiu Secuiesc pentru elevii claselor IX-XII din oraș. Prezentarea cu titlul „Zsidók Székelyudvarhely társadalmában” [Evrei în societatea orașului Odorheiu Secuiesc] a avut loc la Casa Municipală Odorheiu Secuiesc de la ora 10.00. Au participat 50 de elevi.

Titlul: *Erdélyi magyarság a 20. században - Kutatások, tervek, eredmények (Maghiarii din Transilvania în secolul 20. Cercetări, proiecte, rezultate)*

Titlurile prezentărilor: A "magyar érdek". A kisebbségi érdekképviselő és az ellenállás határai a Ceaușescu rendszerben ("Interesul maghiar". Limitele reprezentării politice minoritare și ale rezistenței în sistemul Ceaușescu) - Kiss Ágnes Zsidó- és romaellenes faji diskurzus Észak-Erdélyben, 1940–1944 (Discursul rasist antirom și antievreiesc în Transilvania de Nord, 1940–1944) - Gidó Attila

: Szigorúan ellenőrzött kultúra? Színházi "vizionáló bizottság" Kovászna megyében a nyolcvanas években (Cultura bine păzită? Comisia de vizionări ale pieselor de teatru în județul Covasna în anii 1980) - Novák Csaba Zoltán

A színházi munka az állambiztonság dokumentumaiban - Kelemen István megfigyelési dossziéja (Teatrul în documentele Securității – Dosarul de urmărire al lui Kelemen István) - Plainer Zsuzsa

Organizatori: ISPMN, Muzeul Secuiesc al Ciucului, MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont Kisebbségkutató Intézet

Țara: România

Localitatea: Miercurea Ciuc

Perioada: 05/05/2023 - 06/05/2023

Participanți: Kiss Ágnes, Gidó Attila, Novák Csaba Zoltán, Plainer Zsuzsa

Descriere: În perioada 5-6 mai 2023, Novák Csaba Zoltán (președinte ISPMN), Kiss Ágnes, Gidó Attila, Plainer Zsuzsa (cercetători ISPMN) au participat la conferința „Erdélyi magyarság a 20. században. Kutatások, tervek, eredmények” (Maghiarii din Transilvania în secolul al XX-lea. Cercetări, proiecte, rezultate), organizată de ISPMN în colaborare cu Csíki Székely Múzeum (Muzeul Secuiesc al Ciucului) din Miercurea Ciuc și ELKH TK Kisebbségkutató Intézet (ELKH TK Institutul pentru Cercetarea Minorităților) din Budapesta. În cadrul conferinței au avut loc următoarele prezentări: Kiss Ágnes: *A "magyar érdek". A kisebbségi érdekképviselő és az ellenállás határai a Ceaușescu rendszerben („Interesul maghiarilor”. Reprezentarea politică minoritară și limitele rezistenței active în sistemul Ceaușescu)*, Gidó Attila: *Zsidó- és romaellenes faji diskurzus Észak-Erdélyben, 1940–1944 (Discursul rasist antirom și antievreiesc în Transilvania de Nord, 1940–1944)*, Novák Zoltán Csaba: *Szigorúan ellenőrzött kultúra? Színházi "vizionáló bizottság" Kovászna megyében a nyolcvanas években (Cultura bine păzită? Comisia de vizionări ale pieselor de teatru în județul Covasna în anii 1980)*, Plainer Zsuzsa: *A színházi munka az állambiztonság dokumentumaiban - Kelemen István megfigyelési dossziéja (Teatrul în documentele Securității – Dosarul de urmărire al lui Kelemen István).*

Linkuri reacții presă: Link FB event:

<https://www.facebook.com/events/797418388062858/?ref=newsfeed>

<https://transtex.ro/kultura/2023/05/14/gido-attila-tortenesz-eszak-erdely-zsido-holokauszt-roma-attrocitasok>

<https://petofi.hu/cikkek/kiallitasok-kutatasok-erdely-geniuszairol>

Titlul: *Cercetare de teren: O minoritate invizibilă. Romii turci musulmani din Dobrogea (I)*

Țara: România

Localitatea: Constanța

Perioada: 07/05/2023 - 19/05/2023

Participant: Adriana Cupcea

Descriere În perioada 7-19 mai 2023, Adriana Cupcea (cercetător ISPMN) a realizat un stagiu de cercetare la Direcția Județeană a Arhivelor Naționale Constanța, în cadrul

proiectului *O minoritate invizibilă. Romii turci musulmani din Dobrogea*, susținut de Fundația Gerda Henkel. Au fost consultate fonduri referitoare la constituirea comunităților de romi de religie islamică și vorbitori de limbă turcă din localitățile: Constanța, Medgidia, Mangalia, Hârșova, Cernavodă.

Titlul: *Prezentare de carte și dezbatere pe tema cenzurii comuniste*

Organizator: Primăria Remetea

Țara: România

Localitatea: Remetea (jud. Harghita)

Perioada: 16/05/2023

Participant: Kiss Ágnes

Descriere: Marți, 16 mai 2023, Kiss Ágnes (cercetător ISPMN) a luat parte la o prezentare de carte urmată de discuții concentrate în jurul mecanismelor formale și informale ale cenzurii comuniste. Evenimentul a fost organizat de Primăria comunei Remetea. Kiss Ágnes, Nagy József (istoric), Kovács Eszter (antropolog) și Hadas Miklós (sociolog) au discutat despre temele abordate în cartea „*Finomhangolás. Koordináció és kontroll a szovjet típusú cenzúrarendszerekben. Romániai példák (1949-1989)*” (*Coordonare și control în sisteme de cenzură de tip sovietic. Exemple din România (1949-1989)*) apărută la EME-Kriterion în 2022, 3 semnată de Kiss Ágnes.

Titlul: *Cercetare arhivistică, Serviciul Județean Bihor al Arhivelor Naționale Române*

Organizator: ISPMN

Țara: România

Localitatea: Oradea

Perioada: 22/05/2023

Participant: Gidó Attila

Descriere: În data de 22 mai 2023 Attila Gidó (cercetător ISPMN) a efectuat un stagiu de cercetare în Serviciul Județean Bihor al Arhivelor Naționale Române. Au fost cercetate următoarele documente: Prefectura Județului Bihor (fondul nr. 12), nr. inventar 1466, dos. 1945/6a (Incidente intervenite între români și unguri); Școala Primară Izraelită Marghita (fondul nr. 665), nr. inventar 773, dosarele 1/1905, 2/1906, 3/1911, 20/1928, 23/1931.

Titlul: *Zilele Clujene ale Economiei Sociale, ediția a VIII-a*

Organizatori: Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, Universitatea Babeș-Bolyai în colaborare cu mai multe organizații

Țara: România

Localitatea: Cluj-Napoca, România

Perioada: 22/05/2023 - 26/05/2023

Participant: Toma Stefánia

Descriere: În perioada 22-26 mai 2023, Toma Stefánia (cercetător ISPMN) a participat la workshopurile din cadrul Zilelor Clujene ale Economiei Sociale, ediția a VIII-a, organizate de Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, Universitatea Babeș-Bolyai, în colaborare cu mai multe instituții, organizații, ONG-uri și firme locale al căror scop constă în promovarea economiei sociale pentru susținerea dezvoltării comunitare și pentru incluziunea grupurilor vulnerabile. Mai multe informații despre eveniment puteți găsi pe pagina:

<https://news.ubbcluj.ro/cea-de-a-vii-a-editie-a-zilelor-clujene-ale-economiei-sociale-organizata-la-ubb/>

Titlul: *Conferința de Progres Protecția Victimelor Infracțiunilor*

Organizator: Ministerul Public

Țara: România

Localitatea: online

Perioada: 12/06/2023

Participanți: Toma Stefánia, Fosztó László

Descriere **Luni, 12 iunie 2023**, Stefánia Toma și László Fosztó (cercetători ISPMN) au participat (online) la conferința intitulată „Protecția Victimelor Infracțiunilor” organizată de Ministerul Public în cadrul proiectului cu același titlu, care are ca parteneri Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene (FRA), Ministerul Justiției prin Direcția de Prevenire a Criminalității, cinci Direcții Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului (DGASPC) din București. Proiectul are ca scop „consolidarea statului de drept prin asigurarea unui sistem de justiție penală eficient, accesibil și calitativ pentru copiii care sunt victime ale infracțiunilor și pentru victimele infracțiunilor motivate de ură, cu un accent special pe populația romă.”

Pagina proiectului poate fi vizitată pe: <https://www.mpublic.ro/ro/content/proiectul-%E2%80%9Eprotec%C8%9Bia-victimelor-infrac%C8%9Biunilor%E2%80%9D-provict>

Linkuri reacții presă:

<https://www.mpublic.ro/ro/content/proiectul-%E2%80%9Eprotec%C8%9Bia-victimelor-infrac%C8%9Biunilor%E2%80%9D-provict>

Titlul: *Conferința de Închidere a Proiectului PATA2.0*

Organizator: ZMC Cluj

Țara: România

Localitatea: Cluj-Napoca, România

Perioada: 19/06/2023 - 20/06/2023

Participanți: Toma Stefánia, Fosztó László

Descriere: În perioada 19-20 iunie 2023, Toma Stefánia și Fosztó László (cercetători ISPMN) au participat la conferința de închidere a proiectului PATA2.0. Proiectul a beneficiat de un grant oferit prin Granturile Norvegiene în cadrul Programului Dezvoltare Locală și a fost derulat prin ZMC - Zona Metropolitană Cluj. Discursurile introductive pot fi vizionate pe pagina:

<https://www.youtube.com/watch?v=3qQ064m714E>

A doua zi a fost dedicată atelierelor de lucru. În cadrul primelor două ateliere s-a discutat despre politicile publice de locuire incluzivă identificând bune practici din România și Norvegia (moderatori Cristina Raț și Lene Nyheim) și despre procesul participativ și co-design al selecției familiilor în cadrul proiectului (moderatori și invitați: Maria Stoleru, Alexandru Fechete, Nicoleta Molnar, Maria Roth și Gabriella Tonk). Cea de-a doua serie de ateliere s-a centrat pe activitățile adiacente, de exemplu pe serviciile de post-mutare (moderatori: Elisabeth Franzen și Eli Eckholm) și alte intervenții de tip suport familial (moderatori: Ioana Bozan, Linda Zsiga, Urkan Reka și Adorjani Julia).

Titlul: *Cercetare de teren: O minoritate invizibilă. Romii turci musulmani din Dobrogea (II)*

Țara: România

Localitatea: Constanța, Hârșova, Medgidia, Tulcea, Babadag.

Perioada: 19/06/2023 - 23/07/2023

Participant: Adriana Cupcea

Descriere: În perioada 19 iunie-23 iulie 2023, Adriana Cupcea (cercetător ISPMN) a realizat în cadrul proiectului *O minoritate invizibilă. Romii turci musulmani din Dobrogea*, susținut de Fundația Gerda Henkel, un stagiu de cercetare la Direcția Județeană a Arhivelor Naționale Tulcea, în cadrul căruia au fost consultate fonduri referitoare la constituirea comunităților de romi de religie islamică din localitățile Tulcea și Babadag. Stagiul de documentare arhivistică a fost urmat de cercetări de teren în localitățile: Tulcea, Babadag, Constanța, Medgidia, Hârșova, care au constat în: 1) interviuri și discuții informale cu reprezentanții autorităților locale din localitățile menționate, experți romi locali, reprezentanți ai Direcțiilor de Asistență Socială, mediatori sanitari, mediatori școlari, cadre didactice; 2) interviuri semi-structurate, povești de viață (life-histories) cu lideri și membri ai comunităților de romi musulmani din localitățile menționate. Rezultatele proiectului vor fi valorificate într-un volum/monografie a acestor comunități, care va fi publicat la o editură internațională, după încheiere acestor proiect desfășurat în perioada 2023-2025.

Titlul: *Conferința "Értelmiségi karriertörténetek, kapcsolathálók, írócsoportosulások" (Narrative despre cariere de intelectuali, relații sociale, grupări de scriitori)*

Titlul prezentării: Meglévő bűnökhöz bűnösöket keresnek - Kelemen István, a Nagyváradi Állami Színház tagozatvezetőjének karriertörténete a Securitate dokumentumaiban (În căutarea păcătoșilor pentru păcatele existente - istoricul de carieră al lui Kelemen István, fost secretar literar al Teatrului de Stat din Oradea)

Organizator: Universitatea Creștină Partium

Țara: România

Localitatea: Oradea

Perioada: 21/06/2023 - 23/06/2023

Participant: Plainer Zsuzsa

Descriere: În perioada 21-23 iunie, Plainer Zsuzsa a participat la Oradea la conferința „Értelmiségi karriertörténetek, kapcsolathálók, írócsoportosulások” (Narrative despre cariere de intelectuali, relații sociale, grupări de scriitori), organizată de Universitatea Partium din Oradea. În cadrul conferinței Plainer Zsuzsa a susținut o prezentare cu titlul: *Meglévő bűnökhöz bűnösöket keresnek - Kelemen István, a Nagyváradi Állami Színház tagozatvezetőjének karriertörténete a Securitate dokumentumaiban (În căutarea păcătoșilor pentru păcatele existente - istoricul de carieră al lui Kelemen István, fost secretar literar al Teatrului de Stat din Oradea)*

Titlul: *Cercetare de teren în satele Cleja, Sohodor, Somușca, Valea Seacă, Răcăciuni*

Țara: România

Localitatea: Cleja, Sohodor, Somușca, Valea Seacă, Răcăciuni

Perioada: 22/06/2023 - 01/07/2023

Participant: Peti Lehel

Descriere: În perioada 22 iunie 2023 – 1 iulie 2023, Peti Lehel a desfășurat cercetare de teren în mai multe comunități de romi și de ceangăi în satele din județul Bacău. Cercetarea s-a axat pe schimbările sociale cauzate de migrația forței de muncă precum și rolul religiei pentecostale în explicarea provocărilor asociate noului context social.

Titlul: *Workshop organizat de către organizația Peace Action, Training and Research Institute of Romania (PATRIR) împreună cu Muzeul evreiesc MUZEON din Cluj-Napoca*

Titlul prezentării: „Rezistența și răspunsul comunității evreiești față de persecuțiile premergătoare și din timpul celui de-al Doilea Război Mondial (și postbelic) din România”.

Organizatori: PATRIR, MUZEON

Țara: România

Localitatea: Cluj-Napoca

Perioada: 29/06/2023

Participant: Gidó Attila

Descriere: Joi, 29 iunie 2023, Attila Gidó (cercetător ISPMN) a susținut o prelegere cu titlul „Rezistența și răspunsul comunității evreiești față de persecuțiile premergătoare și din timpul celui de-al Doilea Război Mondial (și postbelic) din România”. Evenimentul a avut loc în cadrul workshopului organizat de organizația Peace Action, Training and Research Institute of Romania (PATRIR) împreună cu Muzeul Evreiesc MUZEON din Cluj-Napoca.

Titlul: *Asistență teren pentru intrarea în comunitățile de romi din județul Harghita în vederea colectării de date despre starea de sănătate a populației rome*

Organizatori: ISPMN, UBB

Țara: România

Localitatea: Avrămești, Atid

Perioada: 14/07/2023 - 15/07/2023

Participant: Iuliu Kozák

Descriere: În perioada 14-15 iulie 2023, Iuliu Kozák (cercetător ISPMN) împreună cu echipa de cercetare a proiectului RHR a efectuat muncă de teren în comunitățile de romi din două sate din județul Harghita, Avrămești și Atid. Scopul deplasării a fost colectarea de date privind starea de sănătate a locuitorilor din comunitățile respective. Activitatea face parte din proiectul internațional denumit Un model de instrument de sprijin pentru luarea deciziilor privind reducerea riscurilor de sănătate asociate surselor de apă și alimente necontrolate în comunități rome din mediul rural din Transilvania, proiect în care ISPMN este partener.

Titlul: *Cercetare de teren: Migrație, mobilitate și efectul acestora în comunitățile locale*

Titlul prezentării: Cercetare de teren: Migrație, mobilitate și efectul acestora în comunitățile locale

Organizator: ISPMN

Țara: România

Localitatea: județul Brașov

Perioada: 10/08/2023 - 18/08/2023

Participant: Toma Stefánia

Descriere: În perioada 10-18 august 2023, Toma Stefánia (cercetător ISPMN) a efectuat un stagiul de cercetare în zona rurală din Țara Bârsei în cadrul proiectului instituțional *Migrație, mobilitate și efectul acestora în comunitățile locale*. Migrația internațională în această zonă este foarte puternică. Efectele migrației produc schimbări sociale și economice în localitățile de origine, care afectează nu numai sfera

economică și landscape-ul în localități, dar și sfera educației, a sănătății, și a relațiilor sociale și interetnice. Una dintre temele centrale al acestui stagiu a fost locuirea și reîntoarcerea acasă, respectiv schimbarea - sau dimpotrivă - menținerea unor practici și tradiții locale care poartă diferite înțelesuri simbolice pentru diferite grupuri locale (pe plan local sau chiar internațional). Autoritățile locale sprijină acest demers, s-a discutat posibilitatea de a colabora în elaborarea strategiei locale de incluziune a populației vulnerabile și de romi.

Titlul: *IV. Erdélyi Történész Tábor [Tabăra de vară din Transilvania a istoricilor, ediția a IV-a]*

Titlul prezentării: Levéltári forrásfeltárás és adatbázis-építés az észak-erdélyi zsidókra és romákra vonatkozóan [Cercetări și baze de date privind documentele arhivistice referitoare la istoria evreilor și romilor din Transilvania de Nord]

Organizatori: Primăria Remetea, ISPMN, Institutul de Cercetare a Minorităților Etnice și Naționale al Academiei Științifice Maghiare, Erdélyi Szemle Egyesület

Țara: România

Localitatea: Remetea

Perioada: 31/08/2023 - 03/09/2023

Participanți: Gidó Attila, László Fosztó, Csaba Zoltán Novák

Descriere: În perioada 31 august-3 septembrie 2023 s-a desfășurat cea de-a IV-a ediție a *Taberei de vară a istoricilor maghiari din Transilvania*, în localitatea Remetea (județul Harghita). Pe parcursul celor patru zile, aproximativ 50 de istorici și specialiști în discipline înrudite (arheologi, etnografi, antropologi, sociologi, geografi istorici) au discutat ultimele rezultate semnificative ale istoriografiei cu privire la populația Transilvaniei. Attila Gidó (cercetător ISPMN) și László Fosztó (cercetător ISPMN) au fost prezenți cu contribuții într-un panel în care s-a discutat istoria minorităților evreiești și rome, punctele de tangență și paralelisme istorice. Prezentările s-au axat pe descoperirea și catalogarea noilor surse istorice despre evrei și romi (Gidó Attila) și rolul cercetătorilor folcloriști și etnografi în construirea reprezentărilor colective despre romi în cursul secolului 20 (Fosztó László).

Într-un alt panel, moderat de către Gidó Attila, s-a discutat despre predarea a două discipline în școlile primare și secundare, respectiv Istoria și tradițiile minorității maghiare (clasele VI și VII) și Istoria evreilor. Holocaustul (clasele XI și XII).

La lucrările taberei de vară a participat și președintele ISPMN, Csaba Zoltán Novák. Tabăra a reluat o serie de discuții începute în edițiile precedente (întâlnirile din anii 2020-2022 au fost amânate din cauza pandemiei). Gazdele întâlnirii au fost Asociația „Gyergyói Szemle” și Primăria Remetea, parteneri coorganizatori ISPMN (responsabil Attila Gidó) și Institutul de Cercetare a Minorităților Etnice și Naționale al Academiei Științifice Maghiare (responsabil Nándor Bárdi).

Titlul: *Participare la conferința Romig*

Organizatori: Rețeaua de cercetare Romig, SNSPA

Țara: România

Localitatea: București

Perioada: 7-8 septembrie 2023

Participanți: Anghel Remus

Descriere: În perioada 7-8 septembrie 2023, Remus Gabriel Anghel (cercetător ISPMN) a organizat la București a patra conferință internațională *Romig – rețeaua românească de cercetare a migrației*. Conferința a fost organizată la SNSPA, organizatorii fiind rețeaua Romig și SNSPA. De asemenea, conferința a fost

organizată ca acțiune CIVICA, parte din rețeaua europeană de științe sociale. Au fost organizate o serie de sesiuni cu comunicări științifice, un workshop despre integrarea migranților ucraineni în România și o discuție cu fotografii Petruț Călinescu, autorul cunoscutului proiect „Mândrie și beton”. Conferința a reunit aproximativ 60 de persoane, cercetători din România și Europa, jurnaliști și membri ai unor ONG-uri. Tema conferinței a fost „Dialoguri despre migrație. Antrenând studiile, politicile și societatea civilă”. La conferință au participat aproximativ 70 de persoane, cercetători și cadre didactice din România și Europa.

Titlul: *Conferința internațională „Mobilities, land use and ecological crises in Europe’s peripheries” (Mobilități, utilizarea pământului și crize ecologice la marginea Europei)*

Organizatori: ISPMN, SNSPA, ULBS

Țara: România

Localitatea: Hosman, București

Perioada: 13-16 septembrie 2023

Participant: Anghel Remus

Descriere: În perioada 13-16 septembrie 2023, Remus Gabriel Anghel (cercetător ISPMN) a organizat la Hosman (jud. Sibiu) conferința internațională „Migrație, utilizarea pământului și crize ecologice la marginea Europei”. Conferința a fost organizată de către SNSPA, asociația Hosman Durabil, ISPMN și Universitatea din Leeds. De asemenea, conferința a fost organizată ca acțiune CIVICA, parte din rețeaua europeană de științe sociale. Conferința a dezbătut schimbările care se produc în agricultură și practicile de utilizare a pământului în contextul migrației susținute și schimbărilor previzionate ale climei care vor afecta estul Europei. Au fost prezenți 30 de cercetători și cadre didactice de la universități din România și Europa.

Titlul: *A 8-a ediție a școlii de toamnă: Politici Sociale în comunismul românesc*

Organizatori: Departamentul de Relații Internaționale și Istorie Contemporană, al Facultății de Istorie și Filosofie, Fundația Konrad Adenauer și Fundația Academica Civică.

Țara: România

Localitatea: Sighetu Marmației

Perioada: 17/09/2023 - 19/09/2023

Titlurile prezentărilor: Turcii și tătarii în perioada comunistă - Adriana Cupcea

Populația romă în România comunistă - László Fosztó

Participanți: Adriana Cupcea, László Fosztó, Novák Csaba Zoltán

Descriere: În perioada 15-20 septembrie 2023, s-a desfășurat ediția a 8-a a Școlii de toamnă „Politici sociale în comunismul românesc” cu tematica specifică acestei ediții: Minoritățile sau naționalitățile conlocuitoare în România comunistă. Școala de toamnă a avut loc la Sighetu Marmației din județul Maramureș, a fost găzduită de Memorialul de la Sighet, organizatorul principal fiind profesorul Virgiliu Țărău de la Departamentul de Studii Internaționale și Istorie Contemporană de la Universitatea Babeș-Bolyai. Coorganizatorul evenimentului a fost Fundația Academia Civică, iar finanțarea asigurată de Fundația „Konrad Adenauer”. În lucrările școlii de toamnă, din partea ISPMN au participat Novák Csaba Zoltán (președinte), Adriana Cupcea și László Fosztó (cercetători ISPMN). Prezentările publice și discuțiile au fost purtate cu implicarea a aproximativ 30 de studenți la studii de master și doctorat în istorie din centrele universitare București, Cluj și Iași.

Linkuri reacții presă: <https://www.romania-actualitati.ro/stiri/romania/editia-a-viii-a-a-scolii-de-toamna-incepe-la-memorialul-victimelor-comunismului-si-al-rezistentei-de-la-sighet-id182318.html>
<https://www.facebook.com/profile.php?id=100054500467990>

Titlul: *Patterns of Miscommunication in Contemporary East-Central European Cinema, international conference (Conferința internațională Tipare de comunicare defectuoasă în cinema-ul contemporan din Europa Centrală și de Est)*

Titlul prezentării: From feel-good documentary drama to unsettling fiction (De la documentare dramatice plăcute la ficțiune tulburătoare)

Organizatori: Universitatea de Teatru și Film din București, Școala Națională de Studii Politice și Administrative (SNSPA)

Țara: România

Localitatea: București

Perioada: 28/09/2023 - 29/09/2023

Participant: Virginás Péter

Descriere: În perioada 28-29 septembrie 2023, Virginás Péter (cercetător ISPMN) a participat la conferința internațională *Patterns of Miscommunication in Contemporary East-Central European Cinema (Tipare de comunicare defectuoasă în cinema-ul contemporan din Europa Centrală și de Est)*. Desfășurată în format hibrid, evenimentul a avut loc la Centrul de conferințe a Școlii Naționale de Studii Politice și Administrative (SNSPA), co-organizator fiind Universitatea de Teatru și Film din București. În cadrul conferinței Virginás Péter a susținut o prezentare în limba engleză, intitulată *From feel-good documentary drama to unsettling fiction (De la documentare dramatice plăcute la ficțiune tulburătoare)*, despre două filme recente, și anume David (regizat de Radu Muntean) și Mindörökké/Pentru totdeauna (în regia lui György Pálfi).

Titlul: *Universitatea de vară a romilor vorbitori de limbă maghiară*

Organizator: Fundatia Integratio

Țara: România

Localitatea: Vărșag, jud. Harghita

Perioada: 01/10/2023

Participant: Kiss Tamás

Descriere: Universitatea de vară a avut în total 100 de participanți aparținând următoarelor categorii: actori locali romi (mai ales din județele Harghita, Covasna și Mureș), tineri romi și studenți (10 persoane implicate ca voluntari), reprezentanți ai instituțiilor locale (primării, mediatori sanitari și școlari), reprezentanți ai ONG-urilor implicați în activități interculturale, artiști și experți (romi și neromi). Pe lângă participanți aparținând acestor grupuri țintă (beneficiari direcți) beneficiarii indirecti ai evenimentului au fost (a) publicul larg, mai ales cei cu o viziune distorsionată privind comunitățile de romi, (b) comunitățile de romi din județele Harghita, Covasna și Mureș, (c) locuitorii neromi ai acestor județe (prin întărirea coeziunii sociale și interetnice), (d) instituțiile locale care sunt în contact cu comunități de romi, (e) instituții culturale care pot contribui la recunoașterea culturală a romilor.

Linkuri reacții presă: <https://szekelyhon.ro/aktualis/uj-helyszinen-tartjak-iden-a-szekelyfoldi-roma-szabadegyetemet>
<https://transtex.ro/kozelet/2023/09/29/roma-szabadegyetem-zetevaralja>

Titlul: *Identități, reprezentări și politici – relații stat-minorități în secolele XX și XXI*

Titlurile prezentărilor:

Politica față de minoritatea maghiară, ca problemă de securitate națională în anii 1980 - Novák Csaba Zoltán

Individual Success, Solidarity and Emancipation Among the Roma of Romania - Kozák Gyula

Recent Developments in Academic Romani Studies: Steps towards an Analysis of a Study Area - Fosztó László

Gaps, Obstacles, and Achievements in the Implementation of Education Policy: The Roma Children in Romania - Toma Stefánia

Religious Soft Power in Turkey's Kin State Policy in the Balkans. The Role of Turkish State Actors in the Muslim Communities in Kosovo and Dobruja [Romania] - Adriana Cupcea

Kin-State Intervention and the Securitization-Minority Policy Nexus: Hungarians and Russian Speakers in Central and Eastern Europe [coauthored with Zsuzsa Csergő and Kristina Kallas] - Kiss Tamás

Aspecte din cariera intelectuală a lui István Kelemen, secretarul literar al Teatrului de Stat din Oradea, în documentele CNSAS - Plainer Zsuzsa

„Interesul maghiar”. Modelul de reprezentare informală a intereselor minoritare și rezistența activă în regimul Ceaușescu - Kiss Ágnes

Moldavian Csángó Guest Workers' Experiences Concerning the Locals' Attitudes towards Them in Hungary - Peti Lehel

The Role of the Language in the Politics of Memory of the Armenians of Transylvania After 1989 - Veress Ilka

Ethnicity and Public Health – Maternal and Child Health Programmes in Interwar Transylvania - Bokor Zsuzsa

Adolescenți evrei și activism politic în România interbelică - Anca Filipovici

Romii în Transilvania de Nord, 1940-1944 - Gidó Attila

Organizatori: Institutul pentru Studiarea Problemelor Minorităților Naționale, Universitatea Babeș-Bolyai, Departamentul de Istorie în limba maghiară, Departamentul de Studii Internaționale și Istorie Contemporană, Școala Doctorală Studii de Populație și Istoria Minorităților, Departamentul pentru Relații Interetnice

Țara: România

Localitatea: Cluj-Napoca

Perioada: 05/10/2023 - 06/10/2023

Participanți: Fosztó László, Gidó Attila, Kiss Ágnes, Székely István Gergő, Kiss Tamás, Novák Csaba Zoltán, Kozák Gyula, Anca Filipovici, Adriana Cupcea, Plainer Zsuzsa, Veress Ilka, Bokor Zsuzsa, Toma Stefania, Peti Lehel

Descriere: În perioada 5-6 octombrie 2023, Institutul pentru Studiarea Problemelor Minorităților Naționale (ISPMN), în parteneriat cu Universitatea Babeș-Bolyai, Facultatea de Istorie și Filosofie, Departamentul de Istorie în limba maghiară, Departamentul de Studii Internaționale și Istorie Contemporană, Școala Doctorală Studii de Populație și Istoria Minorităților și Departamentul pentru Relații Interetnice au organizat o conferință cu titlul *Identități, reprezentări și politici – relații stat-minorități în secolele XX și XXI / Identities, Representations and Policies: State-Minority Relations in the 20th and 21st Centuries*. Comitetul de organizare din partea ISPMN a fost alcătuit din Adriana Cupcea, Peti Lehel, Székely István Gergő (cercetători ISPMN). Lucrările conferinței s-au desfășurat în cadrul a 12 paneluri în limbile română și engleză. Două paneluri au fost organizate/co-organizate de

cercetători ISPMN (Toma Stefánia–Fosztó László, titlul panelului: *New Trends in Romani Studies*; Peti Lehel–Petteri Laihonen–Bodó Csanád, titlul panelului: *Language Identities in and beyond the Nation-State in European Peripheries*). În cadrul conferinței au fost prezentate 47 de lucrări științifice. Din partea ISPMN au participat cu prelegere la conferință: Novák Csaba Zoltán (*Politica față de minoritatea maghiară, ca problemă de securitate națională în anii 1980*); Kozák Gyula (*Individual Success, Solidarity and Emancipation Among the Roma of Romania*); Fosztó László (*Recent Developments in Academic Romani Studies: Steps towards an Analysis of a Study Area*); Toma Stefánia (*Gaps, Obstacles, and Achievements in the Implementation of Education Policy: The Roma Children in Romania*); Adriana Cupcea (*Religious Soft Power in Turkey's Kin State Policy in the Balkans. The Role of Turkish State Actors in the Muslim Communities in Kosovo and Dobruja [Romania]*); Kiss Tamás (*Kin-State Intervention and the Securitization-Minority Policy Nexus: Hungarians and Russian-Speakers in Central and Eastern Europe [coauthored with Zsuzsa Csergő and Kristina Kallas]*); Plainer Zsuzsa (*Aspecte din cariera intelectuală a lui István Kelemen, secretarul literar al Teatrului de Stat din Oradea, în documentele CNSAS*); Kiss Ágnes (*„Interesul maghiar”. Modelul de reprezentare informală a intereselor minoritare și rezistența activă în regimul Ceaușescu*); Peti Lehel (*Moldavian Csángó Guest Workers' Experiences Concerning the Locals' Attitudes towards Them in Hungary*); Veress Ilka (*The Role of the Language in the Politics of Memory of the Armenians of Transylvania After 1989*); Bokor Zsuzsa (*Ethnicity and Public Health – Maternal and Child Health Programmes in Interwar Transylvania*); Anca Filipovici (*Adolescenți evrei și activism politic în România interbelică*), Gidó Attila (*Romii în Transilvania de Nord, 1940-1944*). Moderatorii panelurilor din partea ISPMN au fost următorii cercetători: Fosztó László, Gidó Attila, Kiss Ágnes, Székely István Gergő, Kiss Tamás, Novák Csaba Zoltán, Kozák Gyula, Anca Filipovici, Adriana Cupcea, Plainer Zsuzsa.

Titlul: *Diseminare: Eveniment de comemorare cu ocazia Zilei Naționale de Comemorare a Holocaustului la Colegiul Național „Emil Racoviță” din Cluj-Napoca*

Organizator: Colegiul Național „Emil Racoviță” din Cluj-Napoca

Țara: România

Localitatea: Cluj-Napoca

Perioada: 09/10/2023

Participant: Gidó Attila

Descriere: Luni, 9 octombrie 2023, la Colegiul Național „Emil Racoviță” din Cluj-Napoca s-a desfășurat un eveniment cu ocazia Zilei Naționale de Comemorare a Holocaustului. Invitatul Attila Gidó (cercetător ISPMN) a ținut o prezentare pentru elevii liceului despre Holocaustul din România. Tot cu această ocazie a fost deschisă expoziția de desene realizate de elevi.

Linkuri reacții presă: <https://ziarulfacia.ro/elevii-colegiului-national-emil-racovita-din-cluj-comemoreaza-holocaustul-prin-arta/>

Titlul: *Stagiu de documentare: Festivalul de Film Documentar ASTRA (Sibiu)*

Organizator: ASTRA Sibiu

Țara: România

Localitatea: Sibiu

Perioada: 15/10/2023 - 22/10/2023

Participant: Iulia-Elena Hossu

Descriere: În perioada 15-22 octombrie 2023, Iulia Hossu (cercetător ISPMN) a participat la un stagiul de documentare la Sibiu la Festivalul de Film Documentar ASTRA. Stagiul s-a desfășurat ca parte a proiectului Filtoteca ISPMN și a avut drept scop vizionarea de documentare internaționale în cadrul celui mai mare festival de film documentar din România, AFF 2023, ajuns la cea de-a 30-a ediție. Ediția de anul acesta a celui mai mare festival de film documentar din România, și unul dintre cele mai importante din Europa, a fost una aniversară. Programul a cuprins o selecție de 130 de filme realizate în peste 40 de țări, dintre care 75 au fost premiere naționale. Festivalul a avut 4 secțiuni competiționale: România, Voci emergente ale documentarului, Europa Centrală și de Est, Docshool. În cadrul acestor secțiuni au fost proiectate 43 de documentare. Proiecțiile de documentare au fost completate cu o serie de evenimente, workshopuri și expoziții de fotografie documentară.

Mai multe detalii despre întregul eveniment puteți accesa pe pagina AFF 2023.

<https://www.astrafilm.ro/ro/news>

Titlul: *Conferința internațională „Societățile și instituțiile lor. Aspecte metodologice și abordări istoriografice”*

Titlurile prezentărilor:

„Sabatarienii. O mișcare religioasă 8 între intoleranță bisericească, violență statală și Holocaust, secolele XIX–XX” - Attila Gidó

„Practicarea islamului la romii turci musulmani într-o comunitate urbană din Dobrogea” - Adriana Cupcea

„Povești năzdrăvane. O incursiune istorică în cercetarea folcloriștilor maghiari în rândul comunităților de romi din Transilvania în perioada socialistă din România” - Fosztó László

„«Pacienții maghiari să fie tratați de medici maghiari». Programele de sănătate publică ale medicilor maghiari în Transilvania interbelică” - Bokor Zsuzsa

Organizatori: Institutul de Istorie „George Barițiu” din Academia Română, Universitatea Babeș-Bolyai – Centrul de Studiere a Populației

Țara: România

Localitatea: Cluj-Napoca

Perioada: 18/10/2023 - 20/10/2023

Participanți: Adriana Cupcea, Fosztó László, Bokor Zsuzsa, Attila Gidó

Descriere: În perioada 18-20 octombrie 2023, s-a desfășurat conferința internațională „Societățile și instituțiile lor. Aspecte metodologice și abordări istoriografice”, organizată de Institutul de Istorie „George Barițiu”, Universitatea Babeș-Bolyai – Centrul de Studiere a Populației. Din partea ISPMN au participat cercetătorii: Attila Gidó, Adriana Cupcea, Fosztó László, Bokor Zsuzsa. Attila Gidó (cercetător ISPMN) a ținut o prezentare cu titlul „*Sabatarienii. O mișcare religioasă 8 între intoleranță bisericească, violență statală și Holocaust, secolele XIX–XX*”. În prezentarea sa a examinat modul în care schimbarea de grup – pretinsă sau reală – a avut loc în rândul sabatarienilor secui din Bezidu Nou în secolele XIX și XX. De asemenea a vorbit și despre relațiile lor cu instituțiile statului și ale bisericii, respectiv atitudinea acestor structuri față de ei. Adriana Cupcea a susținut prezentarea „*Practicarea islamului la romii turci musulmani într-o comunitate urbană din Dobrogea*” și László Fosztó prezentarea „*Povești năzdrăvane. O incursiune istorică în cercetarea folcloriștilor maghiari în rândul comunităților de romi din Transilvania în perioada socialistă din România*” în cadrul panelului intitulat Mecanisme instituționale și legislative ale marginalizării romilor. Bokor Zsuzsa a susținut o prezentare cu titlul „*«Pacienții*

maghiari să fie tratați de medici maghiari». *Programele de sănătate publică ale medicilor maghiari în Transilvania interbelică*”. Prezentarea s-a axat pe programele și instituțiile sanitare maghiare din perioada interbelică, și a încercat să răspundă la întrebările: Cum putea fi realizată sănătatea publică fără o politică națională susținătoare? Cum au luat parte aceste programe la procesele de construcție identitară ale minorității maghiare? Cum s-au legat de tendințele eugenice din perioada interbelică? Studiul de caz care a fost prezentat s-a referit la programele medicale pentru ocrotirea mamei și a copilului.

Titlul: *GARD - Grupului pentru Cercetări și Dezbateri în Antropologie*

Organizator: NEC - Fundația Colegiul Noua Europa

Țara: România

Localitatea: București

Perioada: 27/10/2023

Participant: Fosztó László

Descriere: Vineri, 27 octombrie 2023, Fosztó László (cercetător ISPMN) a participat la seminarul „Esto”: Forma revoluției din Cuba susținut de dr. Martin Holbraad, profesor de antropologie socială de la University College London, desfășurat la sediul Colegiului Noua Europă (NEC) din București. Evenimentul a marcat lansarea seriei seminariilor GARD pe anuli academic 2023- 2024. GARD - Grupul pentru Cercetări și Dezbateri în Antropologie a fost inițiat de Viorel Anăstăsoaie și organizează evenimente în fiecare an academic, începând din 2019, pentru popularizarea abordării antropologice și înțelegerea diversității socio-culturale din regiune în context global. László Fosztó împreună cu Giuseppe Tateo și Cătălina Tesăr au preluat coordonarea seminarilor din 2022, după trecerea în neființă a inițiatorului.

Linkuri reacții presă:

<https://nec.ro/programs/the-group-for-anthropological-research-and-debates/>

Facebook: <https://www.facebook.com/events/859185015555317>

Titlul: *Conferința națională „Fețele evreiești ale Clujului, figuri evreiești din Cluj”*

Organizator: Casa Tranzit

Țara: România

Localitatea: Cluj-Napoca

Perioada: 30/10/2023

Participant: Gidó Attila

Descriere: Luni, 30 octombrie 2023, în cadrul Zilelor Tranzit - Retrospectivă XXVI, s-a desfășurat conferința „Fețele evreiești ale Clujului, figuri evreiești din Cluj”. Evenimentul a avut loc în Casa Tranzit din Cluj-Napoca și a avut ca invitați scriitori, istorici și regizori de filme. Attila Gidó (cercetător ISPMN) a participat la conferință în calitate de moderator al panelului „Figuri evreiești din Cluj”.

Linkuri reacții presă:

<https://www.facebook.com/tranzith/videos/2732840583559065>

Titlul: *Blended Intensive Programme (BIP) Cluj-Napoca. Professional help for disadvantaged social groups, with a focus on work in marginalized Roma communities*

Titlul prezentării: The Situation of Roma Communities in Romania. Roma Migration in Europe

Organizatori: Facultatea de Sociologie și Asistență Socială (UBB Cluj), Institutul de Științe Sociale al Universității Catolice Károly Eszterházy din Eger și Universitatea de Științe Aplicate din München (University of Applied Sciences, Katholische Stiftungshochschule)

Țara: România

Localitatea: Cluj-Napoca, România

Perioada: 06/11/2023 - 10/11/2023

Participanți: Toma Stefánia, Fosztó László

Descriere: În perioada 6-11 noiembrie 2023, a avut loc un modul de Blended Intensive Programme (BIP) [săptămână intensivă de învățare] intitulat *Professional help for disadvantaged social groups, with a focus on work in marginalized Roma communities* organizat în cadrul programului ERASMUS, Facultatea de Sociologie și Asistență Socială (UBB) în colaborare cu Institutul de Științe Sociale al Universității Catolice Károly Eszterházy din Eger și Universitatea de Științe Aplicate din München (University of Applied Sciences, Katholische Stiftungshochschule). Modulul a găzduit mai multe tipuri de activități prin care studenții de la universitățile partenere s-au putut familiariza cu colegii lor din Cluj-Napoca, au avut ocazia de a învăța despre lucrul cu comunitățile defavorizate, și au avut ocazia de a cunoaște diferite probleme cu care grupurile marginalizate se confruntă în Cluj-Napoca și în România. Stefánia Toma și László Fosztó (cercetători ISPMN) au fost invitați pentru a ține o prezentare despre situația minorității rome din România.

Titlul: *Conferința Internațională Connecting the Dots*

Titlul prezentării: „Identitások újratárgyalva: az anyaország szerepe az erdélyi örmény közösségek útkeresésében” (Identități renegociate: rolul țării-mame în căutarea perspectivelor noi pentru comunitățile armenesti din Transilvania)

Organizator: Asociația doctoranzilor și tinerilor cercetători maghiari din România (RODOSZ)

Țara: România

Localitatea: Cluj-Napoca

Perioada: 10/11/2023 - 12/11/2023

Participanți: Veress Ilka, Toma Stefánia, Bokor Zsuzsa

Descriere: În perioada 10-12 noiembrie 2023, s-a desfășurat la Cluj-Napoca cea de-a 15-a conferință internațională interdisciplinară a Asociației Studenților Doctoranzi și Tineri Cercetători Maghiari din România (RODOSZ) intitulată *Connecting the Dots*. Evenimentul a reprezentat o ocazie bună ca tinerii cercetători și doctoranzii din mai multe domenii științifice să-și prezinte rezultatele de cercetare și de a se întâlni cu colegi de la alte centre universitare. Stefánia Toma (cercetător ISPMN) a fost membru al juriului, alături de Dániel Botond (Facultatea de Sociologie, UBB), la secțiunea Sociologie și Științe Sociale Interdisciplinare. În cadrul conferinței Bokor Zsuzsa (cercetător ISPMN) împreună cu sociologii Vita Emese și Veres Valér (editori volum) au prezentat volumul apărut la Editura ISPMN *Változó ifjúság a Kárpát-medence országában : szociológiai tanulmányok a magyar fiatalok két évtizedéről, (Tineretul în schimbare în țările din Bazinul Carpatic : studii sociologice despre tineretul maghiar din ultimele decenii)*. Ilka Veress (cercetător ISPMN) a susținut **prezentarea** intitulată „Identitások újratárgyalva: az anyaország szerepe az erdélyi örmény közösségek útkeresésében” (Identități renegociate: rolul țării-mame în căutarea perspectivelor noi pentru comunitățile armenesti din Transilvania). În prezentarea a rezumat cercetările recente privind politica de diasporă a Armeniei și a schițat

direcțiile de redefinire identitară a comunităților armene din ultimul deceniu și efectele acestora privind relația cu țara-mamă.

Informații despre conferință și program găsiți pe pagina <https://ctd.rodosz.ro/en>

Titlul: *"Romania and Beyond: Yiddish in Central and Eastern Europe. Challenges to New National States" [România și dincolo de ea: idiș în Europa Centrală și de Est. Provocări pentru noile state naționale]*

Titlurile prezentărilor:

„Jewish youth and political activism in interwar Bukovina” [Tineretul evreu și activismul politic în Bucovina interbelică] - Anca Filipovici

„Transylvanian Jews between cultures and languages in the 20th century” [Evreii transilvăneni între culturi și limbi în secolul XX] - Gidó Attila

Organizator: New Europe College - NEC

Țara: România

Localitatea: București

Perioada: 13/11/2023

Participanți: Gidó Attila, Anca Filipovici

Descriere: În perioada 13-14 noiembrie 2023, s-a desfășurat conferința internațională „Romania and Beyond: Yiddish in Central and Eastern Europe. Challenges to New National States” [România și dincolo de ea: Yiddish în Europa Centrală și de Est. Provocări pentru noile state naționale]. Evenimentul a fost organizat de către New Europe College (NEC). Din partea ISPMN au participat Anca Filipovici (cercetător ISPMN) cu o prezentare cu titlul „Jewish youth and political activism in interwar Bukovina” [Tineretul evreu și activismul politic în Bucovina interbelică] și Attila Gidó (cercetător ISPMN) cu prezentarea intitulată „Transylvanian Jews between cultures and languages in the 20th century” [Evreii transilvăneni între culturi și limbi în secolul XX].

Linkuri reacții presă: <https://nec.ro/events/romania-and-beyond-yiddish-in-central-and-eastern-europe-challenges-to-new-national-states/>

Titlul: *InDEED International Policy & Practitioners Forum. Advancing Evidence-Based Practice and Evaluation in PVE/CVE/DE-Radicalisation and crime prevention*

Organizator: PATRIR

Țara: România

Localitatea: online

Perioada: 15/11/2023 - 16/11/2023

Participant: Toma Stefánia

Descriere: În perioada 15-16 noiembrie 2023, s-a desfășurat conferința internațională *InDEED International Policy & Practitioners Forum. Advancing Evidence-Based Practice and Evaluation in PVE/CVE/DE-Radicalisation and Crime Prevention* organizată de PATRIR. Evenimentul are loc în cadrul proiectului cu același titlu desfășurat printr-o finanțare European Union's Horizon 2020 Research and Innovation Programme under grant agreement No. 101021701. Proiectul are ca scop utilizarea unor abordări bazate pe dovezi pentru a consolida cunoștințele, capacitățile și competențele practicienilor și ale factorilor de decizie politică în ceea ce privește conceperea, planificarea, punerea în aplicare și evaluarea inițiativelor de prevenire a extremismului violent (PVE), de combatere a extremismului violent (CVE) și de de-radicalizare, cum ar fi politicile și strategiile, programele pe termen lung, acțiunile pe termen scurt și intervențiile ad-hoc, într-un mod cât mai eficient.

Consortiul InDEED este compus din 19 parteneri din 15 țări și au constituit în total 27 de Smart Hubs în diferite centre urbane. ISPMN face parte din acest Smart Hub din Cluj-Napoca. Din partea ISPMN a participat Stefănia Toma (cercetător). Pe pagina proiectului InDEED puteți să vă familiarizați cu diferitele abordări.

Pe pagina proiectului InDEED puteți să vă familiarizați cu diferitele abordări:
<https://www.indeedproject.eu/about/>

Titlul: *Pece parti műhely - nemzeti kisebbségek a 20. századi Váradon*

Titlul prezentării: Kelemen István și Secția Maghiară a Teatrului de Stat din Oradea în documentele Securității (1973-1977)

Organizatori: ISPMN - Holnap Kulturális Egyesület (Asociația Culturală Holnap), Oradea - Szigligeti Színház (Teatrul Szigligeti)

Țara: România

Localitatea: Oradea

Perioada: 23/11/2023

Participant: Plainer Zsuzsa

Descriere: **Joi, 23 noiembrie 2023**, a fost lansată la Oradea prima ediție a seriei de evenimente cu titlul „Atelierul (într-un oraș) de pe malul Peței – minorități naționale în Oradea secolului XX” (Pece parti műhely – nemzeti kisebbségek a 20. századi Váradon). Seria de discuții publice organizate de ISPMN împreună cu Asociația Culturală „Holnap” (Holnap Kulturális Egyesület) din Oradea are ca scop prezentarea minoritățile etnice din Oradea unui public mai larg.

Primul eveniment organizat de ISPMN – Asociația Culturală „Holnap” – Teatrul Szigligeti din Oradea a avut ca titlu *Kelemen István és a Nagyvárad Állami Színház magyar tagozata az állambiztonság dokumentumaiban (1973-1977)* (Kelemen István și secția maghiară a Teatrului de Stat din Oradea în documentele Securității 1973-1977). În cadrul mesei rotunde, Plainer Zsuzsa a prezentat rezultatele cercetării sale legate de dosarul de urmărire al lui Kelemen István, fost secretar literar și director adjunct al teatrului orădean. Cercetătorul ISPMN a fost în dialog cu Nagy Mihály Zoltán, istoric, arhivist. La eveniment au participat aproximativ 30 de persoane.

Linkuri reacții presă: <https://maszol.ro/kultura/Koholt-vadak-az-egykori-irodalmi-titkar-ellen-Kelemen-Istvan-es-a-szinhaz-magyar-tagozata-Securitate-altali-megfigyeleserol-beszeltettek-Nagyvaradon>;

<https://www.erdon.ro>;

<https://www.szigligeti.ro/hirek/szigligetitarsulat/1078> ;

<https://transtex.ro/kultura/2023/11/24/folyamatosan-megfigyelte-es-felelemben-tartotta-a-securitate-kelemen-istvant-nagyvaradi-szigligeti-szinhaz-egykori-irodalmi-titkarat> ;

<https://www.ujvarad.ro/hirek/pece-parti-muhely-1-kelemen-istvan-a-securitate-celkeresztjeben/>

Titlul: *EHRI și Holocaustul din Transilvania de Nord. Relația dintre arhive și cercetare*

Titlul prezentării: „Cercetări referitoare la Holocaustul din Transilvania de Nord: arhivele de stat și ecleziastice”.

Organizatori: Institutul Național pentru Studiul Holocaustului din România „Elie Wiesel”, Institutul pentru Studii de Holocaust și Genocid în cadrul Facultății de Științe Politice, Administrative și ale Comunicării a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca

Țara: România

Localitatea: Cluj-Napoca

Perioada: 24/11/2023

Participant: Gidó Attila

Descriere: Vineri, 24 noiembrie 2023, la Facultatea de Științe Politice, Administrative și ale Comunicării a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, a avut loc workshopul internațional „*EHRI și Holocaustul din Transilvania de Nord. Relația dintre arhive și cercetare*”. Organizatorii evenimentului au fost Institutul Național pentru Studierea Holocaustului din România „Elie Wiesel” din București și Institutul pentru Studii de Holocaust și Genocid în cadrul Facultății de Științe Politice, Administrative și ale Comunicării a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca. Workshopul a reunit cadre didactice universitare, arhiviști și cercetători ai Holocaustului din Transilvania de Nord cu scopul de a identifica provocările cu care se confruntă aceștia în activitatea pe care o desfășoară. Attila Gidó (cercetător ISPMN) a participat cu o comunicare cu titlul: „*Cercetări referitoare la Holocaustul din Transilvania de Nord: arhivele de stat și ecleziastice*”.

Titlul: "*Stay-Behind Children of Eastern Europe: Challenges and Solutions*"

Titlul prezentării: Transnational families's relationship with their home society between stigma and dialogue. The case of Ukraine and Moldova

[Relația familiilor transnaționale cu societatea lor de origine între stigmă și dialog. Cazul Ucrainei și al Republicii Moldova].

Organizatori: Centrul pentru studiul familiilor transnaționale - CASTLE (Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj), Fundația Terre des hommes România (Tdh)

Țara: România

Localitatea: Cluj-Napoca

Perioada: 28/11/2023 - 29/11/2023

Participant: Iulia-Elena Hossu

Descriere: În perioada 28-29 noiembrie 2023, s-a desfășurat la Cluj-Napoca conferința internațională cu titlul „CASTLE ACTION - Children Left Behind by Labour Migration: Supporting Moldovan and Ukrainian Transnational Families in the EU”. Conferința a fost organizată de Centrul pentru Studierea Familiilor Transnaționale (CASTLE) și Fundația Terre des hommes România. În cadrul conferinței, Iulia-Elena Hossu (cercetător ISPMN), în calitate de membru al echipei de proiect „CASTLE – Copiii lăsați în urmă de migrația forței de muncă: sprijinirea familiilor transnaționale moldovenești și ucrainene în UE – ICMPD/2021/MPF-357-004”, a susținut o prezentare cu titlul *Transnational families's relationship with their home society between stigma and dialogue. The case of Ukraine and Moldova* [Relația familiilor transnaționale cu societatea lor de origine între stigmă și dialog. Cazul Ucrainei și al Republicii Moldova]. Prezentarea a avut la bază articolul intitulat „*Not like everyone else*”? *Transnational families' relationship in their home society – between stigma and dialogue* [“Nu ca toți ceilalți”? Relația familiilor transnaționale în societatea de origine – între stigmă și dialog], articol semnat de Iulia-Elena Hossu, Aron Telegdi-Csetri, Mara Birou, Mihaela Hărăguș și Daniela Anghel. Articolul a apărut în anul 2023 în revista Ukrainian Society și este accesibil integral aici: <https://ukr-socium.org.ua/archives/no-1-84-2023/>. Articolul are la bază rezultatele cercetării-acțiune „Children Left Behind by Labour Migration - Supporting Moldovan and Ukrainian Transnational Families in the EU. Mai multe detalii despre proiect și eveniment se pot vedea aici: <https://fspac.ubbcluj.ro/castle/en> .

Titlul: *Vallás és egyház a változó társadalomban. Vallástudományi konferencia (Religie și biserică într-o societate în schimbare. Conferința de Studii Religioase)*

Titlul prezentării: Hogy születnek a roma pünkösdi közösségek? Kelet-romániai példák [Cum se formează comunitățile pentecostale de romi? Studii de caz din estul României] – Peti Lehel

Khangeri ando munro kher (Házamban a templom). Az online kommunikáció hatása a vallási nyilvánosságra a koronavírus járvány idején. Esettanulmány egy neoprotesztáns roma gyülekezet példáján [Khangeri ando munro kher (Biserica în casa mea). Impactul comunicării online asupra vieții religioase în timpul pandemiei. Studiu de caz al unei congregații neoprotestante de romi] - Fosztó László

Organizatori: Institutul pentru Studiarea Religiei în parteneriat cu Institutul pentru Studiarea Problemelor Minorităților Naționale, Asociația Etnografică Kriza János, UBB, Sociologie și Asistență Socială

Țara: România

Localitatea: Cluj-Napoca

Perioada: 07/12/2023 - 08/12/2023

Participant: Peti Lehel, Fosztó László

Descriere: În perioada 7-8 decembrie 2023, s-a desfășurat **conferința** cu titlul *Vallás és egyház a változó társadalomban. Vallástudományi konferencia (Religie și biserică într-o societate în schimbare. Conferința de Studii Religioase)* organizată de Institutul pentru Studiarea Religiei în parteneriat cu Institutul pentru Studiarea Problemelor Minorităților Naționale, Asociația Etnografică „Kriza János”, UBB, Sociologie și Asistență Socială, Cluj-Napoca. ISPMN a fost reprezentat de către cercetătorii Fosztó László și Peti Lehel, care au avut prezentări într-un panel special despre religiozitatea romilor, co-organizat de ISPMN. Fosztó László a ținut o prezentare cu titlul *Khangeri ando munro kher (Házamban a templom). Az online kommunikáció hatása a vallási nyilvánosságra a koronavírus járvány idején. Esettanulmány egy neoprotesztáns roma gyülekezet példáján* [Khangeri ando munro kher (Biserica în casa mea). Impactul comunicării online asupra vieții religioase în timpul pandemiei. Studiu de caz al unei congregații neoprotestante de romi]. Peti Lehel a avut o prezentare cu titlul *Hogy születnek a roma pünkösdi közösségek? Kelet-romániai példák* [Cum se formează comunitățile pentecostale de romi? Studii de caz din estul României]. În cadrul conferinței a avut loc o lansare de carte. Peti Lehel a prezentat cartea lui Máté István cu titlul *Szolgalatban Kalotaszegen. Lelkipásztori életstratégiák és életpályák a Kalotaszegi Református Egyházmegyében* (Activitate pastorală în Zona Călata. Strategii de viață și de carieră ale preoților din Protopopiatul Reformat Călata) apărută la Asociația Etnografică „Kriza János”, Cluj-Napoca.

Titlul: *Lansare de carte în cadrul conferinței cu titlu: Vallás és egyház a változó társadalomban. Vallástudományi konferencia (Religie și biserică într-o societate în schimbare. Conferința de Studii Religioase).*

Titlul prezentării: Lansare de carte

Organizatori: Institutul pentru Studiarea Religiei în parteneriat cu Institutul pentru Studiarea Problemelor Minorităților Naționale, Asociația Etnografică Kriza János, UBB, Sociologie și Asistență Socială

Țara: România

Localitatea: Cluj-Napoca

Perioada: 07/12/2023 - 08/12/2023

Participant: Peti Lehel

Descriere: În data de 8 decembrie Peti Lehel (cercetător ISPMN) a prezentat cartea lui Máté István cu titlul *Szolgálatban Kalotaszegen. Lelkipásztori életstratégiák és életpályák a Kalotaszegi Református Egyházmegyében (Activitate pastorală în Zona Călata. Strategii de viață și de carieră ale preoților din Protopopiatul Reformat Călata)* apărut la Asociația Etnografică Kriza János, Cluj-Napoca, 2023.

Titlul: *Conferința Profesorilor de Istorie*

Organizator: Departamentul de Istorie în limba maghiară în cadrul Facultății de Istorie și Filosofie a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca

Țara: România

Localitatea: Cluj-Napoca

Perioada: 09/12/2023

Participant: Gidó Attila

Descriere: **Sâmbătă, 9 decembrie 2023**, s-a desfășurat cea de-a XI-lea ediție a **Conferinței Profesorilor de Istorie** organizată de către Departamentul de Istorie în limba maghiară din cadrul Facultății de Istorie și Filosofie a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca. Attila Gidó (cercetător ISPMN) a participat la acest eveniment luând parte la o masă rotundă ce a avut ca subiect predarea Istoriei evreilor și Holocaustului în școli.

Titlul: *Atelierul (în orașul) de pe malul Peței - minoritățile naționale în Oradea secolului XX*

Titlul prezentării: Megbontani a hallgatás falát. Az Ellenpontok nagyváradi szamizdat folyóirat története. [Istoria samizdatului Ellenpontok (Contrapuncte) apărut în Oradea]

Organizatori: Asociația Culturală Holnap

Țara: România

Localitatea: Oradea

Perioada: 16/12/2023

Participanți: Kiss Ágnes, Plainer Zsuzsa

Descriere: **Sâmbătă, 16 decembrie 2023**, a avut loc la Oradea a doua prelegere a seriei Atelier (într-un oraș) de pe malul Peței. La acest eveniment Kiss Ágnes (cercetător ISPMN) a prezentat rezultatele analizei sale despre revista maghiară samizdat *Ellenpontok* [Contrapuncte] publicată la Oradea în cursul anului 1982. Cercetătoarea a fost în dialog cu Plainer Zsuzsa (cercetător ISPMN) și Szűcs László (redactor-șef, revista *Újvárad*). Seria de evenimente este organizată de ISPMN în parteneriat cu Asociația Culturală „Holnap” (Holnap Kulturális Egyesület) din Oradea.

Descriere eveniment facebook:

<https://www.facebook.com/events/335856292609468>

2. Conferințe, sesiuni științifice, mese rotunde, universități de vară etc. internaționale

Titlul: *Stagiu de cercetare: Migrația romilor din România: accesul la serviciile de educație afară și acasă*

Titlul prezentării: Migrația romilor din România: accesul la serviciile de educație afară și acasă

Organizatori: Universitate din Granada, Universitatea Babeș-Bolyai

Țara: Spania

Localitatea: Granada, Malaga

Perioada: 28/01/2023 - 25/02/2023

Participant: Toma Stefánia

Descriere: În perioada 28.01-25.02.2023, Stefania Toma (cercetător ISPMN) a efectuat un stagiu de cercetare la Departamentul de Antropologie Socială al Universității din Granada (Spania) în colaborare cu Prof. Juan F. Gamella. Proiectul în cadrul căruia s-a efectuat stagiul se intitulează "Migration of the Romanian Roma. Return and its Effects on Origin Communities". În cadrul acestui stagiu, cercetătoarea a fost interesată de condițiile de locuire a familiilor transnaționale de romi, și de accesul la educație, atât în străinătate, cât și acasă.

Titlul: *Religia ca putere soft în politica kin state a Turciei în Balcani. Rolul actorilor statali turci în comunitățile din Kosovo și Dobrogea (Religious soft power in Turkey's kin state policy in the Balkans. The role of Turkish state actors in the Muslim Communities in Kosovo and Dobruja)*

Titlul prezentării: Putere soft religioasă, în politica de kin-state a Turciei, în Balcani. Rolul actorilor de stat turci, în comunitățile musulmane din Kosovo și Dobrogea (România) (Religious soft power in Turkey's kin state policy in the Balkans. The role of Turkish state actors in the Muslim Communities in Kosovo and Dobruja, Romania)

Organizator: Institutul Superior de Științe Sociale și Politice al Universității Lisabona

Țara: Portugalia

Localitatea: Lisabona

Perioada: 08/02/2023

Participant: Adriana Cupcea

Descriere: În data de 8 februarie 2023 Adriana Cupcea (cercetător ISPMN) a susținut online prezentarea cu titlul, *Putere soft religioasă, în politica de kin-state a Turciei, în Balcani*. Rolul actorilor de stat turci, în comunitățile musulmane din Kosovo și Dobrogea (România). Prezentarea a avut loc în cadrul conferinței *Turcia la 100. Discontinuități și nemulțumiri/Turkey at 100: (Dis)continuities and Dis(contents)*. Prezentarea a fost realizată pe baza studiului cu aceeași temă, elaborat în cadrul programului Kosovo Research and Analysis Fellowship (KRAF), susținut de KFOS (Kosovo Foundation for open Society) și publicat în cadrul volumului cu titlul, *Confronting multiple crises: local and international perspectives on policy-making în Kosovo (Confruntând crize multiple: perspective locale și internaționale asupra elaborării politicilor în Kosovo)*, publicat sub egida Kosovo Foundation for Open Society (KFOS).

Titlul: *Bursă și stagiul de cercetare oferit de Leibniz Institute for Educational Media | Georg Eckert Institute (GEI)*

Titlul prezentării: Reprezentări ale Islamului în manualele de istorie din România, post 1990.

Organizatori: Leibniz Institute for Educational Media | Georg Eckert Institute (GEI)

Țara: Germania

Localitatea: Braunschweig

Perioada: 20/02/2023 - 10/03/2023

Participant: Adriana Cupcea

Descriere: În perioada 20 februarie-10 martie 2023, Adriana Cupcea a realizat un stagiul de cercetare în cadrul bursei primite la Leibniz Institute for Educational Media/ Georg-Eckert-Institut, pentru documentarea proiectului *Percepții despre musulmani și Islam în sistemul educațional din România, după 1990. O abordare pluristratificată.*

În cadrul stagiului marți, 28 februarie 2023, Adriana Cupcea (cercetător ISPMN) a susținut în calitate de bursier al Georg-Eckert-Institute for International Textbook Research din Braunschweig, o prelegere cu titlul: *Reprezentări ale Islamului în manualele de istorie din România, post 1990.* În cadrul prelegerii, Adriana Cupcea a vorbit despre principalele reprezentări despre islam, ca religie și cultură, produse de manualele de istorie din România folosite în perioada post-1990, despre ce fel de mesaj transmit, despre stereotipurile pe care le construiesc și despre ce fel de atitudini transmit, cu privire la islam și musulmani, generațiilor de elevi. Prezentarea a prezentat rezultatele preliminare ale proiectului cu titlul *Percepții despre musulmani și Islam în sistemul educațional din România, după 1990. O abordare pluristratificată.*

Georg-Eckert-Institut este singura instituție din Europa care realizează cercetări sistematice, multidisciplinare și aplicate, în domeniul educației și manualelor școlare, pe baza unor abordări și metode din domeniul istoriei și studiilor culturale.

Titlul: *Conferința internațională de lansare a proiectului CA Familii Transnaționale*

Titlul prezentării: Accesul migranților romi la serviciile de sănătate în străinătate și acasă (titlu provizoriu)

Organizator: Cost Action

Țara: Albania

Localitatea: Durres

Perioada: 23/02/2023 - 24/02/2023

Participant: Toma Stefánia

Descriere: În perioada 23-24 februarie 2023, a avut loc conferința internațională a deschidere a proiectului *COST ACTION CA21143 TraFaDy - Transnational family Dynamics in Europe [Dinamica familiilor transnaționale în Europa]*. Stefania Toma (cercetător ISPMN) a participat la lucrările Grupului de Lucru 4, care se centrează pe condițiile de sănătate și bunăstare a familiilor transnaționale. În cadrul mai multor sesiuni s-a discutat situația actuală a cercetării, au fost elaborate instrumente de culegere a datelor (a bazei de date bibliografice), și au fost discutate planurile individuale de cercetare. Despre activitățile proiectului vă puteți informa de pe site-ul: <https://www.cost.eu/actions/CA21143/>

Titlul: *Sănătate și accesul la serviciile de sănătate al migranților romi din România*

Titlul prezentării: Sănătate și Accesul la serviciile de sănătate al migranților romi din România

Țara: Spania

Perioada: 28/03/2023 - 02/05/2023

Participant: Toma Stefănia

Descriere: În perioada 28 martie - 2 mai 2023, Toma Stefănia (cercetător ISPMN) a efectuat un stagiul de cercetare în cadrul proiectului *COST Action CA21143 Transnational family Dynamics in Europe (TraFaDy)*. Instituția gazdă a fost Departamentul de Antropologie Socială a Universității din Granada (Spania). În cadrul acestui stagiul, Toma Stefănia a participat la un workshop, unde a prezentat tema ei de cercetare, a avut întâlniri de consultare cu membrii Departamentului gazdă, și s-a documentat pe tema problemelor metodologice în cercetarea familiilor transnaționale vulnerabile și a dificultăților în implementarea unor politici publice și sociale care să vină în ajutorarea acestor familii. Stagiul de cercetare a fost suportat din bursa oferită de CA21143.

Titlul: *Identificarea și rezolvarea tendințozităților în cercetarea migrației*

Titlul prezentării: Metode de cercetare mixte: cum ajungem la subiecți greu de identificat și subiecți greu de contactat (grupurile etnice și populația dezavantajată)

Organizator: Institutul pentru Studii Sociale Avansate

Țara: Spania

Perioada: 30/03/2023 - 31/03/2023

Participant: Toma Stefănia

Descriere: În perioada 30-31 martie, 2023, Stefănia Toma (cercetător ISPMN) a participat la workshopul intitulat "*Detecting and Mitigating Bias in Migration Research*" organizat de IMISCOE în colaborare cu Institutul de Studii Sociale Avansate din Córdoba și Consiliul Superior pentru Cercetări Științifice din Spania. Scopul întâlnirii a fost de a discuta diferite probleme metodologice în cercetarea migrației, și de a găsi eventuale soluții pentru a reduce multiplele distorsiuni care apar în colectarea, analiza și interpretarea datelor. Stefania Toma (cercetător ISPMN) a vorbit despre "*Romanian Roma Migrants Abroad and at Home: mixed method approaches in surveying hard-to-reach and hard-to-identify populations*". Participarea la acest eveniment a fost finanțată din grantul pentru stagiul de cercetare din cadrul proiectului Cost Action CA21143 TraFaDy.

Linkuri reacții presă:

<https://twitter.com/LailaMOmar/status/1641478610891550732>

Titlul: *Workshop al Museum Europäischer Kulturen*

Titlul prezentării: Systematization and/or depopulation of rural communities? Research questions regarding a Transylvanian village / Szisztematizálás és/vagy vidéki közösségek depopulációja? Kutatási kérdések egy erdélyi falu kapcsán (Sistematizarea și/sau depopularea comunităților rurale? Întrebări de cercetare referitoare la un sat transilvănean).

Organizator: Museum Europäischer Kulturen

Țara: Germania

Localitatea: Berlin

Perioada: 02/04/2023 - 05/04/2023

Participant: Peti Lehel

Descriere: În perioada 3 aprilie-4 aprilie 2023, Peti Lehel (cercetător ISPMN) a participat la întâlnirea de lucru organizată și finanțată de Museum Europaischer Kulturen din Berlin. Peti Lehel a participat la lucrările atelierului și a ținut o prelegere cu titlul: *Systematization and/or depopulation of rural communities? Research questions regarding a Transylvanian village / Szisztematizálás és/vagy vidéki közösségek depopulációja? Kutatási kérdések egy erdélyi falu kapcsán (Sistematizarea și/sau depopularea comunităților rurale? Întrebări de cercetare referitoare la un sat transilvănean).*

Titlul: *Jákob sátrai, Izrael hajlékai. Sokszínű lokális izraelita világok helytörténeti perspektívában a 19-20. század Magyarországon [Corturile lui Iacov. Microcosmosuri complexe evreiești locale în Ungaria secolelor 19-20]*

Titlul prezentării: „Társadalom és gazdaság. Zsidó–magyar együttélés a holokauszttal előtti Kolozsváron” [Societate și economie. Conviețuire evreo-maghiară în Cluj înainte de Holocaust”].

Organizator: Holocaustt Dokumentációs Emlékközpont [Centrul Memorial al Holocaustului]

Țara: Ungaria

Localitatea: Budapesta

Perioada: 17/04/2023 - 18/04/2023

Participant: Gidó Attila

Descriere: În perioada 17–18 aprilie 2023, s-a desfășurat conferința „Jákob sátrai, Izrael hajlékai. Sokszínű lokális izraelita világok helytörténeti perspektívában a 19-20. század Magyarországon” [Corturile lui Iacov. Microcosmosuri complexe evreiești locale în Ungaria secolelor 19-20]. Evenimentul a fost organizat de către Centrul Memorial al Holocaustului din Budapesta și a avut drept scop prezentarea istoriei locale a unor comunități evreiești distruse de Holocaustul din Ungaria. Attila Gidó (cercetător ISPMN) a vorbit despre istoria evreilor din Cluj: „Társadalom és gazdaság. Zsidó–magyar együttélés a holokauszttal előtti Kolozsváron” [Societate și economie. Conviețuire evreo-maghiară în Cluj înainte de Holocaust”]. A prezentat acei indicatori statistici cu ajutorul cărora pot fi analizate distanțele sociale dintre evrei și populația majoritară, respectiv anvergura asimilării și a excluderii.

Linkuri reacții presă:

<https://hdke.hu/event/jakob-satrai-izrael-hajlekai-helytorteneti-konferencia/>

Titlul: *Budapest, én és a holokauszttal [Budapesta, eu și Holocaustul]*

Titlul prezentării: „Budapesta versus Transilvania de Nord: ghettoizare și deportare, 1944”

Organizator: MAZSIHISZ

Țara: Ungaria

Localitatea: Budapesta

Perioada: 19/05/2023

Participant: Gidó Attila

Descriere: Vineri, 19 mai 2023, a avut loc conferința „Budapest, én és a holokauszttal” [Budapesta, eu și Holocaustul]. Evenimentul a fost organizat de către Arhivele și Muzeul Evreiesc din Ungaria, Budapesta. Attila Gidó (cercetător ISPMN) a susținut o prezentare cu titlul „Budapesta versus Transilvania de Nord: ghettoizare și deportare, 1944”, despre etapele ghettoizării evreilor din Transilvania de Nord.

Titlul: „*Táncház 50. A magyarországi táncházmozgalom fél évszázada / Half a Century of the Hungarian Táncház Movement*” (O jumătate de secol a mișcării de tip revival a caselor de dansuri populare din Ungaria)

Titlul prezentării: Kinek a mulatsága? Az erdélyi városi táncházakról a "mindenkori" kultúrpolitika tükrében / Whose Entertainment? On Transylvanian Urban Dance Houses in the Light of Current Cultural Policy (A cui petrecere? Despre mișcarea de tip revival a Caselor de dans popular din Transilvania prin prisma politicilor culturale)

Organizator: Institutul de Muzicologie al Centrului de Cercetare Umaniste al Academiei de Științe a Ungariei din Budapesta

Țara: Ungaria

Localitatea: Budapesta

Perioada: 24/05/2023

Participant: Köncezi Csongor

Descriere: Miercuri, 24 mai 2023, Csongor Köncezi (cercetător ISPMN) a susținut o prelegere cu titlul *Kinek a mulatsága? Az erdélyi városi táncházakról a „mindenkori” kultúrpolitika tükrében* (A cui petrecere? Despre mișcarea de tip revival a Caselor de dans popular din Transilvania prin prisma politicilor culturale) la conferința internațională *Táncház 50. A magyarországi táncházmozgalom fél évszázada / Half a Century of the Hungarian Táncház Movement* (O jumătate de secol a mișcării de tip revival a Caselor de dansuri populare din Ungaria) organizată de către Institutul de Muzicologie al Centrului de Cercetare Umaniste al Academiei de Științe a Ungariei din Budapesta.

Mișcarea de tip revival a Caselor de dans popular (‘Táncház’) din mediul urban poate fi considerată una din cele mai importante mișcări din ultimele decenii. Putem afirma că – din perspectiva contextului socio-cultural al maghiarilor din Transilvania – a avut un impact deosebit. Această prelegere științifică a prezentat modul cum a prins rădăcini în gândirea publică maghiară din Transilvania, cum s-a răspândit această idee a mișcării Táncház în ultimele decenii și cum a încercat (și încearcă și în zilele noastre) politica culturală să clasifice toate acestea într-un model controlat de sus.

Linkuri reacții presă: <https://zti.hu/index.php/hu/hirek-esemenyek/115-2023/1097-tanchaz-50-a-magyarorszagi-tanchazmozgalom-fel-evszazada>
<https://folkradio.hu/folknaptar/esemeny/28687/tanchaz-50-konferencia>

Titlul: *Al XVI-lea Congres SIEF Living Uncertainty [Trăind incertitudinea]*

Titlurile prezentărilor: Home Balloon. The prints of belonging and uncertainty in the international mobility of Romanian Roma - Toma Stefánia

„Autoethnography in Pandemic Times. Challenges and Possible Answers” [Autoetnografie în vremuri de pandemie. Provocări și răspunsuri posibile] - Iulia-Elena Hossu

Moldavian Csángó guest workers’ children in schools abroad and in cases of forced returning: uncertainty of education and integration (Copiii migranți ceangăi în școlile din străinătate: incertitudinea educației și integrării) - Peti Lehel

Organizatori: Academia de Științe a Republicii Cehe, Universitatea Masaryk, Institutul Național de Cultură Populară

Țara: Republica Cehă

Localitatea: Brno

Perioada: 07/06/2023 - 10/06/2023

Participanți: Toma Stefánia, Iulia-Elena Hossu și Peti Lehel

Descriere: În perioada 7-10 iunie 2023, a avut loc în Brno (Republica Cehă) al 16-lea Congres a Societății Internaționale de Etnologie și Folclor (SIEF) intitulat *Living Uncertainty [Trăind incertitudinea]*. Anul acesta gazda Congresului a fost Institutul de Etnologie a Academiei de Științe a Cehiei, Departamentul de Etnologie Europeană a Universității Masaryk și Institutul Național de Folclor. Stefănia Toma (cercetător ISPMN) a organizat un panel cu două secțiuni împreună cu Judit Durst (UCL, Londra și Institutul de Studii ale minorităților, Budapesta) și Gergely Pulay (Institutul de Științe Sociale, Budapesta). Panelul intitulat *Dependence and Livelihood in times of uncertainty [Relații de dependență și trai în vremuri de incertitudine]* a găzduit 9 lucrări centrându-se pe conceptul de relații de dependență, în special cele economice, în perioade de incertitudine și nesiguranță. Lucrările au explorat în primul rând modul în care clientelismul este construit, perceput și negociat. De asemenea, Stefănia Toma a susținut prezentarea intitulată *Home Balloon. The prints of belonging and uncertainty in the international mobility of Romanian Roma*, în cadrul unui alt panel, organizat de Ignacio Fradejas-Garcia (Universitatea Oviedo) și Kristín Loftsdóttir (Universitatea din Islanda). Acest panel s-a organizat în cadrul Grupului de Lucru pe Migrație și Mobilitate. Participarea Stefăniei Toma la acest congres a fost susținută parțial printr-un grant acordat de SIEF.

În cadrul congresului au mai participat cu prezentări Iulia-Elena Hossu și Peti Lehel (cercetători ISPMN). Iulia-Elena Hossu a susținut în cadrul panelului cu titlul „Autoethnography as an (uncertain) methodological experiment: suturing personal and collective experiences”, organizat de Eleonora Narvselius (Universitatea Lund) și Fran Lloyd (Kingston University London), prezentarea cu titlul „Autoethnography in Pandemic Times. Challenges and Possible Answers” [Autoetnografie în vremuri de pandemie. Provocări și răspunsuri posibile]. Lucrarea a explorat posibilitățile pe care utilizarea metodei autoetnografice poate să le deschidă cercetării de tip calitativ ce are ca tematică migrația și familiile transnaționale. Peti Lehel a susținut prelegerea cu titlul *Moldavian Csángó guest workers’ children in schools abroad and in cases of forced returning: uncertainty of education and integration (Copiii migranți ceangăi în școlile din străinătate: incertitudinea educației și integrării)*. Prezentarea a analizat relația dintre migrație și școlarizarea copiilor, problemele și incertitudinile socializării și integrării în cazul familiilor de ceangăi cu copii care locuiesc în străinătate precum și problemele cu care se confruntă copiii în cazurile de întoarcere.

Mai multe detalii la:

<https://www.siefhome.org/congresses/sief2023/programme#search>

Titlul: *Conferința anuală IMISCOE*

Titlul prezentării: „Is the grass greener on the other side? Remittances, return, inequality and changing labour regimes in Romanian agriculture” (Este mai bine totul afară? Remiteri, întoarcere, inegalitate și schimbarea regimului muncii în agricultura românească)

Organizatori: IMISCOE, Universitatea din Varșovia

Țara: Polonia

Localitatea: Varșovia

Perioada: 3-4 iulie 2023

Participant: Anghel Remus

Descriere: În perioada 3-4 iulie 2023, Remus Anghel (cercetător ISPMN) a participat la conferința anuală IMISCOE - rețeaua europeană de cercetare a migrației și etnicității (desfășurată în format hibrid). Conferința de anul acesta a avut titlul „*Migration and inequality. In search of answers and solutions*” (Migrație și

inegalitate În căutarea de răspunsuri și soluții). Conferința a avut loc la Varșovia în perioada 3-6 iulie 2023. Remus Anghel a avut mai multe participări în cadrul conferinței. Studiul în co-autorat cu Lucian Vesalon (conferențiar universitar și Universitatea de Vest din Timișoara) intitulat „*Is the grass greener on the other side? Remittances, return, inequality and changing labour regimes in Romanian agriculture*” (*Este mai bine totul afară? Remiteri, întoarcere, inegalitate și schimbarea regimului muncii în agricultura românească*) a fost prezentat în cadrul conferinței. Luni, 3 iulie 2023, Remus Anghel a participat în calitate de comentator la lansarea cărții „*Migration and Domestic Space: Ethnographies of Home in the Making*” (*Migrația și spațiul domestic. Etnografii despre casă în constituire*), editată de către Paolo Boccagni și Sara Bonfanti și apărută la editura Springer în anul 2023. Totodată, Remus Anghel a participat la workshop-ul intitulat „*Revisiting the ‘new destination’ debate in Europe: Comparing South-North and East -West mobility routes*” (*Rediscutarea „noilor destinații ale migrației” din Europa. Comparând dimensiunile sud-vest și est-vest ale rutelor migratorii*). În cadrul panelului intitulat „*(Intangible) remittances and inequality: A blank spot on the ‘Research Map’*” (*Remiteri (intangibile) și inegalitatea. O zonă neexplorată a peisajului cercetării*) Remus Anghel a fost discutant.

Titlul: *Conferința Internațională “Forms of Inequality and the Legitimacy of Governance” [Forme ale inegalității și legitimitatea autorității]*

Titlul prezentării: “Imported super-diversity. Rurbanization, remotization and social inequalities in Romania” [Super-diversitate importată. Rurbanizare, remotizare și inegalități sociale în România]

Organizator: International Urban Symposium (IUS) la Montecatini Terme, Italia

Țara: Italia

Localitatea: Montecatini Terme

Perioada: 27/07/2023 - 01/08/2023

Participant: Toma Stefánia

Descriere: În perioada 28-31 iulie 2023, Toma Stefánia (cercetător ISPMN) a participat la conferința internațională „Forms of Inequality and the Legitimacy of Governance” [Forme ale inegalității și legitimitatea guvernării] organizată de International Urban Symposium (IUS) la Montecatini Terme, Italia. Scopul conferinței a fost acela de a avea discuții pe tema diferitelor forme ale inegalității din perspectiva cercetărilor etnografice. Câteva dintre temele abordate pe parcursul dezbaterilor: sănătate, educație, venituri, inegalități spațiale, piața muncii, discriminare, respectiv modul în care guvernarea (administrația) este în măsură să adreseze inegalitățile în aceste domenii. În cele patru zile participantei au discutat studii de caz din Statele Unite, Marea Britanie, Indonezia, Etiopia, Brazilia, China, Portugalia, Ungaria, România și alte state. Toma Stefánia, împreună cu Manuela Maria Mendes (CIES-ISCTE și ISCSP-UL, Portugalia) a organizat o secțiune cu titlul: „Spatial and social inequalities during (and post) COVID-19” [Inegalități spațiale și sociale în timpul și după pandemia COVID-19]. Toma Stefánia a susținut o prezentare cu titlul „Imported super-diversity. Rurbanization, Remotization and Social Inequalities in Romania”.

<https://www.internationalurbansymposium.com/events/2023-2/>

Titlul: *City, Cinema and Media: Baltic Sea Region Film conference (Oraș, cinema și media: conferința de film în regiunea Mării Baltice)*

Titlul prezentării: Film cultures at the Transilvania International Film Festival (Culturile de film la Festivalul Internațional de Film Transilvania (TIFF))

Organizatori: Lithuanian Academy of Music and Theatre, Lithuanian Culture Research Institute, Media Education and Research Centre “Meno avilys”

Țara: Lituania

Localitatea: Vilnius

Perioada: 20/10/2023 - 21/10/2023

Participant: Virginás Péter

Descriere: În perioada 20-21 octombrie 2023, Virginás Péter (cercetător ISPMN) a participat la conferința internațională *City, Cinema and Media: Baltic Sea Region Film conference (Oraș, cinema și media în regiunea Mării Baltice)*. Desfășurat în format hibrid, evenimentul a avut loc la Centrul de Cercetare și Media „Meno avilys” din Vilnius, Lituania, co-organizatori fiind Lithuanian Academy of Music and Theatre și Lithuanian Culture Research Institute. În cadrul conferinței Virginás Péter a susținut o prezentare în limba engleză intitulată *Film cultures at the Transilvania International Film Festival (Culturile de film la Festivalul Internațional de Film Transilvania (TIF))*.

Titlul: *Workshop internațional, Contesting Identities of Roma and Muslims - Multiple Discrimination and Various Strategies of Inclusion (Contestarea identitatilor romilor și musulmanilor-Discriminare multipla si variate strategii de incluziune), Belgrad, Serbia, 1 noiembrie 2023.*

Titlurile prezentărilor: Global, Autochthonous and New Muslims. Islamophobia and Anti-Gypsism în Romania (Musulmani noi, globali, autohtoni. Islamofobie și romofobie în România). - Adriana Cupcea - Fosztó László

Old wine in new bottles? How to interpret the emerging Islamophobia and Romaphobia within the postsocialist Central and South-Eastern Europe (Vin vechi în sticle noi: Cum să interpretăm islamofobia și rasismul anti-rom în contextul postsocialist din Europa Centrala și de Sud-Est).

Organizator: Universitatea Belgrad (Serbia)

Țara: Serbia

Localitatea: Belgrad

Perioada: 03/11/2023 - 04/11/2023

Participanți: Fosztó László, Adriana Cupcea

Descriere: În perioada 2-3 noiembrie 2023, Adriana Cupcea și László Fosztó (cercetători ISPMN) au participat la **workshop-ul internațional**, *Contesting Identities of Roma and Muslims - Multiple Discrimination and Various Strategies of Inclusion (Contestarea identităților romilor și musulmanilor-Discriminare multiplă și variate strategii de incluziune)*, Belgrad, Serbia. László Fosztó a prezentat lucrarea: *Old wine in new bottles? How to interpret the emerging Islamophobia and Romaphobia within the postsocialist Central and South-Eastern Europe (Vin vechi în sticle noi: Cum să interpretăm islamofobia și rasismul anti-rom în contextul postsocialist din Europa Centrala și de Sud-Est)*. Adriana Cupcea a prezentat lucrarea cu titlul *Global, Autochthonous and New Muslims. Islamophobia and Anti-Gypsism in Romania (Musulmani noi, globali și autohtoni. Islamofobie și rasism anti-rom în România)*. Lucrările conferinței vor fi incluse într-un volum colectiv despre islamofobie și rasism anti-rom, care va apărea anul următor la o editură internațională.

3. Evenimente în cadrul ISPMN, organizate în afara proiectelor anuale

Numele evenimentului: *Lansare de carte*

Tip eveniment: Lansare de carte

Responsabil organizare ISPMN: Plainer Zsuzsa

Instituții partener: UBB Facultate de Sociologie (România)

Locația: UBB Facultatea de Sociologie

Perioada: 15/05/2023

Descriere: Luni, 15 mai 2023, ISPMN în colaborare cu Facultatea de Sociologie și Asistență Socială, Universitatea Babeș-Bolyai, au organizat lansarea cărții autorului Székedi Levente: *Limitele supraviețuirii. Sociologia maghiară din Transilvania după 1945*, volum apărut la Editura ISPMN. Cartea a fost prezentată de dr. Marius Lazăr, conferențiar UBB. Evenimentul a fost moderat de Plainer Zsuzsa, cercetător ISPMN.

Numele evenimentului: *Tabăra istoricilor ediția a 4-a*

Tip eveniment: tabara

Responsabil organizare ISPMN: Gidó Attila

Instituții partener: Institutul de Cercetare a Minorităților Etnice și Naționale al Academiei Științifice Maghiare (Ungaria)

Locația: Remetea

Perioada: 31/08/2023 - 03/09/2023

Descriere: Evenimentul este tabăra anuală a istoricilor de limba maghiară din Transilvania.

Numele evenimentului: *Prelegere publică a lui László Csősz „Mapping the Genocide of the Roma in Hungary” [Cartografierea genocidului romilor din Ungaria]*

Tip eveniment: Prelegere invitat

Responsabil organizare ISPMN: Gidó Attila

Partener: Institutul pentru Studii de Holocaust și Genocid în cadrul FSPAC UBB (România)

Locația: Cluj-Napoca

Perioada: 23/11/2023

Descriere: Joi, 23 noiembrie 2023, ISPMN în colaborare cu Institutul pentru Studii de Holocaust și Genocid în cadrul Facultății de Științe Politice, Administrative și ale Comunicării a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca a organizat o prelegere publică cu titlul „Mapping the Genocide of the Roma in Hungary” [Cartografierea genocidului romilor din Ungaria]. Evenimentul a avut loc la FSPAC. Invitatul a fost László Csősz (istoric și arhivist la Muzeul și Arhivele Evreiești din Ungaria, Budapesta) care a vorbit despre soarta romilor în timpul Holocaustului din Ungaria.

Cap VI. Prezențe în mass-media

Autor: Gidó Attila

Data: 26/01/2023

Numele organului de presă: Radio Cluj, secțiunea în limba maghiară

Numele participantului: Gidó Attila

Titlul emisiunii: Tetőterasz [Terasă pe acoperiș]

Tema dezbătută: **Joi, 26 ianuarie 2023**, cu ocazia Zilei Internaționale de Comemorare a Victimelor Holocaustului, Attila Gidó (cercetător ISPMN) a fost invitatul emisiunii *Tetőterasz* [Terasă pe acoperiș], Radio Cluj, secțiunea în limba maghiară. În cadrul emisiunii s-a discutat despre stadiul cercetărilor referitoare la Holocaustul din teritoriile controlate de statul român și cel maghiar în timpul celui de-al Doilea Război Mondial.

URL: <http://www.kolozsvariradio.ro/2023/01/27/vannak-meg-feher-foltok/>

Autor: Gidó Attila

Data: 27/01/2023

Numele organului de presă: TVR Cluj

Numele participantului: Gidó Attila

Titlul emisiunii: Erdélyi Figyelő [Observator transilvan]

Tema dezbătută: **Vineri, 27 ianuarie 2023**, cu ocazia Zilei Internaționale de Comemorare a Victimelor Holocaustului, Attila Gidó (cercetător ISPMN) a fost invitatul emisiunii *Erdélyi Figyelő* [Observator transilvan], TVR Cluj. În cadrul emisiunii s-a discutat despre semnificația zilei de comemorare, respectiv despre lagărele de exterminare și de muncă naziste.

URL: <https://www.facebook.com/100050001168484/videos/532389408870021>

Autor: Fosztó László

Data: 27/01/2023

Numele organului de presă: Radio România Cluj, redacția în limba maghiară

Numele participantului: Fosztó László

Titlul emisiunii: Tetőterasz (Terasă pe acoperiș)

Tema dezbătută: **Vineri, 27 ianuarie 2023**, László Fosztó (cercetător ISPMN) a fost invitat la studioul Radio România Cluj, redacția în limba maghiară, în cadrul emisiunii *Tetőterasz* (Terasă pe acoperiș), redactor István Rostás-Péter. Tema emisiunii a fost lansarea proiectului intitulat: „Barometrul nostalgiei comuniste” de către Institutul de Investigare a Crimelor Comunismului și Memoria Exilului Românesc (IICCMER). În cadrul emisiunii s-au discutat cauzele care stau la baza unei nostalгии a unor categorii sociale și grupuri generaționale față de regimul Ceaușescu, totodată și consecințele potențiale ale unei astfel de nostalгии.

URL: <http://www.kolozsvariradio.ro/2023/01/27/nosztalgiamero-barometer/>

Autor: Fosztó László

Data: 05/02/2023

Numele organului de presă: TVR emisiunea Alte Minorități

Numele participantului: Fosztó László

Titlul emisiunii: Info Etnic

Tema dezbătută: **Duminică, 5 februarie 2023**, László Fosztó (cercetător ISPMN) a participat la dezbaterile live la TVR Info Etnic emisiunea Alte Minorități cu tema

Rasism și xenofobie. Din galerie, în societate. Alături de cele două gazde, Teodora Drăgoi și Boris Velimirovici, au participat invitații: Asztalos Csaba - președinte al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării din România, Laczikó Enikő - secretar de stat în cadrul Departamentului pentru Relații Interetnice, Mircea Toma - membru în Consiliul Național al Audiovizualului și László Fosztó (cercetător ISPMN). Actualitatea emisiunii a fost dată de manifestările xenofobe pe stadioanele de fotbal și mesajele galeriilor adresate împotriva minorității maghiare și a echipei din Sfântu Gheorghe, județul Covasna.

URL: http://stiri.tvr.ro/emisiunea-info-etnic-rasism-i-xenofobie-din-galerie-in-societate-dezbaterea-live-este-duminica-ora-11-00-la-tvr-info_924047.html

Autor: Fosztó László

Data: 07/03/2023

Numele organului de presă: TVR Cluj,

Numele participantului: Fosztó László

Titlul emisiunii: Observatorului Transilvan

Tema dezbătută:

Martți, 7 martie 2023, László Fosztó (cercetător ISPMN) a fost invitat la o emisiune TVR Cluj, *Observatorului Transilvan*, în cadrul căreia a discutat despre semnificația Zilei Dezrobirii Romilor sărbătorită anual la data de 20 februarie, respectiv știrea potrivit căreia organizația roma dau în judecată BOR pentru că nu-și asumă răspunderea în menținerea robiei.

URL: <https://www.facebook.com/tvrcluj/videos/987184909332907>

Autor: Jakab Albert Zsolt

Data: 15/03/2023

Numele organului de presă: Duna TV

Numele participantului: Jakab Albert Zsolt

Titlul emisiunii: [Să ne trezim și să ne ținem de mână...] - În urma revoluției din 1848-49 și a luptei pentru libertate din Transilvania] „Ébredjünk és fogjunk kezet...” - Az 1848-49-es forradalom és szabadságharc nyomában Erdélyben

Tema dezbătută: Film documentar despre evenimentele și memoria revoluției din 1848-49. Regizor: Maksay Ágnes, producător: Video Pontes, Cluj, 2023.

URL: <https://mediaklikk.hu/video/ebredjunk-es-fogjunk-kezet-az-1848-49-es-forradalom-es-szabadsagharc-nyomaban-erdelyben/>

Autor: Fosztó László

Data: 17/03/2023

Numele organului de presă: Radio România studioul teritorial Târgu Mureș

Numele participantului: Fosztó László

Titlul emisiunii: Actualitate

Tema dezbătută: Vineri, 17 martie 2023, László Fosztó (cercetător ISPMN) a vorbit la Radio România, studioul teritorial Târgu-Mureș, despre scrisoarea Patriarhiei Ortodoxe semnată și de alți reprezentanți ai cultelor religioase și trimisă Ministerului Educației. Printre altele, subsemnații solicită ca „diversitatea” să nu mai fie definită în proiectul Legii învățământului, iar profesorii să nu mai fie obligați să o promoveze, respectiv ca sintagma „orientare sexuală” să fie ștearsă din document. László Fosztó a argumentat că diversitatea este o valoare care trebuie păstrată în textul legii pentru garantarea drepturilor omului și a pluralismului cultural.

URL: <https://www.marosvasarhelyiradio.ro/hirek/hittan-mint-erettsegi-tantargy-szukseg-van-erre/>

Autor: Fosztó László

Data: 29/03/2023

Numele organului de presă: Radio România studioul teritorial Târgu Mureș

Numele participantului: Fosztó László

Titlul emisiunii: Departamentul seral (Esti tagozat)

Tema dezbătută: **Miercuri, 29 martie 2023**, László Fosztó (cercetător ISPMN) a fost invitat al studioului teritorial Târgu-Mureș, Radio România, în cadrul emisiunii de noapte Departamentul seral (Esti tagozat). Tema discuției a fost relația Stat-Biserică în România. La dialog au mai participat teologul Liviu Jiteanu, istoricul Tamási Zsolt. Gazdele emisiunii au fost redactorii Farkas István și Szász Attila.

URL: <https://www.facebook.com/marosvasarhelyi.radio/videos/616296456616016>

Autor: Fosztó László

Data: 07/04/2023

Numele organului de presă: Szabadság (Libertatea), cotidian Clujean în limba maghiară

Numele participantului: Fosztó László

Titlul emisiunii: Szempont

Tema dezbătută: **Vineri, 7 aprilie 2023**, László Fosztó (cercetător ISPMN) a publicat un **articol** de opinie în cotidianul Clujean în limba maghiară *Szabadság* (Libertatea). Articolul este intitulat *Pluralism în Transilvania. Cine îl vede ca eșec? Și de ce?* (Erdélyi pluralizmusról. Kinek mi számít bukásnak?), și este o reacție la un articol polemic publicat de același ziar care a descris dezbaterile în cadrul unui grup restrâns pe o platformă de socializare ca „eșuat urât” extrapolând presupusul eșec al pluralismului în viața publică în general. Argumentul articolului publicat de László Fosztó discută pe de o parte continuitatea și chiar accentuarea diversității în societatea din România, iar pe de altă parte răspunsurile unor elite locale sau regionale care merg în direcția polarizării și radicalizării argumentelor, și pluralismul în sfera publică ce rămâne o valoare care merită cultivată în acest context.

URL: <http://szabadsag.ro/-/erdelyi-pluralizmusrol-kinek-mi-szamit-bukasnak->

Autor: Fosztó László

Data: 09/04/2023

Numele organului de presă: TVR Info

Numele participantului: Fosztó László

Titlul emisiunii: Info Etnic, Alte minorități

Tema dezbătută: **Duminică, 9 aprilie 2023**, László Fosztó (cercetător ISPMN) a fost invitat la **emisiunea** *Info Etnic* la TVR. Tema emisiunii a fost *Diversitatea, un concept în pericol?* Gazdele emisiunii, Teodora Drăgoi și Boris Velimirovici, au propus un dialog despre conceptul de diversitate etnică, religioasă și culturală, în 2023, în România multietnică. Discuția are ca punct de plecare recenta declarație a Ligiei Deca, ministrul Educației, care asigură că “diversitatea sexuală” nu va fi menționată în noile legi ale educației. Au participat la discuție și filosofi, sociologi, reprezentanți ai părinților și ai elevilor.

Video: <https://www.facebook.com/AlteMinoritati/videos/757438429425747/>

URL: http://stiri.tvr.ro/info-etnic-diversitatea-un-concept-in-pericol-dezbaterea-live-este-duminica-de-la-ora-11-00-la-tvr-info_928628.html

Autor: Fosztó László

Data: 11/04/2023

Numele organului de presă: RTV Cluj, Emisiunea în limba maghiară

Numele participantului: Fosztó László

Titlul emisiunii: Terasa de pe acoperiș (redactor István Rostás Péter)

Tema dezbătută: **Marți, 11 aprilie 2023**, László Fosztó (cercetător ISPMN) a fost invitat în emisiunea *Terasa de pe acoperiș* (redactor István Rostás Péter) la Radio România, Cluj. Tema emisiunii a fost Ziua Internațională a Romilor și discuțiile s-au axat pe semnificația zilei și istoria mobilizării politice a romilor din Europa în context global.

URL: <http://www.kolozsvariradio.ro/2023/04/12/aprilis-8-opre-roma/>

Autor: Fosztó László

Data: 13/04/2023

Numele organului de presă: Radio Pata

Numele participantului: Fosztó László

Titlul emisiunii: ‘Romii în Europa’

Tema dezbătută: **Joi, 13 aprilie 2023**, László Fosztó (cercetător ISPMN) a fost invitat la emisiune Radio Pata cu tema „Romii în Europa”. Discuția s-a derulat sub forma unui dialog cu reportera Linda Greta Zsiga și redactorul István Szakáts, în care s-au abordat teme despre condiția și probleme romilor în diferitele țări ale Uniunii Europene și despre procesele recente prin care romii din Europa au devenit o minoritate transnațională.

URL: <https://www.facebook.com/events/1911647755840635/?ref=newsfeed>

Autor: Fosztó László

Data: 17/04/2023

Numele organului de presă: Transtelex, portal clujean în limba maghiară

Numele participantului: Fosztó László

Titlul emisiunii: Vélemény: O Dezvăluire Majoră sau doar un pic de propagandă de extremă dreaptă?

Tema dezbătută: **Luni, 17 aprilie 2023**, László Fosztó (cercetător ISPMN) a publicat un **articol** pe portalul Clujean în limba maghiară Transtelex. Articolul intitulat *O Dezvăluire Majoră sau doar un pic de propagandă de extremă dreaptă?* abordează problema invitării unui autor de teorii conspiraționiste, membru într-un partid extremist din Ungaria, să prezinte un discurs în cadrul Teatrului Maghiar de Stat, Cluj (evenimentul a fost amânat deocamdată). Articolul apare ca parte a unei dezbateri publice despre rolul teoriilor conspiraționiste în viața publică și a prezentat argumentul central că astfel de „teorii” nu ajută decât la subminarea încrederii sociale și ocultarea proceselor și structurilor sociale relevante.

URL: <https://transtelex.ro/velemeney/2023/04/17/a-nagy-leleplezes-vagy-csak-egy-kis-szelsojobb-propaganda-drabik-janos-kolozsvaron>

Autor: Iulia-Elena Hossu

Data: 18/04/2023

Numele organului de presă: LiterNet

Numele participantului: Iulia-Elena Hossu

Titlul emisiunii: Cronică de film documentar

Tema dezbătută: Un condiment cu valoare identitară - Foragers / Culegătorii de za'atar / Al-Yad Al-Khadra la One World Romania, 2023

URL: <https://agenda.liternet.ro/articol/27271/Iulia-Hossu/Un-condiment-cu-valoare-identitara-Foragers-Culegatorii-de-zaatar-Al-Yad-Al-Khadra-la-One-World-Romania-2023.html>

Autor: Fosztó László

Data: 19/04/2023

Numele organului de presă: Radio România studioul teritorial Târgu Mureș

Numele participantului: Fosztó László

Titlul emisiunii: Să ne înțelegem (Értsünk szót), redactor Boróka Parászka

Tema dezbătută: **Miercuri, 19 aprilie 2023**, László Fosztó (cercetător ISPMN) a participat la o discuție radiofonică cu Boróka Parászka, redactor Radio România, Târgu-Mureș, în cadrul emisiunii *Să ne înțelegem* (Értsünk szót). Tema emisiunii a fost problemele legate de proliferarea teoriilor conspiraționiste în mediul online și efectele nefaste ale acestora asupra societății din România. Emisiunea a abordat și probleme legate de metodele științelor sociale în cercetarea acestui fenomen.

URL: https://www.marosvasarhelyiradio.ro/musorok_kategoria/ertsunk-szot/

Autor: Fosztó László

Data: 23/04/2023

Numele organului de presă: TVR Info

Numele participanților: Fosztó László, Adriana Cupcea

Titlul emisiunii: Info Etnic, Alte minorități

Tema dezbătută: **Duminică, 23 aprilie 2023**, Adriana Cupcea și László Fosztó (cercetători ISPMN) au participat la emisiunea Info Etnic la TVR. Tema emisiunii a fost: *Islamofobia, eliminarea „diversității” din Legile educației și legislația privind infracțiunile motivate de ură*. Gazdele emisiunii au fost Teodora Drăgoi și Boris Velimirovicin, iar invitații acestei ediții au fost: Muurat Iusuf, Muftiul Cultului Musulman din România, conf. univ. dr. Cătălin Raiu, membru CNCDD, Adriana Cupcea și László Fosztó. Fosztó László a discutat tema transunerii corecte a legislației europene privind discursurile de incitare la ură și infracțiunile motivate de ură, iar Adriana Cupcea a discutat în calitate de autor, concluziile capitolului pe România, din cadrul Raportului European privind Islamofobia (2022).

URL: http://stiri.tvr.ro/info-etnic-islamofobia-eliminarea-diversita-ii-din-legile-educa-iei-i-legisla-ia-privind-infrac-iunile-motivate-de-ura-dezbaterea-este-duminica-de-la-ora-11-00-la-tvr-info_929506.html

Video: <https://www.facebook.com/watch/?v=529235512754889>

Autor: Kiss Ágnes

Data: 29/04/2023

Numele organului de presă: Újvárad

Numele participantului: Kiss Ágnes

Titlul emisiunii: Mindent átnéztek, ami papír volt, s nyomtattak rá valamit. [S-au uitat la tot ce-i hârtie și s-a tipărit ceva pe ea]

Tema dezbătută: Discuție între Kiss Ágnes și Szűcs László despre cartea *Finomhangolás* (Kolozsvár: Kriterion-EME, 2022) semnată de Kiss Ágnes, *Cenzori și mecanisme cenzurii comuniste*.

URL: <https://www.ujvarad.ro/lapszamok/ujvarad-aprilisi-ajanlo/>

Autor: Székely István

Data: 03/05/2023

Numele organului de presă: transtelex.ro

Numele participanților: Kiss Tamás și Székely István Gergő

Titlul emisiunii: Transtelex Dialóg

Tema dezbătută: **Miercuri, 3 mai 2023**, a avut loc o nouă ediție din seria evenimentelor „Transtelex Dialóg”, organizate de portalul de știri transtelex.ro, tema dezbătută fiind cel de-al 16-lea Congres al UDMR, care a avut loc la Timișoara în perioada 28-29 aprilie 2023. Discuția a avut loc în cafeneaua Planetarium din Cluj, cu participarea lui Kiss Tamás și Székely István Gergő (cercetători ISPMN), precum și a profesorului de științe politice Salat Levente (UBB FSPAC). Rezumatul dezbaterii (în limba maghiară) poate fi accesat la adresa web:

<https://transtelex.ro/kozelet/2023/05/04/transtelex-dialog-rmdsz-erdely-politika>

URL: <https://transtelex.ro/kozelet/2023/05/04/transtelex-dialog-rmdsz-erdely-politika>

Autor: Fosztó László

Data: 03/05/2023

Numele organului de presă: Szabadság (Libertatea), cotidian Clujean în limba maghiară

Numele participantului: Fosztó László

Titlul emisiunii: Contribuție polifonică (Hozzászólás több szólamban)

Tema dezbătută: Miercuri, 3 mai 2023, în cotidianul clujean de limbă maghiară Szabadság (Libertatea) a apărut un colaj de opinii sub titlul *Contribuție polifonică (Hozzászólás több szólamban)* prin care autorii (Péter Eckstein-Kovács, Attila Gáspárik, László Nándor Magyarai și László Fosztó) analizează diferite domenii de politici publice cu implicații asupra minorităților și exprimă opinia lor profesională despre abordările necesare. Contribuția a fost publicată pentru întâmpinarea și îmbunătățirea abordărilor pregătite și adoptate de Congresul Uniunii Democratice Maghiare din România (Timișoara, 28-29 aprilie 2023). László Fosztó a scris despre nevoia îmbunătățirii abordării cu privire la incluziunea socială a romilor, domeniu despre care UDMR a abordat o declarație politică (<https://rmdsz.ro/upload/RMDSZ-Nyilatkozat-2023.pdf>) la congres.

URL: <http://szabadsag.ro/-/hozzaszolas-tobb-szolamban>

Autor: Fosztó László

Data: 03/05/2023

Numele organului de presă: Radio România studioul teritorial Târgu Mureș

Numele participantului: Fosztó László

Titlul emisiunii: Actual (Naprakész), redactor István Farkas

Tema dezbătută: **Miercuri, 3 mai 2023**, László Fosztó (cercetător ISPMN) a fost invitat la Radio România studioul teritorial Târgu-Mureș, redacția în limba maghiară, emisiunea Actual (Naprakész), redactor István Farkas. Tema discuției a fost declarația politică adoptată de congresul UDMR despre integrarea romilor. László Fosztó a vorbit despre nevoia de o abordare complexă și care să aibă în vedere dezavantajele structurale, reprezentările și prejudecățile negative și modelele, rutinele de interacțiuni inegale. Schimbările trebuie să vizeze toate aceste domenii.

URL:

<https://open.spotify.com/episode/3vEmXfAUfjr08xGabRiaNb?si=315265b4fb764600>

Autor: Fosztó László

Data: 03/05/2023

Numele organului de presă: Erdélyi TV, televiziune regională

Numele participantului: Fosztó László

Titlul emisiunii: 24Plusz, emisiunea de seară, redactor István Farkas

Tema dezbătută: **Miercuri, 3 mai 2023**, László Fosztó (cercetător ISPMN) a fost invitat la emisiunea de seară 24Plusz a televiziunii regionale Erdélyi Tévé, redactor István Farkas. Împreună cu Péter János Makkai, Secretar de Stat la Ministerul Muncii și Solidarității Sociale, a vorbit despre nevoia îmbunătățirii abordării cu privire la incluziunea socială a romilor.

Facebook: <https://www.facebook.com/erdelyitv/videos/3042650369363902>

URL: <https://www.youtube.com/watch?v=7PJCsKli4fk>

Autor: Fosztó László

Data: 08/06/2023

Numele organului de presă: Új Kafé

Numele participantului: Fosztó László

Titlul emisiunii: Revista de literatură și artă fotografică

Tema dezbătută: **Joi, 8 iunie 2023**, *Revista de literatură și arta fotografică* a publicat un interviu cu László Fosztó (cercetător ISPMN), redactor Tamás Gergely. Interviul cuprinde o discuție despre utilizarea fotografiilor în mediul cotidian, pe platformele de socializare și în contextul cercetării sociale. László Fosztó prezintă prin exemple personale semnificațiile și utilitatea folosirii imaginilor fotografice, precum și limitele de interpretare a imaginilor ilustrative a textelor.

URL: <https://ujkafe.website/?p=104594>

Autor: Fosztó László

Data: 18/06/2023

Numele organului de presă: TVR Info

Numele participantului: Fosztó László

Titlul emisiunii: Info Etnic, Alte minorități

Tema dezbătută: **Duminică, 18 iunie 2023**, László Fosztó (cercetător ISPMN) a fost invitat la emisiunea Info Etnic la TVR Info. Tematica emisiunii „Cu și fără minorități la guvernare” marcând schimbările la nivelul coaliției guvernamentale. Pe lângă redactorii emisiunii Teodora Drăgoi și Boris Velimirovici la dezbateri au participat Roxana Zamfirescu, jurnalist TVR, Varujan Pambuccian, liderul grupului parlamentar al minorităților naționale și László Fosztó (cercetător ISPMN).

Video: <https://www.tvrplus.ro/emisiuni/info-etnic-130-0>

URL: https://stiri.tvr.ro/info-etnic-cu-si-fara-minoritati-la-guvernare_933225.html

Autor: Kiss Ágnes

Data: 19/06/2023

Numele organului de presă: Hepehupa

Numele participantului: Kiss Ágnes

Titlul emisiunii: Könyvbemutató beszélgetés. Kiss Ágnes könyvének ismertetése Zilahon [Discuție la prezentare de care. Prezentarea cărții lui Kiss Ágnes la Zaláu]

Tema dezbătută: Discuție între Kiss Ágnes și istoricul László László despre cartea Finomhangolás (Kolozsvár: Kriterion-EME, 2022) semnată de Kiss Ágnes

Autor: Fosztó László

Data: 22/06/2023

Numele organului de presă: RTV Cluj, Emisiunea în limba maghiara

Numele participantului: Fosztó László

Titlul emisiunii: Terasa de pe acoperiș

Tema dezbătută Joi, 22 iunie 2023, László Fosztó (cercetător ISPMN) a fost invitat la emisiunea *Terasa de pe acoperiș*, gazda emisiunii fiind István Rostás Péter la Radio România, Cluj. Emisiunea a fost prilejuită de adoptarea unei legi prin care se înființează Muzeul Național de Istorie și Cultură a Romilor din România. Discuția a conturat principalele motive de creare a acestui muzeu în contextul național, european și global.

<http://www.kolozsvariradio.ro/2023/06/20/muzeumot-hoznak-letre-a-romaniai-romak-tortenelmenek-es-kulturajanak/>

URL: <http://www.kolozsvariradio.ro/2023/06/24/majdnem-attores/>

Autor: Fosztó László

Data: 14/07/2023

Numele organului de presă: TVR Info

Numele participantului: Fosztó László

Titlul emisiunii: Info Etnic

Tema dezbătută: Duminică, 14 iulie 2023, László Fosztó (cercetător ISPMN) a fost invitat la emisiunea Info Etnic la TVR Info. Tema discuțiilor a fost noile tensiuni în Valea Uzului. Dezbateră a revenit în atenția opiniei publice din cauza tensiunilor de la Cimitirului Eroilor din Valea Uzului, județul Harghita. La discuție, alături de cele două gazde, Teodora Drăgoi și Boris Velimirovici, au participat: istoricul Adrian Cioroianu, președintele Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării Asztalos Csaba și Fosztó László, cercetător ISPMN.

URL: http://stiri.tvr.ro/info-etnic-noi-tensiuni-in-valea-uzului-dezbateră-live-este-duminica-ora-11-00-la-tvr-info_934966.html

Autor: Fosztó László

Data: 30/07/2023

Numele organului de presă: TVR Info

Numele participantului: Fosztó László

Titlul emisiunii: Info Etnic

Tema dezbătută: Duminică, 30 iulie 2023, László Fosztó (cercetător ISPMN) a fost invitatul emisiunii Info Etnic la TVR Info. Tematica emisiunii s-a concentrat pe discursul premierului maghiar Viktor Orbán de la Universitatea Liberă de Vară, Băile Tușnad. Teodora Drăgoi și Boris Velimirovici au readus în atenția publicului faptul că în vara anului trecut, elementul cel mai intens disputat de presă a fost dat de ideea referitoare la „amestecarea raselor umane”. Anul acesta tema „unităților teritorial-administrative inexistente în România” a iritat deopotrivă lideri politici din România și de la Bruxelles. Tema a fost dezbătută cu prof. Marius Turda, Oxford Brookes University, prof. Sergiu Mișcoiu, Facultatea de Studii Europene UBB și Fosztó László, cercetător ISPMN.

URL: http://stiri.tvr.ro/info-etnic-vremea-pacii-de-la-tusnad-si-samudaripen-dezbateră-este-duminica-30-iulie-de-la-ora-11-00-la-tvr-info_935949.html

Autor: Fosztó László

Data: 02/08/2023

Numele organului de presă: Studioului teritorial Târgu Mureș Radio România

Numele participantului: Fosztó László

Titlul emisiunii: Emisiunea în limba maghiară

Tema dezbătută: Miercuri, 2 august 2023, László Fosztó (cercetător ISPMN) a fost invitat la emisiunea în limba maghiară a studioului teritorial Târgu-Mureș Radio România. Tema emisiunii a fost Holocaustul Romilor. Ziua de 2 august 1944 este ziua exterminării taberei de romi din Auschwitz, zi care este comemorată ca Ziua Europeană a Comemorării victimelor acestui genocid în Uniunea Europeană.

URL: <https://www.marosvasarhelyiradio.ro/hirek/ma-van-a-roma-holokauszt-napja-2/>

Autor: Fosztó László

Data: 07/09/2023

Numele organului de presă: Klubradió

Numele participantului: Fosztó László

Titlul emisiunii: La margine de drum (Útszélien - Józsa Márta mûsora)

Tema dezbătută: Joi, 7 septembrie 2023, Fosztó László (cercetător ISPMN) a fost invitat la emisiunea „La marginea drumului” (Útszélien) la postul de radio Klubradio din Budapesta. Tema emisiunii a fost incluziunea romilor din România, în special cu privire la relațiile dintre maghiari și romi din Transilvania.

URL: <https://www.klubradio.hu/archivum/utszelen-2023-szeptember-07-csutortok-1500-35546>

Autor: Gidó Attila

Data: 14/09/2023

Numele organului de presă: TVR Cluj

Numele participantului: Gidó Attila

Titlul emisiunii: Erdélyi Figyelő [Observator transilvan]

Tema dezbătută: Joi, 14 septembrie 2023, Attila Gidó (cercetător ISPMN) a fost invitatul emisiunii în limba maghiară *Observatorul Transilvan* a TVR Cluj. În cadrul emisiunii a vorbit despre predarea materiei Istoria evreilor. Holocaustul în școli. În data de 9 august a fost aprobat Ordinul Ministerului Educației privind aprobarea programei școlare pentru această disciplină care urmează să fie predată în licee (clasa a XI-a) și în școli profesionale (clasa a XII-a).

URL:

https://www.youtube.com/watch?v=Fxjje_0EQNo&ab_channel=ErdelyiFigyelo

Autor: Anghel Remus

Data: 14/09/2023

Numele organului de presă: Radio România Internațional

Numele participantului: Anghel Remus

Titlul emisiunii: România. Dialog direct

Tema dezbătută: Joi, 14 septembrie 2023, Remus Gabriel Anghel (cercetător ISPMN) a acordat un interviu pentru Radio România Internațional în cadrul emisiunii „România. Dialog direct” despre conferința RoMig (rețeaua românească de migrație). Interviul a tratat atât subiectul conferinței RoMig, cât și rezultatele cercetărilor pe tema migrație-agricultură și rolul membrilor comunității rome în această relație.

Autor: Anghel Remus

Data: 21/09/2023

Numele organului de presă: Adevărul

Numele participantului: Anghel Remus

Titlul emisiunii: România, El Dorado pentru angajații asiatici

Tema dezbătută: **Joi, 21 septembrie 2023**, Remus Gabriel Anghel (cercetător ISPMN) a acordat un interviu pentru ziarul *Adevărul* referitor la sosirea imigranților din Asia de Sud-Est. Articolul care a rezultat se intitulează România, *El Dorado pentru angajații asiatici. De ce îi preferă patronii români*. În linii mari sunt expuse cauzele pentru care sosesc migranții din Asia și se conturează câteva dintre consecințele acestei migrații.

Autor: Adriana Cupcea

Data: 18/10/2023

Numele organului de presă: TVR1

Numele participantului: Adriana Cupcea

Titlul emisiunii: Convietauri

Tema dezbătută: Proiectul de cercetare finanțat de Fundația Gerda Henkel, An Invisible Minority. The Turkish Muslim Roma in Dobruja (Romania)/O minoritate invizibilă. Roma musulmană turcă în Dobrogea (România).

URL: <https://www.facebook.com/AlteMinoritati/videos/629012342771494>

Autor: Fosztó László

Data: 31/10/2023

Numele organului de presă: Forum - Grupul de Cercetări Regionale și Antropologice

Numele participantului: Fosztó László

Titlul emisiunii: Soarta localităților mici care nu sunt centre de comune în zona Secuimii

Tema dezbătută: Miercuri, 8 noiembrie 2023, a fost publicată o versiune online a mesei rotunde despre *Soarta localităților mici care nu sunt centre de comune în zona Secuimii*, eveniment organizat de Grupul de Cercetări Regionale și Antropologice (la data de 31 octombrie). Cercetătorul ISPMN László Fosztó a fost invitat la acest eveniment și a vorbit despre procesele de schimbare socio-culturale în zone rurale afectate de migrațiune și revenire. Masa rotundă a fost găzduită de Centrul de Business Magtar din Miercurea Ciuc, județul Harghita. Discuțiile au fost moderate de antropologul Julianna Bodó, și participanții fiind Sándor Oláh, László Fosztó, Ágnes Sárosi-Blága și Zoltán Biró A.

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=ViWDZTakt90>

URL: <https://kamintezet.ro/2023/11/07/telepulessors-videon-a-3-forum-anyaga/>

Autor: Fosztó László

Data: 08/11/2023

Numele organului de presă: Studioului Teritorial Târgu Mureș Radio România

Numele participantului: Fosztó László

Titlul emisiunii: Actualitatea (Naprakész)

Tema dezbătută: **Miercuri 8 noiembrie 2023**, László Fosztó (cercetător ISPMN) a fost invitat la emisiunea *Actualitatea* (Naprakész) a Studioului Teritorial Târgu Mureș Radio România, a cărei gazdă a fost István Farkas. Tema emisiunii a fost integrarea socială a romilor din România, discuția fiind prilejuită de Congresul reprezentanților comunităților de romi din România la Congresul Asociației Partida Romilor „Pro-Europa”, desfășurat pe 5 noiembrie la Sala Palatului din București și declarațiile politice făcute de persoanele publice prezente la acest eveniment.

URL: <https://www.marosvasarhelyiradio.ro/musorok/romakerdes-a-kirekesztestol-a-tarsadalmi-beilleszkedesig/>

Autor: Plainer Zsuzsa
Data: 16/11/2023
Numele organului de presă: Kolozsvári Rádió (Radio Cluj, emisiunea în limba maghiară)
Numele participantului: Plainer Zsuzsa
Tema dezbătută: Proiectul ISPMN Atelierul (într-un oraș) de pe malul Peței
URL: <http://www.kolozsvariradio.ro/2023/11/16/a-szinhaz-es-a-securitate-viszonyaba-is-beleshetunk-a-pece-parti-muhelyen/>

Autor: Fosztó László
Data: 19/11/2023
Numele organului de presă: RTV Info
Numele participantului: Fosztó László
Titlul emisiunii: Info Etnic
Tema dezbătută: **Duminică, 19 noiembrie 2023**, László Fosztó (cercetător ISPMN) a fost invitat la emisiunea TVR *Info Etnic*. Gazdele emisiunii, Teodora Drăgoi și Boris Velimirovici, au inițiat un dialog împreună cu invitații și au căutat răspunsuri la următoarea întrebare: Este etic să glumim etnic? Au participat: Bogdan Rădulescu (actor), Felicia Waldman (conf. dr. Universitatea București), Cătălina Olteanu (membră CNCND) și László Fosztó (cercetător ISPMN).
FB video: <https://www.facebook.com/AlteMinoritati/videos/1491848854986220/>
URL: http://stiri.tvr.ro/info-etnic-un-stereotip-intra-intr-un-bar-e-etnic-sa-glumim-etnic-dezbaterea-este-duminica-la-tvr-info-de-la-ora-11-00_943131.html

Autor: Fosztó László
Data: 23/11/2023
Numele organului de presă: Radio România Cluj
Numele participantului: Fosztó László
Titlul emisiunii: Terasa pe acoperis (Tetőterasz)
Tema dezbătută: **Joi, 23 noiembrie 2023**, László Fosztó (cercetător ISPMN) a fost invitat la emisiunea *Terasa pe acoperiș* (Tetőterasz), Radio România Cluj, redacția în limba maghiară. Gazda emisiunii a fost István Rostás-Péter. Tema emisiunii s-a centrat pe relațiile între maghiari și romi, mai ales în contextul tensiunilor din Miercurea Ciuc și declarațiilor făcute de Attila Korodi, primarul orașului.
URL: <http://www.kolozsvariradio.ro/2023/11/27/kitarto-es-atgondolt-erofeszitesbe-kerul-a-siker/>

Autor: Anghel Remus
Data: 11/12/2023
Numele organului de presă: TVR
Numele participantului: Anghel Remus
Titlul emisiunii: Acasă în Europa
Tema dezbătută: Tema dezbătută a fost migrația din România și modurile prin care influențează societatea românească actuală.
URL: https://www.youtube.com/watch?v=GU_Brg7-28A

Autor: Fosztó László
Data: 13/12/2023
Numele organului de presă: TVR
Numele participantului: Fosztó László

Titlul emisiunii: Conviețuiri

Tema dezbătută: **Miercuri 13 decembrie 2023**, Fosztó László (cercetător ISPMN) a fost invitat la TVR Emisiunea *Alte Minorități*, rubrica *Conviețuiri*, pentru a dezbate tema xenofobiei în România contemporană cu accent pe rasismul anti-rom. Discuția a fost găzduită și moderată de Camelia Văcaru. Producători emisiunii sunt Teodora Drăgoi și Boris Velimirovici.

URL:

https://www.facebook.com/watch/live/?ref=watch_permalink&v=1062569038267100

Autor: Fosztó László

Data: 21/12/2023

Numele organului de presă: Erdély TV

Numele participantului: Fosztó László

Titlul emisiunii: 24 Plusz

Tema dezbătută: **Joi, 21 decembrie 2023**, László Fosztó (cercetător ISPMN) a fost invitat la postul regional de televiziune *Erdély TV*, Târgu-Mureș. El a participat la emisiunea *24 Plusz*, gazdă și moderator fiind István Farkas. Împreună cu Timea Veres Nagy au vorbit despre perspectivele și obstacolele incluziunii romilor având ca punct de pornire situația romilor din județele Mureș, Covasna și Harghita.

URL: <https://www.facebook.com/erdelytv>

Cap VII. Publicații în afara Editurii ISPMN

Titlul publicației: *International Perspectives on Exclusionary Pressures in Education. How Inclusion becomes Exclusion*

Titlul studiului: *Education Policy and Roma Children in Romania [Politici educaționale și copiii romi din România]*

Tipul publicației: Carte colectivă

Editură: internațională

Clasificare editură: editură cu renume internațională

Limbă: engleză

URL: https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-031-14113-3_10

Autori ISPMN: Toma Stéfania

Editori: Elizabeth J. Done, Helen Knowler

Abstract: În luna martie 2023, a apărut volumul „*International Perspectives on Exclusionary Pressures in Education. How Inclusion becomes Exclusion*” editat de Elizabeth J. Done (Plymouth Institute of Education) și Helen Knowler (University of Exeter) la Editura Palgrave Macmillan. Volumul este o colecție de studii care tratează incluziunea educațională din mai multe perspective și în mai multe contexte sociale. Ideea centrală în jurul căreia este organizat volumul subliniază că în cele mai multe cazuri, sistemele educaționale care se descriu ca fiind inclusive în politici și în discursurile publice prezintă de fapt mai multe lacune sau chiar acolo se legitimează excluziunea educațională prin diferite practici informale. Toma Stéfania (cercetător ISPMN) a contribuit cu un capitol la acest volum. Capitolul ei se intitulează *Education Policy and Roma Children in Romania [Politici educaționale și copiii romi din România]*. Articolul prezintă contextul formal în care se desfășoară educația copiilor romi din România, printre care și diferitele programe de incluziune educațională din ultimele decenii, care au avut mai mult sau mai puțin succes.

Titlul publicației: *Godparents, Patrons, and Trust in Ethnically Mixed Rural Communities in Transylvania*

Tipul publicației: Publicație electronică

Editură: internațională

Clasificare editură: alta

Limbă: engleză

URL: <https://theanthro.art/godparents-patrons-and-trust-in-ethnically-mixed-rural-communities-in-transylvania-stefania-toma/>

Autor: Stéfania Toma

Editori: Maria Rădan-Papasima, Răzvan Papasima

Abstract: Publicația face parte dintr-o serie de lucrări care au participat la o competiție organizată în cadrul proiectului *AnthroArt - Action for People and Planet derulat de Antropedia (România)* în parteneriat cu Namla (Olanda) și Ambigrama (Portugalia), finanțat de AFCN și co-finanțat de Uniunea Europeană prin programul Creative Europe. Scopul proiectului este de a prezenta rezultatele cercetărilor antropologice pentru publicul larg prin publicarea unor texte scurte non-academeice, reprezentarea acestora prin unelte artistice și alte forme de expresie. Prin aceste acțiuni un public mult mai larg va avea acces într-un format mai prietenos și

interesant la cunoștințe antropologice pe tema incluziunii sociale, a sustenabilității și a sinelui social.

Vernisajul expoziției „Arta Observației” cu lucrările a 81 de cercetători și 55 de artiști a avut loc în București joi, 1 iunie, la Cărturești Carusel. Expoziția aduce la un loc mediul academic și artistic subliniind valoarea colaborărilor interdisciplinare.

Acest text a fost ilustrat de Melinda Ureczki Lázár, artist, ilustrator și animator.

https://www.iqads.ro/articol/63999/arta-observatiei-joi-1-iunie-carturesti-carusel?fbclid=IwAR0Rgn_IFO5siZ8XsZe7Jjt9LiRk89xJq9_lg_1qiUmVcDdYJ-BDcK4gseY

Titlul publicației: *Ukrainian Society*

Titlul articolului: *“Not like everyone else”? Transnational families’ relationship in their home society – between stigma and dialogue [“Nu ca toți ceilalți”? Relația familiilor transnaționale în societatea de origine - între stigmă și dialog]*

Tipul publicației: În revistă de specialitate

Editură: internațională

Clasificare editură: alta

Limbă: engleză

URL: <https://ukr-socium.org.ua/archives/no-1-84-2023/>

Autor: Iulia-Elena HOSSU

Coautori: Telegdi-Csetri A., Birou M., Hărăguș M., Angi D.

Articolul îi are ca autori pe Iulia-Elena Hossu, Áron Telegdi-Csetri, Mara Birou, Mihaela Hărăguș, Daniela Angi și este rezultatul cercetării desfășurate de către autori în cadrul proiectului-acțiune CASTLE - Children Left Behind by Labour Migration: Supporting Moldovan and Ukrainian Transnational Families in the EU), ICMPD/2021/mpf-357-004, proiect implementat de UBB în cadrul Centrului pentru Studiul Familiilor Transnaționale. (<https://fspac.ubbcluj.ro/castle/ro/despre-noi>) Studiul analizează dacă și în ce mod părinții migranți ucraineni și moldoveni, unii dintre ei nevoiți să își lase copiii în grija altor adulți, se confruntă cu un discurs public dezaprobat, dar și cu presiuni puternice atât în relația cu autoritățile publice, cât și la nivelul societății, al comunității și al familiei. Prin această analiză autorii și-au propus să răspundă la următoarea întrebare: Sunt supuși membrii familiilor transnaționale ucrainene și moldovenești unui proces de stigmatizare la nivelul societății și al mediului lor social imediat? Articolul are la bază o cercetare de tip calitativ, interviuri aprofundate cu respondenți din Ucraina și Republica Moldova.

Titlul publicației: *Ignác Romsics (ed.), „A magyar kisebbségek 100 éve” [100 de ani ai comunităților minoritare maghiare]*

Titlul studiului: *„Az erdélyi zsidók jelenkori történetének kutatása” [Cercetări privind istoria contemporană a evreilor din Transilvania]*

Tipul publicației: Carte colectivă

Editură: națională

Clasificare editură: alta

Limbă: maghiară

Autor ISPMN: Gidó Attila

Abstract: Această lucrare trece în revistă cercetările privind istoria evreilor transilvăneni în secolul XX. Scopul principal este de a oferi un cadru teoretic, o descriere a contextului instituțional (sau lipsa acestuia) și o grupare tematică, mai

degrabă decât de a enumera în detaliu autorii și publicațiile. Se concentrează în special pe perioada 1918-1953, deoarece aceasta este perioada pentru care sunt disponibile cele mai multe studii.

Titlul publicației: *Raportul European despre Islamofobie (European Islamophobia Report-EIR)-Romania*

Tipul publicației: Publicație electronică

Editură: internațională

Clasificare editură: alta

Limbă: engleză

URL: https://islamophobiareport.com/islamophobiareport-2022.pdf?fbclid=IwAR3FZZoAo9PEx4C_MJHm5NpJwbUMNtb3Rs3Af4Skiym4zCRS2yo04OIE65Q

Autor ISPMN: Adriana Cupcea

Abstract: În 2022 nu au fost înregistrate incidente islamofobe majore. Acest lucru se datorează faptului că statisticile nu sunt relevante, cercetarea calitativă lipsește, iar victimele evită raportarea din cauza lipsei de încredere în autorități. La rândul lor autoritățile nu au pus la punct un sistem național coerent de colectare a datelor și de a produce statistici referitoare la discursul și crimele rasiste. Un alt motiv este că în ultimii ani spațiul digital a devenit principalul câmp de manifestare a discursului urii, iar autoritățile și mediul academic nu au reușit încă să dezvolte o metodologie și instrumentele necesare pentru monitorizarea fenomenului. Cea mai semnificativă evoluție în acest sens a fost adoptarea “Strategiei naționale pentru prevenirea și combaterea anti-semitismului, xenofobiei, radicalizării și discursului instigator la ură aferentă perioadei 2021 – 2023”. Islamul rămâne un subiect nepolitizat în România în 2022. În timp ce singurul focus al discursului oficial în acest sens rămân musulmanii locali, autohtoni, absența și ignorarea minorităților recente, de musulmani imigranți, în discursul despre Islam în România, poate să ridice problema unei forme de islamofobie prin excludere. O evoluție legală semnificativă în acest sens, referitoare la drepturile imigranților musulmani, a fost emiterea de către Guvernul României a strategiei privind imigrația pentru perioada 2021-2014.

Titlul publicației: *European Yearbook of Minority Issues*

Titlul articolului: *From inconvenient stories to comprehensive histories: The Holocaust in the Romanian textbooks of the last decade (2011-2021) [De la istorisiri incomode la istorii complete: Holocaustul în manualele din România în ultimul deceniu (2011-2021)]*

Tipul publicației: În revistă de specialitate

Editură: internațională

Clasificare editură: editură cu renume internațională

Limbă: engleză

URL: <https://brill.com/view/journals/ymio/ymio-overview.xml>

Autor ISPMN: Anca Filipovici

Coautor: Dragoș Sdrobiș

Abstract: În luna iulie 2023, a apărut la Editura Brill noul număr al *European Yearbook of Minority Issues* (vol. 20/2021), editat de European Centre for Minority Issues (Flensburg, Germania). Secțiunea *National Developments* a anuarului conține articolul "From Inconvenient Stories to Comprehensive Histories: The Holocaust in Romanian Textbooks of the Last Decade (2011– 2021)" [De la istorisiri incomode la

istorii complete: Holocaustul în manualele din România în ultimul deceniu (2011-2021)], semnat de istoricii Anca Filipovici (cercetător ISPMN) și Dragoș Sdrobiș. Pornind de la emiterea de către Ministerul Educației a controversatei Legi nr. 276 privind introducerea Istoria evreilor și Holocaustul ca disciplină obligatorie din anul 2023/2024, textul reprezintă o analiză aprofundată a modului în care curricula și manualele de istorie din învățământul secundar românesc în vigoare în anul școlar 2021/2022 integrează istoria uneia dintre cele mai importante minorități din secolele trecute - evreii. Cercetarea vizează și modul în care tragedia Holocaustului și principalele sale victime, evreii și romii, sunt prezentate tinerei generații. Analiza plasează educația despre Holocaust în cadrul formativ internațional și istoriografia recentă, abordând și tematici privind scopul educației într-o societate democratică, rolul cunoașterii în procesul educațional, acceptarea diversității prin cunoaștere și educație.

Titlul publicației: *[Muzeu – patrimoniu – comunicare] Múzeum – örökség – kommunikáció*

Tipul publicației: Carte colectivă

Editură: națională

Clasificare editură: editură/revistă de specialitate, categoria A, ISI

Limbă: maghiară

Coeditor: Vajda András

Coeditor ISPMN: Jakab Albert Zsolt

Abstract: Volumul conține studii din domeniul etnografiei, antropologiei culturale și științei comunicării despre rolul muzeelor în comunicarea socială, despre producția și reprezentarea patrimoniului, despre relația dintre patrimoniu (inclusiv patrimoniul digital) și activitatea muzeală, precum și aspectele legate de comunicarea muzeală (inclusiv comunicarea online) și digitalizarea în muzee.

Titlul publicației: *Acta Ethnologica Danubiana 25. Az Etnológiai Központ Évkönyve – Ročenka Výskumného centra európskej etnológie – Jahrbuch des Forschungszentrums für Europäische Ethnologie 2023*

Titlul studiului: *[Cehii din Banat. Colonizare, organizație socială și identitate] A bánási csehek. Letelepés, társadalmi szerveződés és identitás*

Tipul publicației: Carte colectivă

Editură: internațională

Clasificare editură: alta

Limbă: maghiară

Coautori ISPMN: Jakab Albert Zsolt, Peti Lehel

Abstract: Jakab Albert Zsolt – Peti Lehel (autori): [Cehii din Banat. Colonizare, organizație socială și identitate] A bánási csehek. Letelepés, társadalmi szerveződés és identitás. In: Liszka József (ed.): Acta Ethnologica Danubiana 25. Az Etnológiai Központ Évkönyve – Ročenka Výskumného centra európskej etnológie – Jahrbuch des Forschungszentrums für Europäische Ethnologie 2023. Forum Minority Research Institute, Komárom–Somorja, 189–214.

Studiul prezintă așezarea și modul de viață al cehilor din Banat, și mai ales situația după schimbarea de regim din 1989. Din prima jumătate a secolului al XIX-lea, cehii sosiți în mai multe valuri au creat așezări specifice în partea de sud-vest a țării, în munții acoperiți cu păduri de-a lungul Dunării. La început s-au ocupat de exploatare forestieră, apoi în anii socialismului cu minerit. Înainte de schimbarea sistemului,

numărul lor a fost de cca. 5.500, scăzând până în 2021 la 1.576. Motivul pentru aceasta este, pe de o parte, declinul natural al populației și, pe de altă parte, mutarea generației mai tinere în Cehia. După repatriere, turismul etnic din țara mamă s-a intensificat. Studiul urmărește să analizeze ce fel de modele migraționale se manifestă aici și ce se întâmplă cu comunitățile de origine, cum se transformă semnificațiile asociate cu locurile de origine în rândul emigranților cehi, cum apare patria părăsită în discursul lor, și cum influențează cehii din patria-mamă, aflați în căutarea ruralității tradiționale, a experienței exotice și a „călătoriei în timp”, etnicitatea cehilor din România.

Titlul publicației: *[Activitate pastorală în Zona Călata. Strategii de viață și de carieră ale preoților din Protopopiatul Reformat Călata] Szolgáltatban Kalotaszegen. Lelkipásztori életstratégiák és életpályák a Kalotaszegi Református Egyházmegyében*

Tipul publicației: Carte de autor

Editură: națională

Clasificare editură: editură/revistă de specialitate, categoria A, ISI

Limbă: maghiară

URL: http://kjnt.ro/szovegtar/kotet/DET_2023_MateI_Szolgáltatban-Kalotaszegen

Autor: Máté István

Editor ISPMN: Jakab Albert Zsolt

Abstract: Máté István: [Activitate pastorală în Zona Călata. Strategii de viață și de carieră ale preoților din Protopopiatul Reformat Călata] Szolgáltatban Kalotaszegen. Lelkipásztori életstratégiák és életpályák a Kalotaszegi Református Egyházmegyében. (Dissertationes Ethnographicae Transylvanicæ.) Editat de Jakab Albert Zsolt. Kriza János Néprajzi Társaság, Kolozsvár, 2023. 220 p.

Datele din volumul de față au fost colectate cu ajutorul interviurilor, chestionarelor, informațiilor arhivistice, prin observare și observare participativă. Domeniul de cercetare are ca temă Protopopiatul Reformat Călata, iar datele se referă la perioada 2012–2018 a ciclului de administrare ecleziastică. În scopul colectării datelor autorul a realizat un interviu cu fiecare dintre preoții acestei zone pe baza unui ghid de interviu semi-structurat. În afara celor 31 de preoți, a purtat discuții și cu unii dintre preoții Protopopiatului Reformat Cluj despre unele teme specifice acestei profesii. De asemenea, și-a extins cercetarea și asupra unor persoane cu rol important în viața comunitară și a bisericii locale. Aceștia din urmă i-au deschis o nouă perspectivă asupra câtorva teme studiate. Arhiva de documente și corespondență a Protopopiatului Reformat Călata a fost sursa informațiilor cu caracter statistic. Din Registrul preoților a aflat informațiile mai importante cu privire la viața acestora și a completat datele respective cu ajutorul unui chestionar. La această cercetare autorul a participat în calitate de preot, fructificând cei 22 de ani de activitate observațională și observare participativă.

Titlul publicației: *[Schimbări în cultura de dans tradițional în cazul unui sat din Câmpia Transilvaniei] Változások egy mezőségi falu tradicionális tánckulturájában*

Tipul publicației: Carte de autor

Editură: națională

Clasificare editură: editură/revistă de specialitate, categoria A, ISI

Limbă: maghiară

URL: http://kjnt.ro/szovegtar/kotet/DET_2023_VargaS_Valtozasok

Autor: Varga Sándor

Editor ISPMN: Jakab Albert Zsolt

Abstract: Varga Sándor: [Schimbări în cultura de dans tradițional în cazul unui sat din Câmpia Transilvaniei] Változások egy mezőségi falu tradicionális tánckultúrájában. (Dissertationes Ethnographicae Transylvanicæ.) Editat de Jakab Albert Zsolt. Hagyományok Háza–Krizsa János Néprajzi Társaság, Budapest–Kolozsvár, 2023. 296 p.

Aspectele culturii dansului popular din Câmpia Transilvaniei ocupă un loc important în istoria culturală europeană. Cultura dansului popular din Câmpia Transilvaniei a devenit foarte populară și pe scena tradiționalistă (casa dansului popular). În ciuda atenției sporite, încă nu a fost realizată o sinteză despre schimbările culturii dansului popular din regiune de la descoperirea ei științifice până în zilele noastre.

Ca punct de pornire, volumul de față încearcă o dezvăluire a schimbărilor istorice, economice și sociale din Câmpia Transilvaniei. Apoi urmează o delimitare precisă a dialectului de dans popular, respectiv al subdialectelor, respectiv o sintetizare a rezultatelor de până acum cu privire la cultura dansului popular din regiune.

Autorul urmărește schimbările dansului popular din două aspecte importante:

1. Încearcă o periodizare a apariției și dispariției diferitelor dansuri populare, respectiv a schimbărilor survenite în conținutul motivelor, modului de interpretare și de utilizare a spațiului a unor anumite tipuri de dans, astfel creionând procesele schimbării.

2. Schițează relațiile social-economice ale organizării ocaziilor de dans. Schimbările din cadrul atribuțiilor organizatorilor de dans, dispariția sau – din contră – apariția unor tipuri de dans, restructurarea temporală a ocaziilor de dans au contribuit cu informații importante la cercetarea curentă.

Volumul de față ne arată faptul că schimbările survenite în obiceiurile organizării dansului, respectiv transformările formale ale unor dansuri, apariția și dispariția unor anumite tipuri de dans popular sunt consecințele unor procese social-culturale diverse, care prezintă niște straturi suprapuse, iar în spatele acestora se evidențiază schimbări politice și economice majore.

Titlul publicației: *[Amintiri din cariera mea pastorală. Studii etnografice] Lelkeszi pályám emlékezete. Néprajzi tanulmányok*

Tipul publicației: Carte de autor

Editură: națională

Clasificare editură: editură/revistă de specialitate, categoria A, ISI

Limbă: maghiară

URL: http://kjnt.ro/szovegtar/kotet/KKonyvtar_2023_AdorjaniRK_Lelkeszi-palyam-emlekezete

Autor: Adorjáni Rudolf Károly

Editor ISPMN: Jakab Albert Zsolt

Abstract: Adorjáni Rudolf Károly: [Amintiri din cariera mea pastorală. Studii etnografice] Lelkeszi pályám emlékezete. Néprajzi tanulmányok. (Krizsa Könyvtár.) Editat de Jakab Albert Zsolt. Kriza János Néprajzi Társaság, Kolozsvár, 2023. 204 p.

Cartea este o relatare autobiografică ai celor 40 de ani de slujire a unui pastor unitarian. Autorul, Rudolf-Károly Adorjáni – cu numele de familie Richter – s-a născut în 1922 la Tárnăveni. După anii petrecuți la Liceul Unitarian din Cristuru Secuiesc, între 1941 și 1945 a fost student la Teologia Protestantă din Cluj-Napoca, unde a susținut examenul de calificare pastorală în 1946. Și-a început slujirea ca

pastor asistent în satul Sântionlunca, apoi a revenit mai aproape de pământul său natal, la Jacodu și Pipea. Cei nouă ani petrecuți la Pipea au lăsat o amprentă veșnică în familia preotului, de care își vor aminti mereu cu drag. Aici și-a început cercetările etnografice, prezentând cultura populară tradițională a satului. De la Pipea este detașat în stațiunile de serviciu din Seuca și Odrihei, lângă Târnăveni. Își va continua cercetările etnografice și de istorie locală în aceste așezări, precum și în Roua. Pensionarea i-a oferit pastorului în vârstă mai multe oportunități de a-și continua și aprofunda munca etnografică. Există o mulțime de informații despre acest lucru în mărturiile sale biografice. Pastorul a decedat în 2016.

Volumul oferă o perspectivă asupra vieții de zi cu zi a unui pastor, a relației sale cu comunitatea sa și o multitudine de informații despre cultura populară a stațiunilor din cariera sa.

Titlul publicației: *[Calendarul Orașului Cluj 2023–2024] Kincses Kolozsvár Kalendáriuma 2023–2024*

Titlul studiului: *[Procesul și memoria evenimentelor din 1848–1849 din Cluj] „A nemzeti ébredés fényes napjai.” 1848–1849 eseményei és emlékezete Kolozsváron*

Tipul publicației: Carte colectivă

Editură: națională

Clasificare editură: alta

Limbă: maghiară

Autor ISPMN: Jakab Albert Zsolt

Abstract: [Procesul și memoria evenimentelor din 1848–1849 din Cluj] „A nemzeti ébredés fényes napjai.” 1848–1849 eseményei és emlékezete Kolozsváron. In: Szabó Lilla (ed.): [Calendarul Orașului Cluj 2023–2024] Kincses Kolozsvár Kalendáriuma 2023–2024. Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács – Kriterion Könyvkiadó, Kolozsvár, 2023, 116–134. Studiul analizează modul în care 15 martie a fost organizat, sărbătorit și celebrat la Cluj-Napoca în secolul XIX. Prezintă activitățile instituțiilor care au supravegheat comemorarea publică a Revoluției de la 1848 și crearea de figuri comemorative (plăci, statui) dedicate personalităților evenimentelor.

Titlul publicației: *Matti Fritsch, Petri Kahila, Sarolta Németh, James W. Scott (eds.): Spatial Justice and Cohesion: The Role of Place-Based Action in Community Development*

Titlul studiului: *Stigmatization and cultural foundations of spatial injustice*

Tipul publicației: Carte colectivă

Editură: internațională

Clasificare editură: editură cu renume internațională

Limbă: engleză

URL: https://www.taylorfrancis.com/books/oa-edit/10.4324/9781003229681/spatial-justice-cohesion-matti-fritsch-petri-kahila-sarolta-n%C3%A9meth-james-scott?_ga=621455670.1694439160&_gl=1*1jpwk0*_ga*NjIxNDU1NjcwLjE2OTQ0MzIxNjA.*_ga_0HYE8YG0M6*MTY5NTEzMTE5OC4yLj

Coautori: Enikő VINCZE, Cristina Elena Bădiță

Coautor ISPMN: Iulia-Elena Hossu

Abstract: Capitolul se concentrează asupra stigmatizării ca formă de nedreptate spațială. Pe baza unor studii de caz din Spania, Finlanda, Ungaria, Franța, Olanda și România, autorii compară modurile în care stigmatizarea este legată de formarea

materială a periferiilor, a căror constituire este o manifestare a nedreptății spațiale și care se caracterizează, printre altele, prin cartiere sărace, segregate, defavorizate, poluate și/sau subdezvoltate în alt mod. Autorii investighează măsura în care acțiunile care vizează reducerea stigmatizării sunt modelate de înțelegerea fundamentelor socio-politice, economice și culturale complexe. În acest fel, capitolul oferă o analiză care poate contribui la înțelegerea rolului ideologiilor în crearea de ordini socio-economice și spațiale.

Titlul publicației: *International Migration*

Titlul articolului: *Romania's agricultural workers. Return mobilities and modes of food production (Muncitorii întorși în agricultură. Mobilități de întoarcere și moduri de producere de mâncare)*

Tipul publicației: În revistă de specialitate

Editură: internațională

Clasificare editură: editură/revistă de specialitate, categoria A, ISI

Limbă: engleză

URL: <https://doi.org/10.1111/imig.13190>

Autor ISPMN: Anghel Remus

Coautor: Lucian Vesalon

Coautor ISPMN: Toma Stefănia

Abstract: Acest articol examinează dinamica migrației sezoniere românești și efectele acesteia asupra agriculturii și zonelor rurale. Conectăm migrația forței de muncă cu schimbările în modurile de producție a alimentelor în Europa de vest și de est. Pe baza muncii de teren din șapte localități din România cu 40 de interviuri semi-structurate, interogăm modul în care munca sezonieră este modelată de regimurile de mobilitate și inegalitățile economice și sociale. Studiarea cazului populației rurale mari a României ridică întrebări critice privind migrația, dezvoltarea și schimbarea în zonele rurale. Răspunsul la astfel de întrebări necesită dezlegarea diferitelor categorii de migranți sezonieri și perspectivele lor de întoarcere. Privind modul în care este structurată munca agricolă, examinăm experiențele de muncă și analizăm modul în care agentitatea migranților funcționează în contexte precare. Observând consecințele migrației sezoniere și ale întoarcerii, am descoperit procese divergente de diversificare a agriculturii prin antreprenariat și o schimbare radicală a agriculturii țărănești, având ca rezultat o concentrare crescută a terenurilor agricole.

Titlul publicației: *Revista istorică*

Titlul articolului: *Tineretul lui Carol al II-lea. Straja Țării ca mecanism de mobilizare și disciplinare în România anilor '30*

Tipul publicației: În revistă de specialitate

Editură: națională

Clasificare editură: editură/revistă de specialitate, categoria A, ISI

Limbă: română

Autor ISPMN: Anca Filipovici

Abstract: Textul propune o evaluare a instituției Străjeriei încadrând-o în perspectiva teoriilor de dezvoltare socială. Textul discută conexiunea dintre vitalitatea tineretului și modelarea ideologică, abordând diversele funcții ale organizației de tineret, inclusiv cea de asimilare a tineretului minoritar. În relativ scurta sa existență, Straja Țării a funcționat ca un instrument fundamental de consolidare a puterii regale și de reconfigurare ideologică a tineretului națiunii. Logistic și organizatoric a împărțit

principiile organizațiilor de tineret de tip fascist, modelând însă aspectele formale intereselor politice autohtone.

Titlul publicației: *Médiakutató [Cercetări media]*

Titlul articolului: *Koordináció és kontroll a szovjet típusú cenzúrarendszerekben. Romániai példák 1949–1989 [Coordonare și control în cadrul sistemului cenzurii de tip sovietic. Exemple din România 1949–1989]*

Tipul publicației: În revistă de specialitate

Editură: internațională

Clasificare editură: editură cu renume internațională

Limbă: maghiară

URL: https://mediakutato.hu/cikk/2023_01_tavasz/01_koordinacio_es_kontroll.pdf

Autor ISPMN: Kiss Ágnes

Abstract: Cenzura comunistă s-a bazat pe reguli vag formulate, ale căror interpretare depindea de "linia politică" în continuă schimbare. Ce mecanisme asigurau funcționarea eficientă a unui sistem de control total în astfel de circumstanțe? Această lucrare explorează, prin exemple din România, aranjamentele organizaționale la nivel micro, relațiile personale și practicile cotidiene care au dus la clarificarea și aplicarea mai mult sau mai puțin coerentă a normelor de cenzură, mecanismele formale și informale de coordonare și control care au contribuit la funcționarea eficientă a sistemului de cenzură de tip sovietic.

Titlul publicației: *Regio*

Titlul articolului: *Romániai magyar szamizdat folyóirat a nyolcvanas években. Feltételek, megvalósítások, fogadtatás [Revistă maghiară samizdat în România anilor optzeci. Condiții, realizări, recepție]*

Tipul publicației: În revistă de specialitate

Editură: internațională

Clasificare editură: editură cu renume internațională

Limbă: maghiară

Autor ISPMN: Kiss Ágnes

Abstract: În acest studiu abordez istoria revistei samizdat în limba maghiară Ellenpontok (Contrapuncte), apărută în România în 1982, concentrându-mă în primul rând pe impactul și receptarea acesteia. Pe de o parte, susțin că, în ciuda existenței sale scurte și a distribuției limitate, revista samizdat a avut un impact social și politic semnificativ. Pentru a evidenția câteva dintre aceste efecte pozitive, Ellenpontok a inspirat alte activități disidente în România, a indus o schimbare la nivelul politicilor editoriale ale Radio Europa Liberă în favoarea comunităților minoritare maghiare și a pus problemele legate de drepturile omului și ale minorităților etnice din România pe agenda forurilor internaționale și a relațiilor diplomatice.

Pe de altă parte, argumentez că revista samizdat a fost mult mai puțin apreciată la vremea respectivă în comparație cu modul în care este amintită colectiv astăzi. În timp ce o rețea transnațională de sprijin a facilitat crearea și diseminarea mesajului său, în România, s-a confruntat cu o respingere aproape unanimă din partea autorităților de stat, a intelectualilor români și a segmentului vocal al elitei maghiare. Atitudinea de respingere a maghiarilor poate fi atribuită în parte frustrării și resentimentelor personale. Pe de altă parte, atitudinea negativă a pornit de la incompatibilitatea rezistenței active cu modelul de negociere informală-individuală a reprezentării

intereselor minoritare folosite de către elita maghiară din Transilvania. Poate fi constatat că modelul informal de reprezentare operat de elita politică și culturală maghiară a limitat efectiv rezistența activă.

Pentru a analiza receptarea revistei samizdat, mă bazez pe interviuri și amintiri ale editorilor revistei și ale contemporanilor lor, pe documente ale serviciilor secrete (Securitate), precum și pe literatura de specialitate privind disidența din România.

Titlul publicației: *Romanian Journal of Population Studies*

Titlul articolului: *Romanian and Moldovan Migrant Families between National and Transnational Welfare Policies [Familii de migranți români și moldoveni între politicile naționale și transnaționale de asistență socială]*

Tipul publicației: În revistă de specialitate

Editură: națională

Clasificare editură: cotate CNCSIS

Limbă: engleză

URL: <https://rjps.reviste.ubbcluj.ro/volume-xvii-number-1-2023january-june/birou-2023/>

Autor(i): Mara Birou, Iulia-Elena HOSSU

Autor ISPMN: Iulia-Elena Hossu

Coautor: Mara Birou

Coautor ISPMN: Iulia-Elena Hossu

Abstract: Acest studiu este realizat în baza datelor colectate în cadrul proiectului acțiune „Copiii lăsați în urmă de migrația forței de muncă - Sprijinirea familiilor transnaționale moldovenești și ucrainene în UE” (CASTLE - Children Labor Support Transnational Families Eu) de către Centrul pentru Studiul Familiilor Transnaționale (UBB Cluj). Au fost analizate particularitățile politicilor de asistență socială printr-o abordare calitativă bazată pe un set de interviuri cu actori-cheie, date colectate în 2022 atât în România cât și în Republica Moldova. Studiul evidențiază realitatea politicilor sociale naționale actuale din cele două state și asociază măsurile autorităților publice și cele ale ONG-urilor cu tendința acestora de a propune practici transnaționale de asistență socială. Au fost inventariate comparativ politicile sociale naționale privind familiile de migranți. Constatările noastre evidențiază necesitatea extinderii transnaționale a măsurilor de sprijin public în cazul ambelor țări.

<https://doi.org/10.24193/RJPS.2023.1.04>

Titlul publicației: *Antipode*

Titlul articolului: *The “European Yellowstone”: Entrepreneurs of the Wilderness and Transnational Elites in the Romanian Carpathians (Un Yellowstone european)*

Tipul publicației: În revistă de specialitate

Editură: internațională

Clasificare editură: editură/revistă de specialitate, categoria A, ISI

Limbă: engleză

URL: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/anti.13002>

Autor: Lucian Vesalon

Autor ISPMN: Anghel Remus

Abstract: Carpathia – supranumit „Yellowstone-ul european” – este un proiect privat de conservare a naturii din România. Înființarea sa activează o legătură critică între „antreprenorii sălbăticiei” și elitele transnaționale implicate în conservare. Indicăm

contribuția antreprenorialismului la extinderea și adaptarea conservării neoliberale și dezvăluim modul în care contingentele biografice sunt implicate în realizarea proiectelor de conservare. În același timp, accentul pus pe transnaționalism dezvăluie modul în care proiectele locale sunt concepute, extinse și conectate la rețelele globale de conservare neoliberale. Carpathia dezvăluie adaptabilitatea conservării neoliberale și extinderea acesteia în periferiile est-europene prin intermediul elitelor transnaționale. Înființarea sa ilustrează modul în care proiectele private de conservare devin locuri esențiale pentru asigurarea accesului privilegiat la natură în vremuri de crize ecologice globale și descoperă varietățile geograficilor globale ale conservării capitaliste.

Titlul publicației: *Rural society, power, & social integration. Festschrift for the seventieth birthday of Imre Kovách (Societate rurală, putere și integrare socială)*

Titlul studiului: *Changes in rural farming in a Transylvanian settlement (Schimbări în agricultura rurală într-o localitate din Transilvania)*

Tipul publicației: Carte colectivă

Editură: națională

Clasificare editură: editură cu renume internațională

Limbă: engleză

Autor ISPMN: Peti Lehel

Editori: Bernadett Csurgó, Nicole Mathieu, Boldizsár Megyesi

Abstract: Articolul analizează strategiile economice ale unei așezări din Transilvania, cu o atenție specială pe structura veniturilor gospodăriilor. Articolul identifică cele mai importante tipuri ale strategiilor economice utilizând concepte teoretice precum pluriactivitate (pluriactivity), diversificare (diversification), auto-aprovizionare (food self-provisioning).

Titlul publicației: *Pro Minoritate*

Titlul articolului: *„Dee...” A moldvai csángó vendégmunkások magyarországi tapasztalatai a hozzájuk való viszonyulásokról (Percepțiile lucrătorilor migranți ceangăi moldoveni și atitudinea față de ei în Ungaria)*

Tipul publicației: În revistă de specialitate

Editură: națională

Clasificare editură: alta

Limbă: maghiară

Autor ISPMN: Peti Lehel

Abstract: Articolul examinează modul în care lucrători migranți ceangăi au perceput atitudinile față de ei în timpul șederii lor în Ungaria și ce impact au avut aceste percepții asupra modului în care au conceput relația lor cu comunitatea maghiară. Autorul prezintă atitudinile și reacțiile față de migranții din perspectiva lor, bazându-se pe interviuri care includ întrebări referitoare la situații în care originea migranților a fost tematizată într-un fel sau altul.

Titlul publicației: *Az irodalom és a kultúra éltető közege: a lokális és a regionális 2. (Contextul dător de viață al literaturii și culturii: aspecte locale și regionale)*

Titlul studiului: *"Központ" és "lokalitás" viszonya a nagyváradi színház ellenőrzése esetében a Ceaușescu rendszer utolsó évtizedeiben (Relația "centru" și "local" în controlul teatrului orădean în ultimele decenii ale sistemului Ceaușescu)*

Tipul publicației: Carte colectivă

Editură: națională

Clasificare editură: editură/revistă de specialitate, categoria A, ISI

Limbă: maghiară

Autor ISPMN: Plainer Zsuzsa

Editori: Albu - Balogh Andrea - János Szabolcs

Abstract: Studiul de față analizează mecanismele de control tipice pentru ultimele decenii ale regimului Ceaușescu în cazul teatrului orădean.

Titlul publicației: *Cultura vizuală în România comunistă: între tendințe de liberalizare și restricțiile stalinismului târziu. Die visuelle Kultur im kommunistischen Rumänien: Zwischen Tendenzen der Liberalisierung und Stalinistischen Restriktionen.*

Titlul studiului: *Parabole teatrale strecurate prin mâinile cenzurii – teatrul minoritar maghiar ca o instituție a socializării maghiare minoritare în anii 1980.*

Tipul publicației: Carte colectivă

Editură: națională

Clasificare editură: editură/revistă de specialitate, categoria A, ISI

Limbă: germană

Autor ISPMN: Plainer Zsuzsa

Editori: Corneliu Pintilescu - Roger Pârvu

Abstract: Studiul de față analizează într-un context mai larg acele mecanisme prin care un teatru minoritar a devenit producător al discursului despre identitatea maghiară din România în anii 1970 și 1980. În acest sens, pe lângă practicile de informare ale negocierii elitei culturale cu cenzura, există încă două fenomene importante pentru procesul rezistenței prin cultură: mecanismele de autofinanțare ale instituțiilor culturale în perioada respectivă și cronicile literare. Primele au contribuit la răspândirea unui discurs despre identitate în întreaga comunitate maghiară minoritară a consumatorilor de cultură; cronicile literare au ajutat la canonizarea semnificațiilor pieselor de teatru cu valențe politice și naționale.

Titlul publicației: *Korunk*

Titlul articolului: *Tánc a polgári kolozsváron, avagy tánc- és zenetörténeti adalékok egy mulatózó városból [Dans în Clujul burghez sau date despre istoria dansului și a muzicii dintr-un oraș petrecăreț]*

Tipul publicației: În revistă de specialitate

Editură: națională

Clasificare editură: editură/revistă de specialitate, categoria B

Limbă: maghiară

URL: https://drive.google.com/file/d/1CR7JtI6AMh9B42Xa_cIog-3nxRC-juuU/view

Autor: Könczei Csongor

Abstract: În luna iulie 2023, a apărut în revista Korunk din Cluj-Napoca, numărul III/7, pp. 14-19, studiul intitulat *Tánc a polgári kolozsváron, avagy tánc- és zenetörténeti adalékok egy mulatózó városból [Dans în Clujul burghez sau date despre istoria dansului și a muzicii dintr-un oraș petrecăreț]* semnat de Köncei Csongor (cercetător ISPMN). În ultimele decenii ale secolului al 19-lea și primele decenii ale secolului 20, cetățenii Clujului au avut o viață culturală și distractivă intensă, indiferent de statutul lor social, ocupațional sau chiar de etnie. Presa locală a vremii a publicat constant informații despre diversele baluri și petreceri, enumerând dansurile vremii și obiceiurile aferente. Studiul lui Csongor Köncei își propune să prezinte pe scurt aceste date.

Titlul publicației: *Helikon*

Titlul articolului: *Volt egyszer egy Dacia Kiadó – Beszélgetés Kerekes György szerkesztővel, műfordítóval [A fost odată o editură numită Editura Dacia. Interviu cu editorul și traducătorul Kerekes György]*

Tipul publicației: În revistă de specialitate

Editură: națională

Clasificare editură: alta

Limbă: maghiară

URL: <https://www.helikon.ro/bejegyzesek/volt-egyszer-egy-dacia-kiado>

Autor ISPMN: Kiss Ágnes

Abstract: Articolul reprezintă un interviu realizat de Kiss Ágnes cu Kerekes György, fostul șef al secției pentru naționalități care a funcționat în cadrul Editurii Dacia de la înființarea acesteia în 1969, la Cluj. Interviul atinge tematici precum funcționarea secției maghiaro–germane, colegii din redacție, producția de carte maghiară, cenzura și recepția publicațiilor în anii șaptezeci și optzeci, respectiv dezintegrarea graduală și desființarea întregii edituri după schimbarea regimului politic și economic. O variantă mai scurtă a interviului a fost publicată în format hard copy (Helikon 7/2023, pp. 4-6). Interviul integral poate fi vizualizat pe pagina web Helikon:

<https://www.helikon.ro/bejegyzesek/volt-egyszer-egy-dacia-kiado>

Titlul publicației: *After Categorical Exclusion: Domains and Processes of Social Exclusion of the Romanian Roma (După excluziunea categorială: domenii și procese de excluziune socială în cazul romilor din România)*

Tipul publicației: Publicație electronică

Editură: națională

Clasificare editură: alta

Limbă: engleză

URL: <https://theanthro.art/after-categorical-exclusion-domains-and-processes-of-social-exclusion-of-the-romanian-roma-laszlo-fosztó/>

Autor: László Fosztó

Abstract: Sfertul Academic este un program cultural derulat de Antropedia cofinanțat de Administrația Fondului Cultural Național (AFCN). AnthroArt este un proiect derulat de Antropedia în parteneriat cu Namla (Olanda) și Ambigrama (Portugalia) cofinanțat de Uniunea Europeană prin programul Creative Europe. Expoziția este deschisă până pe 25 iunie, iar platforma AnthroArt va rămâne accesibilă publicului larg la adresa: <https://theanthro.art/for-people/> .

Titlul publicației: *Aspects of Islamic Radicalization in the Balkans After the Fall of Communism (Aspecte ale Radicalizării Islamice în Balcani)*

Tipul publicației: Carte colectivă

Editură: națională

Clasificare editură: editură cu renume internațională

Limbă: engleză

URL: <https://www.peterlang.com/document/1307454>

Editori: Mihai Dragnea, Joseph Fitsanakis, Darko Trifunović, John M. Nomikos, Vasko Stamevski, Adriana Cupcea

Editor ISPMN: Adriana Cupcea

Abstract: Cartea explorează canalele prin care fundamentalismul islamic s-a răspândit în rândul populațiilor musulmane din Balcani după căderea comunismului. Autorii examinează legăturile politice și religioase dintre musulmanii din Balcani și diverse organizații private și instituții de stat din statele musulmane, cu un accent deosebit pe receptarea salafismului și a versiunii sale saudite, wahhabismul. În acest context, ei dezbate măsura în care crimele de război comise de musulmani în timpul războaielor iugoslave au fost motivate de salafism, mai degrabă decât rezultatul conflictelor interne etno-naționale. De asemenea, cartea abordează și climatul ideologic care a generat voluntari pentru Statul Islamic (Daesh) în ultimii ani.

În mod cumulativ, aceste eseuri subliniază riscurile la adresa securității naționale în Balcanii de Vest, reprezentate de întoarcerea luptătorilor Statului Islamic și răspândirea așa-zisului salafism jihadist, în cadrul comunităților musulmane. Volumul își propune să ajute cititorul să înțeleagă politica externă a statelor balcanice ca un răspuns față de lumea musulmană în contextul războiului global împotriva terorismului. Este rezultatul unui proiect de cercetare al Asociației de Istorie Balcanică.

Titlul publicației: *Practicing Islam among a Double Minority in Dobruja (Romania): The Turkish Muslim Roma in Medgidia (Mecidiye) (Practicarea Islamului la o minoritate dublă din Dobrogea: romii turci musulmani din Medgidia), în Journal of Romanian Studies, eds. Roland Clark și Iulia Cindrea-Nagy, Vol.5., nr.2, pp.2015-219.*

Titlul articolului: *Practicing Islam among a Double Minority in Dobruja (Romania): The Turkish Muslim Roma in Medgidia (Practicarea Islamului la o minoritate dublă din Dobrogea: romii turci musulmani din Medgidia)*

Tipul publicației: În revistă de specialitate

Editură: internațională

Clasificare editură: editură cu renume internațională

Limbă: engleză

URL: <https://www.liverpooluniversitypress.co.uk/doi/10.3828/jrns.2023.12>

Autor ISPMN: Adriana Cupcea

Obiectivul articolului este de a explora religiozitatea într-o comunitate urbană de romi turci musulmani din regiunea Dobrogei (România). Autorul a abordat subiectul din perspectiva definiției lui Elbasany și Roy (2019), conform căreia religiozitatea este felul în care un individ își experimentează relația cu religia și credința. Cercetarea este un studiu emic care urmărește să descrie reprezentările romilor turci musulmani (din localitatea vizată în studiu) despre islam, felul în care îl înțeleg, îl negociază și îl practică.

Titlul publicației: *Romania, in Yearbook of Muslims in Europe (Anuarul Musulmanilor din Europa), Vol. 15. (sub tipar).*

Titlul articolului: *Romania*

Tipul publicației: În revistă de specialitate

Editură: națională

Clasificare editură: editură/revistă de specialitate, categoria A, ISI

Limbă: engleză

URL: <https://brill.com/edcollbook/title/65155?language=en>

Autor ISPMN : Adriana Cupcea

Editori: Ahmet Alibašić, Samim Akgönül, Müssig, S. Nielsen, Jorgen Nielsen, Egdūnas Račius

Abstract: Yearbook of Muslims in Europe (Anuarul Musulmanilor din Europa) este o resursă esențială pentru analiza dinamicii populațiilor musulmane din Europa. Conținând cercetări actualizate din patruzeci și șase de țări europene, rapoartele oferă cunoștințe cumulative despre tendințele și evoluțiile în curs ale musulmanilor din diferite țări europene. Pe lângă faptul că oferă un cadru relevant pentru cercetări originale, Yearbook of Muslims in Europe este o sursă de referință valoroasă pentru oficiali guvernamentali, ONG-uri, jurnaliști, decidenți politici și instituții de cercetare conexe. Raportul pe România analizează dinamica și evoluțiile comunității musulmane din România în anul 2020, fiind axat pe următoarele direcții: dezbateri publice, legislație și politici interne, activități și inițiative ale principalelor organizații musulmane, populația musulmană: istorie și demografie.

Titlul publicației: *Art Style / Art & Culture International Magazine*

Titlul articolului: *Film Festivals as Aesthetic Experiences: Theories of Affect and the Collective*

Tipul publicației: În revistă de specialitate

Editură: internațională

Clasificare editură: alta

Limbă: engleză

URL: <https://zenodo.org/records/8310023>

Autor: Virginás Péter

Abstract: Festivalurile de film se pot distinge prin atmosferele lor colective și, în timp ce oscilează între unicitate și generic, ele oferă și necesită în egală măsură stări de spirit specifice. Pornind de la programul intens al proiecțiilor de filme, precum și observând elongația cinema-ului în sensul întâlnirilor publice cu cineasți, studiul tratează fenomenele festivalurilor de film prin multitudinea elementelor care contribuie la crearea atmosferei lor. Autorul argumentează că urmărirea devenirii acestor elemente relevă rolul festivalurilor de film într-un mod aparte, punând în lumină experiența de festival. Descompunerea complexității festivalurilor de film se face prin intermediul similitudinilor cu expozițiile de artă. Pornind de la argumentul că funcționalitatea lor principală constă în promovarea și susținerea filmelor ca opere de artă, studiul evidențiază modul în care festivalurile de film devin medii estetice care facilitează experiențe estetice comune și împărtășite. O dimensiune colectivă a experienței trebuie menținută în măsura în care programele curatoriate ale festivalului, adică modul în care sunt grupate anumite filme sau se stabilesc conexiuni între ele, orientează experiențele participanților într-un mod "cvasi-sincronic", astfel evenimentele festivalurilor de film reconfigurează poziția spectatorilor în dimensiuni estetice. Aplicarea conceptelor de afect și percept este relevantă pentru a înțelege atât dimensiunile preindividuale, cât și cele transindividuale care contribuie la experiența

festivalurilor de film și alcătuiesc atmosfera acestora. Caracterul de eveniment al festivalului de film ca organizație temporală (re)activează afecte în corpuri diferite (spectatori, creatori de film etc.) și poate duce gândul spre semnificații la nivel reprezentational. În același timp, perspectiva studiilor corporale și a teoriei deleuziene referitor la afecte, adică domeniul experiențial al capacităților afective nereprezentabile face aluzie la formarea dimensiunilor colective și subiective. În final, studiul urmărește dinamica multidirecțională dintre festivalurile de film și anumite structuri înrădăcinate, precum cea a spectatorului și a cinefiliei.

Titlul publicației: *Senses of Cinema*

Titlul articolului: *The 22nd Transilvania International Film Festival: Open-world Stimulations*

Tipul publicației: În revistă de specialitate

Editură: națională

Clasificare editură: alta

Limbă: franceză

URL: <https://www.sensesofcinema.com/2023/festival-reports/the-22nd-transilvania-international-film-festival-open-world-stimulations/>

Autor: Virginás Péter

Abstract: Articolul este o recenzie despre ediția din 2022 a Festivalului Internațional de Film Transilvania (TIFF). Prin încercarea de o acoperi într-un mod cât mai exhaustiv, autorul prezintă contextul festivalului printr-un amalgam de experiențe proprii, precum și pe baza unor relatări în timp real despre ediția respectivă a festivalului.

Cap VIII. Recenzii

Tipul recenziei: Alte volume de specialitate

Cartea recenzată: *Újlaki-Nagy Réka (Zsidó székelyek. A bözödújfalusi szombatos közösség emlékezete [Secui evrei. Memoria comunității sabatariene din Bezidu Nou], Editura Balassi, Budapesta, 2019).*

Autor: Gidó Attila

Data apariției: 08/05/2023

Locul apariției: „*Keresztény Magvető*” [Semănătorul Creștin]

Titlul recenziei: Zsidó székelyek. A bözödújfalusi szombatos közösség emlékezete [Secui evrei. Memoria comunității sabatariene din Bezidu Nou]

Limba: maghiară

Tipul recenziei: Alte volume de specialitate

Cartea recenzată: *Kiss Ágnes, Finomhangolás. Koordináció és kontroll a szovjet típusú cenzúrarendszerekben. Romániai példák (1949–1989). [Coordonare și control în sistemele de cenzură de tip sovietic. Exemple din România, 1949-1989] Kolozsvár: Erdélyi Múzeum-Egyesület - Kriterion Könyvkiadó, 2022.*

Autor: Salat Levente

Data apariției: 04/04/2023

Locul apariției: *Korunk*

Titlul recenziei: A szervezetelmélet esete a szovjet típusú cenzúrarendszerrel. Kiss Ágnes: Finomhangolás (Cazul teoriei organizațiilor cu sistemului de cenzură de tip sovietic. Kiss Ágnes: Finomhangolás)

Limba: maghiară

URL: <http://korunk.org/>

Tipul recenziei: Alte volume de specialitate

Cartea recenzată: *Kiss Ágnes, Finomhangolás. Koordináció és kontroll a szovjet típusú cenzúrarendszerekben. Romániai példák (1949–1989). [Coordonare și control în sistemele de cenzură de tip sovietic. Exemple din România, 1949-1989] Kolozsvár: Erdélyi Múzeum-Egyesület - Kriterion Könyvkiadó, 2022.*

Autor: Kajcsa Kriszta

Data apariției: 02/11/2023

Locul apariției: *Pro Minoritate*

Titlul recenziei: Tisztánlátás a cenzúra kapcsán [Clarificări privind cenzura]

Limba: maghiară

URL: <https://prominoritate.hu/pro-minoritate-folyoirat/>

Tipul recenziei: Alte volume de specialitate

Cartea recenzată: *Kiss Ágnes, Finomhangolás. Koordináció és kontroll a szovjet típusú cenzúrendszerekben. Romániai példák (1949–1989). [Coordonare și control în sistemele de cenzură de tip sovietic. Exemple din România, 1949-1989] Kolozsvár: Erdélyi Múzeum-Egyesület - Kriterion Könyvkiadó, 2022.*

Autor: László D. László

Data apariției: 07/02/2023

Locul apariției: *Caietele Silvane*

Titlul recenziei: Din istoria cenzurii comuniste

Limba: română

URL: <https://caietesilvane.ro/din-istoria-cenzurii-comuniste/>

Tipul recenziei: Alte volume de specialitate

Cartea recenzată: *Kiss Ágnes, Finomhangolás. Koordináció és kontroll a szovjet típusú cenzúrendszerekben. Romániai példák (1949–1989). [Coordonare și control în sistemele de cenzură de tip sovietic. Exemple din România, 1949-1989] Kolozsvár: Erdélyi Múzeum-Egyesület - Kriterion Könyvkiadó, 2022.*

Autor: Demeter Zsuzsa

Data apariției: 25/04/2023

Locul apariției: *Helikon*

Titlul recenziei: Cenzurára hangolva [Acordat la cenzură]

Limba: maghiară

URL: <https://www.helikon.ro/bejegyzesek/cenzurara-hangolva>

Tipul recenziei: Alte volume de specialitate

Cartea recenzată: *Cvajner, Martina. 2019. Soviet Signoras. Personal and Collective Transformations in East European Migration. Chicago, IL: University of Chicago Press.*

Autor: Anghel Remus

Data apariției: 31/10/2023

Locul apariției: *Social Anthropology*

Titlul recenziei: (Book Review) Cvajner, Martina. 2019. Soviet Signoras. Personal and Collective Transformations in East European Migration. Chicago, IL: University of Chicago Press.

Limba: engleză

URL: <https://www.berghahnjournals.com/view/journals/saas/31/3/saas310309.xml>

Tipul recenziei: Alte volume de specialitate

Cartea recenzată: *Berta, Péter. 2019. Materialising difference: Consumer culture, politics, and ethnicity among Romanian Roma, Toronto: University of Toronto Press*

Autor: Anghel Remus

Data apariției: 31/12/2023

Locul apariției: *National Identities*

Titlul recenziei: Berta, Péter. 2019. Materialising difference: Consumer culture, politics, and ethnicity among Romanian Roma, Toronto: University of Toronto Press

Limba: engleză

URL: <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/14608944.2023.2289326?src=>

Tipul recenziei: Alte volume de specialitate

Cartea recenzată: *Eszter Györfy: Átrajzolt határok. Felekezeti együttélés, vallási és etnikai kötődések Székelyföld és Moldva határán (Frontiere redesenate: Coexistența confesională, relații religioase și etnice la granița dintre Ținutul Secuiesc și Moldova)*

Autor: Peti Lehel

Data apariției: 21/12/2023

Locul apariției: *Acta Ethnographica Hungarica, Vol. 67. 2022. 529–531.*

Titlul recenziei: Györfy Eszter: Redrawn Borders: Denominational Coexistence, Religious and Ethnic Ties on the Boundary of Székely Land and Moldavia

Limba: engleză

URL: <https://akjournals.com/view/journals/022/67/2/article-p529.xml>

Cap IX. Îndrumare practică în afara proiectelor ISPMN

Numele îndrumătorului: Gidó Attila

Descriere:

Domnul Nemes Szilárd Attila, masterand la Universitatea „Babeș-Bolyai”, Facultatea de Istorie și Filosofie, Departamentul de Istorie în Limba Maghiară, a efectuat un stagiul de practică de 2 săptămâni la ISPMN. În această perioadă el a ajutat la inventarierea materialelor documentare aparținând proiectului cu titlul „Cronologia minorităților naționale, 1989-2015”.

Numele îndrumătorului: Gidó Attila

Descriere:

Domnul Csatári István Gergő, masterand la Universitatea „Babeș-Bolyai”, Facultatea de Istorie și Filosofie, Departamentul de Istorie în Limba Maghiară, a efectuat un stagiul de practică de 2 săptămâni la ISPMN. În această perioadă el a ajutat la inventarierea materialelor documentare aparținând proiectului cu titlul „Cronologia minorităților naționale, 1989-2015”.

Numele îndrumătorului: Gidó Attila

Descriere:

Domnul Bartos Elekes Imre, masterand la Universitatea „Babeș-Bolyai”, Facultatea de Istorie și Filosofie, Departamentul de Istorie în Limba Maghiară a efectuat un stagiul de practică de 2 săptămâni la ISPMN. În această perioadă el a ajutat la inventarierea materialelor documentare aparținând proiectului cu titlul „Cronologia minorităților naționale, 1989-2015”.

Numele îndrumătorului: Toma Stefánia, Iulia-Elena Hossu, Fosztó László

Descriere:

Studentii masteratului de Cercetare Sociologică Avansată, Facultatea de Sociologie și Asistență Socială (Universitatea Babeș-Bolyai) își desfășoară activitățile de practică profesională la ISPMN în cadrul proiectelor Pălinca/Pálinka. *(De)construcția unei naționalizări și Monitorizare presa centrală și locală cu privire la reprezentările despre romii din România* sub îndrumarea cercetătorilor Iulia Hossu, Toma Stefania și Fosztó László.

Cap X. Consiliul Științific

Consiliul Științific a desfășurat în cursul anului 2023 o serie de activități prin care a contribuit la dezvoltarea, promovarea și valorificarea cercetării științifice din cadrul Institutului.

În cursul anului membrii CS au continuat organizarea seriei de seminarii de cercetare ISPMN, inițiată în aprilie 2021 ca spațiu de dezbateri academice pentru cercetătorii ISPMN asupra cercetărilor în curs sau a rezultatelor acestora.

În cadrul acestora, cercetătorii ISPMN au prezentat rezultate ale proiectelor de cercetare, studii științifice în lucru sau publicate, discuțiile fiind moderate, prin rotație, de membrii Consiliului Științific. Au susținut prezentări în ordine cronologică:

Kiss Ágnes: Revistă maghiară samizdat în România anilor optzeci. Condiții, realizări, recepție; Plainer Zsuzsa: Analiza mobilității educaționale în cazul romilor din România; Gidó Attila: Survivors of the Northern Transylvanian Deportations: Liberation, Repatriation, Reckoning; Kiss Tamás: Kin-state Intervention, Securitization, and Minority Policies: Hungarians and Russian-speakers in Central and Eastern Europe; Cupcea Adriana: Representations of Islam in the Romanian history textbooks in the post-1990 period; Kiss Ágnes - Csátári István Gergő - Anca Filipovici - Gidó Attila - Toma Stefánia - Fosztó László: Resurse educaționale pentru profesori în legătură cu istoria și prezentul minorităților naționale din România - brainstorming și prezentare cu contribuția mai multor colegi; Anca Filipovici: Responses to antisemitism: political activism of Jewish youngsters in Romania (1934-1948) - research project; George Iulian Zamfir: Rasializarea romilor prin politici de locuire în anii 1980 și 1990: săpături arhivistice în Cluj-Napoca și Baia Mare; Bokor Zsuzsa: Ethnicity and public health - minority health programmes in interwar Transylvania; Székely István Gergő - Illés Tamás: Cartografierea evoluției etnodemografice a minorităților naționale din România pe baza datelor recensământului din 2021.

Membrii Consiliului au fost convocați periodic de către secretarul științific în vederea emiterii de propuneri sau avizării diferitelor acțiuni conforme cu planul anual de activități și proiectele aflate în derulare. În calitate de organ consultativ, CS a îndeplinit atribuții, precum:

- avizarea Planului editorial anual al Editurii ISPMN, a propunerilor de tiraje etc.;
- revizuirea și modificarea Regulamentului privind acordarea de burse al Institutului pentru Studiarea Problemelor Minorităților Naționale din România;
- activități procedurale pentru lansarea unui post de cercetător în cadrul CSAC
- suport pentru comisia de organizare a conferinței anuale ISPMN.

Cap XI. Serviciul economic, administrativ, contencios

1. Activitate economică financiară

Serviciul și-a desfășurat activitatea în conformitate cu dispozițiile legale privind activitatea financiar-contabilă.

În anul 2023 s-au realizat următoarele lucrări mai importante:

- Elaborarea proiectului de buget anual;
- Executarea operațiunilor financiare privind fondurile prevăzute în bugetul propriu;
- Repartizarea bugetului aprobat prin legea bugetară anuală pe trimester; s-au efectuat deschideri de credite bugetare, urmărind încadrarea în totalul creditelor aprobate prin Legea bugetului de stat și ordonanțele de rectificare a bugetului pe anul în curs;
- Analizarea și urmărirea execuției pe titluri, articole și alineate de cheltuieli a bugetului aprobat în vederea respectării disciplinei financiare;
- Analizarea fundamentărilor și propunerea spre aprobare către Secretarul General al Guvernului a documentației privind virările de credite între articolele bugetare;
- Întocmirea documentației necesare în vederea efectuării plăților către furnizori/prestatori, în baza deconturilor de cheltuieli și/sau a ordonanțelor întocmite de compartimentele de specialitate și aprobate de ordonator și efectuarea acestor plăți/viramente bugetare;
- Verificarea deconturilor aferente deplasărilor interne/externe și plata drepturilor cuvenite;
- Întocmirea și depunerea lunară a raportărilor, depunerea situațiilor financiare trimestriale ale instituțiilor publice, precum și a unor raportări financiare lunare în anul 2022, pentru modificarea și completarea Normelor metodologice privind organizarea și conducerea contabilității instituțiilor publice, Planul de conturi pentru instituțiile publice și instrucțiunile de aplicare a acestuia, precum și pentru modificarea și completarea altor norme metodologice în domeniul contabilității publice;

Întocmirea pentru activitatea proprie a situațiilor financiare trimestriale care au necesitat efectuarea următoarelor operațiuni:

- Înregistrarea zilnică a documentelor justificative, anexate la extrasele de cont și registrele de casă pe capitolele bugetare existente la ISPMN pe structura bugetului aprobat: cheltuieli de personal, cheltuieli cu bunuri și servicii, acțiuni cu caracter științific și socio-cultural;
- Întocmirea „fișelor pentru operații diverse” și a bilanțelor de verificare analitice și sintetice, lunar și trimestrial;
- Întocmirea documentației privind constituirea garanției pentru gestionari și înregistrarea în evidența contabilă a garanțiilor depuse de gestionarii instituției la BCR;
- Elaborarea unor situații privind activitatea instituției solicitate de conducerea SGG.

Pentru buna desfășurare a activităților structurilor organizatorice din cadrul I.S.P.M.N. a realizat, în principal, următoarele tipuri de activități:

- a administrat și gestionat bunurile de natura mijloacelor fixe, obiectelor de inventar și consumabilelor la nivelul ISPMN;

- a urmărit îndeplinirea de către ISPMN, dar și de către alți operatori economici, a obligațiilor prevăzute în contractele privind furnizarea de bunuri, lucrări și/sau servicii încheiate între aceștia și ISPMN, având ca obiect aspecte administrative;
- a verificat și validat facturile emise de către operatorii economici în vederea efectuării plăților către aceștia pentru bunurile achiziționate, respectiv serviciile prestate, în baza contractelor încheiate de ISPMN cu respectivii operatori economici, având ca obiect aspecte administrative;
- a propus și a inițiat achiziția de bunuri, lucrări și/sau servicii necesare funcționării instituției;
- a identificat și centralizat necesarul de bunuri și servicii în vederea desfășurării activităților structurilor organizatorice din cadrul ISPMN, în vederea realizării Planului Anual al Achizițiilor Publice pentru anul 2023.

Întocmirea și depunerea raportărilor în Punctul unic de acces – sistemul național de raportare Forexdebug.

Activitatea realizată de către ISPMN este continuă iar obiectivul principal este asigurarea condițiilor optime de lucru. Propunerile privind îmbunătățirea activității au ținut cont de principiul general al economicității, eficienței și eficacității iar inițierile de achiziții publice au avut în vedere plafoanele stabilite de către ordonatorul principal de credite și prin Planul Anual de Achiziții Publice pentru anul 2023.

RAPORT FINANCIAR 2023

Institutul pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale, este instituție publică, cu sediul în municipiul Cluj-Napoca și funcționează în baza Hotărârii Guvernului nr. 893 din 2007 fiind subordonată Secretariatului General al Guvernului și în coordonarea D.R.I. .

Bugetul Institutului, aprobat de către ordonatorul principal de credite, pentru anul 2023 se prezintă în felul următor:

000110	Total venituri	3.783.000
33.10.08/33.10.50	Venituri din prestări servicii	20.000
37.10.01	Donații	2.000
40.08.15	Sume utilizate din excedentul anului precedent pentru efectuarea de cheltuieli sursa D	99.000
43.10	Subvenții de la alte administrații	3.570.000
43.10.09	Subvenții pentru instituții publice	3.570.000
48.08.31/42.75.00	F.E.N. sursa D prefinanțare și cofinanțare	44.000
48.10.16.03	F.E.N. sursa D prefinanțare	48.000
67.10/08	TOTAL CHELTUIELI	3.783.000
01.10	Cheltuieli de personal	2.997.000
01.20	Bunuri și servicii	385.000
01.58	Proiecte finanțate din fonduri externe sursa D	143.000
01.58	Proiecte finanțate din fonduri externe sursa G	48.000
01.59	Alte cheltuieli	200.000
01.70	Cheltuieli de capital	10.000

Total încasări realizate:

Din subvenție 3.143.037,45 lei, din prestări servicii 4.694,40 lei , donații 0 lei.

Proiecte FEN sursa G prefinanțare 46.566,14 lei excedent 2023 41.450,14 lei.

Proiecte FEN sursa D prefinanțare/cofinanțare 25.739,86 lei excedent 2022 98.374,87 lei, excedent 2023 97.509,73.

Notă explicativă la pozițiile din balanță:

- Mijloace de transport 119.945,20 lei, echipamente tehnologice 401.694,66 lei, mobilier și aparatură birotică 31.133,96 lei, clădiri 3.264.846,00 lei, terenuri 2.395.154,00 lei , alte active fixe necorporale (programe informatice) 470.445,14 lei; amortizarea totală aferentă (exclusiv clădire și teren) 974.756,52 lei,
- Stocuri 1.872.529,38: 283.707,56 lei reprezentând valoarea obiectelor de inventar din dotare, 1.013.807,51 lei cărțile și publicațiile, materialele documentare din biblioteca Institutului, 575.014,31 cărțile editurii, 0 lei combustibil nedecontat prin Foi de parcurs;
- Conturi la trezorerie, casa, alte valori: 0 lei disponibil în contul de trezorerie, conturi curente (contul 550) 27.681,63 lei (garanție gestionari), 0 lei în casă, 97.509,73 lei disponibil/excedent din fonduri externe (sursa D), respectiv 41.450,14 lei (sursa G), avansuri de trezorerie 0 lei, alte valori 0 lei BVC;
- Datorii către bugetul de stat 14.830 lei reprezentând impozitul de salar aferent lunii decembrie (ISPMN și proiectele FEN RHR și HUNGMEM),
- Salariile angajaților și contribuțiile aferente lunii decembrie: salarii nete 131.221 lei, obligații de întreținere/popriri/pensii private 3.360 lei, garanții gestionari contul 428 – 27.681,63 lei, contribuții sociale 84.576 lei, contul 461 12.528 lei sume de recuperat de la FNUASS (conform cererilor depuse), număr de angajați 28 din care 2 demnitari
- Clienți neîncasați 3.843,30 lei, facturi de întocmit 6.675,49 lei
- Furnizori neachitați – 0 lei.

Notă explicativă la Contul de execuție al instituțiilor publice:

Total plăți efectuate 3.179.452,85 lei din care:

- **Cheltuieli de personal 2.880.066,53 lei**

Salarii de bază	2.650.884,00 lei,
Îndemnizații delegare	42.802,53 lei,
Alte drepturi salariale	0,00 lei,
Indemnizația de hrană	90.756,00 lei,
Vouchere de vacanță	34.075,00 lei,
Contribuții	61.549,00 lei.

- **Bunuri și servicii 194.933,49 lei**

Furnituri de birou	8.991,34 lei,
Materiale curățenie	4.192,06 lei,
Încălzit iluminat	32.122,88 lei,
Apă canal salubritate	7.100,50 lei,
Carburanți	807,03 lei,
Piese de schimb	9.859,48 lei,
Telefon, internet poștă	26.949,77 lei,
Materiale și servicii caracter funcțional	39.478,03 lei,
Alte bunuri și servicii pentru întreținere și funcționare	39.613,60 lei,

Reparații curente	0,00 lei,
Obiecte de inventar	0,00 lei,
Deplasări interne	8.259,66 lei,
Deplasări externe	5.350,73 lei (participări conferințe),
Consultanță și expertiză	0,00 lei,
Pregătire profesională	0,00 lei,
Protecția muncii	5.532,00 lei,
Protocol	1.160,43 lei,
Prime de asigurare	4.665,32 lei,
Alte chelt. cu bunuri și serv.	850,66 lei.

- Cărți, publicații (biblioteca I.S.P.M.N.) 0,00 lei
- Burse de cercetare 15.000,00 lei
- Acțiuni cu caracter științific 57.731,83 lei (tipar cărți – tipar, corectură lingvistică, servicii de traducere, tipar, servicii de tehnoredactare și corectură lingvistică, servicii informatice actualizare platformă cercetare etc.),
- Cheltuieli de capital 0,00 lei.

Plăți din fonduri externe nerambursabile:

- sursa D RomaHealthRisk 58.31 – 26.605 lei (salarii, deplasări) din prefinanțare/cofinanțare 2022, și excedent 2022 – 98.37487 lei excedent 2023 97.509,73 lei.
- Sold proiect 2022 102.776,86 lei, încasat 2023 25.739,86 lei, decontat 32.045 lei sold proiect 2023 96.471,72 lei.
- sursa G HUNGMEM 58.16 - 5.116 lei (salarii), prefinanțare încasată 2023 46.566,14 lei, sold proiect/excedent 41.450,14 lei.

I.S.P.M.N. nu inregistreaza datorii contingente la data de 31.12.2023.
 Ultima reevaluare a cladirii si terenului s-a realizat in anul 2022.

2. Activitatea privind controlul financiar preventiv

Activitate privind Controlul financiar preventiv propriu în cadrul Serviciului Economic, Contencios și Administrativ a constat în verificarea și vizarea operațiunilor și transmiterii raportărilor către ordonatorul principal de credite. Pentru anul 2022 operațiunile vizate sunt prezentate în tabelul alăturat:

RAPORT privind activitatea de control financiar preventiv anul 2023

Cap.I - Operatiuni supuse vizei de control financiar preventiv

Nr. crt.	Operatiuni cu efect financiar asupra fondurilor publice sau a patrimoniului public	Corespondenta operatiunilor din col.1 cu codurile operatiunilor din anexa nr.1.1 la normele metodologice - Cadrul general	Total operatiuni supuse vizei de control financiar preventiv	
			Numar operatiuni	Valoare (mii LEI)
0	1	2	3	4
	Total (rd.1+rd.2+rd.3+rd.4+rd.5+rd.6+rd.7):		609	42344
1.	Deschideri, repartizari, retrageri si modificari ale creditelor - total (1.1+1.2+1.3+1.4), din care:		34	28637
1.1	Deschideri de credite	A1	21	24810
1.2	Repartizari de credite	A2	8	3640
1.3	Virari de credite	A4	0	0
1.4	Alte operatiuni	A3; A5	5	187
2.	Angajamente legale - total (2.1+2.2+2.3+2.4+2.5+2.6), din care		258	3743
2.1	Acte administrative din care rezulta obligatii de plata	B13- B17	164	109
2.2	Contracte/Contracte subsecvente/Comenzi de achizitii publice/sectoriale, inclusiv actele aditionale la acestea	B1, B3-B5	35	285
2.3	Angajamente legale (contract, decizie, ordin, acord, conventie etc.) de finantare	B2, B20, B 23	59	3349
2.4	Contracte/Acorduri/Conventii de imprumut; garantie; prospecte de emisiune	B6-B8, B10, B11, B19	0	0
2.5	Conventii de garantare	B9	0	0
2.6	Contracte de inchiriere, concesiune, participare, parteneriat public-privat etc.	B12, B18, B 21, B 22	0	0
3.	Ordonantari de avansuri	C2; C11	0	0
4.	Ordonantari de plata - total (4.1+4.2+4.3+4.4+4.5+4.6+4.7), din care pentru:		301	9874
4.1	Drepturi de personal si obligatii fiscale aferente	C12	37	677142
4.2	Pensii, ajutoare, rente viagere si alte asemenea		8	15
4.3	Servicii prestate, bunuri livrate, lucrari executate	C1; C6; C7	255	7026

4.4	Rambursari, dobanzi, comisioane si alte costuri aferente imprumuturilor	C4; C5	0	0
4.5	Ajutoare de stat/ de minimis, subventii, transferuri, rente, alte forme de sprijin	C9	0	0
4.6	Finantari/cofinantari	C3	0	0
4.7	Alte obligatii de plata	C8; C10	0	0
5.	Operatiuni financiare / de plasament	E18	0	0
6.	Operatiuni privind activele (vanzari, inchirieri, concesiuni, gajari, transferuri de bunuri etc.)	D1-D6; E9	2	67
7.	Alte operatiuni	E1-E8, E10-E17	15	23

Nu au existat operatiuni refuzate la viza.

3. Activitate privind achizițiile publice

Activitate privind achizițiile publice în cadrul Serviciului Economic, Contencios și Administrativ a constat din:

- s-a elaborat programul anual de achizitii publice pe baza necesitatilor si prioritatilor identificate la nivelul institutiei și actualizările acestuia;
- s-a colaborat cu celelalte compartimente funcționale din cadrul ISPMN la fundamentarea programului anual de achiziții publice;
- s-au efectuat proceduri de achiziții publice în SICAP;
- s-au întocmit notele estimative si justificative cu privire la procedurile de achiziție publică;
- s-au întocmit referatele de necesitate pentru aprobarea procedurilor de achiziție publică;
- s-a asigurat desfășurarea propriu zisă a procedurilor de achiziție publică de atribuirea contractelor de furnizare produse, servicii și lucrări;
- s-a urmărit respectarea contractelor de achiziții publice din punct de vedere al respectării valorilor și termenelor;
- s-a ținut evidența contractelor ce au ca obiect achizițiile publice de bunuri, servicii sau activități;
- s-a urmărit executarea contractelor de achiziții;
- s-a urmărit încheierea contractelor subsecvente aferente achizițiilor centralizate prin ONAC.

Toate achizițiile efectuate în anul 2023 sunt achiziții directe de produse si servicii, conform tabelului de mai jos:

Nr.	Capitol bugetar	Denumire achizitie	Cod CPV	Valoare achizitie cu TVA	Valoare achizitie fara TVA	Ofertant	Modalitate achizitie
1	5922	Actualizare informatica	72540000-2	13037.25	12,562.25	Image Services SRL	ONLINE SICAP
2	200130	Actualizare informatica-MONITORUL OFICIAL, LEGIS	72540000-2	3606	3,030.25	MONITORUL OFICIAL, CTCE	ONLINE SICAP
3	200101	Articole de birou	30192000-1	7166.18	6,022.00	SUPREMOFFICE SRL	ONLINE SICAP
4	203003	Asigurare cladire	66512220-0	3,075.32	3,075.32	GENERALI	OFFLINE
5	200105	Benzina fara plumb	09132100-4	807.03	678.18	OMV PETROM	OFFLINE
6	203002	Cafea	15861000-1	880.01	807.38	FOUNTAIN SRL	ONLINE SICAP

7	200109	Comisioane bancare	66100000-1	650	650.00	BCR	OFFLINE
8	200104	Distributie de apa	65100000-4	5,927.44	5,438.02	Comp De apa Somes	OFFLINE
9	200103	Distributie de gaz	65210000-8	19631.63	16,506.45	EON GAZ	OFFLINE
10	200103	Distributie energie electrica	65310000-9	12491.25	10,401.61	ELECTRICA SA	OFFLINE
11	200130	Diverse servicii de curatenie	74740000-8	31,200.00	31,200.00	DICTION FACILITY INVEST SRL	ONLINE SICAP
12	5922	Elaborare studii-cronologie minoritatea roma	79311000-7	5000	4,700.00	MATEI PETRE GEORGIAN	OFFLINE
13	5922	Elaborare studii-cronologie minoritatea ruso-lipoveana	79311000-7	5000	4,700.00	VARONA ALEXANDR	OFFLINE
14	200106	Furnizare diverse piese de schimb	44411000-4; 31500000-1; 44520000-1; 22457000-8	9508.43	7,990.28	IRINI TEHNICON SRL	ONLINE SICAP
15	200101	Hartie copiator ONAC	30192000-1	1825.16	1,533.75	AGRESSIONE GROUP SA	ONLINE
16	200102	Materiale pentru curatenie	39830000-9	3726.56	3,131.56	SUPREMOFFICE SRL	ONLINE SICAP
17	200102	Materiale pentru curatenie-ONAC CONTRACT SUBSECVENT	39830000-9	465.49	391.18	SC SIDE GRUP SRL	ONLINE
18	200106	Piese si accesorii pentru calculare - hard disk intern	31682530-4	351.05	295.00	Compart SRL	ONLINE SICAP
19	203002	Produse de protocol	15800000-6	280.42	254.40	SUPREMOFFICE SRL	ONLINE SICAP
20	5922	Proiectare grafica	79822500-7	1075	1,075.00	TOROK TIHAMER PFA	ONLINE SICAP
21	2014	Protectia muncii	80511000-9	4,032.00	4,032.00	MEDALIAT SRL	ONLINE SICAP
22	203030	Schimbare si centrare anvelope, verificare tehnica periodica	50112300-6	338.5	284.45	EUR-RO-CAR TRADING SRL	OFFLINE
23	5922	Servicii de abonare-bibliotecii-ANELIS PLUS-2023	79980000-7	2000	2,000.00	ANELIS PLUS	OFFLINE
24	203003	Servicii de asigurare-autovehicule	65513000-9	1,590.00	1,590.00	KUNDEN BROKER SRL, GENERALI	OFFLINE
25	200109	Servicii de asistenta informatica-contabilitate	72610000-9	13566	11,400.00	SOBIS SRL	ONLINE SICAP
26	5922	Servicii de fotocopiere	79960000-1	572.2	572.20	CNSAS	OFFLINE
27	200109	Servicii de intretinere echipament tehnica de calcul	50300000-8	23,419.20	19,680.00	Compart SRL	ONLINE SICAP
28	200130	Servicii de intretinere incalzire centrala	50720000-8	2,094.40	1,760.00	TOTAL TERM	ONLINE SICAP
29	2014	Servicii de medicina muncii	85147000-1	1,500.00	1,500.00	MEDSTAR SRL	ONLINE SICAP
30	200130	Servicii de monitorizare a sistemelor de alarma	79711000-1	2713.2	2,280.00	MARUGUARD SRL	ONLINE SICAP
31	203030	Servicii de publicitate-anunt concurs post CS I	79341000-6	67.2	67.20	Buzzpublishing SRL	ONLINE SICAP

32	203030	Servicii de publicitate-anunt suspendare concurs post CS I	79341000-6	68.48	68.48	Buzzpublishing SRL	ONLINE SICAP
33	200109	Servicii de reparare si de intretinere a automobilelor	50112000-3	1,121.88	942.76	PROFI AUTO SRL	OFFLINE
34	200109	Servicii de reparare si de intretinere a automobilelor	50112000-3	720.95	605.84	EURO-CAR TRADING SRL	OFFLINE
35	5922	Servicii de tehnoredactare	79821100-6	385	385.00	TIPOTEKA	ONLINE SICAP
36	5922	Servicii de tehnoredactare	79821100-6	4499.99	3,781.50	IDEA PLUS SRL	ONLINE SICAP
37	5922	Servicii de tehnoredactare	79821100-6	1302.5	1,302.50	TIPOTEKA	ONLINE SICAP
38	200108	Servicii de telefonie mobilă	64212000-5	23393.06	19,658.03	VODAFONE	OFFLINE
39	5922	Servicii de tiparire	79800000-2	7515.9	7,158.00	IDEEA DESIGN&PRINT SRL	ONLINE SICAP
40	5922	Servicii informatice-ZOOM	72590000-7	1904	1,600.00	Compart SRL	ONLINE SICAP
41	5922	Servicii pentru evenimente-organizare conferinta	79952000-2	15400	12,941.18	PLANETARIUM KIDS SRL	ONLINE SICAP
42	200601	Servicii pentru evenimente-taxa conferinta	79952000-2	200	200.00	extras cont participant	OFFLINE
43	200602	Servicii pentru evenimente-taxa conferinta	79952000-2	838.19	838.19	extras revolut	OFFLINE
44	200602	Servicii pentru evenimente-taxa conferinta	79952000-2	870.44	870.44	extras IDEA BANK	OFFLINE
45	200602	Servicii pentru evenimente-taxa conferinta	79952000-2	398.52	398.52	SIET	OFFLINE
46	200108	Servicii postale si de curierat	64100000-7	3556.71	2,988.83	TCE WORLDWIDE SERVICES SRL	OFFLINE
47	5922	Servicii prestate de biblioteci	92510000-9	40	40.00	BCU LUCIAN BLAGA CLUJ NAPOCA	OFFLINE
48	200104	Servicii privind deseurile menajere si deseurile	90500000-2	1173.06	973.20	SUPERCOM SA	OFFLINE
49	203030	Taxa de drum	63712210-8	138.48	116.37	MOL ROMANIA	OFFLINE
50	200601	Taxa de parcare	63712400-7	70	70.00	BF 11/02.11.2023	OFFLINE
51	200602	Taxa participare conferinta	79952000-2	1237.25	1,237.25	REVOLUT	OFFLINE
52	200601	Transport aerian	60400000-2	1,369.00	1,199.00	CIEL VOYAGES SRL	ONLINE SICAP
53	200602	Transport aerian extern	60400000-2	871.86	871.86	CIEL VOYAGES SRL	ONLINE SICAP
54	200601	Transport feroviar	60210000-3	1,910.80	1,605.72	CIEL VOYAGES SRL	ONLINE SICAP
55	200601	Transport rutier	60100000-9	4709.89	3,981.84	MOL, OMV, ROMPETROL, IRINA TRANS	OFFLINE
56	200602	Transport rutier	60100000-9	739.58	621.50	MOL	OFFLINE
57	200602	Transport rutier extern	60100000-9	394.89	331.84	OMV PETROM	OFFLINE
58	203030	Verificat incarcata stingatoare	50413200-5	238.00	200.00	FOCSTING SRL	ONLINE SICAP

4. Activitatea privind tehnologia informației

Activitatea privind tehnologia informației a constat în soluționarea solicitărilor angajaților, realizate de către firmele care asigură mentenanța sistemelor informatice sub supravegherea expertului de achiziții publice.

5. Activitatea juridică

Activitatea juridică în cadrul Serviciului Economic, Contencios și Administrativ a constat din:

- acordare asistență juridică compartimentelor ISPMN;
- urmărire și analiză actele normative și informare compartimente interesate;
- elaborare, respectiv vizare ordine emise de către președintele ISPMN;
- redactare, vizare contracte și alte acte juridice încheiate de ISPMN cu alte persoane fizice sau juridice;
- analiză și elaborare răspuns la solicitările de natură juridică primite de ISPMN de la persoane fizice sau juridice;
- vizare dosare achiziție publică;
- elaborare, respectiv vizare proceduri operaționale și de sistem;
- asigurarea secretariatului tehnic al Comisiei pentru control intern managerial;
- acordare consultanță în probleme de integritate în cadrul Grupului de Lucru pentru integritate;
- asigurare consultanță în vederea depunerii declarațiilor de avere și interese pentru personalul care are obligația depunerii declarațiilor de avere și interese, respectiv ținerea registrului declarațiilor de avere și interese;
- colectare și sistematizare acte normative care conțin prevederi referitoare la minoritățile naționale.

6. Activitatea privind Resursele Umane

Institutul pentru Studiarea Problemelor Minorităților Naționale are în organigramă 35 de posturi de execuție și două posturi de conducere.

În cadrul institutului funcționează trei compartimente:

- Compartimentul de studii, analize și cercetare, din care fac parte 13 cercetători;
- Centrul de documentare, din care fac parte 6 cercetători;
- Serviciului Economic, Contencios și Administrativ este condus de șeful serviciului, din cadrul serviciului mai fac parte, doi consilieri juridici, un expert de achiziții, un economist CFP, un expert de comunicare și un contabil cu atribuții de resurse umane.

Activitatea de resurse umane se desfășoară în cadrul SECA prin contabilul care are atribuții de resurse umane, sub directa coordonare a șefului serviciului.

Au fost desfășurate următoarele activități:

- preluarea și verificarea seturilor de documente în vederea deplasărilor;
- întocmirea deconturilor estimative și deconturile pentru deplasările interne și externe;
- înregistrarea în condica de prezență a concediilor de odihnă, concediilor medicale, concediilor fără plată, concediilor de studii, concediilor pentru evenimente, CIC și delegații;
- întocmirea foii colective de prezență;

- întocmirea statului de plată și editarea documentelor în vederea acordării salariilor;
- întocmirea, lunar, a declarațiilor de impozite, taxe și contribuții aferente salariilor;
- arhivarea documentelor care stau la baza întocmirii salariilor și statele de plată;
- centralizarea datelor necesare întocmirii raportului statistic lunar și anual și ale altor raportări statistice solicitate;
- evidența lunară a fondului de salarii realizat și a numărului de salariați pe institut, categorii de personal, obiective;
- planificarea și evidența concediilor de odihnă, concediilor medicale, învoirilor, nemotivatelor, concedii fără plată;
- evidența tuturor salariaților din institut, a angajărilor, a desfacerilor de contracte individuale de muncă conform prevederilor legale în vigoare, a pensionărilor, întocmirea și transmiterea on-line a Registrului de evidență a salariaților;
- transmiterea către șeful de serviciu a modificărilor ce apar la salarizare (reîncadrări, desfaceri de contracte individuale de munca etc.);
- întocmire adeverințe de vechime;
- participarea la discuții în legătură cu regulamentul intern, aplicarea corectă a codului muncii și a legislației în vigoare;
- întocmirea fișei postului pentru toți salariații din institut;
- întocmirea contractelor individuale de muncă, acte adiționale la CIM;
- întocmirea pe calculator și editare de adeverințe, actualizări norme, diverse formulare, tabele, adrese necesare în cadrul serviciului și a institutului;
- urmărirea legislației în vigoare cu privire la salarizarea personalului bugetar;
- întocmirea ordinelor de încadrare, reîncadrare, suspendare și încetare privind contractele individuale de muncă;
- întocmirea planului de formare profesională;
- evidența fișelor de evaluare anuală a performanțelor profesionale, procesul verbal de evaluare, comunicare evaluare, către toți salariații institutului;
- elaborarea capitolului bugetar, Cheltuieli de personal și urmărirea cheltuielilor pentru a nu se depăși limita trimestrială și anuală;
- întocmirea și transmiterea on-line, anual, a formularului “Raportare personal instituției publice”, conform Legii 153/2017;
- întocmirea situației transparenței veniturilor salariale lunare, trimestriale și afișarea pe site-ul oficial al institutului.

7. Comunicare și Relații Publice

În anul 2023, în cadrul Institutului au fost elaborate 43 de Buletine Interne de Informare. Acestea sunt documente interne care conțin Ordinele emise de președinte, Regulamente și Proceduri, Anunțuri referitoare la anumite activități, seminarii, Diseminare de materiale informative Convocatoare de sesiuni etc. Acestea conțin informații care în mare parte sunt de interes pentru toți angajații instituției și sunt transmise, electronic angajaților. Toate regulamentele și procedurile de sistem sau procedurile operaționale și materialele informative au fost postate pe intranetul ISPMN, astfel încât toți angajații să aibă acces la aceste documente ori de câte ori este nevoie.

În perioada sus-menționată, s-a verificat în permanență adresa oficială de e-mail a Institutului precum și faxul și poșta și s-au transmis/repartizat mesajele primite către personalul specializat în domeniul/tematica corespondențelor, astfel încât fiecare solicitare să primească răspuns competent și în timp util. Răspunsurile au fost transmise către solicitanți. S-au înregistrat și s-au soluționat toate adresele intrate.

După consultarea permanentă cu angajații, a fost elaborat Raportul anual de activitate pe anul 2022 (care a fost postat și pe site-ul ISPMN), și Planul anual de activitate 2023. Raportul pe anul 2022 a fost transmis către SGG și DRI.

În vederea bunei funcționări a Editurii ISPMN, au fost transmise exemplare către autori, editori etc., precum și către biblioteci și instituții interesate de subiectul volumelor. Totodată au fost trimise și volumele cumpărate prin site-ul ISPMN. S-a ridicat corespondența de la Poșta Română ori de câte ori a fost necesar.

S-a colaborat cu toate departamentele, comisiile și grupurile de lucru, Editura din cadrul ISPMN, în vederea bunei desfășurări a activității acestora și în vederea transmiterii informațiilor către angajați și către exterior.

Cu ocazia controalelor și monitorizărilor avute, s-au pus la dispoziție toate documentele necesare, originale, copiate sau scanate după caz, în vederea bunei desfășurări a acestora.

Au fost organizate seminarii de cercetare, workshopuri, ședințe de lucru etc.

8. Transparență și afișare a informațiilor de interes public

În anul 2023, la instituție a fost primită o solicitare de informație de interes public, care a fost rezolvată în aceeași zi cu primirea solicitării.

Pe parcursul anului s-au încărcat permanent documentele referitoare la Achiziții sau Buget din toate sursele și veniturile, declarațiile de avere, Integritate instituțională, Transparență decizională, iar în semestrul II a fost verificat din nou conținutul.

În luna noiembrie a fost elaborat Buletinul informativ, care a fost afișat atât la sediul ISPMN cât și pe site. La sfârșitul anului a fost elaborat Raportul privind transparența decizională pe anul 2022, precum și Raportul de evaluare a implementării Legii nr 544/2001 pe anul 2022, ambele documente vor fi înregistrate, aprobate și postate pe site în luna ianuarie.

Cap XII. Activitatea comisiilor de specialitate și a grupurilor de lucru

1. Comisia de monitorizare cu atribuții privind monitorizarea, coordonarea și îndrumarea metodologică a implementării și dezvoltării sistemului de control intern managerial

Activitatea comisiei CM s-a desfășurat prin activități individuale ale membrilor și întâlniri de lucru. Astfel, a fost finalizat Programul de dezvoltare al sistemului de control intern managerial ISPMN - anul 2023 și au fost revizuite, elaborate și aprobate următoarele proceduri:

- Procedură de sistem privind completarea și depunerea declarațiilor de avere și interese;
- Procedura de sistem privind managementul riscurilor de corupție în cadrul ISPMN;
- Procedura de sistem privind evaluarea incidentelor de integritate în cadrul ISPMN;
- Procedura de sistem privind avertizările în interes public;
- Procedura operațională privind gestionarea și administrarea patrimoniului ISPMN;
- Procedura operațională privind activitatea de control financiar preventiv propriu.

În anul 2023 s-au aprobat situațiile centralizatoare anuale privind sistemul de control intern managerial pentru anul 2022, raportările privind managementul riscului și monitorizarea performanțelor, inventarul procedurilor, toate pe baza raportărilor celor trei compartimente, respectiv s-a aprobat Planul privind continuitatea activității pe anul 2023 și lista funcțiilor sensibile la nivelul ISPMN pentru anul 2024.

1. Grupul de lucru pentru integritate

Grupul de lucru pentru implementarea metodologiei de evaluare a riscurilor de corupție și pentru evaluarea incidentelor de integritate în cadrul Institutului pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale, numit prin ordinul de președinte în anul 2022 (Ordinul președintelui ISPMN nr. 21/14.01.2022, potrivit prevederilor *Hotărârii Guvernului nr. 1269/2021 privind aprobarea Strategiei Naționale Anticorupție pe perioada 2021-2025 și a documentelor aferente acesteia*), funcționează în baza *Hotărârii Guvernului nr. 599/2018 pentru aprobarea Metodologiei standard de evaluare a riscurilor de corupție în cadrul autorităților și instituțiilor publice centrale, împreună cu indicatorii de estimare a probabilității de materializare a riscurilor de corupție, cu indicatorii de estimare a impactului în situația materializării riscurilor de corupție și formatul registrului riscurilor de corupție, precum și pentru aprobarea Metodologiei de evaluare a incidentelor de integritate în cadrul autorităților și instituțiilor publice centrale, împreună cu formatul raportului anual de evaluare a incidentelor de integritate.*

Componența grupului de lucru:

Hetea Estera Roxana, vicepreședinte ISPMN - șef al Grupului de Lucru

Bogdan Andrea, consilier juridic SEAC și consilier integritate - membru al grupului

Kozak Horațiu Iuliu, cercetător CSAC și consilier etica profesionala - membru al grupului
Vladar Rozalia, economist, SEAC – membru al grupului

Hossu Iulia, cercetător, CD – membru al grupului

Fosztó Laszlo, cercetător CSAC – membru al grupului

Sebesi Claudia, expert PR – secretar al grupului

Membrii Grupului de Lucru au desfășurat activități și au elaborat documente specifice:

- au identificat, analizat și evaluat riscurile de corupție la nivelul ISPMN, stabilind și măsuri de prevenire și control al acestora. Au elaborat Registrul riscurilor de corupție la ISPMN pentru anul 2023 și Măsuri de control pentru diminuarea riscurilor de corupție identificate în cadrul ISPMN pentru anul 2023, nr. înreg. Intern nr. 494 din 28.12.2021;
- consilierul pentru integritate a elaborat Raportul privind evaluarea incidentelor de integritate la nivelul ISPMN pe anul 2022, nr. înreg. 108 din 13.03.2023;
- consilierul pentru integritate și coordonatorul SNA au elaborat Raportul narativ privind stadiul implementării Strategiei Naționale Anticorupție la nivelul ISPMN în anul 2023 (nr. înreg. 367/15.11.2023 și completare fișe distincte de raportare măsuri implementate din Planul de integritate al instituției);
- a fost revizuită Procedura de sistem privind managementul riscurilor de corupție în cadrul ISPMN, cod: PS-ISPMN-GLERCEII-02, prin Ordinul președintelui ISPMN nr. 33 din 14.07.2023;
- au elaborat Procedura de sistem privind evaluarea incidentelor de integritate în cadrul ISPMN, Cod: PS-ISPMN-GLERCEII-03, aprobată prin Ordinul președintelui nr. 45 din 21.09.2023;
- a fost revizuit Regulamentul de organizare și funcționare a Grupului de lucru pentru implementarea metodologiei de evaluare a riscurilor de corupție și pentru evaluarea incidentelor de integritate (GLERCEII), nr. înreg. Intern 250 din 13.09.2023, aprobat prin Ordinul președintelui nr. 44 din 13.09.2023;
- a fost revizuită Procedura de sistem privind avertizările în interes public, Ediția 3, cod: PS-ISPMN-GLERCEII-01, prin Ordinul președintelui nr. 61/20.12.2023.

3. Comisia de etică

Membrii actuali ai Comisiei de etică au fost numiți prin Ordinul președintelui ISPMN nr. 7 din 25.01.2023, comisia funcționând potrivit Regulamentului de organizare și funcționare a Comisiei de etică având nr. de înreg. Intern 299/07.11.2023.

Componența comisiei este următoarea:

- Kozák Iuliu – cercetător științific gr. III, președinte
- Anghel Remus Gabriel – cercetător științific gr. I, membru
- Toma Stefania – cercetător științific gr. III, membru
- Hossu Iulia Elena – cercetător științific gr. II, membru
- Bogdan Andrea – consilier juridic, membru

La începutul anului 2023, membrii Comisiei de etică s-au întrunit în vederea modificării Regulamentului de organizare și funcționare a Comisiei de etică având nr. de înreg. Intern 44/30.12.2011, modificări care au fost aprobate prin Ordinul președintelui ISPMN nr. 6/16.01.2023.

În urma acestor modificări, componența Comisiei de etică s-a modificat, avându-se în vedere Procesul-verbal al Consiliului Științific înregistrat sub nr. 58/18.01.2023 privind propunerea componenței Comisiei de Etică.

În cursul lunii noiembrie 2023, Comisia de etică s-a întrunit pentru discutarea modificării/actualizării Codului de etică în activitatea de cercetare a ISPMN înregistrat sub nr. Intern 91/03.03.2016, aprobat prin Ordinul președintelui ISPMN nr.46 din 03.03.2016, respectiv a Regulamentului de organizare și funcționare a Comisiei de etică actualizat, înregistrat sub nr. Intern 46/16.01.2023, aprobat prin Ordinul președintelui ISPMN nr. 6/16.01.2023.

În urma dezbaterilor, s-a decis completarea cadrului legal din Preambulul Codului și introducerea unui articol nou cu privire la funcționarea Comisiei de etică, fiind adoptat Codul de etică în activitatea de cercetare a Institutului pentru Studiarea Problemelor Minorităților Naționale, înregistrat sub nr. Intern 298/07.11.2023, aprobat prin Ordinul președintelui ISPMN nr. 53 din 07.11.2023.

De asemenea, a fost modificat și completat și Regulamentul de organizare și funcționare a Comisiei de etică în funcție de modificările aduse Codului de etică, fiind adoptat Regulamentul de organizare și funcționare a Comisiei de etică, înregistrat sub nr. Intern 299/07.11.2023, aprobat prin Ordinul președintelui ISPMN nr. 53 din 07.11.2023.

În cursul anului 2023 nu au fost semnalate abateri de ordin etic în activitatea de cercetare a institutului.

Cap XIII. Relații de colaborare. Proiecte. Planificare Strategică

1. Colaborări și parteneriate

1. Contract de parteriat cu Muzeul de Artă din Cluj-Napoca privind lansarea volumului *Mișcarea romă din România în presa interbelică: 1933-1941* editat de Petre Matei.
2. Acord cadru de colaborare cu Universitatea Lucian Blaga din Sibiu în vederea stabilirii unor legături de cooperare academică și culturală, precum și de cercetare sau a altor activități în comun.
3. Acord cadru cu Universitatea Sapiientia din Cluj-Napoca în vederea stabilirii unor legături de cooperare academică și culturală, precum și de cercetare sau a altor activități în comun.
4. Protocol de colaborare cu Inspectoratul Școlar Județean Cluj, în scopul desfășurării Olimpiadei Naționale de Limba Romani.
5. Convenție Cadru cu Universitatea Babeș-Bolyai și Dl. Nemes Szilard Attila privind efectuarea stagiului de practică.
6. Convenție Cadru cu Universitatea Babeș-Bolyai și Dl. Csatari Istvan Gergo privind efectuarea stagiului de practică.
7. Protocol de colaborare cu Universitatea Babeș-Bolyai în vederea organizării proiecției filmului documentar antropologic *Pocalul*.
8. Protocol de colaborare cu S.C. ERAKLIFILM SRL în vederea organizării proiecției filmului documentar antropologic *Pocalul*.
9. Protocol de colaborare cu Fundația pentru Cercetări Sociale Max Webber în scopul organizării evenimentului *Zilele Sociologiei ediția a 13-a*.
10. Convenție Cadru cu Universitatea Babeș-Bolyai și Dl. Bartos Elekes Imre privind efectuarea stagiului de practică.
11. Acord de consorțiu cu [Institutul de Istorie a Evreilor Germani (Hamburg, Germania), Federația Comunităților Evreiești din Ungaria Organizație social (Budapesta, Ungaria) și Comunitatea Evreilor din Komarno, Slovacia, pentru implementarea proiectului internațional finanțat de Comisia Europeană în cadrul programului CERV-2022. Proiect ID: 101091210 — HUNGMEM: Digital Memorial Knowledge Infrastructure - the Holocaust in Hungary 80 years later [Infrastructura digitală memorială a cunoașterii - Holocaustul din Ungaria 80 de ani mai târziu].
12. Protocol de colaborare cu Serviciul Public pentru Administrarea Obiectivelor Culturale, Cluj-Napoca, în vederea organizării în bune condiții a proiecției filmului *Valea Plângerii* din cadrul Zilelor Clujului 2023.
13. Protocol de colaborare cu Universitatea Babeș-Bolyai în vederea desfășurării unor proiecte comune de cercetare în domeniul sociologiei; organizarea unor manifestări științifice comune; consultări privind planul de învățământ; orientarea spre practică a pregătirii studenților din domeniul sociologie; vizite de studiu și practică a studenților Universității la Editura ISPMN; sprijinirea sesiunilor de comunicări științifice studențești.
14. Contract cu Institutul Național de Statistică privind accesarea și utilizarea de microdate în scopuri de cercetare științifică în proiectul *Procesele demografice și pozițiile sociale ale minorităților naționale din România*.

15. Convenție Cadru cu Universitatea Babeș-Bolyai și Dl. Forro Bartho Akos privind efectuarea stagiului de practică.
16. Protocol de colaborare cu Departamentul de sociologie al SNSPA și Biblioteca Universității Lucian Blaga în scopul organizării conferinței *Mobilități, utilizarea pământului și crize ecologice la marginea Europei*.
17. Protocol de colaborare cu Asociația Divers în scopul derulării ediției a VI-a a Academiei de Vară Interculturală *Pro Etnica*.
18. Acord cu Universitatea Babeș-Bolyai privind efectuarea stagiilor de practică de specialitate a 20 studenți.
19. Protocol de colaborare cu Asociația Culturală Holnap în scopul organizării unei serii de prelegeri pe tema istoriei sociale a maghiarilor și evreilor din Oradea în secolul XX.
20. Protocol de colaborare cu Colegiul Național Mihai Eminescu din Oradea în scopul organizării unei serii de prelegeri pe tema romilor din România pentru elevii din clasele XI și XII.
21. Protocol de colaborare cu Teatrul *Szigligeti Színház* cu scopul realizării unui eveniment în scopul prezentării rezultatelor cercetării *Analiza dosarului de urmărire al lui Kelemen István - fost secretar literar al Teatrului de Stat din Oradea*.
22. Protocol de colaborare cu Fundația Noua Europă în scopul organizării și coordonării evenimentelor Grupului pentru Cercetări și Dezbateri în Antropologie.
23. Protocol de colaborare cu Serviciul Public pentru Administrarea Obiectivelor Culturale, Cluj-Napoca, în vederea organizării evenimentului *Dezbateri pe teme din domeniul sociologiei*.
24. Protocol de colaborare cu Institutul pentru Studii de Holocaust și Genocid din cadrul Facultății de Științe Politice și Administrative și ale Comunicării (UBB) organizare prelegere cu titlul *Mapping the Genocide of the Roma in Hungary*.
25. Protocol de colaborare cu Serviciul Public pentru Administrarea Obiectivelor Culturale, Cluj-Napoca, în vederea organizării evenimentului cu titlul *Politica kin state a Turciei în Balcani*.

2. Proiecte cu finanțare externă în implementare

Titlul proiectului: *A support tool model for decision making to reduce the health risk associated with the uncontrolled water and food sources in rural Roma communities in Transylvania (Un model de instrument de sprijin pentru luarea deciziilor privind reducerea riscurilor de sănătate asociate surselor de apă și alimente necontrolate în comunități rome din mediul rural din Transilvania)*

Perioada: 31/08/2023 - 29/02/2024

Coordonator proiect: Kozák Gyula

Instituții partenere: Institutul de Chimie UBB (România), UMF Cluj (România), INSP Cluj (România), Norwegian University of Life Sciences (Norway)

Tema proiectului: Obiectivul general al proiectului este crearea unui model de suport care poate fi utilizat de autoritățile locale și instituțiile publice pentru întărirea capacității acestora în evaluarea și managementul riscului în sensul reducerii riscurilor de sănătate asociate cu sursele de apă și alimente necontrolate în comunitățile de romi din mediul rural din Transilvania. Modelul poate fi aplicat și în alte comunități rurale și în concordanță cu Strategia Națională de Integrare a Romilor. Proiectul este unul

interdisciplinar, care include specialiști în chimie analitică, biologie, sănătate publică, gastroenterologie, epidemiologie, informatică, statistică, rezultatele așteptate fiind un pas înainte important pentru reducerea inegalităților privind sănătatea între comunitățile de romi și non-romi, oferind totodată autorităților publice un instrument-model de sprijin pentru luarea deciziilor privind reducerea riscului de sănătate asociat dietei în comunitățile rome rurale, instrument care poate fi inclus și în strategia națională de integrare a romilor.

Rezultatele proiectului:

- Organizare eveniment ISPMN:
 - **Masa rotundă intitulată Roma Health Risk**
 - **Perioada:** 24/09/2023
 - **Locul:** Univers T, Cluj
 - **Responsabil ISPMN:** Kozák Gyula
 - **Număr participanți:** 28
 - **Coorganizatori:** UBB. UMF. INSP
- Descriere:** Duminică, 24 septembrie 2023, Gyula Kozák (cercetător ISPMN) a participat la masa rotundă intitulată *Roma Health Risk* cu prezentarea „*Main results of the social survey in 25 vulnerable Roma Communities in Rural Transylvania*”. Masa rotundă a fost organizată în cadrul proiectului „*Un instrument-model de sprijin pentru luarea deciziilor privind reducerea riscului de sănătate asociat cu sursele necontrolate de apă și alimente din comunitățile rome din Transilvania rurală*” și a avut scopul de a disemina rezultatele obținute în cadrul proiectului către publicul general, organizații și instituții interesate.

- Cercetare de teren:

Descriere: În perioada 13-14 decembrie 2023, Gyula Kozák (cercetător ISPMN) a participat la diseminarea rezultatelor cercetării *Roma Health Risk* în localitățile Avrămești, Atid și Zetea din județul Harghita. A prezentat *Ghidul de bune practici în domeniul sănătății și consumului de apă* la clasele IV-VIII de la școlile din localitate. Activitatea face parte din proiectul intitulat „*Un instrument-model de sprijin pentru luarea deciziilor privind reducerea riscului de sănătate asociat cu sursele necontrolate de apă și alimente din comunitățile rome din Transilvania rurală*” la care ISPMN este partener alături de UBB Cluj, INSP Cluj, UMF Cluj și Universitatea de Științe ale Vieții din Norvegia. În perioada 23-24 decembrie 2023, activitatea de diseminare a continuat în localitatea Turulung Satu Mare.

În perioada 14-15 iulie 2023, Iuliu Kozák (cercetător ISPMN) împreună cu echipa de cercetare a proiectului RHR a efectuat muncă de teren în comunitățile de romi din două sate din județul Harghita, Avrămești și Atid. Scopul deplasării a fost colectarea de date privind starea de sănătate a locuitorilor din comunitățile respective. Activitatea face parte din proiectul internațional denumit *Un model de instrument de sprijin pentru luarea deciziilor privind reducerea riscurilor de sănătate asociate surselor de apă și alimente necontrolate în comunități*

rome din mediul rural din Transilvania, proiect în care ISPMN este partener.

Joi și vineri, 23-24 noiembrie 2023, Gyula Kozák, cercetător ISPMN a participat la diseminarea rezultatelor cercetării Roma Health Risk în localitatea Turulung Satu Mare. Activitatea a avut scopul de a prezenta Ghidul de bune practici în domeniul sănătății și consumului de apă în clasele IV-VIII de la școlile din localitate. Activitatea face parte din proiectul intitulat “*Un instrument-model de sprijin pentru luarea deciziilor privind reducerea riscului de sănătate asociat cu sursele necontrolate de apă și alimente din comunitățile rome din Transilvania rurală*” la care ISPMN este partener alături de UBB Cluj, INSP Cluj, UMF Cluj și Universitatea de științe ale vieții din Norvegia.

Titlul proiectului: *Infrastructura digitală memorială a cunoașterii - Holocaustul din Ungaria 80 de ani mai târziu [Digital Memorial Knowledge Infrastructure - the Holocaust in Hungary 80 years later]*

Perioada: 09/01/2023 - 27/12/2024

Coordonator proiect: Gidó Attila

Instituții partenere: Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetsége Társadalmi Szervezet (Ungaria), Institut für die Geschichte der Deutschen Juden Hamburg (Germania), Zidovska Nabozenska Obec V Komarne (Slovia)

Tema proiectului: Proiect finanțat de Comisia Europeană în cadrul programului CERV-2022. Proiect ID: 101091210 — HUNGMEM

Fiecare a zecea victimă a Holocaustului a fost maghiară. Între 500.000 și 600.000 de evrei și romi maghiari au fost uciși de naziștii maghiari și germani. Cele mai multe dintre numele lor sunt încă necunoscute. În 2024 se împlinesc 80 de ani de la deportările din Ungaria. Obiectivul principal al acestui proiect este de a explora, recupera și onora soarta victimelor maghiare (evrei și romi) prin colectarea unui număr cât mai mare de nume și povești ale acestora. De asemenea, își propune să cerceteze și să discute experiențele victimelor și supraviețuitorilor, precum și să disemineze rezultatele către un public cât mai larg posibil sub forma unor conținuturi online accesibile gratuit și a unor evenimente publice care vor avea loc în patru țări. Proiectul este implementat în cooperare cu patru organizații academice, de patrimoniu și ale comunității evreiești. Principalele rezultate ale proiectelor includ: a) cercetări aprofundate privind soarta evreilor maghiari din patru regiuni: Ungaria Centrală, Transilvania de Nord, Slovia de Sud și Germania de Nord, b) pe baza rezultatelor cercetării, va fi creată o infrastructură digitală de cunoaștere memorială (Digital Memorial Knowledge Infrastructure - DMKI). DMKI va fi o platformă online multilingvă care va include baze de date cu victime, materiale educaționale privind Holocaustul, instrumente de cercetare cu vizualizare de date, mărturii etc, c) opt evenimente în patru țări (conferințe, prelegeri, ateliere de lucru, evenimente comemorative) care implică sute de participanți direcți, în cadrul cărora partenerii diseminează rezultatul muncii lor. Proiectul speră să diminueze deficitul semnificativ de cunoștințe existent în societățile Central și est-europene cu privire la faptele Holocaustului și, astfel, să combată negarea și denaturarea Holocaustului.

ISPMN, ca partener al proiectului va fi responsabil pentru cercetările referitoare la evreii din Transilvania de Nord, respectiv de organizarea unei manifestări științifice în 2024.

Rezultatele proiectului:

- Rapoarte / manuscrise / publicații:

- **Raport anual**

Descriere: Din cauza unor probleme administrative, proiectul a fost lansat cu întârziere în luna mai 2023. În primele săptămâni ale proiectului au fost purtate mai multe convorbiri telefonice legate de organizarea muncii cu partenerul principal, Muzeul Evreiesc Maghiar din Budapesta aflat în subordinea Uniunii Comunităților Evreiești din Ungaria. Totodată, au început cercetările arhivistice la Serviciul Județean al Arhivelor Naționale Cluj.

2023 a fost primul an al proiectului. În această perioadă s-au efectuat cercetări în Serviciul Județean Cluj al Arhivelor Naționale, respectiv a fost studiată presa din anii 1940-1944. În ceea ce privește cercetările arhivistice, au fost consultate următoarele fonduri cu scopul de a identifica liste de deportați la Auschwitz (1944) sau liste de supraviețuitori: Prefectura Județului Cluj, Primăria Municipiului Cluj.

Alte activități: 2 participări la conferințe și workshopuri; 1 prezență mass-media.

3. Planificare strategică

Activitatea instituției se desfășoară anual, în mod planificat, pe baza documentelor de planificare strategică și operațională.

Astfel, Planul anual de activitate pentru anul 2023 a fost elaborat potrivit prevederilor și termenelor din Procedura de sistem a ISPMN privind planificarea anuală a activităților și resurselor. Activitățile și proiectele de cercetare științifică propuse în planul de activitate pentru anul 2023 au urmărit să contribuie la realizarea obiectivelor strategice și obiectivelor specifice ale Planului de dezvoltare instituțională a ISPMN perioada 2021 – 2025. Totodată, în procesul de planificare și descrierea a proiectelor de cercetare conducerea instituției a avut în vedere asigurarea unui echilibru privind direcțiile de cercetare și minoritățile studiate, propunând în acest sens priorități și evenimente specifice.

Planul activităților de cercetare științifică a fost elaborat pe baza propunerilor individuale ale cercetătorilor și/sau ale unor echipe de cercetători, participanți interni și externi, colaboratori din afara instituției.

Proiectele de cercetare pentru anul 2023 au fost propuse și descrise în Platforma online a ISPMN, în perioada noiembrie – decembrie 2022, unele fiind actualizate, completate sau modificate, după caz. Propunerile de proiecte de cercetare au fost discutate individual cu conducerea instituției, dar și în plen, după care a fost aprobat Planul de activitate pentru anul 2023 de către președintele instituției.

Conducerea a asigurat monitorizarea procesului de implementare a proiectelor de cercetare în cursul anului 2023 și a realizat două evaluări, semestrială și anuală, a stadiului de implementare și a rezultatelor obținute.